

LOHJA

LOHJAN KAUPUNKI
LOJO STAD

Tilinpäätös 2016

*Kaupunginhallitus 3.4.2017 § 102
Kaupunginvaltuusto 17.5.2017*

Sisällysluettelo

KAUPUNGINJOHTAJAN KATSAUS	1
TOIMINTAKERTOMUS	2
1. Tilinpäätöksen laatiminen ja sisältö	2
2. Yleinen taloudellinen kehitys	2
3. Lohja toimintaympäristönä	4
3.1. Toimintaympäristö ja haasteet	4
3.2. Väestö ja muuttoliike	5
3.3. Tontinmyynti ja rakennusluvut	6
3.4. Asuminen ja asuntotuotanto	7
3.4.1. Asuntokunnat ja asumisväljyys.....	7
3.4.2. Asuntotuotanto Lohjalla.....	8
3.4.3. Vuokra- ja asumisoikeusasunto-tilanne	8
3.5. Työllisyys ja elinkeinot	9
4. Kaupungin hallinto	10
4.1. Organisaatio	10
4.2. Toimielimien poliittinen jakauma ja puheenjohtajat	10
4.3. Lohjan kaupungin henkilökunta	11
5. Alueellinen yhteistyö	13
5.1. Kunta- ja palvelurakennemuutos	13
5.2. Seutuyhteistyö.....	13
6. Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestäminen	15
6.1. Sisäisen valvonnan organisointi ja painopisteet tilikaudella 2016.....	15
6.2. Riskienhallinta	15
7. Tilikauden tuloksen muodostuminen ja toiminnan rahoitus	16
7.1. Tilikauden tuloksen muodostuminen.....	16
7.2. Investoinnit ja toiminnan rahoitus.....	19
7.3. Rahoitusasema ja sen muutokset.....	21
8. Kaupunkikonsernin toiminta ja talous	23
8.1. Lohjan konsernirakenne	23
8.2. Tytäryhtiöiden tärkeimmät tapahtumat.....	24
8.3. Konsernin tuloslaskelma ja sen tunnusluvut	26
8.4. Konsernin rahoituslaskelma ja sen tunnusluvut	27
8.5. Konsernitaseen tarkastelu	28
8.6. Konsernivalvonnan järjestäminen	29
9. Kaupunginhallituksen esitys tilikauden tuloksen käsittelystä ja talouden tasapainottamista koskevista toimenpiteistä	30
9.1. Tilikauden tuloksen käsittely	30
9.2. Arvio tulevasta kehityksestä	30
10. Lautakuntien vuoden 2016 toiminta ja talousarvion toteutuminen	31
10.1. Käyttötalousosan toteutuminen.....	31
10.1.1. Keskusvaalilautakunta	31
Keskusvaalilautakunnan tuloslaskelma	31
10.1.2. Tarkastuslautakunta.....	31
Sitovat tavoitteet.....	32
Tarkastuslautakunnan tuloslaskelma.....	32
10.1.3. Yleinen luottamushenkilöhallinto	33
Tuloslaskelma	33
10.1.4. Keskushallinto.....	34
Toiminnan painopiste	34
Sitovat tavoitteet.....	37
Keskushallinnon tuloslaskelma.....	41
Keskushallinnon suoritteet ja tunnusluvut.....	42

10.1.5. Lohjan perusturvalautakunta.....	44
Perusturvalautakunnan toimintakertomus 2016	44
Sitovat tavoitteet	45
Perusturvalautakunnan tuloslaskelma.....	46
Perusturvan suoritteet ja tunnusluvut	47
10.1.6. Kasvatus- ja opetuslautakunta.....	49
Sitovat tavoitteet	51
Kasvatus- ja opetuslautakunnan tuloslaskelma.....	54
Kasvatus- ja opetuslautakunnan suoritteet ja tunnusluvut.....	55
10.1.7. Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta.....	57
Sitovat tavoitteet	59
Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunnan tuloslaskelma.....	60
Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunnan suoritteet.....	61
10.1.8. Tekninen lautakunta	62
Sitovat tavoitteet	63
Teknisen lautakunnan tuloslaskelma.....	66
Vesihuollon tuloslaskelma (sisältyy teknisen lautakunnan tuloslaskelmaan)	67
Teknisen lautakunnan suoritteet ja tunnusluvut.....	68
10.1.9. Kaupunkisuunnittelulautakunta	70
Sitovat tavoitteet	72
Kaupunkisuunnittelulautakunnan tuloslaskelma	75
Kaupunkisuunnittelulautakunnan suoritteet ja tunnusluvut	76
10.1.10. Ympäristö- ja rakennuslautakunta.....	77
Sitovat tavoitteet	79
Ympäristö- ja rakennuslautakunnan tuloslaskelma.....	81
Ympäristö- ja rakennuslautakunnan suoritteet ja tunnusluvut.....	82
10.1.11. Ympäristö- ja rakennuslautakunnan jaosto	83
Ympäristöterveysjaoston tuloslaskelma	85
Ympäristöterveysjaoston suoritteet ja tunnusluvut.....	85
10.2. Tuloslaskelman toteutuminen (ulkoiset ja sisäiset erät).....	86
Lohjan kaupunki tuloslaskelma 2016.....	87
10.2.1. Käyttötalouden toteutuminen 2016	91
10.3. Investointi ja rahoitusosan toteutuminen	92
10.3.1. Investointiosan toteutuminen 2016	93
10.3.2. Rahoituslaskelman toteutuminen.....	95
10.3.3. Useammalle tilikaudelle jakaantuvat Investointiosan hankekohtaiset kustannukset	96
10.3.4. Yhteenvedo määrärahojen ja tuloarvioiden toteutumisesta 2016	97
11. Tilinpäätöslaskelmat ja liitetiedot.....	101
11.1. Lohjan kaupungin tuloslaskelma	102
11.2. Lohjan kaupungin rahoituslaskelma	103
11.3. Lohjan kaupungin tase	104
11.4. Konsernituloslaskelma	106
11.5. Konsernin rahoituslaskelma	107
11.6. Konsernitase	108
11.7. Tilinpäätöksen liitetiedot.....	110
11.8. Tuloslaskelman liitetiedot	112
11.9. Taseen liitetiedot.....	114
11.10. Lohjan vesi- ja viemärilaitos	119
11.11. Käyttöomaisuus.....	125
11.12. Omistukset muissa yhtiöissä	126
11.13. Luettelo käytetyistä kirjanpitokirjoista ja säilytystavoista	127
TILINTARKASTUSKERTOMUS	128

KAUPUNGINJOHTAJAN KATSAUS

Suomen taloudessa tapahtui käänne parempaan vuonna 2016. Tämä näkyi myös Lohjalla. Työttömien määrä laski. Verotulot kasvoivat. Vuosia jatkunut taantuma päättyi.

Lohjan kaupungin tilinpäätöksessä on nähtävissä varovaisia askeleita oikeaan suuntaan. Tulos on kuntaliitosten jälkeen ensimmäistä kertaa positiivinen ja vuosikate historian paras. Tämä selittyy kuitenkin suurelta osin satunnaisilla kertaluontoisilla tekijöillä. Todellinen muutos on vielä hento ja matkaa talouden kestävään tasapainoon paljon jäljellä.

Positiivista on, että henkilöstön määrä ja henkilöstömenot kääntyivät laskuun. Tavoitteena onkin ollut nostaa työn tuottavuutta siten, että jatkossa useimmissa kaupungin tehtävissä pärjätään vähemmällä väellä samalla kun hoiva-alalle tarvitaan uusia käsipareja. Vuonna 2016 valmisteltu organisaatiouudistus luo omalta osaltaan uusia mahdollisuuksia tähän. Haluan kiittää henkilöstöä erinomaisesta yhteistyöstä ja joustavuudesta kuluneena vuonna!

Tilinpäätöksen vertailtavuutta sotkee Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiirin poikkeava päätös palauttaa vuoden 2015 ylijäämä vasta vuonna 2016. Tämän seurauksena erikoissairaanhoidon talous näyttää kaupungin tilinpäätöksessä 1,9 miljoonaa euroa todellista paremmalta. Konsernitilinpäätökseen tämä ei kuitenkaan vaikuta.

Lohjan kaupunki jatkoi vuonna 2016 konserniyhtiöidensä järjestelemistä. Suuri joukko asuntoja myytiin kaupungilta vuokratiloyhtiö Lovalle, joka jatkaa asuntokantansa vahvaa kehittämistä. Energiayhtiö Loher jatkoi toimintansa laajentamista ostamalla Mäntynummen Lämmön. Samalla yhtiö teki jälleen erinomaisen tilinpäätöksen. Lohjan Liikuntakeskus jatkoi laadukasta työtään ja muovasi samalla omalta osaltaan organisaatiotaan entistä ketterämpään suuntaan. Nähdäkseni Lohjan konserniyhtiöt etenevät oikeaan suuntaan.

Lohja haluaa voittaa kiinteistöjen sisäilmaongelmat. Taistelu niitä vastaan vaati vuonna 2016 runsaasti taloudellisesti kalliita väistö-, puhdistus- ja korjausratkaisuja. Tilinpäätöksessä on lähes 4 miljoonan euron kertaluontoiset alaskirjaukset purettavista sisäilmaongelmaisista kiinteistöistä. Nämä ylimääräiset poistot painavat konsernitilinpäätöksen alijäämäiseksi. Ihmisille terveet tilat ovat kuitenkin pitkän päälle niin inhimillisesti kuin taloudellisestikin kestävin ratkaisu - siksi satsaus kannattaa.

Vuonna 2016 otettiin askelia oikeaan suuntaan. Siitä kiitokset henkilöstölle, luottamushenkilöille ja yhteistyökumppaneille. Jatkossakin tavoitteena tulee olla suuruusluokaltaan tällainen vuosikate, jolloin velkaantuminen voidaan pysäyttää.

Siinä on tehtävää tulevillekin vuosille.

Mika Sivula
Lohjan kaupunginjohtaja

TOIMINTAKERTOMUS

1. Tilinpäätöksen laatiminen ja sisältö

Kuntalain 113 §:n mukaan tilikaudelta on laadittava tilinpäätös, joka on saatettava valtuuston käsiteltäväksi tilikautta seuraavan vuoden kesäkuun loppuun mennessä. Tilinpäätökseen kuuluvat tuloslaskelma, tase ja niiden liitetiedot sekä talousarvion toteutumisvertailu ja toimintakertomus. Lisäksi kuntalain 114 §:n mukaisesti kunnan, joka tytäryhteisöineen muodostaa kuntakonsernin, tulee laatia ja sisällyttää tilinpäätökseensä konsernitilinpäätös.

Kuntalain 112 §:n perusteella kunnan ja kuntayhtymän tilinpäätöksen laadinnassa noudatetaan kuntalain ja soveltuvin osin kirjanpitolain säännöksiä. Kirjanpitolain säännösten soveltamisesta antaa ohjeet kirjanpitolautakunnan kuntajaosto.

Toimintakertomus on osa tilinpäätöstä, jonka sisällöstä säädetään kuntalain 115 §:ssä. Toimintakertomuksessa on esitettävä selvitys valtuuston asettamien toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumisesta. Toimintakertomuksessa on myös annettava tietoja sellaisista kunnan talouden ja konserni-taseeseen liittyvistä olennaisista asioista, joista ei ole tehtävä selkoa tuloslaskelmassa tai taseessa. Tämän tilinpäätöksen toimintakertomuksessa on noudatettu Suomen Kuntaliiton tilinpäätösmallin rakennetta ja sisältöä

2. Yleinen taloudellinen kehitys

Valtiovarainministeriön suhdanne-ennusteen mukaan kansantalouden arvonlisäys on kasvanut vuoden 2016 tammi-syyskuussa merkittävästi edellisestä vuodesta, 1,2 prosenttia. Tuotannon kasvu on ollut laaja-alaista, mutta kasvu on ollut selkeästi kotimaisen kysynnän varassa.

Tilastokeskuksen ennakkollisen neljännesvuositilinpidon mukaan Suomen talous kasvoi vuoden 2016 kolmannella neljänneksellä 0,4 % edellisestä neljänneksestä ja myös alkuvuoden talouskasvu on ylittänyt ennakoarvion. Huolimatta talouden hienoisesta piristymisestä Suomen talouden heikko kehitys jatkuu seuraavien parin vuoden aikana. Kasvunäkymät ovat vaisut eikä julkisen talouden tilanne kohene oleellisesti.

Ennusteen mukaan Suomen talous kasvaa 1,6 % v. 2016. Vuoden 2017 kasvuksi muodostuu 0,9 % ja v. 2018 kasvuksi 1,0 %. 2017 julkinen kulutus supistuu, kun hallitusohjelman mukaiset sopeustoimet ja kilpailukyky sopimus pienentävät valtion ja kuntatalouden toimintamenoja. Myös muiden kotimaisten kysyntäerien kasvut hidastuvat tilapäisesti.

Maailmantalouden näkymät ovat aiempaa vaisummat. Maailman ostovoimakorjatun BKT:n kasvu jää noin kolmeen prosenttiin v. 2016 ja kiihtyy vain vähän vuosina 2017 ja 2018. Kasvu on hitainta sitten finanssikriisin ja jää alle pitkän aikavälin keskiarvon. Kasvu on hidastunut selvästi monissa kehittyvissä talouksissa. Teollisuusmaissa elpyminen on edelleen vaatimatonta vähäisten investointien sekä hitaan palkkakehityksen ja siksi heikon kulutuskysynnän vuoksi.

Heikko kysyntä näkyy hitaana maailmankaupan kasvuna ja tavoitetta pienemmäksi jäävänä inflaationa useimmissa suurissa talouksissa. Yksityiset investoinnit teollisuusmaissa ovat laajalti alle pitkän aikavälin trendin, mikä viittaa siihen, että yrityksissä uskotaan kysynnän kasvun myös pysyvän vaisuna. Myös vientihintojen lasku on osaltaan johtunut heikosta kysynnästä. Työttömyys alenee hitaasti useissa teollisuusmaissa.

Taloukskasvun ennustetaan elpyvän hitaasti, minkä seurauksena kuntien verotulot kehittyvät jatkosakin hyvin vaatimattomasti. Sitä vastoin kuntien toimintamenot kasvavat edelleen tasaisesti ikärakenteen muutoksen lisätessä palvelutarvetta. Tästä johtuen kuntien tulorahoitus ei riitä kattamaan investointeja ja velkaantuminen jatkuu voimakkaana. Kuntien keskinäiset erot talouskehityksessä uhkaavat kasvaa entisestään

Työttömyyden kasvu on taitunut ja työttömien määrä on kääntynyt laskuun v. 2016 sekä Tilastokeskuksen otospohjaisen työvoimatutkimuksen että työ- ja elinkeinoministeriön työnvälitystilaston mukaan. Lokakuussa työttömyysasteen trendi oli 8,6 %. Ennuste koko kuluvaan vuoteen työttömyysasteeksi on 8,9 %.

Bruttokansantuotteen maltillinen kasvu vuosina 2017 ja 2018 riittää ylläpitämään työllisyyden paranemista ja samalla työttömien määrä laskee hitaasti. Vauhdikkaamman talouskasvun puuttuessa työttömyys pysyy kuitenkin korkeana koko ennustejaksolla. Työllisyyden ennustetaan paranevan 0,4 % v. 2017 ja 0,5 % v. 2018. Työllisyysaste nousee 69,5 prosenttiin v. 2018.

Vuonna 2018 BKT:n kasvu jää 1,0 prosenttiin. Kysyntä siirtyy kotimaisesta kysynnästä enemmän vientiin. Yksityisen kulutuksen kasvu jää hitaaksi. Kotitalouksien ostovoima ei juuri lisääntynyt, koska inflaatio pysyy edellisen vuoden vauhdissa ja ansiotuloverotus kiristyy. Yksityisten investointien kasvun arvioidaan kiihtyvän uudelleen kansainvälisen talouskehityksen vahvistamana sekä kotimaahan suunniteltujen suurten investointihankkeiden aloitusten ansiosta. Vienti pysyy kasvun kiihtymisestä huolimatta vientimarkkinoiden kasvua hitaampana. Vaihtotase pysyy koko ennustejaksolla alijäämäisenä. Palvelutaseen alijäämä ylläpitää alijäämää ulkomaankaupassa. Ennustejaksolla asteittain nousevan öljyn hinnan ja vahvistuvan Yhdysvaltain dollarin odotetaan kiihdyttävän inflaatiota. Vuonna 2018 kuluttajahintojen muutoksen ennustetaan olevan 1,3 %.

Vuoden 2017 kasvuksi muodostuu 0,9 %. Erityisesti yksityisen kulutuksen kasvu hidastuu, kun inflaatio kiihtyy ja kotitalouksien reaalityulojen kasvu hidastuu. Kilpailukyky sopimuksen vuoksi palkkasumman kasvu jää lyhyellä aikavälillä vaimeaksi. Erityisesti tämä koskee julkista sektoria, jossa lomarahen väliaikainen leikkaus, työajan pidentämiseen liittyvä määrärahalleikkaus ja työnantajan sosiaaliturvamaksujen alennus pienentävät julkisen sektorin maksamia palkansaajakorvauksia. Kilpailukyky sopimuksen vuoksi julkisen kulutuksen määrä supistuu 0,5 % ja siten omalta osaltaan alentaa BKT:n kasvua.

Talouden tunnuslukujen muutokset	2013	2014	2015	2016**	2017**	2018**
Bruttokansantuote markkinahintaan	-0,8	-0,7	0,2	1,6	0,9	1,0
Kulutus	0,0	0,3	1,1	1,4	0,5	0,4
Investoinnit	-4,9	-2,5	0,7	4,1	2,7	3,2
Työllisyysaste, %	68,5	68,3	68,1	68,7	69,1	69,5
Työttömyysaste, %	8,2	8,7	9,4	8,8	8,5	8,1
Kuluttajahintaindeksi, muutos, %	1,5	1,0	-0,2	0,4	1,3	1,3
Ansiotasoindeksi, muutos, %	2,1	1,4	1,3	1,2	0,8	1,2
Lyhyet korot (Euribor 3kk), %	0,2	0,2	0,0	-0,3	-0,3	-0,2
Pitkät korot (valtion obligaatiot, 10v), %	1,9	1,3	0,7	0,4	0,5	0,9

*Ennuste

Tiedot: VM/122/00.04.02/2017 Julkaisut 2017

3. Lohja toimintaympäristönä

3.1. Toimintaympäristö ja haasteet

Kaupunkistrategian mukainen 1 %:n väestönkasvu ei ole viime vuosina toteutunut. Edellisvuosien tapaan Lohjan väestö on edelleen vähentynyt, kertomusvuonna yli 170 henkilöllä. Suomen kaupungistuminen siis jatkuu edellisvuosien tapaan, kun suurten kaupunkien ympäristöön pääkaupunkiseudun lisäksi Turun, Tampereen, Oulun, Jyväskylän ja Lahden alueille muuttaa väestöä muualta Suomesta. Haasteena onkin saada muuttovirtaa suunnattua Lohjalle. Lohjaa tulee markkinoida maaseutumaisena ja lapsiystävällisenä asumispaikkakuntana. Lohjalla on rikas kulttuuritarjonta ja täällä on mm. monipuoliset liikuntamahdollisuudet.

Moottoriteliittymien kehittäminen on haaste ja liittymiä markkinoidaankin erinomaisina logistiikan solmukohtina ja hyvinä paikkoina teollisuudelle. Tunnin juna – hankkeen loppuraportin pohjalta kehittämistyö jatkuu mm. rahoituksen hakemisella ja erilaisilla markkinointitoimenpiteillä.

Suomen lähes 31.000 maahanmuuttajasta on noin puolet muuttanut Uudellemaalle, kun siitä taas vain noin 600 Länsi-Uudellemaalle. Lohjalle on Tilastokeskuksen tietojen mukaan muuttanut alle 200 ulkomailta tullutta henkilöä. Lohjalla on helppo löytää asunto, sillä täällä on runsaasti kaupunkikonsernin omistamia vuokra-asuntoja tyhjänä ja perheasuntojen täyttäminen on haasteellista.

Vaikka rakennusteollisuuden ja palvelujen toimialat ovat Suomessa lähteneet nousuun ja aloille on tullut uusia työpaikkoja, niin Lohjan työttömyys on edelleen pysynyt korkeana. Työllisyyden hoitoon valtakunnallisesti säädetty TYP-toiminta alkoi 1.1.2017 ja alueella tehtyjen työllisyystoimenpiteiden ansiosta on työttömyys kuitenkin hiukan laskenut.

Sähköinen viestintä valtaa alaa myös kaupunkien keskuudessa. Lohjan kaupunki kehittää sähköistä viestintää ja organisaation SOME-työryhmä laatii uuden mallinnuksen sähköiseen viestintään. Nettisivustot uudistetaan asiakaslähtöisiksi yhdessä markkinoinnin kanssa. Lähtökohtana on, että asiat ovat helposti ymmärrettävissä ja helposti löydettävissä.

Kertomusvuoden suuri panostus oli rakentaa kaupungin uuden mallinen viranhaltijaorganisaatio ja se aloitti toimintansa 1.1.2017. Samalla uudistettiin myös luottamushenkilöorganisaatio ja se aloittaa toimintansa vuonna 2017 pidettävien kuntavaalien jälkeen.

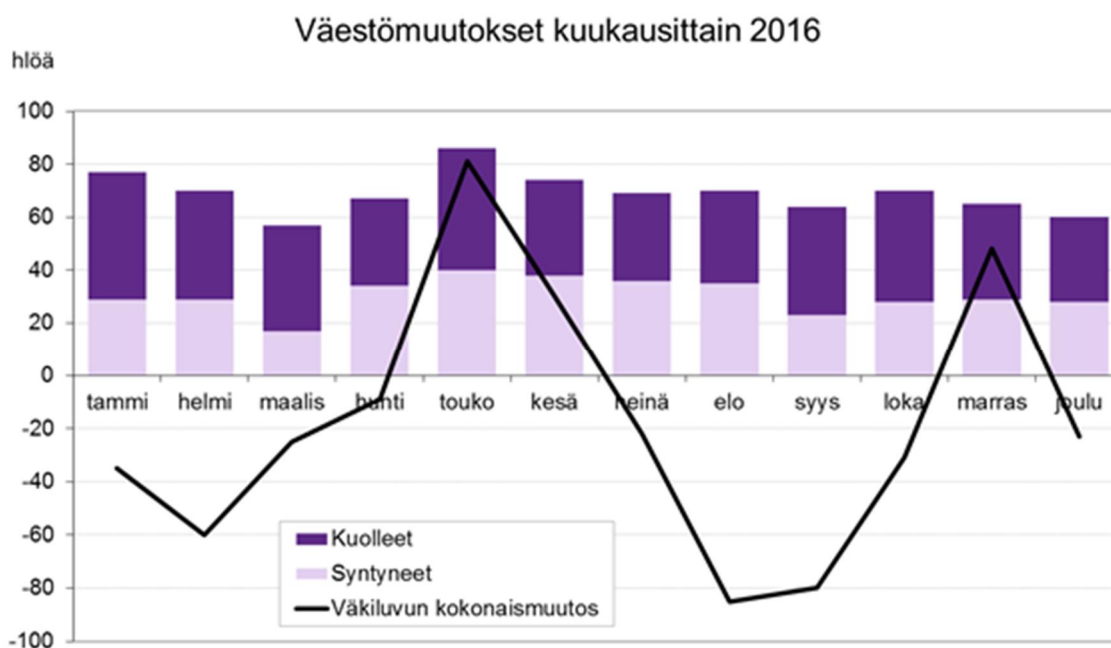
Edellisinä vuosina valmisteltu kaupungin palveluverkkotyö eteni täytäntöönpanoon ja sen onnistuminen arvioitiin ja saatettiin tiedoksi myös valtuustolle.

3.2. Väestö ja muuttoliike

Lohjan asukasluku on muutaman viimeisen vuoden aikana laskenut ollen vuoden 2016 lopussa 47 140 (ennakkotieto) eli edelliseen vuoteen verrattuna -0,4 %. Valtuuston 11.9.2013 hyväksymän Lohjan kasvustrategian 2013–2021 mukaan tavoitteena on, että väestö kasvaa 1 % vuodessa. Tämä olisi myös väestörakenteen tasapainoisuuden takia tärkeää, ja siten myös kaupungin palvelutaso saataisiin verovaroin turvattua. Taajamaosayleiskaavassa on asetettu 1,5 %:n vuosittainen kasvutavoite.

Pääkaupunkiseudulla (Helsinki, Espoo, Vantaa) asukasluku kasvoi, sillä monet trendit, mm. suurkaupunkiasumisen ihannoiti, suuntaavat muuttoliikettä näihin kaupunkeihin. Sen sijaan lähes kaikissa muissa Länsi-Uudenmaan kunnissa väki väheni.

Lohjan väestöstä 35,4 % asuu Lohjan keskustan osa-alueella, 18,8 % Etelä-Lohjalla, 18,6 % entisen Pohjois-Lohjan alueella, 10,1 % entisen Länsi-Lohjan alueella, 7,7 % Nummen alueella, 4,9 % Pusulan alueella ja 3,1 % Karjalohjan alueella. Ruotsinkielisen väestön osuus vuonna 2015 oli 3,5 %.

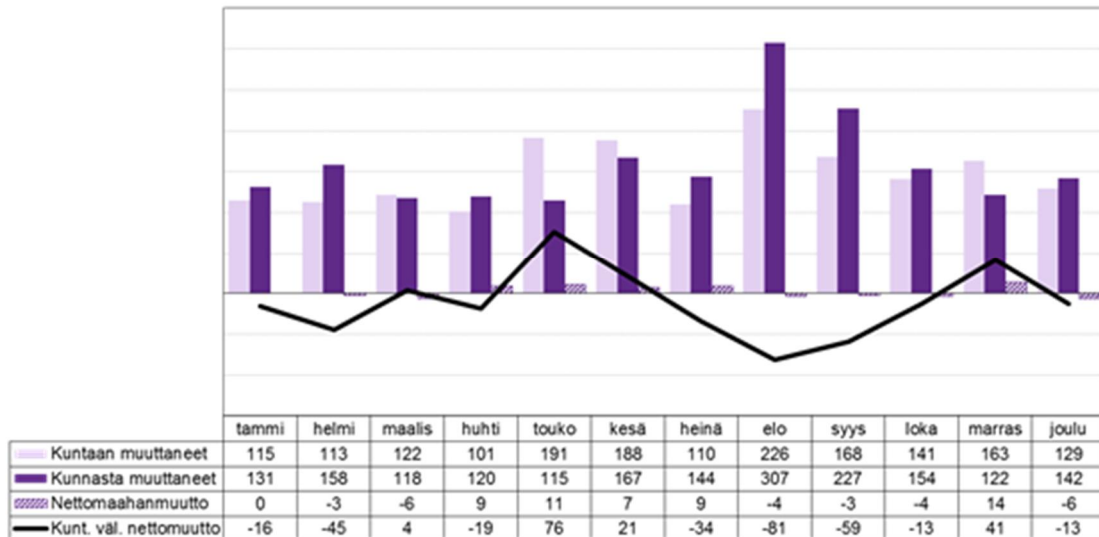

Kuukausittaisella tasolla Lohjan väkiluku kasvoi vuoden 2016 aikana vain touko-, kesä- ja marraskuussa, jolloin kokonaismuutokset olivat 81, 30 ja 48 henkeä. Elokuu puolestaan oli Lohjan väkiluvun kehityksen kannalta synkin kuukausi. Silloin Lohjan väkiluku laski 85 hengellä. Syynä tähän oli opiskelijoiden muuttaminen muualla sijaitseville opiskelupaikkakunnilleen. Väkiluvun kokonaismuutos Lohjalla oli vuoden 2016 aikana -211 henkeä kaikki kuukaudet huomioiden.

Huomioitavaa on, että tilastojen mukaan Lohjan syntyneiden määrä on ollut laskusuunnassa. Vuodesta 2000 vuoteen 2015 on syntyvyys laskenut n. 15 %:lla ja vuodesta 2010 lasku on ollut noin 25 %. Lisäksi vuosituhaten alussa tulomuutto oli lähtömuuttoa suurempaa, mutta vuodesta 2011 lähtien lähtömuutto kiihtyi ollen vuonna 2015 jo 17 % suurempi kuin tulomuutto. Poikkeus oli vuosi 2013, jolloin tulomuutto oli n 4 % suurempi lähtömuuttoa.

Uudenmaan maakuntaan muuttaa ulkomailta lähes 14.000 henkilöä, mutta Lohjan ulkomainen nettomaahanmuutto on ainoastaan 23 henkilöä.

Muuttoliike kuukausittain 2016

Lohjan muuttoliikkeen osalta elokuu oli vuoden 2016 aikana voimakkain muuttokuukausi johtuen opiskelijoiden tulo- ja lähtömuutoista. Nettomuuton osalta positiivisin kuukausi Lohjalla oli toukokuu ja negatiivisin kuukausi elokuu, jolloin kuntien välinen nettomuutto oli -81 henkeä. Kokonaisuutena Lohjan nettomuutto oli vuoden 2016 aikana -138 henkeä.

Tulevina vuosina kaupungin nettomuuton tulisi ehdottomasti säilyä positiivisena, jotta väestörakenne saataisiin pysymään mahdollisimman tasapainoisena niin, että huoltosuhte ei pääse väestön ikääntymisen myötä vääristymään. Ikääntyvän väestön tarvitsemat palvelut olisi pystyttävä turvaamaan työssä käyvän väestön maksamilla verotuloilla, jotta radikaaleihin talouden tasapainottomuimenpiteisiin ei tarvitsisi ryhtyä.

Nettomaahanmuutto Lohjalla oli vuoden 2016 aikana varsin vähäistä. Marraskuu oli edellisten vuosien tapaan tässä mielessä vilkkain kuukausi.

3.3. Tontinmyynti ja rakennusluvut

Kiinnostus Lohjan omakotitontteja kohtaan kasvoi vuonna 2016 edelliseen vuoteen verrattuna. Kysyntää oli eniten Gunnarlan, Immulan ja Roution asuinalueilta. Valtaosa tonttikysyjistä oli lohjalaisia. Tonttivarauksia tuli neljätoista, joista kolme peruuntui. Tonttivaraukset ovat Lohjalla voimassa vuoden.

Lohjan kaupunki luovutti lohjalaiselle paralympialaiskisojen pronssimitalisti Henry Mannille omakotitontin Immulasta. Manni on suorituksellaan lisännyt Lohjan kaupungin tunnettuutta. Syksyllä Lohjan kaupunki myi tarjousten perusteella Nummen Riikantiellä olevan pienen rakennuspaikan rakennukseen. Voita Pala Lohjaa –tonttiarvonta oli keväällä 2015 ja tontti luovutettiin tammikuussa 2016.

Lohjan kaikki omakotitontit ovat olleet kesästä 2016 lähtien joko ostettavissa tai vuokrattavissa. Aiemmin vuokramahdollisuutta ei ollut kaikilla tonteilla. Vuokrausmahdollisuuden muutos on lisännyt tonttien houkuttelevuutta. Omakotitonttikysyntä on ollut runsasta varsinkin I-tasorakentamiseen soveltuvia tontteja kohtaan.

Luovutuksia oli yhdeksän ja lisäksi kahdesta vuokratontista tehtiin kaupat. Omakotitonttien luovutuksia oli vuonna 2016 yksitoista.

Kerros- ja rivitalotonttien luovutuksia oli kolme, kaksi rivitalotonttia ja yksi kerrostalo sekä yksi sosiaalitoiminta ja terveydenhuoltoa palvelevien rakennusten tontti. Yritystontteja ei luovutettu lainkaan vuonna 2016.

Myönnetyt rakennusluvat, kpl	2016
erilliset pientalot	35
rivi- ja ketjutilat	2
asuinkerrostalot	2
Valmistuneet rakennukset	2016
erilliset pientalot	50
rivi- ja ketjutilat	2
asuinkerrostalot	3

3.4. Asuminen ja asuntotuotanto

3.4.1. Asuntokunnat ja asumisväljyys

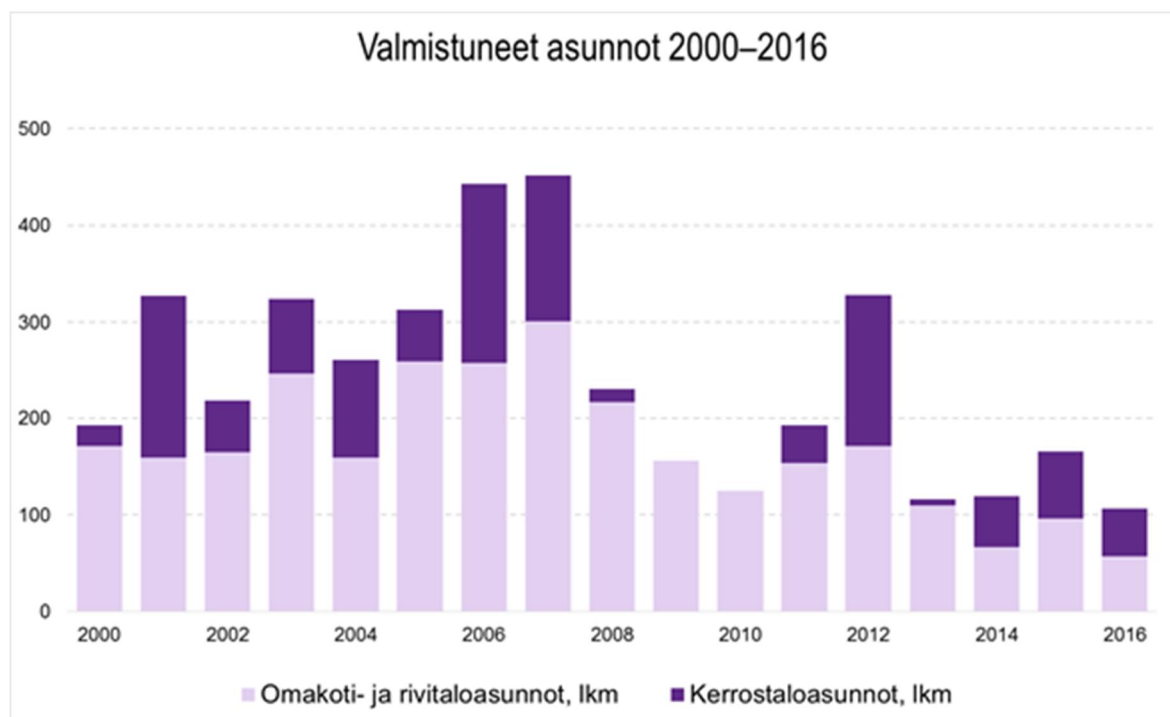
Kaupungin asuntokanta oli vuoden 2015 lopussa 23 755 asuntoa, joista omakotitaloasuntoja 50 %, kerrostaloasuntoja 33 % ja rivitaloasuntoja 15 %. Vuosina 2001–2015 kaupungin asuntokanta on kasvanut 3 249 asunnolla ja asuntokuntien määrä 2 745 asuntokunnalla. Asuntokannan vuosittainen kasvu on ollut keskimäärin 1,1 % ja asuntokuntien määrän kasvu 1 %, kun taas koko kaupungin väestön kasvu vastaavana aikana oli 0,5 % vuodessa. Tämä kehitys näkyy asumisväljyyden kasvuna, asuntojen pinta-alan kasvamisena sekä toisaalta asuntokunnan keskikoon pienentymisenä. Asuntokunnan keskikoko vuonna 2015 oli 2,12 henkilöä (2001: 2,29) ja pinta-ala 41,8 m²/henkilö (2001: 36,6 m²/hlö). Haja-asutusalueilla asumisväljyys on hieman suurempaa kuin taajama-alueilla. Lohjalla asumisväljyys on suurempi kuin keskimäärin Uudellamaalla, jossa se on 36,8 m² henkilöä kohden. Koko maassa asumisväljyys on 40,1 m².

Asuntokuntien keskikoon pienentyminen ilmenee myös perhetyyppien muuttumisessa, sillä yksin asuvien määrä kasvaa ja yli 2 henkilön asuntokuntien määrä laskee. Yhden henkilön asuntokuntia oli 38,4 % kaupungin asuntokunnista vuonna 2015, kun vuonna 1990 osuus oli 29 %. Näistä asuntokunnista 52,1 % asui kerrostaloasunnoissa. Valtaosa eli noin 73 % asuntokunnista on 1–2 henkilön asuntokuntia. Vuoden 2015 lopussa kaikista asuntokunnista oli 65–74-vuotiaiden asuntokuntia 3 984 eli 18,3 % ja yli 75-vuotiaiden asuntokuntia 3 056 eli 14,1 %, joten ns. vanhusasuntokuntia oli yhteensä 32,4 % kaikista asuntokunnista.

3.4.2. Asuntotuotanto Lohjalla

Vuonna 2016 koko Lohjan alueella valmistui yhteensä 107 asuntoa, joista 46 kpl oli omakotitalo-asuntoja, 11 kpl rivi- tai ketjutaloasuntoja ja 50 kpl kerrostaloasuntoja.

Vuosien 2000–2016 koko Lohjan alueella on valmistunut yli 4 000 asuntoa eli keskimäärin 240 asuntoa vuodessa. Valmistuneiden asuntojen lukumäärä on ylittänyt 300 asuntoa mm. vuosina 2006, 2007 ja 2012, jolloin on valmistunut kerrostalokohteita. Hajarakentamisen osuus vuosittain valmistuneista omakotitaloista on 2000-luvulla ollut noin 20–30 %.

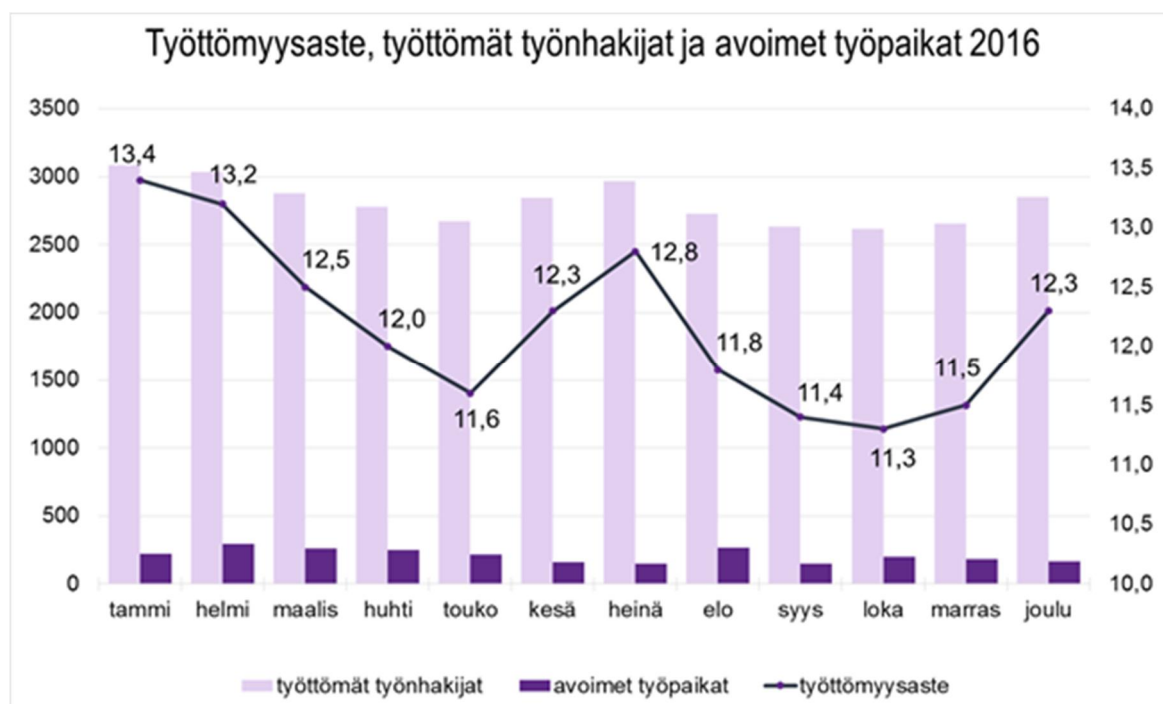
3.4.3. Vuokra- ja asumisoikeusasuntotilanne

Omistusasuntojen määrä kasvaa, jolloin taas vuokra-asuntojen osuus vähenee. Vuonna 2015 asunnoista omistusasuntoja oli 65,8 %, vuokra-asuntoja 23,9 % ja asumisoikeusasuntoja 1,4 %. Vuokra-asunnossa asuvien osuus Lohjalla vuonna 1995 oli vielä lähes 30 %. Uudellamaalla vuokra-asunnoissa asuvien osuus on noin 37 %. Arava- ja korkotukivuokra-asuntojen osuus Lohjalla (4,1 asuntoa 100 asukasta kohti) oli vuonna 2015 valtakunnallista keskiarvoa (6,6) alempi. Asumisoikeusasuntojen osuus on viime vuosina pysynyt lähes muuttumattomana.

3.5. Työllisyys ja elinkeinot

Lohjan työttömyysaste pysytteli vuoden 2016 ajan 11–13 prosentin tuntumassa. Työttömien työnhakijoiden määrä noudatteli vuoden aikana samaa jaksovaihtelua työttömyysasteen kehityksen kanssa. Yleisesti vuoden alkupuoliskolla työttömyys on suurempaa kuin vuoden loppupuoliskolla ja näin oli myös Lohjalla. Vuoden lopussa työttömiä työnhakijoita oli 2852, mikä on 333 henkilöä vähemmän kuin edellisenä vuonna. Avointen työpaikkojen määrä oli vuoden 2016 aikana suurimmillaan helmikuussa, jolloin avoinna oli 295 työpaikkaa.

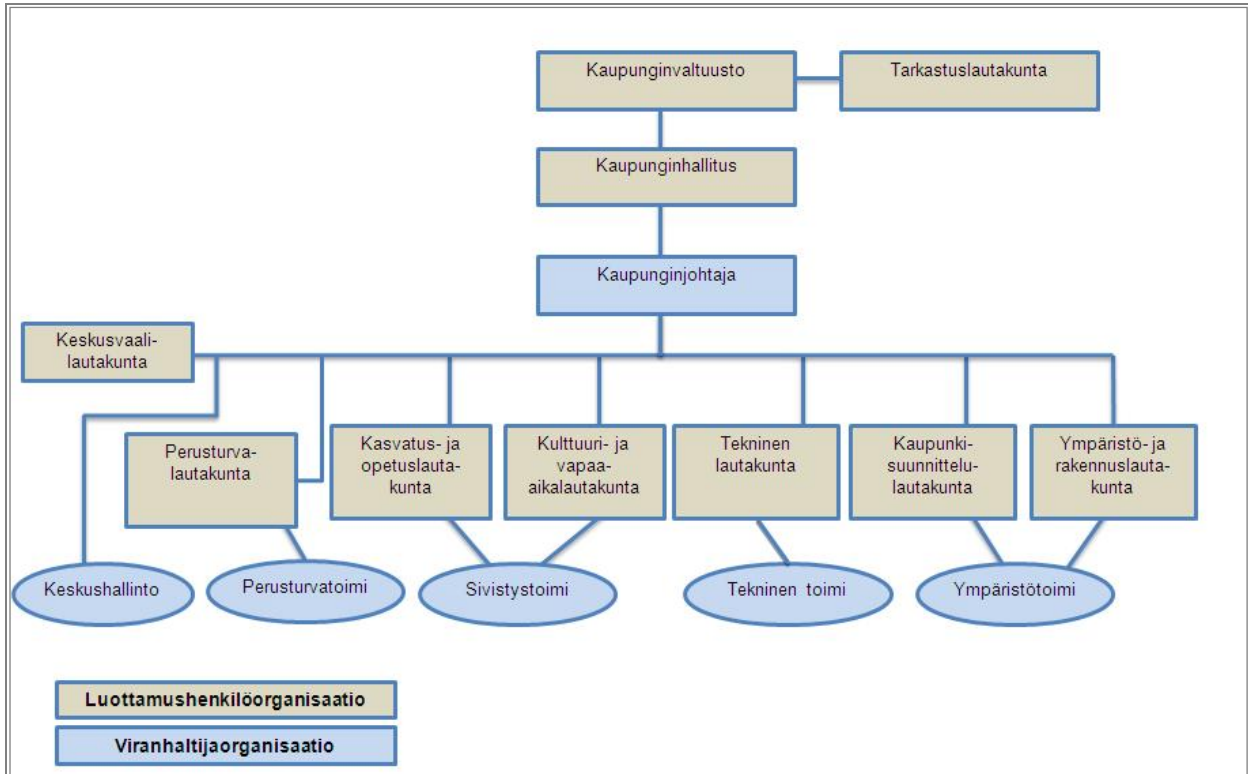
Tilastokeskuksen analyysin mukaan nuorten työttömyyden kausivaihtelu johtuu osaltaan siitä, että oppilaitoksista valmistuvat nuoret alkavat jo aikaisin keväällä hakea ensimmäistä valmistumisen jälkeistä työpaikkaansa tai toissijaisesti mitä tahansa kesätöitä. Opintojaan yhä jatkavat nuoret alkavat viimeistään maaliskuussa etsiä kesätöitä rahoittaakseen opintonsa ja opiskelijaelämänsä. Tällä tavalla siis suuri joukko nuoria tulee samanaikaisesti työmarkkinoille. Yleensä runsaan nuorisotyöttömyyden jakso alkaa huhtikuussa ja jatkuu kesäkuun puolelle. Tästä poiketen Lohjalla vuonna 2016 nuorisotyöttömien määrä oli suurimmillaan tammikuussa. Pitkäaikaistyöttömien määrä oli myös suurimmillaan tammikuussa, yli 50-vuotiaiden työttömien puolestaan heinäkuussa.

4. Kaupungin hallinto

4.1. Organisaatio

Luottamushenkilö- ja viranhaltijaorganisaatio muuttui Karjalohjan ja Nummi-Pusulan liittyessä Lohjan kaupunkiin vuoden 2013 alusta alkaen. Lautakuntarakenne uudistui sekä viranhaltijaorganisaation sisällä tapahtui muutoksia.

Lohjan kaupungin organisaatio vuonna 2016

4.2. Toimielimien poliittinen jakauma ja puheenjohtajat

Vuoden 2016 lopussa Lohjan kaupunginvaltuuston kokoonpano oli seuraavanlainen:

SDP 12
 Kokoomus 10
 Perussuomalaiset 7
 Vasemmistoliitto 6
 Vihreät 5
 Keskusta 5
 Meidän Lohja 3
 RKP 1
 Kristillisdemokraatit 1
 Kaupunkilaisten parhaaksi 1

Kaupunginhallituksen 13 paikkaa jakautuivat seuraavasti: Kokoomus 3, SDP 3, Perussuomalaiset 2, Keskusta 2, Vasemmistoliitto 1, Vihreät 1 ja Meidän Lohja 1. Lisäksi hallitukseen kuului entisen Karjalohjan kunnan alueelta asiantuntijajäsen (Kesk).

Valtuuston puheenjohtajana toimi Joonas Räsänen (SDP) ja hallituksen puheenjohtajana Irene Äyräväinen (KOK). Tilinpäätöskertomuksen liiteosaan sisältyy yhteenveto eri toimielinten kokoonpanosta.

4.3. Lohjan kaupungin henkilökunta

Palvelukeskus	Vakinaiset				Määräaikaiset			Työllistetyt		Oppisopimus		Oppilas harjoittelija	Yht.	Yht. ilman työllistettyjä
	koko- aik.	osa- aik.	osa- aik. eläk.	siw- to- miset	koko- aik.	osa- aik.	siw- to- miset	koko- aik.	osa- aik.	koko- aik.	osa- aik.			
Keskushallinto	68	3	1	0	10	0	0	4	0	0	0	0	86	82
Perusturvatiimi	696	117	10	2	142	27	9	2	0	1	0	0	1006	1004
Sivustiimi (sis. siw- toim.tuntopett. ja kerho-ohjaajat)	1029	136	10	21	193	46	199	5	6	0	2		1647	1636
Tekninen tiimi	304	18	0	0	45	2	0	3	0	0	0	0	372	369
Ympäristötiimi	58	2	0	0	8	0	0	2	0	0	0	0	70	68
Yhteensä 31.12.2016	2155	276	21	23	398	75	208	16	6	1	2	0	3181	3159
31.12.2015	2184	279	24	19	432	85	193	12	2	6	4	0	3240	3226
31.12.2014	2150	287	36	18	414	86	187	16	2	7	6	0	3209	3191
31.12.2013	2169	272	40	21	471	84	177	18	16	32	9	0	3309	3275
31.12.2012	2014	250	33	20	485	85	187	19	9	42	4	0	3148	3120

Lohjan kaupungin henkilökunta 31.12.2016

Vuoden 2016 lopussa Lohjan kaupungin palveluksessa työskenteli yhteensä 3 181 (vuonna 2015 oli 3240) työntekijää eli 59 työntekijää vähemmän kuin vuotta aiemmin. Toistaiseksi voimassaolevassa palvelussuhteessa työskenteli 2475 ja määräaikaisessa palvelussuhteessa 706 työntekijää. Lisäksi oppisopimuskoulutuksessa ja työllistettynä oli vuoden lopussa 25 henkilöä. Määräaikaisen henkilöstön osuus oli 22,2 %.

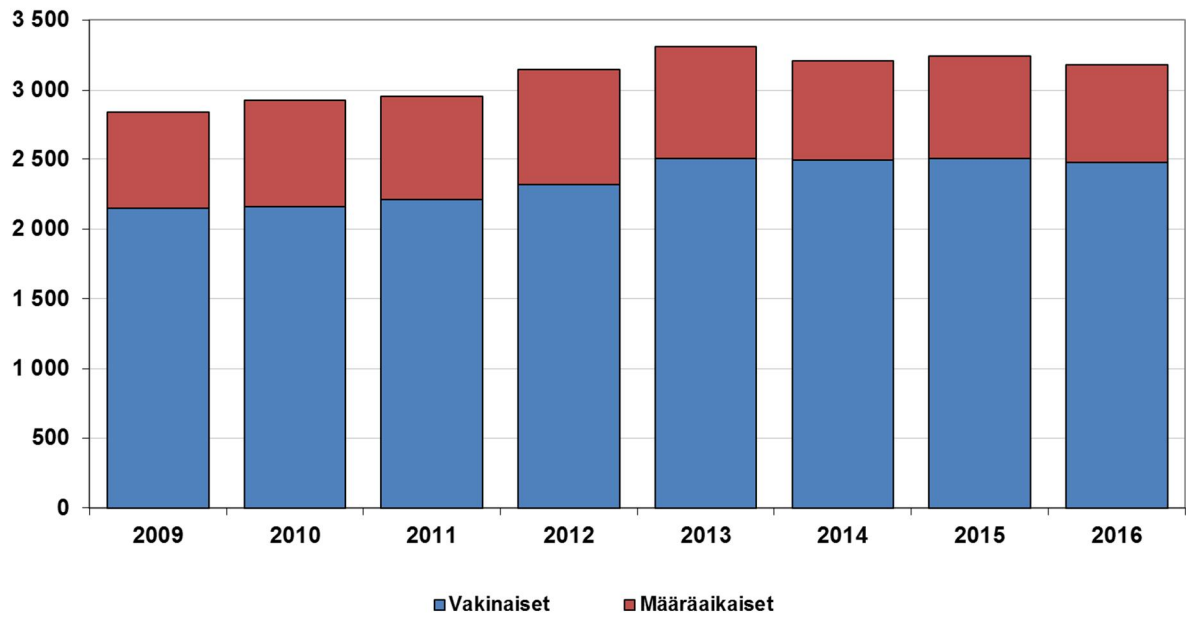
Henkilöstön keski-ikä oli viime vuoden lopussa 46,9 vuotta. Se on hieman noussut edellisestä vuodesta (45,4 vuotta).

Kokoaikaeläkkeelle vuonna 2016 jäi 83 henkilöä, joista vanhuuseläkkeelle 67 ja työkyvyttömyyseläkkeelle 16. Osa-aikaeläkkeellä oli 21 työntekijää. Työkyvyttömyyseläkkeelle jätiin ensisijaisesti tuki- ja liikuntaelinsairauksien ja mielenterveyden ongelmien vuoksi.

Vuonna 2016 henkilöstön sairauspoissaolopäiviä oli yhteensä 53 316 eli 16,76 päivää per henkilö. Lukumäärä on juuri kunta-alan keskiarvossa (keskimäärin 16,7 päivää työntekijään kohden). Sairauspoissaolopäivien lukumäärä on suurempi kuin vuonna 2015.

Sairauspoissaolot olivat edelleen korkeimmat niillä tulosalueilla, joissa työ on fyysisesti raskasta. Työtapa- ja turmista johtuvia poissaolopäiviä oli koko henkilöstöllä vuonna 2016 yhteensä 1932.

Henkilöstömäärän kehitys 2009-2016

5. Alueellinen yhteistyö

5.1. Kunta- ja palvelurakennemuutos

Hallituksen päätöksen mukaisesti Suomeen tulee 18 maakuntaa, jotka hoitavat myös maakuntansa sosiaali- ja terveystalot. Valtakunnallisessa aluehallintouudistuksessa tarkastellaan maakuntien liittojen ja elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten tehtävien siirtoa sekä pelastustoiminnan ja ympäristöterveydenhuollon järjestämistä. Kyse on valtavasta muutoksesta, jonka myötä mm. Lohjalla noin puolet kunnan tehtävistä ja puolet budjetista tulee siirtymään maakunnalle.

SOTE-uudistuksen onnistuminen edellyttää nykyistä selvempää valtion ohjausta ja kaikkien toimijoiden yhteisvastuuta. Samanaikaisesti on edistettävä ihmisten hyvinvointia ja terveyttä sekä ymmärrettävä julkisten varojen rajallisuus. Toimintavuoden aikana Lohja on antanut lausuntoja SOTE-uudistuksesta sekä on osallistunut erilaisiin valmisteluryhmiin.

Jatkossa Suomen julkinen hallinto järjestetään kolmella tasolla, jotka ovat valtio, maakunta ja kunta. Tämä vähentää merkittävästi erilaisten sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä vastaavien ja kuntien yhteisten lakisääteisten organisaatioiden määrää, kun tehtävät siirtyvät lähes 190 eri vastuuviranomaiselta 18 maakunnalle. Vastuu sosiaali- ja terveystalot järjestämisestä siirtyy kunnilta ja kuntayhtymiltä maakunnille 1.1.2019, mikäli tätä koskeva valtava lainsäädäntöuudistus onnistuu.

Palvelujen päällekkäisyyksien ja vähenevien taloudellisten resurssien vuoksi palveluverkkotarkastelun jatkeena Lohjalla toteutettiin organisaatiomuutos. Lohja on 47.397 asukkaan suurkunta, joka on pinta-alaltaan 1.110 km². Lohja on nyt asukasluvun perusteella 23. suurin kunta ja pinta-alan perusteella 82. suurin (kuntia on 313 kpl). Lohja on Länsi-Uudenmaan seutukeskus ja kuntarakennelain tarkoittama vahva peruskunta.

5.2. Seutuyhteistyö

Novagon tekemä seutuyhteistyö perustui osakaskuntien allekirjoittamaan KasvuKraft-sopimukseen, mutta kesäkuussa 2016 aluekehittäminen sopimuksen mukaisena siirtyi Novagolta takaisin omistajakunnille, jonka jälkeen seutuyhteistyön sopimuksen mukaiset toimenpiteet lopetettiin. Novagon tekemä aluekehitys kohdistui erityisesti yrityksiin ja näiden toimintaympäristön ja toimintaedellytysten sekä kuntien palvelutuotannon parantamiseen.

Alueen yritysten toiminnan tukemiseksi Novago toteutti 7.4. – 14.6. kasvuyrittäjyysohjelman, KasvuOpen2016, Länsi-Uudenmaan Kasvupolku, jossa yritykset hyödynsivät huippu-sparraajia oman liiketoiminnan kasvun edistämiseksi. Kasvupolun aikana pidettiin neljä tilaisuutta, joihin kuhunkin osallistui lähes 40 yritystä. www.kasvuopen.fi.

Kevään aikana Novago kartoitti alueen Vetovoima – Elinvoima – Pitovoima –nykytilan. Samassa yhteydessä määriteltiin myös Novagon yrityspalvelujen ja aluekehittämisen täsmentämiseksi toiminnan arviointikehikko. Osana selvitystä kartoitettiin alueen kasvuyritykset ja markkinanäkymät 4-15 henkilöä työllistävissä yrityksissä.

Novago jatkoi Suomi 100 juhluvuoden valmisteluja yhteistyössä Uudenmaan liiton ja VM:n kanssa ja osallistui Uudenmaan liiton Suomi 100 hankehakemusten arviointiin ohjausryhmän jäsenenä. Novagon alueella osallistuttiin Uudenmaan liiton UUSIMAA VIIKKO-tapahtumaan järjestämällä kolmannen Uudenmaan uintihaasteen.

KasvuKraft yhteistyökokous vastasi seutuyhteistyön ohjauksesta. Käsiteltäviä asioita valmisteli alueen kuntajohtajista muodostuva kuntajohtajakokous sekä kuntien kehittämis-, elinkeino- ja kansliapäälliköistä koostuva valmistelusihteeristö. Alueen kuntien toimialakohtaiset asiantuntijatyöryhmät käsitelivät tärkeimpiä aluetta koskevia ajankohtaisasioita ja toivat ne esiin yhteistyö- ja kuntajohtajakokoukselle.

Aluekehittäminen ja seutuyhteistyön koordinointi oli osa Novago Yrityskehitys Oy:n palvelua omistajakunnille. Seudullista kehittämistyötä tehdään hankkeissa, joita oli kertomusvuonna mm. Välke-hanke, Hinku-hanke, Tuunaa-tuottoa-hanke ja VillageWaters – Yhteistyöllä ratkaisuja haja-alueen jätevesiin – hanke.

Seudullista yhteistyötä tehtiin myös matkailussa Länsi-Uudenmaan Lumo matkailu Oy:n kanssa. Kuntien matkailutoimistot ja myynti- ja markkinointiyhtiö LUMO keskittyivät matkailuyritysten tuotteiden ja palvelujen saatavuuden parantamiseen sekä yhteisen sähköisen myyntikanavan luomiseen.

6. Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestäminen

6.1. Sisäisen valvonnan organisointi ja painopisteet tilikaudella 2016

Uuden 1.5.2015 voimaan tulleen Kuntalain 14 §:n mukaan valtuusto päättää sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteista. Sisäisen valvonnan ohjeet eivät ole muuttuneet kaupunginhallituksen 1.12.2014 hyväksymisen jälkeen. Kaupunginvaltuusto hyväksyi 10.6.2015 sisäisen valvonnan ohjeen. Sisäisen valvonnan ohjeessa on selvitetty operatiivisen valvonnan toteuttamiseen liittyvät vastuut ja korostettu jokaisen kaupungin organisaatiossa olevan henkilön omaa vastuuta osana kaupungin sisäistä valvontajärjestelmää. Sisäisen valvontaympäristön normiperustana ovat hallintosääntö ja toimialakohtaiset johtosäännöt, sisäisen valvonnan ohje, muut pysyväisluonteiset ohjeet ja toimintaperiaatteet, sopimushallinta, johdon etiikka sekä kaupungissa vallitseva organisaatiokulttuuri, henkilöstöpolitiikka sekä Lohjan kaupungin kokonaisvaltainen riskienhallinta. Käytännössä kaupungin lautakunnat valvovat sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toteutumista omalla toimialallaan. Johtavien viranhaltijoiden sekä esimiesten tehtävänä on toteuttaa sisäistä valvontaa ja riskienhallintaa omalla vastuualueellaan.

Voimassa olevien ohjeiden mukaan kaupungin tarkastuspäällikkö valvoo kaupungin sisäisen valvontajärjestelmän toimivuutta sisäisen tarkastuksen toimintaohjeessa hyväksytyin toimintavaltuutuksen nojalla. Tarkastuspäällikön virka muutettiin 2015 controllerin viraksi. Tarkastustoimen kokonaisresurssit ovat yksi henkilötyövuosi. Keskushallinnon talouspalveluihin sijoitetun sisäisen tarkastuksen resurssivahvuus on 0,7 henkilötyövuotta jakautuen käytännössä varsinaiseen sisäiseen tarkastukseen, kustannuslaskentaan ja operatiivisen toiminnan kehittämiseen. Loput 0,3 henkilötyövuotta kohdistuu ulkoiseen valvontaan (tarkastuslautakunnan sihteeri). Tehtäväkentän laajuuden, operatiivisten kehittämistehtävien ja tarkastustoimen organisatorisen asemoinnin vuoksi kaupungissa ei ole teoreettisesta näkökulmasta arvioituna operatiivisista toiminnoista riippumatonta sisäistä tarkastusta. Kaupungin johtamis-, suunnittelu- ja ohjausprosessit ja käytänteet varmistavat osaltaan sen, että hyvän sisäisen valvonnan periaatteet näkyvät operatiivisessa toiminnassa. Sisäisen valvonnan toimivuutta on tarkastettu tilikauden aikana pistokokein sekä tilintarkastuksen että controllerin toimesta.

Tilikauden 2016 aikana sisäinen tarkastus keskittyi organisaatiomuutoksen tukemiseen mm. talousarvion vietävien kirjanpitorakenteiden suunnittelun osalta.

Tehtyjen pistokokeiden, säännöllisen arviointi- ja varmistustyön ja olemassa olevan dokumentaation perusteella voidaan johtopäätöksenä todeta, ettei sisäisen valvonnan rakenteessa ja toimivuudessa ole tilikaudella 2016 havaittu sellaisia kaupungin operatiiviseen toimintaan vaikuttavia olennaisia puutteita, jotka edellyttäisivät välittömiä toimenpiteitä.

6.2. Riskienhallinta

Kaupungissa on keväällä 2013 hyväksytty riskienhallintapolitiikka, jossa on dokumentoitu riskienhallinnan tehtävät ja vastuut Lohjan kaupungissa. Kaupungin riskienhallinnan ohjausryhmänä toimii kaupungin johtoryhmä. Kaikkien toimialojen riskienarviointi on päivitetty tilikauden 2016 aikana. Käytännön valmistautumista on tehty kehittämispalveluiden, tietohallinnon ja muiden toimintaloikkojen toimesta mm. osallistumalla Uudenmaan valmiusharjoituksiin sekä tekemällä laitteistohankintoja.

Lohjan kaupunginhallituksen ja ylimmän johdon tiedossa ei ole tilinpäätöshetkellä Lohjan kaupunkiin kohdistuvia muita vaateita, kuin eri oikeusasteissa kesken olevat oikeusprosessit.

7. Tilikauden tuloksen muodostuminen ja toiminnan rahoitus

7.1. Tilikauden tuloksen muodostuminen

Lohjan kaupungin vuoden 2016 tulos muodostui muutettua talousarviota paremmaksi. Toimintatuotot muodostuivat ennakoitua suuremmaksi, toimintakulut eivät toteutuneet täysimääräisesti sekä verotulojen kasvu toteutui suunnitellusti verrattuna alkuperäiseen talousarvioon. Vuoden aikana lisämäärärahoja myönnettiin kulttuuri- ja vapaa-ajan lautakunnalle ja opetus ja kasvatuslautakunnalle. Kaupungin tulos päättyi 1,6 milj. euroa ylijäämäiseksi. Tulos vahvistui vuoden 2015 tuloksesta 5,4 milj. euroa ja verrattuna alkuperäiseen 2016 vuoden talousarvioon tulos parani 1,6 milj. euroa.

Tarkasteltaessa kaupungin tuloksen muodostumista tulee huomioida kertaluonteiset tulokseen oleellisesti vaikuttavat erät joita olivat, Lohjan Vuokra-asunnoilta saadut myyntivoitot, Kilpailukyky-sopimuksen vaikutus jo vuonna 2016 (Lomapalkkavarauksen pienentyminen), HUS:n ylijäämän palautus vuodelta 2015, Loherilta saadut osingot sekä kertaluonteisten poistojen tekeminen purettujen tai purettavien rakennusten takia.

Toimintatuotot vähenivät verrattuna edelliseen vuoteen ja samanaikaisesti menojen kasvu oli ennakoitua pienempää. Tuloslaskelman ulkoiset toimintatuotot vähenivät 4,2 % kun taas toimintakulut kasvoivat 0,4 % verrattuna vuoden 2015 tilinpäätökseen, jolloin toimintakate heikkeni edellisestä vuodesta 0,4 %. Kun yhteenlasketut verotulot ja valtionosuudet kasvoivat 3,7 %, kasvoi vuosikate rahoituserien jälkeen 90,4 % edellisestä vuodesta.

Alla olevissa kappaleissa toimintatuottojen ja toimintakulujen osalta vertailu tehdään vuoden 2015 tilinpäätökseen.

Toimintatuotoissa myyntituotot vähenivät 7,5 % erityisesti terveystalvumaksujen ja opetuspalvelumaksujen vähentyessä. Maksutuotot kasvoivat 2,9 %, joka pääosin johtui asumis- ja palvelumaksuista, hoivapalvelumaksuista sekä rakennusvalvontamaksuista. Tuet ja avustukset laskivat 13,3 %, johtuen kuntaliitosavustuksen poistumisesta. Muissa tuotoissa asuntojen vuokratuotot vähenivät, kun taas käyttöomaisuuden myyntivoitot kasvoivat, että kokonaisuutena muiden toimintatuottojen väheneminen oli 2,3 %.

Henkilöstökulut vähenivät 0,9 % verrattuna 2015 tilinpäätökseen. Ulkoisissa toimintakuluissa palkat ja vähenivät 0,7 %:n verrattuna 2015 vuoden tilinpäätökseen. Henkilöstösivukulut vähenivät 1,5 % eläkekulujen vähenemisen ollessa 3,0 % ja muiden henkilöstösivukulujen noustessa 4,7 % verrattuna vuoden 2015 tilinpäätökseen.

Palvelujen ostot vähenivät 1,5 %. Suurin palveluiden ostojen väheneminen tapahtui erikoissairaanhoidon osalta. HUS:n vuoden 2015 tilinpäätökseen ylijäämän 1,9 milj. euroa kirjattiin vuodelle 2016 eli ostopalveluiden todellinen väheneminen oli 0,02 %.

Materiaalien hankinnat kasvoivat 2,2 %, mikä pääosin johtui sähkön hinnan noususta, oppikirjojen, matkapuhelin laitteiden sekä työasemien kasvaneista hankintakustannuksista. Avustukset kasvoivat yhteensä 9,8 % johtuen omaishoidon tuen, toimeentulotukimenojen ja työmarkkinatuen kuntasuuden kasvusta sekä palvelusetelien runsaammasta käytöstä. Muut toimintakulut vähenivät 3,0 %.

Kaupungin tuloslaskelmassa toimintakate heikkeni 0,4 % verrattuna vuoden 2015 tilinpäätökseen, muutettuun talousarvioon verrattuna toimintakate parani 0,9 %. Toimielimittäin toimintakatteet verrattuna muutettuun talousarvioon nähden ulkoinen toimintakate parani; Tarkastuslautakunnan toimintakate 10,9 %, yleisen luottamushenkilöhallinnon toimintakate 13,3 %, perusturvalautakunnan toimintakate 0,2 %, kasvatus- ja opetuslautakunnan toimintakate 2,4 %, kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunnan toimintakate 1,4 %, tekninen lautakunnan toimintakate 1,6 %, kaupunkisuunnittelulautakunnan 12,0 %, ympäristö- ja rakennuslautakunnalla 21,3 %, ympäristö- ja rakennuslautakunnan

jaostolla 2,7 %. Vastaavasti toimintakatteet heikkenivät; Keskusvaalilautakunnan toimintakate -107,7 %, keskushallinnon toimintakate -3,9 %,

Kunnallisveron tuotto kasvoi edellisvuoden kunnallisveron tuotosta 2,1 % ja kiinteistöveron tuotto 1,5 %, kun taas yhteisöveron tuotto laski 16,7 %. Tuloveroprosentti oli 20,50 % vuonna 2016. Kiinteistöveroprosentit olivat; yleinen kiinteistöveroprosentti 0,9 %, vakituisen asumiseen käytetyn rakennuksen veroprosentti 0,45 %, muuhun kuin vakituisen asumiseen käytetyn rakennuksen veroprosentti 1,05 % sekä rakentamattoman rakennuspaikan veroprosentti 3,0 %. Valtionosuudet nousivat 10,1 %.

Lohjan kaupungin vuosikatteeksi muodostui 18,6 milj. euroa, joka oli 394 euroa asukasta kohden ja 6,0 % toimintatuottojen, verotulojen ja valtionosuuksien yhteismäärästä. Edellisen vuoden vuosikate oli 9,8 milj. euroa, joten asukasta kohden laskettuna vuosikate parani edellisestä vuodesta 188 euroa.

Kaupunginvaltuuston hyväksymän poistosuunnitelman mukaiset poistot olivat 16,9 milj. euroa. Poistojen määrä kohosi verrattain suureksi, koska purkupäätöksen saaneiden tai jo purettujen rakennusten (Tytyrin koulun, Hiidenopiston sekä Mäntylän päiväkodin) taseessa olevat summat poistettiin kokonaisuudessaan, yhteensä 3,8 milj. euroa. Tämän jälkeen muodostui tilikauden tulos 1,6 milj. euroa ylijäämäiseksi.

Vesi- ja viemärilaitos sisältyy kaupungin tilinpäätöksen lukuihin. Vesihuoltolaitoksesta kuitenkin esitetään liitetietoina erikseen vesihuoltolain 20 §:n mukainen eriytetty tilinpäätös.

TULOSLASKELMA JA SEN TUNNUSLUVUT

(ulkoiset erät)

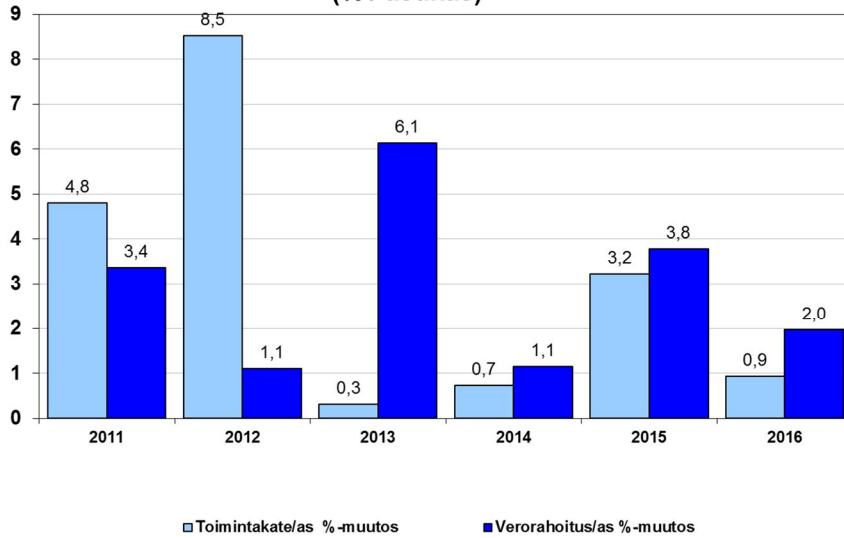
	2016	2015	
	1 000 €	1 000 €	
Toimintatuotot	49 385	51 531	-4,2 %
Toimintakulut	290 733	291 965	-0,4 %
Toimintakate	-241 348	-240 434	-0,4 %
Verotulot	190 131	187 476	1,4 %
Valtionosuudet	69 250	62 222	11,3 %
Rahoitustuotot ja -kulut			
Korkotuotot	136	131	3,2 %
Muut rahoitustuotot	1 543	1 767	-12,6 %
Korkokulut	951	1 201	-20,8 %
Muut rahoituskulut	205	215	-4,6 %
Vuosikate	18 556	9 746	90,4 %
Poistot ja arvonalentumiset	16 924	13 632	24,1 %
Satunnaiset tulot			
Tilikauden tulos	1 632	-3 885	
Poistoeron lisäys/vähennys	82	82	0,0 %
Tilikauden yli-/alijäämä	1 713	-3 804	

TULOSLASKELMAN TUNNUSLUVUT

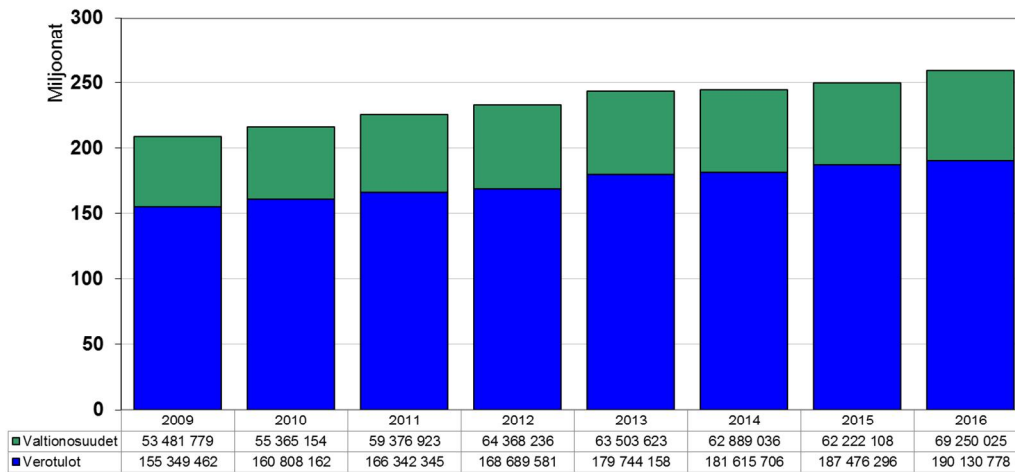
Toimintatuotot/Toimintakulut %	17,0	17,6
Vuosikate/Poisto %	110	71
Vuosikate euroa/asukas	394	206
Asukasluku	47 140	47 353

asukasluku ennakkotieto (7.3.2017)

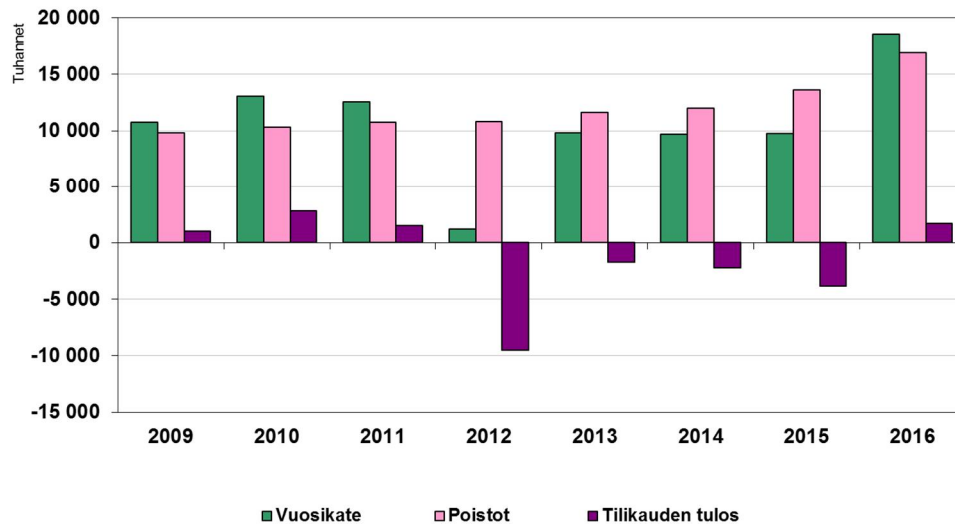
Toimintakate ja verorahoitusmuutos vuosina 2011-2016 (% / asukas)

Verotulot ja valtionosuudet 2009-2016

Vuosikate, poistot, tilikauden tulos 2009-2016

7.2. Investoinnit ja toiminnan rahoitus

Investoinnit kasvoivat edellisestä vuodesta 5,8 %. Suurempiin investointeihin olisi ollut mahdollisuudet, koska myönnettyistä määrärahoista jäi käyttämättä 11,9 milj. euroa. Tilahankkeissa vuoden 2016 suurimmat kohteet olivat Anttilan koulun remontoiminen, Roution koulun rakentaminen, Lastensuojelun vastaanottokeskuksen rakentaminen, Ojaniitun koulun ja päiväkodin rakentaminen sekä Pusulan terveysaseman remontointi. Kaikkiaan tilahallinnon hankkeisiin käytettiin 17,1 milj. euroa. Vesi- ja viemärlaitoksen hankkeisiin käytettiin 2,7 milj. euroa sekä liikenneväylien ja yleisten alueiden rakentamiseen 3,7 milj. euroa. Kunnallistekniikan ja vesihuollon suurimmat kohteet olivat Lempolan vesitomin kunnostaminen ja Harjun urheilukentän peruskorjaus. Kaikkiaan vuoden 2016 investointeihin sisältyi lukuisia pienehköjä peruskorjaus- ja kunnostushankkeita.

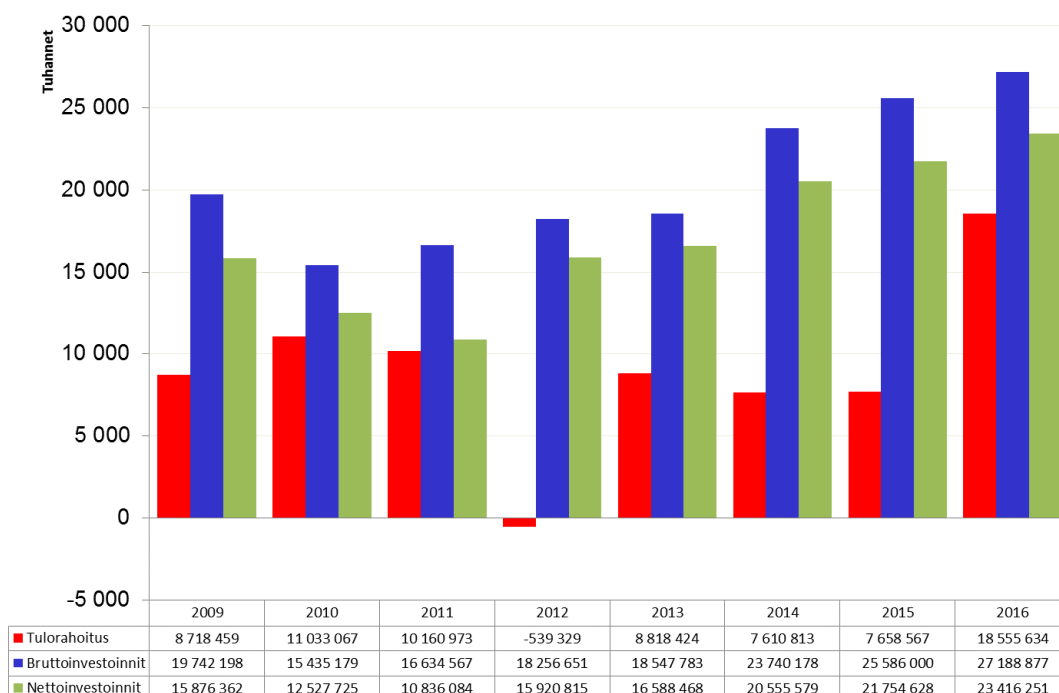
Kiinteän omaisuuden hankintaan käytettiin 0,7 milj. euroa ja tietohallinnon investointeihin 0,5 milj. euroa. Loppuosa investoinneista muodostui eri lautakuntien alaisen irtaimen omaisuuden hankinnasta.

Investointeihin jäi vuonna 2016 käytettäväksi tulorahoitusta 15,7 milj. euroa. Investointeihin oli käytettävissä vakuutuskorvauksia tai valtion avustuksia 0,05 milj. euroa, mikä oli investointien rahoitusosuuksina 0,6 milj. euroa vähemmän kuin edellisenä vuonna. Investointien rahoituksessa omaisuuden myynnin merkitys kasvoi edellisen vuoden tasolta, kun kiinteistöjen ja osakkeiden myynnistä kertyi yhteensä 3,7 milj. euroa. Toiminnan ja investointien kokonaisrahavirrassa menot olivat 7,7 milj. euroa suuremmat kuin tulot. Edelliseen vuoteen verrattuna kokonaisrahoituksen tilanne parani 6,5 milj. euroa.

Vuoden kuluessa kaupunki otti uutta pitkäaikaista lainaa 20 milj. euroa ja lyhytaikaisten lainojen määrä väheni 2,0 milj. eurolla. Pitkäaikaisia lainoja lyhennettiin 6,9 milj. euroa ja kaupungin lainojen kokonaismäärä kasvoi 11,0 milj. eurolla. Rahoitustarpeita katettiin lisäksi liittymismaksutuloilla sekä muilla oman pääoman muutoksilla ja lisäksi käyttämällä kassavaroja. Korottomissa veloissa merkittävimmät erät olivat ostovelat ja lomapalkkajaksotukset sivukuluineen.

Rahoitusosuuksilla vähennyistä investoinneista rahoitettiin tulorahoituksella 68,37 %, kun vastaava prosentti edellisenä vuonna oli 39,15 %.

Tulorahoitus, bruttoinvestoinnit, nettoinvestoinnit 2009-2016

RAHOITUSLASKELMA JA SEN TUNNUSLUVUT

(ulkoiset erät)

	2016	2015	
	1 000 €	1 000 €	
Toiminnan rahavirta			
Vuosikate	18 556	9 746	90,4 %
Satunnaiset erät			
Tulorahoituksen korjauserät	-2 860	-2 278	25,6 %
Investointien rahavirta			
Investointimenot	27 189	25 586	6,3 %
Rahoitusosuudet investointimenoihin	48	689	-93,0 %
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	3 725	3 143	18,5 %
Toiminnan ja investointien rahavirta	-7 721	-14 286	46,0 %
Rahoituksen rahavirta			
Antolainauksen muutokset	-16	101	
Antolainojen lisäys	29		
Antolainojen vähennys	13	101	
Lainakannan muutokset			
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	20 000	16 000	
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	6 925	7 014	
Lyhytaikaisten lainojen muutos	-2 009	4 264	
Oman pääoman muutokset			
Muut maksuvalmiuden muutokset	-3 611	3 073	
Rahoituksen rahavirta	7 439	16 423	
Rahavarojen muutos	-282	2 137	
Kassavarat 31.12.	6 599	6 881	
Kassavarat 1.1.	6 881	4 743	

RAHOITUSLASKELMAN TUNNUSLUVUT

Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta, 1000 €	-57 639	-50 593
Investointien tulorahoitus %	68,4	39,1
Lainanhoitokate	2,5	1,3
Kassan riittävyys (pv)	7	8
Asukasluku	47 140	47 353

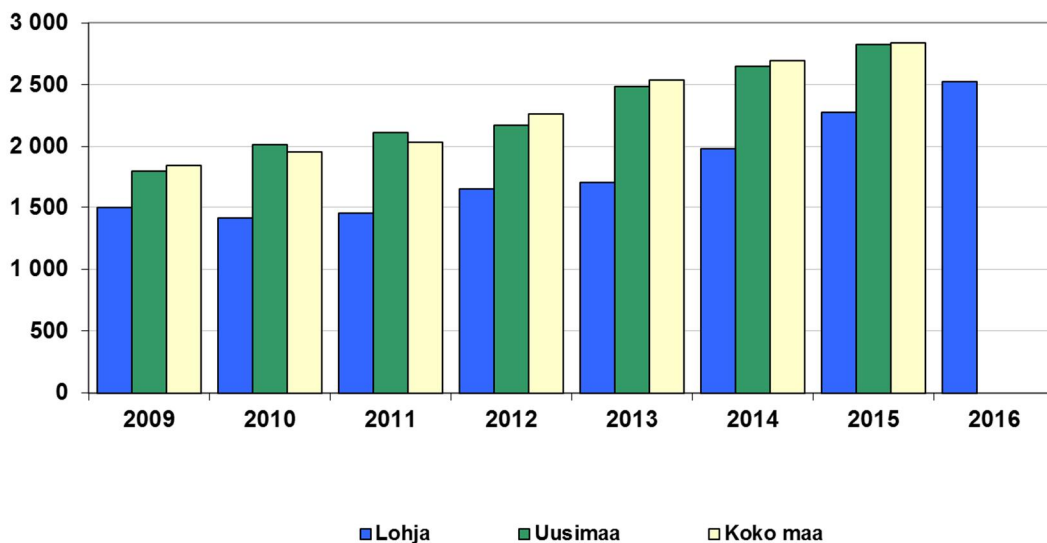
7.3. Rahoitusasema ja sen muutokset

Pysyvissä vastaavissa 16,9 milj. euron poistojen jälkeen aineellisten hyödykkeiden määrä kasvoi 3,6 % eli 8,5 milj. euroa, mikä kohdistui rakennuksiin, kiinteisiin rakenteisiin ja laitteisiin sekä keskeneräisiin hankkeisiin. Toimeksiantojen varat laskivat 0,087 milj. euroa. Vaihtuvissa vastaavissa pitkäaikaiset saamiset pienenivät vuoden aikana 0,2 milj. Lyhytaikaiset saamiset nousivat 5,9 milj. euroa ja Rahoitusarvopaperit pysyivät viime vuoden tasossa. Rahat ja pankkisaamiset laskivat 0,3 milj. euroa.

Taseen loppusumma kasvoi edellisestä vuodesta 5,0 % eli 14,3 milj. euroa oman pääoman kasvaessa 1,7 milj. euroa tilikauden ylijäämän johdosta ja vieraan pääoman kasvaessa 13,1 milj. euroa. Pitkäaikainen vieras pääoma laski 8,5 milj. euroa ja lyhytaikainen vieras pääoma kasvoi puolestaan 21,6 milj. euroa, kun lainat rahoituslaitoksilta kasvoivat 19,9 milj. euroa, lainat konserniyh-tiöiltä 0,02 milj. euroa, ostovelat 3,2 milj. euroa sekä muiden velkojen kasvaessa hivenen ja siirto-velkojen vähentyessä 1,6 milj. euroa. Saadut ennakot kasvoivat vuoden aikana 0,06 milj. euroa.

Kaupungin omavaraisuusaste heikkeni edellisestä vuodesta ja oli 45,80 %, kun se edellisenä vuonna oli 47,55 %. Pitkän aikavälin kehitys onkin ollut voimakkaasti negatiivinen, kun omavarai-suusaste vielä vuonna 2004 oli 76,3 %. Kaupungin lainamäärä kasvoi noin 11,4 milj. euroa ja oli asukasta kohden laskettuna vuoden lopussa 2 521 euroa

Lainakanta €/as, 2009-2016

TASE JA SEN TUNNUSLUVUT			VASTATTAVAA				
VASTAAVAA	2016	2015		2016	2015		
	1 000 €	1 000 €	muutos %	1 000 €	1 000 €		
					muutos %		
A PYSYVÄT VASTAAVAT	279 302	270 291	3,3	A OMA PÄÄOMA	136 632	134 918	1,3
I Aineettomat hyödykkeet	2 583	2 862	-9,7	I Peruspääoma	127 910	127 910	0,0
1. Aineettomat oikeudet	771	830	-7,2	II Arvonkorotusrahasasto	127	127	0,0
2. Muut pitkävaikutteiset menot	1 813	2 031	-10,8	III Muut omat rahastot			
3. Ennakkomaksut				IV Edellisten tilikaudien ylijäämä (alijäämä)	6 881	10 685	-35,6
				V Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	1 713	-3 804	-145,0
II Aineelliset hyödykkeet	242 956	234 498	3,6	B POISTOERO JA VAPAAEHTOISET	1 603	1 684	-4,8
1. Maa- ja vesialueet	38 202	37 572	1,7	1. Poistoero	1 603	1 684	-4,8
2. Maa- ja vesialueiden arvonkorot	127	127	0,0	2. Vapaaehtoiset varaukset			
3. Rakennukset	124 902	119 838	4,2	C PAKOLLISET VARAUKSET	676	1 034	-34,6
4. Kiinteät rakenteet ja laitteet	61 794	60 251	2,6	1. Eläkevaraukset	17	26	-34,7
5. Koneet ja kalusto	5 437	4 645	17,0	2. Muut pakolliset varaukset	658	1 007	-34,6
6. Muut aineelliset hyödykkeet							
7. Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	12 495	12 066	3,6	D TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	1 262	1 370	-7,9
III Sijoitukset	33 763	32 931	2,5	1. Valtion toimeksiannot			0,0
1. Osakkeet ja osuudet	30 282	29 467	2,8	2. Lahjoitusrahastojen pääomat	1 246	1 363	-8,6
2. Joukkovelkakirjalainasaamiset				3. Muut toimeksiantojen pääomat	16	7	135,2
3. Muut lainasaamiset	3 282	3 266	0,5	E VIERAS PÄÄOMA	161 566	148 432	8,8
4. Muut saamiset	199	199	0,0	I Pitkäaikainen	70 670	79 131	-10,7
B TOIMEKSIANTOJEN VARAT	829	916	-9,5	1. Joukkovelkakirjalainat			
1. Valtion toimeksiannot				2. Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	63 090	71 761	-12,1
2. Lahjoitusrahastojen erityiskatteet	829	916	-9,5	3. Lainat julkisyhteisöiltä	170	325	-47,7
3. Muut toimeksiantojen varat				4. Lainat muilta luotonantajilta			
C VAIHTUVAT VASTAAVAT	21 607	16 231	33,1	5. Saadut ennakot			
I Vaihto-omaisuus	78	64	21,0	6. Ostovelat			
1. Aineet ja tarvikkeet	78	64	21,0	7. Muut velat/Liittymismaksut ja muut velat	7 410	7 046	5,2
2. Keskeneräiset tuotteet				8. Siirtovelat			
3. Valmiit tuotteet				II Lyhytaikainen	90 895	69 301	31,2
4. Muu vaihto-omaisuus				1. Joukkovelkakirjalainat			
5. Ennakkomaksut				2. Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	49 671	29 748	67,0
II Saamiset	14 930	9 286	60,8	3. Lainat julkisyhteisöiltä	155	177	-12,4
Pitkäaikaiset saamiset	578	881	-34,3	4. Lainat muilta luotonantajilta	5 770	5 779	-0,2
1. Myyntisaamiset				5. Saadut ennakot	218	155	40,6
2. Lainasaamiset				6. Ostovelat	13 922	10 731	29,7
3. Muut saamiset	578	881	-34,3	7. Muut velat/Liittymismaksut ja muut velat	2 214	2 175	1,8
4. Siirtosaamiset				8. Siirtovelat	18 946	20 536	-7,7
Lyhytaikaiset saamiset	14 351	8 405	70,7	VASTAAVAA YHTEENSÄ	<u>301 737</u>	<u>287 438</u>	5,0
1. Myyntisaamiset	4 932	5 079	-2,9	TASEEN TUNNUSLUVUT			
2. Lainasaamiset	36	184	-80,4	Omavaraisuus, %	45,8	47,5	
3. Muut saamiset	5 393	2 024	166,5	Suhteellinen velkaantuneisuus, %	52,3	49,2	
4. Siirtosaamiset	3 991	1 119	256,6	Kertynyt yli-/alijäämä, 1000 €	8 595	6 881	
III Rahoitusarvopaperit	592	592	0,0	Kertynyt yli-/alijäämä, €/asukas	182	145	
1. Osakkeet ja osuudet	592	592	0,0	Lainakanta 31.12., 1000 €	118 855	107 789	
2. Sijoitukset rahamarkkinainstrumentteihin				Lainakanta 31.12., €/asukas	2 521	2 276	
3. Joukkovelkakirjalainasaamiset				Lainasaamiset, 1000 €	3 282	3 266	
4. Muut arvopaperit				Asukasmäärä	47 140	47 353	-0,4
IV Rahat ja pankkisaamiset	6 007	6 289	-4,5				
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	<u>301 737</u>	<u>287 438</u>	5,0				

Asukasmäärä on ennakkotieto 7.3.2017.

Kokonaistulot ja menot (ulkoiset)

KOKONAISTULOT JA -MENOT

TULOT	1000 euroa		%	MENOT	1000 euroa		%
Varsinainen toiminta				Varsinainen toiminta			
Toimintatuotot	49 385	14,9		Toimintakulut	290 733	88,6	
Verotulot	190 131	57,4		Korkokulut	951	0,3	
Valtionosuudet	69 250	20,9		Muut rahoituskulut	205	0,1	
Korkotuotot	136	0,0		Tulorahoituksen korjauserät		0,0	
Muut rahoitustuotot	1 543	0,5		- pysyvien vastaavien hyödykk. luovutustappiot	-363	-0,1	
Satunnaiset tuotot	0	0,0		- pakollisen varauksen purku	358	0,1	
				- muut korjauserät	0	0,0	
Tulorahoituksen korjauserät				Investoinnit			
- pysyvien vastaavien hyöd.luovutusvoitot	-2 865	-0,9		Investointimenot	27 189	8,3	
Investoinnit				Rahoitustoiminta			
Rahoitusosuudet investointimenoihin	48	0,0		Lyhytaikaistenlainojen vähennys	2 009	0,6	
Pysyvien vastaavien hyödykk. Luovutustulot	3 725	1,1		Pitkäaikaisten lainojen vähennys	6 925	2,1	
Rahoitustoiminta				Oman pääoman vähennykset	0	0,0	
Antolainasaamisten vähennykset	13	0,0		Pysyvien vastaavien saamisten lisäys	29	0,0	
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	20 000	6,0		Kokonaismenot yhteensä	328 036	100	
Lyhytaikaisten lainojen lisäys	0	0,0					
Kokonaistulot yhteensä	331 366	100					

8. Kaupunkikonsernin toiminta ja talous

8.1. Lohjan konsernirakenne

Lohjan kaupunkikonserniin kuuluu 11 tytäryhtiötä ja yksi säätiö. Kaupungin omistusosuus ja määräamisvalta on 11 yhtiössä 20 % tai suurempi, kuitenkin enintään 50 %. Kaupunki on jäsenenä kuudessa kuntayhtymässä.

Tytär- ja osakkuusyhtiöt jakaantuvat niiden toiminnan perusteella seuraavasti:

Tytäryhtiöt:

- asunto- ja kiinteistöyhtiöt 4 kpl
- liike- ja toimitilayhtiöt 3 kpl
- palvelujen tuotantoyhtiöt 4 kpl
- palvelutalossäätiö (kiinteistöt) 1 kpl

Osakkuusyhtiöt

- asunto- ja kiinteistöyhtiöt 2 kpl
- liike- ja toimitilayhtiöt 2 kpl
- palvelujen tuotantoyhtiöt 3 kpl

Kuntayhtymät

- perusturvan kuntayhtymä 4 kpl
- ammatillisen koulutuksen kuntayhtymät 1 kpl
- hallinnon ja yhdyskuntasuunnittelun kuntayhtymät 1 kpl

Vuonna 2013 liitettiin Lohjan kaupunkikonserniin Karjalohjan ja Nummi-Pusulan kuntien tytäryhtiöt, osakkuusyhtiöt sekä kuntayhtymien osuudet. Kuntaliitoksen jälkeen ollaan yksinkertaistettu konsernirakennetta. Vuonna 2016 poistui 1 osakkuusyhtiö.

8.2. Tytäryhtiöiden tärkeimmät tapahtumat

Lohjan Vuokra-asunnot Oy omistaa 63 vuokratalokohdetta, jotka ovat valmistuneet vuosina 1967-2012. Kohteissa on yhteensä 1613 asuntoa.

Vuoden aikana asunnon vaihtoja oli 386 kpl eli 20,67 % koko asuntokannasta (v. 2015 18,3 % ja 2014 22,5 %). Tyhjäkäynti oli 1.018.089 euroa (v. 2015 oli 718.024 euroa). Lohjan kaupungilta siirtyi yhtiölle välivuokrattavaksi kaupungin hallinnoimia ja/tai omistamia asuntoja, ja näiden osuus tyhjäkäynnistä oli 143.738 euroa.

Tilikauden alussa yhtiö osti Lohjan kaupungilta yhdeksän vuokrataloa. Yhtiölle siirtyi kaupungin asuntojen vuokraustoimintana nk. välivuokrausmallina noin 180 huoneistoa. Lisäksi Lohjan kaupungin asuntotoimi siirtyi 1.1.2016 Lohjan Vuokra-asunnot Oy:lle pois lukien viranomaistehtävät. Muutoksien myötä yhtiön organisaatio kasvoi neljällä henkilöllä. Henkilöstön lukumäärä tilikauden lopussa oli 11 henkilöä.

Yhtiö osti Kiinteistö Oy Ojamonkuusen loput osakkeet (558 kpl) vuoden lopussa. Lohjan Vuokra-asunnot Oy:stä tuli emoyhtiö Kiinteistö Oy Ojamonkuuselle koko osakekannan siirtyessä sille. Konsernitilinpäätöstä näiden yhtiöiden välille ei ole laadittu, koska konsernisuhde tulee olemaan lyhytaikainen ja yhdistelemisvelvollisuutta ei KPL 3 §:n mukaan ole. Kiinteistö Oy Ojamonkuusi tullaan sulauttamaan emoyhtiönsä seuraavalla tilikaudella.

Liikuntapalveluiden kokonaissuoritemäärä vuonna 2016 oli 1 294 274. Vuonna 2015 suoritemäärä oli 1 235 496, joten kasvua tapahtui 58 778 suoritetta (4,8 %). Kokonaissuoritteiden nousu selittyi lähinnä ulkoliikunta-paikkojen 13,1 %:n (57 950) suoritelisäyksellä.

Neidonkeitaan vuoden 2016 kävijämäärä oli 297 254. Lasku, 0,04 % (-121 suoritetta), vuoden 2015 kävijämäärään (297 375) verrattuna on erittäin pieni, joten käytön voi sanoa pysyneen samalla tasolla kuin edellisvuonna. Muiden liikunta-palveluiden suoritemäärä oli 997 020, missä on 6,3 %:n nousu (58 899 suoritetta) edellisvuoteen verraten (938 121). Sisäliikuntatilojen suoritekeräytymä nousi 11 183 suoritteella (3,3 %) edellisvuodesta (344 172, v. 2015) ja oli 355 355 suoritetta. Jäähallin suoritemäärä 44 842, laski 4,3 % (2 023 suoritetta), edellisvuoden (46 865) suoritteista.

Yhtiön toimintakulut olivat 5 703 128 euroa. Toimintakulut kasvoivat vuoteen 2015 (5 535 618 euroa) verrattuna 167 510 euroa eli 3,0 %. Syynä kustannusten nousuun oli henkilöstö- ja energiakustannusten nousu sekä viivästys- ja veronkorotusmaksut.

26.4.2016 Uudenmaan verotarkastusyksikkö toteutti yhtiössä verotarkastuksen. Tarkastuskertomuksen mukaan Lohjan kaupungin Liikuntakeskukselle myöntämä konserniavustus on *vastikkeellista myyntiä*. Näin ollen se kuuluu verottajan mukaan arvonlisäveron piiriin. Tästä aiheutui yhtiölle 740 086,37 euro arvonlisäveroseuraamus. Se hoidettiin yhdessä kaupungin kanssa korottamalla vuoden 2015 konserniavustusta. Asiasta aiheutui LLLK:lle kuitenkin 61 866 euron viivästys- ja veronkorotusmaksut. Lisäksi asian selvittelyyn liittyen jouduttiin erilaisina asiantuntija- ja lakipalveluina maksamaan lähes 20 000 euron korvaukset. Asia vaikutti taloushallinto-palveluiden kustannusten nousuun, jotka kasvoivat 21 271 euroa vuoteen 2015 verrattuna. Näin ollen verotarkastuksen yhteisvaikutukset kustannusten lisääntymiseen olivat n.100 000 euron luokkaa. Asiasta on tehty joulukuussa 2016 valitus Helsingin hallinto-oikeuteen, missä asia yhä on vireillä.

Lohjan Liikuntahallit Oy:n omistamassa Tennarissa toteutettiin kesäremontin aikana aula sekä kaikki pukuhuoneet ja käytävät maalattiin. Palloilusalin ja Tenniskentän seinä tasoitettiin ja maalattiin. Kaksi ovipumppua vaihdettiin. Pääoven tuulikaapin lattialaatat uusittiin ja ilmanvaihtokoneet huollettiin. Merkittävän asia toimintavuonna 2016 oli kiinteistön seinissä havaitut kosteusvauriot. Tämän vuoksi kiinteistössä päätettiin tehdä kuntotutkimus, jonka tulokset valmistuvat alkuvuonna 2017. Liikuntahallien, monitoimihallin, tennishallin sekä kuntosalin käyttäjämäärä pieneni edellisestä vuodesta. Käyttäjämäärissä kasvua oli kamppailuhallilla sekä lukiosalissa.

Vuonna 2016 Loher toimitti lämpöä 334 asiakkaalle yhteensä 120714,8 MWh. Kasvua edellisvuodesta oli n. 12,1 %. Myynti vastasi budjetoitua. Lämmöntoimitus oli 13 GWh suurempi kuin vuonna 2015. Uusia lämpösopimuksia solmittiin 2 kappaletta. Uutta verkostoa rakennettiin ainoastaan talohaarojen osalta. Ojamolla uusittiin n. 130 m vanhaa putkilinjaa ja Paikkarinkadun/Karstuntien liikenneympyrän osalta uusittiin n. 200m. Keskustaverkoston kokonaispituus vuoden 2015 lopussa oli n. 44,5 km. Sammatissa verkostoa on n. 600 m ja Pusulassa 1 405 m. Kaukolämmön hintaan ei tehty muutoksia, vaan hinnat pysytettiin tasolla, jolle ne alennettiin vuoden 2013 alussa. Yhtiön liikevaihto oli 8,4 milj. euroa ja se on muodostunut lämpöenergian myynnistä. Liikevaihto nousi edellisvuodesta 0,75 milj. euroa eli 9,7 %. Energianhankinnan kustannukset nousivat edellisvuodesta 1,15 milj. euroa. Liikevoitto laski n. 20 % viime vuodesta ollen siten ennakoitu 1 371 457,07 euroa.

8.3. Konsernin tuloslaskelma ja sen tunnusluvut

Tarkasteltaessa konsernitilinpäätöstä tuloksen näkökulmasta tulee huomioida kertaluonteiset sisäiset erät, joita olivat HUS:n 2015 ylijäämän palautuksen käsittely, Lohjan Vuokra-asunnot Oy:lle myyty omaisuus, Mäntynummen Lämmön osakekaupat, Loherin osinko kaupungille sekä kertaluonteisten poistojen tekeminen purettujen tai purettavien rakennusten vuoksi.

Konsernin vuosikatteen muodostui 24,1 milj. euroa ja 26,2 milj. euron poistojen jälkeen tilikauden tulokseksi muodostui 2,4 milj. euron alijäämä. Verrattuna edelliseen vuoteen vuosikate parani 1,4 milj. euroa ja tulos heikkeni noin 1,5 milj. euroa. Konsernin vuosikateen muutos verrattuna edelliseen vuoteen oli 6 %. Verrattaessa vuoden 2016 tulosta, se oli kuitenkin huomattavasti huonompi kuin vuoden 2015 tulos, johtuen vuodelle 2016 kirjatuista poistoista sekä satunnaisista tuotoista. Suurimpien konserni yhtiöiden tuloksista ylijäämäisiä olivat Lohjan Energiahuolto Oy:n, Länsi-Uudenmaan ammattikoulutus kuntayhtymän ja Etevan tulokset. Lohjan Liikuntakeskus Oy:n, Kiinteistö Oy Lohjan Kuplahallit, HUS:in ja tulokset olivat alijäämäisiä.

KONSERNITULOSLASKELMA

1000 euroina

	2016	2015	
Toimintatuotot	156 079	158 874	-1,8
Toimintakulut	396 729	396 729	0,0
Osuus osakkuusyhteisöjen voitosta/tappiosta	-80	-80	
Toimintakate	-240 730	-237 935	1,2
Verotulot	190 131	187 476	1,4
Valtionosuudet	81 722	75 055	8,9
Rahoitustuotot ja -kulut			
Korkotuotot	54	64	-14,8
Muut rahoitustuotot	795	989	-19,6
Korkokulut	1 900	2 300	-17,4
Muut rahoituskulut	631	691	-8,7
Vuosikate	24 113	22 658	6,4
Suunnitelman mukaiset poistot	25 398	21 897	16,0
Omistuksen eliminointierot	607	193	
Arvonalentumiset	202		
Poistot ja arvonalentumiset	26 207	22 090	18,6
Tilikauden tulos	-2 094	568	-468,7
Tilinpäätössiirrot	-8	-2	
Tilikauden verot	-377	-376	0,3
Laskennalliset verot	51	-165	-131,0
Vähemmistöosuudet	40	12	232,7
Tilikauden yli/alijäämä	-2 387	38	-6404,5
Konsernituloslaskelman tunnusluvut			
Toimintuotot prosenttia toimintakuluista	38,80	40,05	
Vuosikate/Poistot, %	92,01	102,57	
Vuosikate, euroa/asukas	511,52	478,05	
Asukasluku	47 140	47 397	

8.4. Konsernin rahoituslaskelma ja sen tunnusluvut

KONSERNIN RAHOITUSLASKELMA

1000 euroina

	2016	2015	
Toiminnan rahavirta			
Vuosikate	24 113	22 658	6,4
Tilikauden verot	-377	-376	0,3
Tulorahoituksen korjauserät	-1 302	-2 492	-47,7
Toiminnan rahavirta yhteensä	22 434	19 790	13,4
Investointien rahavirta			
Investointimenot	41 049	41 878	-2,0
Rahoitusosuudet investointimenoihin	70	1 447	-95,1
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	2 210	3 339	-33,8
Investointien rahavirta	-38 769	-37 091	4,5
Toiminnan ja investointien rahavirta	-16 335	-17 301	-5,6
Rahoituksen rahavirta			
Antolainauksen muutokset			
Antolainasaamisten lisäykset	34	1	
Antolainasaamisten vähennykset	4	36	
Lainakannan muutokset			
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	30 327	23 756	
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	11 555	11 495	
Lyhytaikaisten lainojen muutos	-2 000	6 000	
Oman pääoman muutokset		-174	
Muut maksuvalmiuden muutokset			
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	-21	-200	
Vaihto-omaisuuden muutos	-251	138	
Saamisten muutokset	-3 182	-89	
Korottomien velkojen muutokset	2 692	2 840	
Rahoituksen rahavirta	15 979	20 811	
Rahavarojen muutos	-356	3 510	
Rahavarojen muutos			
Rahavarat 31.12.	17 993	18 349	
Rahavarat 1.1.	18 349	14 840	
	-356	3 510	
Konsernirahoituslaskelman tunnusluvut			
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta, 1000 €	-75 146	-63 895	
Investointientulorahoitus, %	58,84	56,04	
Pääomamenojen tulorahoitus, %	45,87	43,67	
Lainanhoitokate	1,93	1,81	
Kassan riittävyys	14,36	14,78	

Konsernin rahoituslaskelmassa investoinnit olivat 41,0 milj. euroa. Suurimmat investoinnit kaupungin lisäksi olivat Lohjan Vuokra-asunnoilla, Loherilla, HUS:illa ja Länsi-Uudenmaan ammattikoulutuskuntayhtymällä. Konsernin toiminnan ja investointien rahavirta oli 16,3 milj. euroa alijäämäinen vuonna 2016, kun edellisenä vuonna alijäämä oli 17,3 milj. euroa. Alijäämäisestä rahavirrasta rahoitettiin 16,0 milj. rahoituksen rahavirralla ja konsernin rahavarat kasvoivat vuoden aikana 0,4 milj. euroa.

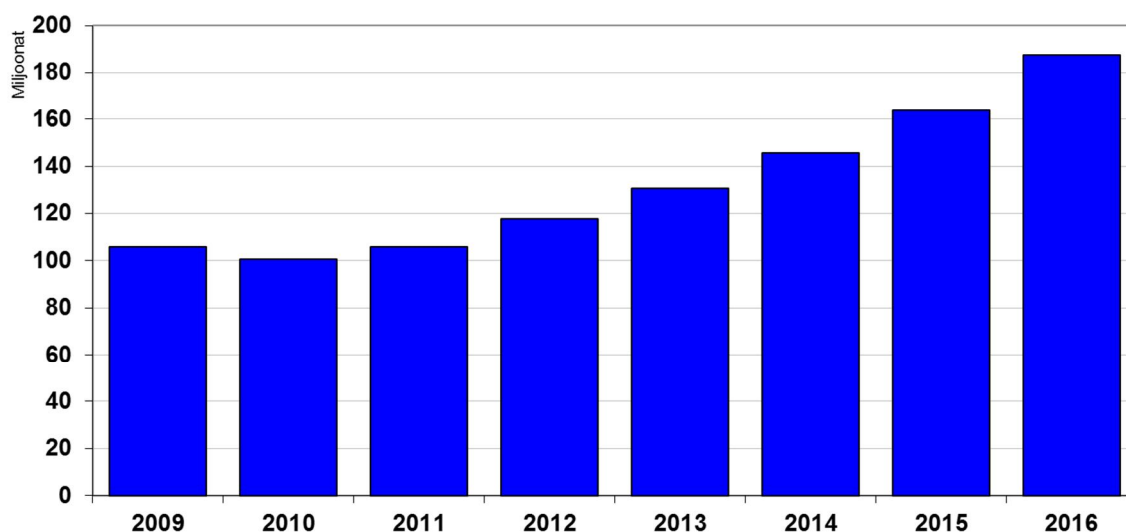
Lainamääränsä lisäsivät vuoden aikana kaupungin lisäksi Lohjan Vuokra-Asunnot Oy. Konsernin tulo-rahoitus parani edellisestä vuodesta, johtuen kaupungin tuloksesta verrattuna edellisvuoteen. Koko konsernin investointien tulo-rahoitusprosentti oli 58,84 %, kun se edellisenä vuonna oli 56,04 %.

8.5. Konsernitaseen tarkastelu

Konsernitaseen loppusumma on kasvanut vuoden 2014 loppusummasta 4,2 %. Vastaavissa kasvu on kohdentunut aineellisissa hyödykkeissä kiinteisiin rakenteisiin ja laitteisiin, koneisiin ja kalustoon sekä keskeneräisiin hankintoihin. Sijoituksissa osakkuusyhteisöosuudet ovat vähentyneet ja toimiksiantojen varat ovat hieman lisääntyneet. Saamiset ovat kasvaneet, rahoitusarvopaperien määrä kasvanut 0,4 milj. eurolla ja rahavarat vähentyneet 0,8 milj. euroa. Vastattavaa puolella oma pääoma on vähentynyt tilikauden alijäämän johdosta 2,4 milj. euroa Vieras pääoma on kasvanut 19,5 milj. eurolla. Pakollisten varauksia on vähennetty 0,4 milj. euroa.

Konsernin omavaraisuusaste eli oman pääoman ja varausten osuus taseen loppusummasta oli 39,30 % mikä oli 2,30 prosenttiyksikköä alhaisempi kuin edellisenä vuonna. Vastaava kaupungin tunnusluku oli 45,80 %. Konsernin alhaisempi omavaraisuusaste johtuu siitä, että varsinkin vuokratulo-hankkeet ja vuokratalo-yhtiön suorittamat investoinnit on rahoitettu pitkäaikaisilla lainoilla omien pääomien ollessa varsin alhaiset. Konsernitaseen oman pääoman muodostumisessa huomio kiinnittyy siihen, että valtuuston hyväksymällä poistosuunnitelmalla laskettuna Lohjan Vuokra-Asunnot Oy:n oma pääoma on 2,1 milj. euroa negatiivinen. Muiden tytäryhtiöiden omat pääomat ovat pääsääntöisesti toiminnan luonteen edellyttämällä tasolla.

Konsernin lainakanta 2009-2016

KONSERNITASE JA SEN TUNNUSLUVUT

VASTAAVA	2016			VASTATTAVAA	2016		
	1 000 €	2015 1 000 €			1 000 €	2015 1 000 €	
PYSYVÄT VASTAAVAT	356 875	343 302	4,0	OMA PÄÄOMA	146 774	149 154	-1,6
Aineettomat hyödykkeet	5 781	5 410	6,9	Peruspääoma	127 910	127 910	0,0
Aineettomat oikeudet	872	1 521	-42,7	Yhdistysten ja säätiöiden peruspääoma	135	135	0,0
Muut pitkävaikutteiset menot	4 909	3 889	26,2	Arvonkorotusrahasa	127	127	0,0
				Muut omat rahastot	1 671	1 664	0,4
Aineelliset hyödykkeet	346 208	332 943	4,0	Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä)	19 318	19 280	0,2
Maa- ja vesialueet	43 082	42 428	1,5	Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	-2 387	38	-6404,5
Rakennukset	202 155	197 441	2,4				
Kiinteät rakenteet ja laitteet	68 355	66 408	2,9	VÄHEMMISTÖOSUUDET	316	361	-12,4
Koneet ja kalusto	11 273	10 682	5,5				
Muut aineelliset hyödykkeet	221	238	-6,9	PAKOLLISET VARAUKSET	2 962	3 330	-11,1
Ennakkomaksut ja kesk.er. hankinnat	21 122	15 746	34,1	Eläkevaraukset	64	93	-30,9
Sijoitukset	4 886	4 950	-1,3	Muut pakolliset varaukset	2 898	3 237	-10,5
Osakkuusyhteisöosuudet	1 929	2 029	-4,9				
Osakkeet ja osuudet	2 804	2 798	0,2	TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	1 907	1 778	7,2
Muut lainasaamiset	86	58	50,2				
Muut saamiset	67	65	2,4	VIERAS PÄÄOMA	247 549	228 023	8,6
				Pitkäaikainen korollinen vieras pääoma	125 647	128 956	-2,6
TOIMEKSIANTOJEN VARAT	1 436	1 286	11,7	Pitkäaikainen koroton vieras pääoma	9 897	9 367	5,7
				Lyhytaikainen korollinen vieras pääoma	54 729	34 717	57,6
VAIHTUVAT VASTAAVAT	41 196	38 059	8,2	Saadut ennakot	497	1 015	-51,0
Vaihto-omaisuus	2 072	1 821	13,8	Lyhytaikainen koroton vieras pääoma	56 778	53 968	5,2
Saamiset	21 131	17 888	18,1				
Pitkäaikaiset saamiset	1 069	1 028	4,0	VASTATTAVAA YHTEENSÄ	<u>399 507</u>	<u>382 646</u>	4,4
Lyhytaikaiset saamiset	20 062	16 860	19,0				
				KONSERNITASEEN TUNNUSLUVUT			
Rahoitusarvopaperit	5 875	5 466	7,5	Omavaraisuus-%	36,86	39,18	
				Konsernin lainakanta 31.12. 1000 €	180 376	163 673	
Rahat ja pankkisaamiset	12 119	12 884	-5,9	Konsernin lainat euroa/asukas	3 826	3 456	
				Asukasluku	47140	47353	
VASTAAVAA YHTEENSÄ	<u>399 507</u>	<u>382 646</u>	4,4	Lainasaamiset 31.12., 1000 €	86	58	
				Rahoitusvarallisuus euroa/asukas	-4 411	-4 029	
				Suhteellinen velkaantuneisuus, %	57,73	53,87	
				Kertynyt yli-/alijäämä, €	16 931	19 318	
				Kertynyt yli-/alijäämä, asukas	359,15	407,96	

8.6. Konsernivalvonnan järjestäminen

Kaupunginvaltuusto määrittelee kaupungin tavoitteet ja sen mukaiset omistajapolitiikan linjaukset, päättää kuntakonserniin kuuluvien yhteisöjen toiminnallisista ja taloudellisista tavoitteista sekä hyväksyy konserniohjeet. Kaupunginvaltuusto on hyväksynyt 12.12.2009 voimassa olevat konserniohjeet.

Kaupunginhallitus antaa konserniohjeita koskevat yksityiskohtaisemmat yleiset ohjeet tai delegoi ohjeiden antamisvaltuudet kaupungin muulle viranomaiselle. Lisäksi kaupunginhallitus valitsee edustajat ja ehdokkaat tytäryhteisöjen hallintoelimiin ja antaa ohjeet edustajille sekä seuraa ohjeiden noudattamista. Toimintakertomuksen yhteydessä kaupunginhallitus antaa valtuustolle tiedot tytäryhteisöjen toiminnasta.

Lautakunnat toimintojen vastuullisina järjestäjinä ja palvelujen ostajina antavat toimialallaan valtuuston asettamien tavoitteiden pohjalta tytäryhteisöille toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet. Lautakunta huolehtii toimialaansa kuuluvan tytäryhteisön toiminnan seurannasta ja ilmoittaa mahdollisesti havaitsemistaan toiminnallisista ja taloudellisista poikkeamista ja muista epäkohdista kaupunginhallitukselle. Konserniohjeiden mukaisesti kaupunginjohtaja kaupunginhallituksen alaisena johtaa kaupunkikonsernia ja seuraa omistajapolitiikan toteutumista. Lisäksi tytäryhteisön on raportoitava toiminnasta vastaavalle toimielimelle sen mukaan, kun ao. toimielin on ohjeistuksessaan edellyttänyt.

9. Kaupunginhallituksen esitys tilikauden tuloksen käsittelystä ja talouden tasapainottamista koskevista toimenpiteistä

9.1. Tilikauden tuloksen käsittely

Tilikauden tulos ennen varausten muutoksia ja rahastosiirtoja on 1 631 827,95 euroa ylijäämäinen. Kaupunginhallitus esittää tilikauden tuloksen käsittelemiseksi, että

1. vähennetään investointivarauksella rahoitettujen hankkeiden poistoeroa 81 504,82 euroa;
2. poistoeron muutoksen jälkeen syntyvä, määrältään 1 713 332,77 euron ylijäämä kirjataan oman pääoman tilikauden ylijäämätilille.

9.2. Arvio tulevasta kehityksestä

Taloukasvun ennustetaan elpyvän hitaasti, minkä seurauksena kuntien verotulot kehittyvät jatkosakin hyvin vaatimattomasti. Sitä vastoin kuntien toimintamenot kasvavat edelleen tasaisesti ikärakenteen muutoksen lisätessä palvelutarvetta. Tästä johtuen kuntien tulorahoitus ei riitä kattamaan investointeja ja velkaantuminen jatkuu voimakkaana. Kuntien keskinäiset erot talouskehityksessä uhkaavat kasvaa entisestään.

Yhteiskuntasopimus näyttäytyy useassa kohdin Lohjan vuoden 2017 talousarviossa. Toimintakate laskee 0,5 %, johtuen pääosin henkilöstökulujen 0,6 % vähenemisestä, henkilöstökulujen lasku peilautuu myös muilta julkisyhteisöiltä ostettavien palveluiden hintoihin sekä kaupungin muille myymien palveluiden hintoihin. Yhteiskuntasopimus vaikuttaa myös kaupungin verokertymään sekä valtionosuuksien määrään.

Lohjan kaupungissa vuoden 2017 talousarvion verotulot ovat 2,0 % pienemmät kuin toteutuneet verotulot vuonna 2016. Kuntaliiton veroennustekehikon mukaan Lohjan talousarvioon 2017 kirjatut verotulot tulevat toteutumaan kokonaisuudessaan, kun koko kansantalouden palkkasumman on arvioitu kasvavan 1,2 % vuonna 2017. Tätä arviota tukevat myös alkuvuoden talouden kasvunusteet.

Lohjan vuoden 2016 alkuperäisessä talousarviossa vuosikate on 12,7 milj. euroa, joka perustui toimintakateen 1,0 %:n huononemiseen verrattuna vuoden 2015 tilinpäätökseen. Kuitenkin vuoden 2016 toimintakate oli 0,7 % parempi kuin vuoden 2016 alkuperäisen talousarvion toimintakate. Toimintakulut ylittivät alkuperäisen talousarvion 0,2 % ja alittivat muutetun talousarvion 0,3 %. Jos arvioidaan toimintakateen heikkenevän tänä vuonna viime vuoden talousarvion muutosta vastavasti, muodostuu vuosikatteen noin 13,8 milj. euroa ja tilikauden tulokseksi 0,1 milj. euron ylijäämä.

Vuoden 2017 talousarviossa investointien määrä on 28,6 milj. euroa, minkä lisäksi vuodelta 2016 siirtyvät investoinnit nostavat määrän noin 39,2 milj. euroon ja rahoitusosuuksilla ja käyttöomaisuuden luovutustuloilla vähennetyt nettoinvestoinnit 37,0 milj. euroon. Näistä kuitenkin osa siirtynee vielä seuraavaan vuoteen. Edellä ennustetulla vuosikatella investointien toteutuessa täysimääräisesti lainamäärä saattaisi kasvaa jopa 25,5 milj. eurolla. Rahoituksen näkökulmasta taloutta ei saada tasapainotettua edes yhden prosenttiyksikön kunnallisveron korotuksella.

10. Lautakuntien vuoden 2016 toiminta ja talousarvion toteutuminen

10.1. Käyttötalousosan toteutuminen

10.1.1. Keskusvaalilautakunta

Vuonna 2016 ei ollut kunnallisia eikä valtiollisia vaaleja, mutta vuoden loppupuolella käynnistettiin kuntavaalien valmistelu. Loppuvuonna oli keskusvaalilautakunnan kokouksia kuntavaaleihin liittyen.

Keskusvaalilautakunnan tuloslaskelma

6.3.2017

10 Keskusvaalilautakunta	TP 2015	TA 2016 alkup.	TA 2016 lisä.määr.	TA 2016	TP 2016	Tot %	Muutos % 15/16
Toimintatuotot	76 297	0	0	0	0	0	-100,0
Tuet ja avustukset	76 297	0	0	0	0	0	-100,0
Toimintakulut	-178 409	-1 360	0	-1 360	-2 825	207,7	-98,4
Henkilöstökulut	-124 885	0	0	0	-1 320	*****	-98,9
Palkat ja palkkiot	-114 517	0	0	0	-1 244	*****	-98,9
Henkilösivukulut	-10 368	0	0	0	-76	*****	-99,3
Eläkekulut	-7 723	0	0	0	-55	*****	-99,3
Muut henkilösivukulut	-2 645	0	0	0	-21	*****	-99,2
Palvelujen ostot	-42 233	-750	0	-750	-876	116,8	-97,9
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-10 793	0	0	0	-11	*****	-99,9
Muut toimintakulut	-498	-610	0	-610	-619	101,5	24,3
Toimintakate	-102 112	-1 360	0	-1 360	-2 825	207,7	-97,2
Kustannuslaskennalliset erät							
Tuotot	0	0	0	0	0	0	
Kulut	-2 300	0	0	0	-1 979	*****	-14,0
Netto	-2 300	0	0	0	-1 979	*****	-14,0

10.1.2. Tarkastuslautakunta

Tarkastuslautakunnalla oli tilikauden aikana yhteensä 11 kokousta, joista vuoden seitsemän ensimmäistä kokousta kohdistui vuoden 2015 arviointikertomuksen ja tilintarkastuksen käsitteilyyn. Tilikaudella 2016 tarkastuslautakunta on arvioinut haastattelujen perusteella teknistä toimea kokonaisuutena, vanhustyötä, kunnallistekniikkaa, rakennusvalvontaa ja teknistä toimialaa kokonaisuutena.

Lakisääteistä tilintarkastusta on suoritettu tilintarkastuksen tarkastussuunnitelman ja työohjelman mukaisesti. Tilintarkastuksen kustannukset olivat 36 703 euroa. Tilintarkastuspäiviä kertyi vuoden aikana 62,3 päivää, joista 29 päivää kohdistui vuoden 2015 tilintarkastukseen. Tilintarkastuksen kustannuksiin sisältyy tilintarkastajan raportointia ja osallistuminen tarkastuslautakunnan kokouksiin.

Tarkastuslautakunta saavutti sille tilikaudelle 2016 asetetut toiminnalliset tavoitteet ja alitti talousarvion. toteutunut toimintakate - 74 081 euroa alitti talousarvion 9 039 eurolla.

Sitovat tavoitteet

Tavoitteet	Toteuma 2016
- Valtuuston asettamien toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumisen arviointi;	- Tavoitteiden toteutumista on arvioitu tilivuoden aikaisin haastatteluin
- Tilintarkastuksen, sisäisen tarkastuksen ja tarkastuslautakunnan työohjelmien koordinointi toisiaan tukeviksi ja päällekkäisyyksiä välttäväksi tarkastuskokonaisuudeksi;	- Työohjelmat on laadittu syksyllä 2015 ja arviointi- ja tarkastustyö toteutettu niiden pohjalta. - Sisäisen tarkastuksen osuus on jäänyt vähäiseksi resurssipulan vuoksi.
- Valtuustokaudelle 2013-2016 laaditun arviointisuunnitelman ja tilikaudelle 2015 laaditun työohjelman laatiminen ja sen toteuttaminen arviointityössä;	- Arviointia on suoritettu laaditun arviointisuunnitelman mukaan. - Tilivuodelle 2016 laadittiin työohjelma ja sitä on toteutettu.
- Tuottavuutta, tuloksellisuutta ja tehokkuutta kuvaavien tunnuslukujen ja suoritteiden arviointi Lohjan ja vertailukuntien välillä	- On suoritettu valittujen tunnuslukujen puitteissa.

Tarkastuslautakunnan tuloslaskelma

6.3.2017

12 Tarkastuslautakunta	TP 2015	TA 2016 alkup.	TA 2016 lisä.määr.	TA 2016	TP 2016	Tot %	Muutos % 15/16
Toimintakulut	-63 966	-83 120	0	-83 120	-74 081	89,1	15,8
Henkilöstökulut	-22 397	-34 460	0	-34 460	-29 246	84,9	30,6
Palkat ja palkkiot	-19 592	-29 870	0	-29 870	-25 729	86,1	31,3
Henkilösivukulut	-2 804	-4 590	0	-4 590	-3 517	76,6	25,4
Eläkekulut	-2 142	-3 080	0	-3 080	-2 620	85,1	22,3
Muut henkilösivukulut	-663	-1 510	0	-1 510	-896	59,3	35,1
Palvelujen ostot	-41 194	-47 860	0	-47 860	-44 390	92,7	7,8
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	0	-320	0	-320	-36	11,2	
Muut toimintakulut	-375	-480	0	-480	-409	85,3	9,1
Toimintakate	-63 966	-83 120	0	-83 120	-74 081	89,1	15,8
Kustannuslaskennalliset erät							
Tuotot	52 435	0	0	0	60 940	*****	16,2
Kulut	-1 073	0	0	0	-1 335	*****	24,4
Netto	51 362	0	0	0	59 605	*****	16,0

10.1.3. Yleinen luottamushenkilöhallinto

Vuonna 2016 kaupunginhallituksen kokousasioissa painopiste oli palveluverkossa ja organisaatio-uudistuksessa. Edellä mainittu valmistelu edellytti jopa ylimääräisiä kokouksia, runsaasti valmistelua ja äänestyspäätöksiä. Myös suuria kaavahankkeita vietiin määrätietoisesti eteenpäin. Katse oli vahvasti Lohjan maankäytöllisissä avainalueissa.

Kuntalaisten vaikuttamista aktivoitiin videoimalla valtuuston kokouksia ja alueiden johtokunnan kokouksia. Sosiaalista mediaa hyödynnettiin osana kuntalaisten osallistamista. Lähidemokratian hengessä valtuusto piti vuoden aikana kiertokokouksen Ojaniittalolla. Lohjan valtuusto teki tutustumismatkan olemassa olevaan kouluverkkoon liittyen.

Tuloslaskelma

6.3.2017

14 Yleinen luottamushenkilöhallinto	TP 2015	TA 2016 alkup.	TA 2016 lisä.määr.	TA 2016	TP 2016	Tot %	Muutos % 15/16
Toimintakulut	-874 990	-780 450	0	-780 450	-676 840	86,7	-22,6
Henkilöstökulut	-519 776	-491 960	0	-491 960	-433 906	88,2	-16,5
Palkat ja palkkiot	-428 683	-397 780	0	-397 780	-355 315	89,3	-17,1
Henkilösivukulut	-91 093	-94 180	0	-94 180	-78 591	83,4	-13,7
Eläkekulut	-79 137	-75 930	0	-75 930	-68 662	90,4	-13,2
Muut henkilösivukulut	-11 956	-18 250	0	-18 250	-9 928	54,4	-17,0
Palvelujen ostot	-278 887	-242 310	0	-242 310	-192 974	79,6	-30,8
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-38 288	-7 510	0	-7 510	-8 674	115,5	-77,3
Avustukset	-9 500	-9 500	0	-9 500	-12 200	128,4	28,4
Muut toimintakulut	-28 539	-29 170	0	-29 170	-29 087	99,7	1,9
Toimintakate	-874 990	-780 450	0	-780 450	-676 840	86,7	-22,6
Kustannuslaskennalliset erät							
Tuotot	801 308	0	0	0	602 565	*****	-24,8
Kulut	-347 601	0	0	0	-268 540	*****	-22,7
Netto	453 707	0	0	0	334 025	*****	-26,4

10.1.4. Keskushallinto

Toiminnan painopiste

Keskushallinnon alkuvuosi painottui kaupungin organisaatiouudistuksen valmisteluun ja prosessin lopputuloksena kevään aikana valittiin uuden organisaation esimiehet. Kevään aikana valmisteltiin uusi hallintosääntö, joka hyväksyttiin syyskuun valtuustossa. Syksyn aikana toteutettiin organisaatiouudistukseen liittyen koko kaupungin henkilöstön kuulemiset.

Vuoden aikana käynnistettiin alueellinen TYP-toiminta ja aloitettiin työllistämistä tukevien toimintojen suunnittelu. Kaupunginlakimiehen virka täytettiin sisäisesti.

Keskushallinnon toiminnassa operatiiviset tehtävät, määräaikaisraportit ja suunnitelmat hoidettiin asetettujen vaatimusten ja määräaikaisten mukaisesti. Valtuuston keskushallinnon sitovaksi määrärahaksi vahvistama toimintakate oli -10 164 120 euroa ja toimintavuoden toimintakate toteuma oli -10 557 361 euroa, jolloin määräraha ylittyi 393 241 euroa ja toimintakate toteuma-aste oli 103,9 %. Talousarviota huonompaan toimintakatteeseen vaikutti työmarkkinatuen ennakoitua suuremmat toimintamenot. Toimintamenojen ylitystä kompensoi keskushallinnon muiden toimintamenojen alittuminen.

Toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteuttamisen lisäksi keskushallinnon toiminnan sisällystä voidaan mainita tulosalueittain seuraavaa:

Kehittämisen- ja elinkeinopalvelut

Kertomusvuonna perustettiin Lohjalle 218 uutta yritystä, joista 32 % Novago Yrityskehitys Oy:n avustamana. Yritystalo BusinessLohjan tiloissa toimii Novagon ylläpitämä yrityshautomo, johon kohdistuvat kaupungin vuokravastuut ovat tilojen vähäisen kysynnän myötä pysyneet edellisvuoden tasolla. Elinkeinoitoimi maksoi 93.922 euroa tyhjästä hautomotiloista vuonna 2016, joita vuodenvaihteessa oli 169 m². Hautomotiloihin oli sijoitettu kaupungin muita yksiköitä ja vuodenvaihteessa väistötiloina oli n. 100 m². Yhteensä vuokrattavaa tilaa on 545 m².

Vuoden 2016 aikana Lohjalla toimi useita työllisyyteen liittyviä hankkeita. Lisäksi vuoden 2016 alussa aloitti Länsi-Uudenmaan työllistymistä edistävä monialainen yhteispalvelupiste. Työttömien osuus työvoimasta oli kertomusvuoden lopussa 12,3 % (v.2015 13,7 %). Työttömien työnhakijoiden määrä väheni 333:lla edellisvuoteen verrattuna. Alle 25 vuotiaiden työttömyys väheni 97:llä, pitkäaikaistyöttömyys väheni 37:llä ja yli 50 vuotiaiden työttömyys väheni 25:lla.

Lohja sijaintipaikkakuntana on yrityksiä kiinnostava, mutta yleisestä heikosta taloudellisesta tilanteesta johtuen investointien määrä ja yritysten muutto Lohjalle on ollut vähäistä. Lohjan kaupungin elinkeinoasioita hoiti edellisen vuoden tapaan elinkeinojohtajan virkaa hoiti kehittämisjohtaja oman toimensa ohella. Kaupunki teki yritys yhteistyötä ja neuvottelupaamisia pidettiin säännöllisesti yrittäjäyhdistysten kanssa.

Lohjan maaseudun vetovoimaisuutta ja mahdollisuuksia lisättiin julkisen sektorin, yksityisen ja kolmannen sektorin yhteistyöllä Leader-toiminnan avulla. Ykkösakseli toimii Leader-ryhmänä ja sen toiminta-alueeseen kuuluvat rahoituskautella 2014 – 2020 Lohjan lisäksi Salo, Karkkila ja Vihti. Ykkösakseli aktivoi ja neuvoo hakijoita sekä myöntää rahoitusta erilaisiin alueita kehittäviin hankkeisiin yhteisöille ja yrityksille. Hankkeet voivat esim. kehittää maaseutualueen erilaisia palveluita tai tukea alueen elinkeinoelämän ja yritystoiminnan kehittymistä. Vuosina 2015-2016 Ykkösakseli on myöntänyt rahoitusta jo 54 hankkeelle yhteensä 1,8 miljoonaa euroa. Uusi ohjelmakausi mahdollisti Leader-tyyppisen paikallisen kehittämistoiminnan käynnistämisen myös kaupunkien keskusta-alueille. Ykkösakseli sai Euroopan sosiaalirahastosta rahoitusta Lohjan keskusta-alueen kehittämiseen. Hanke käynnistyi syksyllä 2016. Kehittämistyötä tehdään yhdessä paikallisten yhdistysten kanssa.

Lohjan matkailun päätavoitteena vuonna 2016 olivat tehokas ja monikanavainen asiakaspalvelu, markkinointi, viestintä ja myynti ja saavutettavuus. Lisäksi päätavoitteita olivat Tytyrin Kaivosmu-
seon kehittäminen kärkikohteena, Lohjan suurimpien tapahtumien esilletuonti ja yrityscentän si-
touttaminen tapahtumiin sekä laadun parantaminen matkailutarjonnassa.

Matkailun palvelupiste siirtyi Lohjan keskustaan osoitteeseen Laurinkatu 50. Samalla laajennettiin
matkamuu-
stovalikoimaa, otettiin lipunmyyntipalvelu käyttöön sekä pidennettiin aukioloaikoja. Inter-
netissä toimiva Chat -palvelu muodostaa nyt kiinteän osan matkailun toimintaa ja henkilökohtainen
asiakaspalvelu on siirtynyt osittain matkailun ylläpitämiin somekanaviin. Tytyrin kaivosmu-
seon ke-
hittäminen eteni maanpäällisen vierastuvan, porrashuoneen, hissiyhteyden ja sisältösuunnittelun
osata. Kertomusvuonna kehitettiin Lohjan teemakierrosta ja haettiin yritysysteistyökumppaneita.
Lohjan matkailu markkinoi Lohjan tapahtumia ja osallistui aktiivisesti eri toimijoiden kanssa uusien
kansainvälisten tapahtumien suunnitteluun. Matkailun tulo- ja työllisyys selvitys valmistui syksyllä
2016, jonka mukaan Lohjan matkailutulo tulomenetelmällä on 66 milj. vuodessa. Tutkimuksen mu-
kaan tärkeimmät syyt tulla Lohjalle ovat tapahtumat, luonto ja ostokset sekä sukulointi.

Talous- ja velkaneuvonnassa oli kertomusvuonna 254 asiakasta ja palveluiden kysyntä pysyi edel-
leen korkealla tasolla. Pysäköinninvalvonnassa jaettiin pysäköintivirhemaksuja noin 6300 kpl, joista
2/3 koski kiekkopysäköintipaikoilla virheellisesti pysäköintiä. Pysäköintivirhemaksuista noin 20 %
koski mittaripaikoilla tehtyä virheellistä pysäköintiä. Pysäköinninvalvonnasta aiheutui kertomus-
vuonna kuluja 166 000 euroa ja ne olivat pääosin henkilöstökuluja. Pysäköinninvalvonnan tulot
ovat n. 311 000 euroa. Tuloista 1/4 on pysäköintilupamaksuja ja loput pysäköintivirhemaksuja. Py-
säköinninvalvontaa tarkasteltiin kertomusvuonna ja pyrkimyksenä oli luoda valvonnan toimintata-
paan uutta imagoa.

Maatalouden keskimääräinen peltopinta-ala Lohjalla on 44,7 ha/tila ja on suunnilleen edellisvuo-
den tasolla. Aktiivitulojen määrä on vuosittain pienentynyt ja pieneni nyt edellisvuodesta 7:llä ollen
vuoden lopussa 398 kpl. Tukihakemusten määrä pieneni edellisvuodesta 9:llä ja oli kertomus-
vuonna yhteensä 1518 kpl. Sähköisesti maataloustukia Lohjalla haki n. 83 prosenttia maataloista.
Sähköisten hakijoiden määrässä oli kasvua edelliseen vuoteen verrattuna n. 5 %. Länsi-Uuden-
maan maaseutuhallinto toimii Inkoon kunnan isännöimänä.

Talousoalvelut

Talousoalveluiden tulosalueella valmisteltiin Lohjan kaupungin vuoden 2015 tilinpäätös, joka hy-
väksyttiin kaupunginvaltuustossa 8.6.2016. Lisäksi yksikkö koordinoi ja valmisteli kaupungin ta-
lousarvion 2016, joka hyväksyttiin kaupunginvaltuustossa 25.11.2015. Talousarvion laatiminen oli
erittäin haastavaa, koska organisaatiouudistuksen vuoksi tili- ja kustannuspaikkarakenne muuttui-
vat. Talousarvion laadinnan aikataulua jouduttiin muuttamaan kesken vuoden, jotta talousarvio voi-
tiin laatia uuden organisaation lähtökohtien mukaisesti. Toimintavuoden aikana järjestettiin kaksi
talousarvioseminaaria. Vuoden aikana toteutettiin Kuntamaisemaraportointi, jonka avulla voitiin
verrata kaupungin eri toimintojen kustannuksia muihin kuntiin. Talousoalvelut -yksikön controllerin
virka täytettiin 1.2.2016 alkaen ja talouso suunnittelijan toimi täytettiin 1.3.2016 alkaen.

Vuoden 2016 aikana laajennettiin Targetor-ohjelmaa ja sitä käytettiin raportoinnin sekä talousar-
vion apuvälineenä.

Henkilöstöpalvelut

Henkilöstöpalveluissa toiminnassa painottui vuonna 2016 organisaatiomuutoksen valmistelu ja
eteenpäin vieminen henkilöstön näkökulmasta. Käytännössä tämä tarkoitti esimiesten koulutta-
mista ja valmentamista, yhteistoiminnan toteutumisesta huolehtimista sekä henkilöstöviestintää eri
muodoissaan. Esimiestapaamisissa keskityttiin miettimään ja rakentamaan muutosta eri näkökul-
mista. Organisaatiomuutokseen valmistauduttiin myös henkilöstöhallinnon prosessien ja erilaisten
ohjeiden päivittämisellä.

Vuonna 2016 jatkettiin myös työaikamuotojen tarkastelua ja erityisesti niiden yhdenmukaistamista kaupungin sisällä. Paikallisia sopimuksia laadittiin tukemaan kaupungin toimintaa asiakaspalvelun näkökulmasta erityisesti perusterveydenhuollossa.

Kaupungin työhyvinvointiryhmän työn painopisteenä oli vuonna 2016 työhyvinvointi. Osana ko. teemavuotta päivitettiin tai uudistettiin useita eri ohjeistuksia, mm. varhaisen tuen ohje ja ohje epä-asialliseen käytökseen puuttumisesta. Lisäksi laadittiin sekä pilotoitiin toimintamalli, jonka avulla voidaan puuttua alenevaan työkykyyn entistä aikaisemmassa vaiheessa. Työsuojelussa painopis-tealueina olivat sisäilmaongelmat ja henkilöristiriidat työpaikoilla.

Henkilöstöpalvelut valmistautui tulevaan tietojärjestelmä uudistukseen miettimällä omia sisäisiä työ-prosessejaan mm. LEAN-menetelmän avulla.

Hallintopalvelut

Hallintopalvelujen painopistealueena vuonna 2016 oli edelleen sähköisen luottamushenkilöportaa-lin ja kokouskäytännön tehostaminen kaikissa lautakunnissa, hallituksessa ja valtuustossa. Tuotta-vuushankkeen nimissä kopiomäärät putosivat oleellisesti.

Hallintopalvelut on hoitanut ansiokkaasti lähidemokratiatoimintaa. Lähidemokratiatoiminta on va-kiinnuttanut paikkansa osana Lohjan kaupungin päätöksentekokulttuuria. Alue toimikunnat (8 kpl) ja alueiden johtokunta sekä kouluverkko- ja terveystyöryhmät ovat olleet aktiivisesti vaikuttamassa lähi-alueidensa asioiden eteenpäin saattamiseen. Alueiden johtokuntien tiedottamisessa on tehostettu sosiaalisen median tarjoamia mahdollisuuksia. Myös aluefoorumi toimi aktiivisesti ja löysi paik-kansa osana demokraattista päätöksentekokulttuuria.

Sosiaalinen media on vakiinnuttanut asemansa osana kaupungin virallista viestintää, toimialojen perehdyttämiseen on kiinnitetty huomiota ja sosiaalisen median pelisääntöjä on tarkennettu. Kau-pungin uusien internetsivujen suunnittelu on aloitettu ja käyttöönotto tapahtuu vuoden 2017 aikana. Kaupungin puhelinvaihteen käyttöönotto takaisinsoittojärjestelmä on otettu käyttöön onnistu-neesti ja on parantanut asukkaiden palvelua oleellisesti. Asiakaspalvelun palvelukonseptia on täy-dennetty ottamalla maistraatin palveluja hoidettavaksi.

Tietopalveluissa

Tietopalveluiden alkuvuoden toiminta painottui Tieralta kesken jääneiden projektien loppuunsaatta-miseen mm. Windows 7 käyttöjärjestelmä ja Office 2010 päivitykset sekä palvelin uudistukset.

Tietohallinto jatkoi yhteistyötä tiiviisti opetustoimen TVT-hankeessa, jossa jatkettiin koulujen lan-gattomia tietoverkkojen ja oppimisympäristön rakentamista. Vuoden aikana laajennettiin nykyistä koulujen langatonta verkkoa. Koulujen langattomien tietoverkkojen nopea laajentuminen aiheuttaa edelleen tietoverkkojen kapasiteettivajetta ja tietoverkkojen hidastumista.

Vuonna 2016 uudistettiin tietoteknistä ja ohjelmallista ympäristöä seuraavasti: sähköpostipalve-linympäristö ja AD- verkkokirjautumisalustat uudistettiin, keskustan alueella uusittiin runkoverkko-laitteita sekä tehtiin valokuituverkon laajennuksia Anttila-Tytyri alueella. Tiedostojen ja tietovirtojen informaatio- ja siirtojärjestelmä uusittiin sekä purettiin vanhoja siirtoyhteyksiä. Työasemien ylläpito-järjestelmät uusittiin hallinnossa sekä opetustoimessa.

Syksyn aikana käynnistettiin organisaatiouudistuksen tietojärjestelmämuutokset. Taloushallinnon järjestelmät uusittiin kokonaan ja HR-järjestelmä päivitettiin niin, että varmistettiin HR-prosessien toimivuus uudessa organisaatorakenteessa. Dynastia asia- ja kokoushallinnan osalta rakennettiin uusi organisaatio ja tietokanta.

Kevään aikana tietopalveluiden auditoitiin ulkopuolisen tietoturva-asiantuntijan toimesta. Vuoden aikana valmisteltiin uudet tietoturvallisuuteen liittyvät asiakirjat ja periaatteet. Aihealue valmisteltiin yhteistyössä muiden Länsi-Uudenmaan kuntien kanssa. Esimiesten ja työntekijöiden osaamista ja tietoturvallisuutta pyrittiin parantamaan koulutustilaisuuksilla. Kaupungin atk-koulutuksiin osallistui vuoden aikana yhteensä 263 henkilöä 68 koulutuksessa.

Sitovat tavoitteet

Kasvava Lohja	Toteuma 2016
Lohja toimii aktiivisesti hakien yhteistyökoh- teita yhdessä Länsi-Uudenmaan kuntien ja muiden julkisten toimijoiden kanssa	Keskushallinnon osalta yhteistyö jatkunut naa- purikuntien kanssa. Kaupungin edustajat osal- listuneet erilaisiin Sote-valmisteluun liittyneisiin tilaisuuksiin sekä matkailussa mm. Lumon verkkokaupassa. Tietohallinto aloitti yhdessä Länsi-Uudenmaan kuntien kanssa internet-si- vujen kehittämishankkeen yhdessä Laurean kanssa. Rekrytoitiin Lohjan kaupungin palve- lukseen seudullinen TYP-toiminnan vetäjä.
”Tunnin Junan” edistäminen ja edunvalvonta	Lohjan edustajat ovat olleet mukana valmiste- luryhmissä Helsinki - Turku -rata-asioissa. Val- tion suunnittelurahoitus on varmistunut (40 milj.) valtion budjettiin 2017.
Siirtyvien asuntotoimen tehtävien integrointi keskushallintoon	Tehtävät siirretty sovittun aikataulun mukai- sesti.
Elinkeinotoimen ja yritysten välinen yhteistyö aktiivista ja tehokasta	Säännölliset yrittäjäaamukahvit yrittäjäjärjestö- jen kanssa, yhteistyö BusinessLohja -neuvot- telukunnassa ja yrittäjille järjestettiin Rahoitus- foorumi kansainvälisyyden ja investointien li- säämiseksi. Aktiivista kontaktointia yrityksiin eri yhteyksissä. Matkailun yrittäjäkahvit järjes- tettiin säännöllisesti. Yrityskontakteja ylläpide- tään jatkuvasti.
Työllisyyden ja työllistämisen palvelujen kehittäminen ja yhteisten toimintatapojen luominen kaikkien eri toimijoiden välille työllisyyden edistämiseksi (TYP -toiminta)	Työllisyyspolut on kuvattu ja suunnitelma siitä miten asiassa edetään on valittu.
Kaupungin edunvalvonnan kehittäminen (mm. yhtiö, yhteistyöorganisaatiot)	Osallistuttu aktiivisesti tytäryhtiöiden ja osak- kuusyhtiöiden ja muiden sidosryhmien ko- koontumisiin, osallistuttu hallitustyöskentelyyn ja hoidettu asioita Lohjan edun mukaisesti. Osallistuttu maakuntaliiton toimintaryhmiin. Mäntynummen Lämpö Oy:n koko osakekanta on siirtynyt Lohjan kaupunkikonsernin omis- tukseen. Virkkalan Lämpö Oy:n ja Loherin fuu- siosuunnitelma on valmistunut.
Kaivosmuseohankkeen eteenpäinvienti yh- dessä sivistystoimen, teknisen toimen ja yri- tysten kanssa	Kaivosmuseon vierastupa on rakenteilla ja porrashuone hissille on valmis ja -110m-tason näyttelyjä työstetään.
Sosiaalinen media osana kaupungin aktiivis- ta viestintää ja markkinointia	Facebookin kaupunkiprofiili aktiivisessa käy- tössä (3 500 seuraajaa / tarkistettava). Kau- pungin virkamiehistä koottu some-ryhmä tuot- taan sisältöä kaupungin facebook-profiiliin. Osa virkamiehistä osallistuu aktiivisesti sosiaali- ssa mediassa käytävään Lohja-aiheiseen keskusteluun. Lohjan kaupungin työntekijät-si- vusto on perustettu ja on aktiivisessa käytössä yhtenä viestinnän välineenä. Sosiaalisen me- dian ohje henkilökunnalle päivitetty ja hyväk- sytty.

Uusien palvelupisteiden toimintojen laajentaminen hyödyntäen asiakaspalveluprosessien sähköistämistä (sähköinen ajanvaraus, takaisinsoittojärjestelmä, videoneuvottelu)	Palvelupisteet Karjalohjalla ja Saukkolassa toimivat asianmukaisesti. Toiminto laajentunut Virkkalaan ja Sammattiin. Takaisinsoittojärjestelmä otettu onnistuneesti käyttöön. Videoneuvottelulaitteet poistettu käytöstä vähäisen kysynnän vuoksi. Lohjan kaupungin asiakaspalvelukeskukseen siirtynyt maistraatin palveluja. Siviilivihkimisiä suoritetaan Lohjan kaupungintalolla joka toinen perjantai.
---	--

Tasapainoinen talous	Toteuma 2016
Talouden tasapainotuksen koordinointi ja johtaminen, TA 2016 säästöt toteutuvat	Kuntamaisema-raportti kaupungin käytössä. Vuoden 2016 talousarvio toteutui poislukien työmarkkinatuenkuntaosuus.
Kaupungin organisointimuutoksien läpivienti ja tekninen valmistelu	Tavoite toteutettu. Kaupungin organisaatiouudistus on valmisteltu laajana yhteistyöhankkeena. Uudistus on hyväksytty hallintosäännön vahvistamisella. Uusi virkaorganisaatio aloitti 1.1.2017 ja uusi luottamushenkilöorganisaatio aloittaa 1.6.2017.
Organisaatiomuutoksen vaatiman TA 2017 talousarviorakenteen uudistaminen (sis. tunnuslukujen ja suoritteiden arviointi)	Tavoite toteutettu. Talousarvion rakenne on muutettu vastaamaan uutta organisaatiota (tilikartta, kustannuspaikkarakenne).
Sijaisuusprosessin tehostaminen, luodaan uusi tehokkaampi prosessi sijaisten rekrytointiin	Keskitetty rekrytointiyksikkö aloittaa toimintansa keväällä 2017. Samassa yhteydessä toteutetaan uusi laajempi sijaisrekrytointimalli. Siinä hyödynnetään uutta henkilöstöhallinnon järjestelmää.
Vuoden 2018 vaalien äänestysalueiden uudelleen tarkastelu	Kunnallisvaaleissa 2017 äänestysaluejako ennallaan. Vuoden 2018 vaalien osalta valmistelytyö on käynnistetty äänestysalueiden vähentämiseksi presidentin- ja maakuntavaaleja varten.
Tarpeettomista tiloista luopuminen, kaupunginhallituksen päätöksenteko tyhjien tilojen osalta	Kaupungin uuteen organisaatioon on perustettu erityinen tilahallintaprosessi, jolle on nimetty prosessinomistaja. Lisäksi on nimetty kevätkaudelle 2017 luottamushenkilöiden tilanhallintaryhmä linjaamaan isoja tilaratkaisuja.
Palveluverkkotyön koordinointi ja päätöksenteko	Palveluverkkotyöryhmä sai työnsä valmiiksi joulukuussa 2016. Kaupunginhallitukselle on esitelty palveluverkkotyön onnistumisen arviointi. Palveluverkkotyöryhmä sai työnsä aika-aulussa valmiiksi.

Hyvät peruspalvelut	Toteuma 2016
Kaupungin sisäisissä palveluprosesseissa hyödynnetään sähköisiä palveluita	Tietojärjestelmäympäristöt toteutettu. Uuden organisaation palvelutuotanto aloittanut käyttämään sähköisiä itsepalveluita.
Luodaan henkilöstösuunnitteluprosessi, jonka osana selvitetään nykyiset osaamiset sekä tulevaisuuden osaamistarpeet (ml. eläköitymisiin varautuminen)	Vakanssien käyttöönotto ja keskitetty henkilöstösuunnitteluprosessi toteutetaan osana tietojärjestelmä uudistusta.

Suunnitellaan ja toteutetaan uusia toimenpiteitä uusien varhe -maksujen hillitsemiseksi	Asiaa on viety eteenpäin osana työkyky-tee-mavuotta. Toimintamalli osatyökykyisten osalta pilotoidaan ja otetaan käyttöön koko kaupunkiin vuonna 2017.
Tiedonohjaussuunnitelman perusteet valmiina	Uuteen organisaatioon on nimetty konsernipalveluista ja palvelutuotannosta vastuussa olevat yksiköt.
Henkilöstöhallinnon ja taloushallinnon tietojärjestelmämuutokset kaupungin uudelleenorganisoinnissa	Henkilöstöhallinnon tietojärjestelmäpäätökset tehty ja käyttöönottoprosessi aloitettu ja käynnissä. Käyttöönotto kesällä 2017.
Kehityskeskusteluprosessi ja -väline uudistetaan paremmin toimintaa palvelevaksi	Kehityskeskustelun sisältö on tarkistettu. Väline uudistuu tietojärjestelmämuudistuksen yhteydessä.
Esimieskoulutuksen uudelleen suunnittelu ja koulutuksen kohdistaminen henkilökohtaisempaan toimintatapaan	Organisaatiouudistuksen yhteydessä on toteutettu uudentyypisiä ja laajoja esimieskoulutuksia. Samaa toimintamallia kehitetään edelleen.
Tietohallinnon palveluiden rakentaminen ja organisointi Tiera liikkeenluovutuksen jälkeen	Tieran vastuulla olleet kesken jääneet perusinfrastruktuurin kehityshankkeet saatu valmiiksi.
Kirjastojen kehittämistä kuntalaisten olohuoneeksi ja palvelupisteeksi jatketaan yhdessä sivistystoimen kanssa, kaikki lähikirjastot mukaan hankkeeseen	Perehdyttämiset toteutettu. Toiminta käynnissä.

Laadukas ympäristö	Toteuma 2016
Tulostamisen keskittäminen ja järjeistämisen	Turvatulostus otettu käyttöön ja toiminta laajenee uudessa organisaatiossa.
Aluedemokratian tukeminen sähköisillä palveluilla	Alueiden johtokunnan kokoukset on videokuvattu ja esityslistat toimitetaan nykyisesti sähköisesti. Lisäksi aluefoorumeita on videokuvattu.
Osallistuminen torialueen kehittämiseen yhdessä teknisen ja ympäristötoimen kanssa	Toteutettu kesällä kolme iltatoria onnistuneesti. Torin kehittämistyö jatkuu eri toimijoiden kanssa yhteistyössä.
Kaupungin matkailupalveluiden siirto keskus-taan	Matkailupalveluiden toimisto siirtyi syksyllä 2016 Karnaisten ABC:ltä keskustaan Laurinkadulle kaupungin omistamiin tiloihin.

Toimiva tietoyhteiskunta	Toteuma 2016
Asiakaspalvelun "virtuaalisesti internetissä" pilotti	Virtuaalisen asiakaspalveluhankkeen järjestelmä hankittu sekä käyttöönotto aloitettu. Järjestelmä otetaan alkutalvesta 2017 viidellä eri alueella (Matkailupalvelut, Nuorisopalvelut, Asiakaspalvelu ja vaihde, Yrityspalvelut, TVT (tieto- ja viestintätekniikka))
Sähköisen varausjärjestelmän käyttöönotto matkailutoimessa ja kaivosmuseon varaamisessa	Varausjärjestelmä käytössä.

Kaupungin kriittisiä toimintoja varmennettu	Hankittu tietoverkkoon uudet runkolaitteet ja nykyiset laitteet siirretään reuna-alueille. Hankittu tietokonesali-infrastruktuuriin uusi levyjärjestelmä, virtuaalipalvelinympäristö sekä tietokonesalin runkokytkimet.
Hjalmar -henkilöstöportaalin aineistojen ja sisällön läpikäynti ja sisällön tiivistäminen	Hjalmar-työpöydän ohjeita on tarkistettu osana organisaatiouudistusta. Ohjeita on tiivistetty ja sisällöt päivitetty.
Tietoturvan nostaminen kaupungin sisäverkoissa, painopisteenä terveystoimen, kiinteistötoimen ja vesihuollon tietoverkkoratkaisuissa	Tietohallintoon tehty ulkopuolisen toimesta tietoturva-auditointi. Laadittu uudet tietoturvaohjeistukset yhdessä muiden Länsi-Uudenmaan kuntien kanssa. Viety ko. materiaali verkko-koulutusportaaliin henkilökunnan käyttöön. Koulutukset alkavat vuoden 2017 aikana johdettujen organisaatiouudistuksen aikatauluista.
Tietoteknisten etätöyratkaisujen edelleen kehittäminen	Nykyinen toimintaympäristö vakiintunut ja toiminta laajentuu jatkuvasti.
Tietoverkon toiminnallisen varmuuden lisääminen (mm. ulkoiset tietoliikenneyhteydet)	Internet-liittymän ja palvelusopimukset päivitetty. Palomuuuri päivitykset toteutettu.
Raindance kuntamallin käyttöönotto	Raindance-kuntamalli otettu käyttöön.
Luottamushenkilöportaali kattavasti käytössä sekä hallituksessa että valtuustossa, tavoitteena paperitilusteista luopuminen	Uusi luottamushenkilöportaali otettu käyttöön hallituksessa ja lautakunnissa, koulutukset pidetty. Valtuusto käyttää portaalia vain osittain. Valtuusto ei hyväksynyt uuteen hallintosääntöön sähköisen portaalin laajaa käyttöönottoa. Valtuustolla käytössä paperiset asiakirjat, joten tavoite on toteutunut vain osittain ja sitä ei voida kokonaisuudessaan toteuttaa.
Internet-sivuston uusiminen ja uusien mobiilipalvelujen hyödyntäminen	Uusien internet sivustojen suunnitteluryhmä jatkaa toimintaa.
Intranetin päätasot on uusittu	Pääsivutot uusittu. Intranet alisivustojen uusiminen odottaa uuden organisaation asiakirja/tos-ohjeistusta sekä koko kaupungin internet-sivustojen uusintaa.
Länsi-Uudenmaan kuntien tietohallinnon ja -tekniikan verkostomainen toimintamalli on luotu	Toimintamalli valmiina ja L-U tietohallinnon ohjausryhmä kokoontuu säännöllisesti. Käynnistetty Länsi-Uudenmaan kuntien yhteinen internet-sivujen selvitystyö yhdessä Laurean kanssa.

Keskushallinnon tuloslaskelma

6.3.2017

16 Keskushallinto	TP 2015	TA 2016 alkup.	TA 2016 lisä.määr.	TA 2016	TP 2016	Tot %	Muutos % 15/16
Toimintatuotot	3 276 177	3 335 360	0	3 335 360	3 430 816	102,9	4,7
Myyntituotot	2 091 914	2 167 380	0	2 167 380	2 115 408	97,6	1,1
Maksutuotot	74 873	81 160	0	81 160	73 137	90,1	-2,3
Tuet ja avustukset	745 292	622 340	0	622 340	828 984	133,2	11,2
Muut toimintatuotot	364 098	464 480	0	464 480	413 287	89	13,5
Toimintakulut	-10 028 005	-13 499 480	0	-13 499 480	-13 988 177	103,6	39,5
Henkilöstökulut	-4 154 649	-4 604 260	0	-4 604 260	-4 623 650	100,4	11,3
Palkat ja palkkiot	-3 110 202	-3 422 950	0	-3 422 950	-3 484 284	101,8	12,0
Henkilösivukulut	-1 044 448	-1 181 310	0	-1 181 310	-1 139 367	96,4	9,1
Eläkekulut	-864 205	-955 230	0	-955 230	-928 189	97,2	7,4
Muut henkilösivukulut	-180 243	-226 080	0	-226 080	-211 178	93,4	17,2
Palvelujen ostot	-5 251 555	-4 996 090	0	-4 996 090	-4 982 017	99,7	-5,1
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-142 171	-173 600	0	-173 600	-180 806	104,2	27,2
Avustukset	-1 000	-3 243 000	0	-3 243 000	-3 768 171	116,2	376717,1
Muut toimintakulut	-478 630	-482 530	0	-482 530	-433 533	89,8	-9,4
Toimintakate	-6 751 828	-10 164 120	0	-10 164 120	-10 557 361	103,9	56,4
Suunnitelman muk. poistot	-704 994	-661 380	0	-661 380	-702 981	106,3	-0,3
Kustannuslaskennalliset erät							
Tuotot	5 392 944	0	0	0	5 425 258	*****	0,6
Kulut	-274 969	0	0	0	-307 077	*****	11,7
Netto	5 117 976	0	0	0	5 118 181	*****	0,0

Keskushallinnon suoritteet ja tunnusluvut

tulosalue/ toiminto	TP2014	TP2015	TP2016
1610 Kehittämis- ja elinkeinopalvelut			
Työpaikkojen määrä, kpl	16 845	16 271	15 974
Perustetut/siirtyneet yritykset, kpl	206	217	218
Työttömyysaste, %	13,5	13,7	12,3
Maatalouden aktiivitalat (yli 3 ha), kpl	432	405	398
Maatalouden tukihakemukset, kpl	1 944	1 527	1 518
Oikeudelliset palvelut			
Velkaneuvonnan asiakkaat	231	296	254
*Toimintakulut, eur/asiakas	-242,05	-234,59	-273,38
Pysäköintivirhemaksut kpl	6 678	4 030	6 323
*Toimintakulut, eur/virhemaksu	-30,58	-46,26	-27,72
*Toimintakate, eur/virhemaksu	20,89	14,60	21,53
Kehittämis- ja elinkeinopalvelut yhteensä			
Vak. henkilöstömäärä	8,0	14,6	10,0
Toimintakulut /asukas, €	-46,43	-52,48	-50,93
Toimintakate /asukas, €	-34,27	-42,07	-39,80
1620 Talouspalvelut			
Taloushallinto			
Ostolaskut, kpl	61 217	60 698	61 022
Tositteet, kpl	66 361	65 825	67 156
*Toimintakulut, eur/tosite	-6,41	-7,27	-6,37
Talouspalvelut yhteensä			
Vak. henkilöstömäärä	11,0	10,0	10,0
Toimintakulut /asukas, €	-40,96	-38,66	-38,77
Toimintakate /asukas, €	-40,94	-38,52	-37,84
1630 Henkilöstöpalvelut			
Kaupungin vakinaisen henkilökunnan määrä (sis. tuntip.)	2 491	2 506	2 475
Määräaikaiset työntekijät	700,0	710,0	681,0
Työllistettyjen määrä	18	14	22
Kesätyöllistetyt	54	99	104
*Työllistämiskulut, eur/asukas	-5,61	-9,52	-92,36
*Henkilöstöetuudet, eur/vak.työntekijä (kp 143)	-99,72	-88,98	-55,45
*Työsuojelu ja työterveydenhuolto, eur/vak.työntekijä	-484,34	-496,67	-529,96
Vak+määräaik.työntekijä/henk.palveluiden henkilötyö	136,4	139,8	134,0
Palkkasihteerit	11,6	11,0	10,0
Henkilöstöpalvelut yhteensä			
Vak. henkilöstömäärä	23,4	23,0	23,6
Toimintakulut /asukas, €	-60,70	-64,93	-149,60
Toimintakate /asukas, €	-45,25	-47,05	-130,74

tulosalue/ toiminto	TP2014	TP2015	TP2016
1640 Hallintopalvelut			
Keskusjohdon hallintopalvelut			
Kokoukset, kpl (kv,kh,jaostot)	46	43	43
*Toimintakulut, eur/kokous	-11 139	-11 052	-9 615
Virastopalvelut			
Arkistohyllyt, m	4 030	4 030	4 300
*Toimintakulut, eur/m	-32,3	-27,9	-31,1
Monistamon kopiot, milj. kpl	0,6	0,7	0,5
*Toimintakulut, eur/kopio	-0,15	-0,12	-0,22
Hallintopalvelut yhteensä			
Vak. henkilöstömäärä	22,8	15,4	17,0
Toimintakulut /asukas, €	-29,23	-31,25	-25,81
Toimintakate /asukas, €	-16,93	-20,02	-14,93
1650 Tietopalvelut			
Tietohallinto			
Käyttäjätunnukset yhteensä	3 504	3 437	3 341
Vak. henkilöstömäärä	5,0	14,0	14,0
*Toimintakulut, eur/käyttäjätunnus	-463,86	-327,82	-477,30
*Käyttäjätunnuksia/vak.tietohallinnon henkilöstö	701	246	239
Työasemien lukumäärä, kpl	1 723	1 542	1 722
Kustannukset €/työasema	-22	-47	-71
Tukipyyntöjen lukumäärä, kpl	15 590	14 853	16 439
Puheviestintä			
Puhelinvaihteen ala-liittymät, kpl	545	501	462
Matkapuhelimet, kpl	1 369	1 448	1 533
Vak. henkilöstömäärä	1,0	1,0	1,0
*Toimintakulut, eur/vaihteen liittymä	-185,35	-180,46	-198,40
Tietopalvelut yhteensä			
Vak. henkilöstömäärä	6,0	15,0	15,0
Toimintakulut /asukas, €	-35,54	-34,07	-35,15
Toimintakate/asukas, €	-0,62	2,28	2,43
16 Keskushallinto yhteensä			
Vak. henkilöstömäärä	71,2	78,0	76,6
Toimintatuotot /asukas, €	67,04	69,12	72,78
Toimintakulut /asukas, €	-212,84	-211,57	-296,74
Toimintakate /asukas, €	-145,80	-142,45	-223,96
Asukasmäärä	47 653	47 397	47 140

10.1.5. Lohjan perusturvalautakunta

Perusturvalautakunnan toimintakertomus 2016

Perusturvalautakunta kokoontui yhdeksän kertaa ja piti toukokuussa kevätseminaarin. Lautakunta piti syksyllä yhteisen seminaarin kasvatusta ja opetuslautakunnan kanssa. Perusturvalautakunnan alaisena toimi muutoksenhakuasioissa yksilöjaosto. Yksilöjaoston käsittelyssä oli 71 asiaa, kun asiamäärä oli edellisvuonna 95.

Perusturvalautakunnan nimeämät vanhus- ja vammaisneuvostot kokoontuivat sääntöjensä mukaisesti neljä kertaa. Vanhusneuvosto käsitteli 39 (2015: 37) ja vammaisneuvosto 36 pykälää (2015: 37). Keskustelevaa yhteistyötä tehtiin eri asiantuntijoiden kanssa. Vanhusneuvosto järjesti vanhusviikon tuntumassa kolme ikäihmisten juhlaa, joihin osallistui noin 540 henkilöä. Vammaisneuvosto järjesti kansainvälisen vammaistenpäivän juhlan yhdessä Lohjan seurakunnan, Jalavan koulun ja Keskuspuiston ammattiopiston oppilaiden kanssa. Juhlassa jaettiin kunniakirjat esteettömyyttä Lohjalla edistäneille toimijoille sekä paraolympiamitalisti Henry Mannille.

Perusturvatoimi jakautui viiteen tulosalueeseen: hallintopalvelut, ikääntyneiden palvelut, sosiaalipalvelut, erityispalvelut ja terveyspalvelut. Perusturvatoimen vakinainen henkilöstömäärä oli 860 työntekijää, joista lähi/perushoitajia oli 38 prosenttia ja sairaan/terveydenhoitajia 20,5 prosenttia. Ammatinimikkeitä uudistettiin.

Sosiaalityöntekijöiden rekrytointitilanne jatkui haasteellisena. Lääkäreiden rekrytointi puolestaan pääosin helpottui. Vakinaisiin lähihoitajan ja sairaanhoitajan työsuhteisiin saatiin päteviä työntekijöitä. Vuosilomasesonkeina toimintaa keskitettiin aiempien vuosien tapaan. Sijaisten käyttö ohjeistettiin osana talouden tasapainottamista. Ostopalveluiden hankintoja linjattiin.

Ns. lastensuojelurahaston käyttöaika pidennettiin. Useita toimintaohjeita mm. hoitotarvikejakelussa sekä ikääntyneiden ja vammaisten palveluissa uudistettiin. Samoin valmiussuunnitelma päivitettiin. Päätettiin, että osallistutaan Lapsi- ja perhepalveluiden muutosohjelmaan sekä sitouduttiin kärkihankkeeseen, jossa kehitetään ikäihmisten kotihoitoa sekä vahvistetaan kaikenikäisten kotihoitoa.

Ojamon, Karjalohjan ja Sammatin hammashoitoloiden toiminta päätettiin siirtää Keskusaukion hammashoitolaan. Palaute palveluverkkotyön onnistumisesta valmisteltiin. Täysin uusi 43-paikkainen Niilonpirtin hoivakoti valmistui Nummen kirkonkylään vuoden vaihteessa 2016-2017.

Perhekeskukset nimettiin uudelleen. Keskustan perhekeskuksen uusi nimi on Lohjantähden perhekeskus. Toimintansa aloitti Aurlahden perhekeskus, mikä toimii remontoiduissa entisissä osastotiloissa Keskustan terveysasemalla. Samalla Nummentaustan, Roution ja Ojamon neuvoloiden toiminta siirtyi Aurlahden perhekeskukseen. Mäntynummen ja Virkkalan terveysasemien lääkäri- ja hoitajavastaanotto toiminta siirrettiin Keskustan terveysaseman remontin valmistuttua marraskuussa entisiin osasto- ja laboratoriotiloihin.

Merkittäviä valmistelua, päätöksentekoa tai täytäntöönpanoa edellyttäviä kilpailutushankintoja olivat: ammatillisen tukihenkilötyön, perhetyön ja tehostetun perhetyön hankinta, lastensuojelun sijaishuolto, suun terveydenhuollon päivystyshankinnat, suun terveydenhuollon välinehuolto, lääkkeiden koneellisen annosjakelu- ja toimituspalvelu, turvahuonepalvelu, pesula- ja tekstiilivuokrauksen hankinnan optiovuoden käyttö sekä tehostetun palveluasumisyksiköiden lääkäryön kilpailutus

Perusturvalautakunnan toimintakulut olivat 169 746 011 euroa (102,3 %) Toimintatuotot olivat 24 585 781 euroa (120,5 %). Tuottojen ylitys johtui pääosin sisäisten henkilöstöpalvelujen myyntituottojen alibudjetoinnista. Toimintakatteeksi vuodelle 2016 muodostui 145 160 230 euroa (99,8 %). Ulkoiset kulut olivat 156 628 466 euroa (100,2 %), tuotot 16 952 955 euroa (102,6 %) ja ulkoinen toimintakate 139 675 511 euroa (99,9 %), missä alitusta oli yhteensä 136 251 euroa.

Sitovat tavoitteet

Kasvava Lohja	Toteuma 2016
Sosiaali- ja terveystalouden työpaikkaomavaraisuutta alueella edistetään.	Tiivistä yhteistyötä jatkettu yksityisten palveluntuottajien kanssa. Työvoiman rekrytointitapahtumia on suunnattu myös lähikuntien alueelle. Valmisteltiin päätöksiä ja toimenpiteitä usean toiminnan kotiutettavaksi keväällä 2017 kaupungin omaksi toiminnaksi (päiväpäivystys, päivystysosasto, ulkoistettu lääkäritointiminta).
Tasapainoinen talous	Toteuma 2016
Tuottavuutta edistetään toiminnan kehittämisessä ja hankinnoissa.	Lukuisia hankintojen kilpailuttamisia on toteutettu. Terveysasemien, neuvoloiden ja hammashoitoloiden toimintojen siirtäminen ja yhdistäminen on lisännyt tuottavuutta.
Vuokratyövoimaa ostettu vain erittäin poikkeuksellisissa tilanteissa.	Ostopalvelua on hankittu vain yksittäisissä erityistilanteissa (mm. perheneuvolan lääkäripalvelut) sekä suun terveydenhuollossa on hankittu jononpurkuun hammaslääkäreitä.
Hyvät peruspalvelut	Toteuma 2016
Osallistuttu aktiivisesti palveluverkon, palveluiden järjestämistavan ja organisaation uudistamiseen taloudellisemmaksi ja järkevämmäksi.	Osasto 1:n toiminta on lopetettu 29.2.2016. Osastolta 1 vapautuneet resurssit on uudelleen kohdennettu kotona asumista tukeviin palveluihin. Keskustan terveysaseman toiminta alkoi keskitetysti marraskuun alussa; neuvolatoimintoja keskitettiin uuteen Aurlahden perhekeskukseen. Suun terveydenhuollossa toimintaa tehostettiin uudella monitoimihuonemallin kokeilulla.
Lastensuojelun sekä mielenterveys- ja päihdekuntoutuksen palveluiden rakennemuutosta avoheitopainotteiseksi jatketaan.	Toteutuksessa.
Lasten ja perheiden varhaisen tuen palveluja vahvistetaan yhdistämällä ehkäisevä perhetyö ja lapsiperheiden kotipalvelu sekä uudistamalla perheneuvolan työmalli.	Ehkäisevä perhetyö ja lapsiperheiden kotipalvelu on yhdistetty vuoden 2016 alusta. Perheneuvolan työmallin uudistus on edennyt.
Laadukas ympäristö	Toteuma 2016
Niilonpirtin uudisrakennus valmistunut.	Niilonpirtin uudisrakennus valmistui aikataulussaan.
Toimitilojen käyttöä tehostetaan Keskustan terveysaseman uudelleen järjestelyillä.	Keskustan uudistettu ja laajennettu terveysasema avautui marraskuussa. Aurlahden perhekeskus käynnistyi marraskuussa.

Toimiva tietoyhteiskunta	Toteuma 2016
Sähköinen asiointi laajentunut toimialalla.	On osallistuttu Apuhaku.fi -palveluhakemiston käyttöönoton valmisteluun. Asiointitilin käyttöä on edistetty ikääntyneiden palveluissa. Aikuis-sosiaalityössä ja vammaispalveluissa on otettu asiointitili käyttöön. Etälääkäritoiminnan pystyttäminen alkoi joulukuussa.
Henkilöstön osaamisen vahvistaminen sähköisten palvelujen, tietojärjestelmien ja teknologian osalta.	Ikääntyneiden palvelut on kokeillut mm. mini-finderia (paikantava turvalaite) ja lisännyt kirjaamiskoulutuksia. Täydennyskoulutukset ovat jatkuneet.

Perusturvalautakunnan tuloslaskelma

6.3.2017

20 Perusturvalautakunta	TP 2015	TA 2016 alkup.	TA 2016 lisä.määr.	TA 2016	TP 2016	Tot %	Muutos % 15/16
Toimintatuotot	22 471 341	20 403 598	0	20 403 598	24 585 781	120,5	9,4
Myyntituotot	5 610 059	5 195 190	0	5 195 190	8 956 907	172,4	59,7
Maksutuotot	10 452 821	10 013 838	0	10 013 838	10 468 868	104,5	0,2
Tuet ja avustukset	2 571 761	2 796 970	0	2 796 970	2 837 816	101,5	10,3
Muut toimintatuotot	3 836 700	2 397 600	0	2 397 600	2 322 189	96,9	-39,5
Toimintakulut	-171 299 737	-165 877 190	0	-165 877 190	-169 746 011	102,3	-0,9
Henkilöstökulut	-45 989 589	-46 923 340	0	-46 923 340	-45 938 150	97,9	-0,1
Palkat ja palkkiot	-34 443 454	-34 808 780	0	-34 808 780	-34 395 539	98,8	-0,1
Henkilösivukulut	-11 546 135	-12 114 560	0	-12 114 560	-11 542 611	95,3	0,0
Eläkekulut	-9 537 995	-9 799 440	0	-9 799 440	-9 415 844	96,1	-1,3
Muut henkilösivukulut	-2 008 140	-2 315 120	0	-2 315 120	-2 126 767	91,9	5,9
Palvelujen ostot	-105 612 710	-103 343 100	0	-103 343 100	-107 374 088	103,9	1,7
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-3 319 880	-3 194 700	0	-3 194 700	-3 054 334	95,6	-8,0
Avustukset	-10 950 943	-7 973 870	0	-7 973 870	-8 914 579	111,8	-18,6
Muut toimintakulut	-5 426 614	-4 442 180	0	-4 442 180	-4 464 860	100,5	-17,7
Toimintakate	-148 828 395	-145 473 592	0	-145 473 592	-145 160 230	99,8	-2,5
Suunnitelman muk. poistot	-408 295	-528 800	0	-528 800	-418 796	79,2	2,6
Kustannuslaskennalliset erät							
Tuotot	8 456 064	0	0	0	7 236 886	*****	-14,4
Kulut	-13 090 526	0	0	0	-11 257 947	*****	-14,0
Netto	-4 634 462	0	0	0	-4 021 061	*****	-13,2

Perusturvan suoritteet ja tunnusluvut

PERUSTURVALAUTAKUNTA Toimielin/toiminto	TP 2014	TP 2015	TP 2016
Ikääntyneiden palvelut			
Kotihoito, käynnit	209 350	237 590	241 742
<i>Kotihoidon käynnin hinta</i>	38	35	35
Omaishoidon tuki, tuen saajat	196	239	269
<i>Omaishoidon tuki / tuensaaja</i>	10 121	9 217	9 276
Ateriapalvelut, kotiinkuljetetut ateriat	54 217	41 909	31 311
<i>Kotiinkuljetetun aterian hinta</i>	8	10	11
Vanhusten päivätoiminta, käynnit	6 048	6 224	6 561
<i>Päivätoimintakäynnin hinta</i>	98	98	108
Vanhusten asumispalvelut, (omat) hoitopäivät	66 606	83 046	82 292
<i>Hoitopäivän hinta</i>	136	136	137
Vanhusten asumispalvelut (ostop.) hoitopäivät	35 637	35 423	54 359
<i>Hoitopäivän hinta</i>	129	131	130
Vanhusten pitkäaik. hoitopalvelut (omat.) hoitopäivät	30 666	24 200	27 860
<i>Hoitopäivän hinta</i>	114	130	113
Vanhusten pitkäaik. hoitopalvelut (ostop.) hoitopäivät			
<i>Hoitopäivän hinta (ta13 nollattu)</i>			
Vuodeosastohoito, hoitopäivät (omat)	46 925	38 899	34 907
<i>Hoitopäivän hinta</i>	230	221	210
Tulosalue yhteensä			
Vak. henkilöstömäärä	453	483,15	486,65
Toimintakulut /asukas, €	826	859	1 015
Toimintakate /asukas, €	640	624	678
Erityispalvelut			
Kehitysvammaisten palvelut, asiakkaat	252	261	257
<i>Kehitysvammaisten palvelun kulut / asiakas</i>	38 601	40 073	43 206
Vammaispalvelut, asiakkaat	555	584	549
<i>Vammaispalvelujen kulut / asiakas</i>	10 143	10 681	10 919
Mielenterveyspalvelut, asiakkaat	114	123	200
<i>Mielenterveyspalvelujen kulut / asiakas</i>	17 918	15 814	9 077
Omaishoidontuki, tuen saajat	97	119	126
<i>Omaishoidon tuki / tuensaaja</i>	7 469	7 191	7 303
Perheneuvola, käynnit (omat ja ostop.)	7 414	6 637	3 216
<i>Perheneuvolakäynnin hinta</i>	93	105	216
Päihdekliniikka, käynnit	3 956	3 649	6 876
<i>Päihdekliniikkakäynnin hinta</i>	93	96	59
Sijaisrekrytointi, työvuorot			
Tulosalue yhteensä			
Vak. henkilöstömäärä	71	34,94	34,94
Toimintakulut /asukas, €	435	430	440
Toimintakate /asukas, €	380	412	421

PERUSTURVALAUTAKUNTA Toimielin/toiminto	TP 2014	TP 2015	TP 2016
Sosiaalipalvelut			
Sijaisperhehoito, hoitopäivät	18 542	18 870	21 493
<i>Hoitopäivän hinta</i>	70	74	80
Lastensuojelun laitospalvelut, hoitopäivät	28 518	23 050	21 401
<i>Hoitopäivän hinta</i>	253	270	278
<i>Lastensuojelun laitospalvelut, hoitopäivät (omat)</i>	5 037	4 006	4 546
<i>Hoitopäivän hinta</i>	225	277	275
<i>Lastensuojelun laitospalvelut, hoitopäivät (ostop.)</i>	23 481	19 044	16 855
<i>Hoitopäivän hinta</i>	259	269	279
Toimeentulotuki, asiakasruokakunnat	1 827	1 897	1 980
<i>Toimeentulotuen määrä / asiakasruokakunta</i>	3 494	4 234	4 231
Työllistämispalvelut, työtoimintapäivät	*17 501	9 941	11 908
<i>*Kuntalisään perustuvat työtoimintapäivät</i>			
<i>Työtoimintapäivän hinta</i>	51	71	66
Tulosalue yhteensä			
Vak. henkilöstömäärä	72	79,9	82,40
Toimintakulut /asukas, €	411	432	451
Toimintakate /asukas, €	357	373	385
Terveyspalvelut			
Vastaanotto toiminta, lääkärikäynnit	45 165	46 631	45 872
<i>Lääkärikäynnin hinta</i>	110	113	117
Vastaanotto toiminta, hoitajakäynnit	55 199	49 857	51 385
<i>Hoitajakäynnin hinta</i>	40	47	47
Päivystyskäynnit	29 082	21 238	0
<i>Päivystyskäynnin hinta</i>	94	81	0
Kuntoutuskäynnit (fysioterapia)	14 632	14 357	15 768
<i>Kuntoutuskäynnin hinta</i>	80	93	89
Terveyden edistäminen, käynnit, lääkäri ja hoitaja	47 492	43 665	42 193
<i>Terveyden edistäminen, käynnin hinta</i>	47	52	58
Suun terveydenhuolto, hammaslääkärikäynnit	40 224	41 862	39 967
<i>Hammaslääkärikäynnin hinta (omat ja ostop)</i>	132	134	144
Suun terveydenhuolto, suuhygienistikäynnit	8 901	10 960	10 061
<i>Suuhygienistikäynnin hinta (omat ja ostop)</i>	74	63	71
<i>Erikoissairaanhoido, toimintakate/asukas, €</i>	1177	1246	1303
Tulosalue yhteensä			
Vak. henkilöstömäärä	235	245,95	245,95
Toimintakulut /asukas, €	1 726	1 810	1 799
Toimintakate /asukas, €	1 598	1 684	1 700
Perusturvalautakunta yhteensä			
Vak. henkilöstömäärä	831,0	843,9	849,9
Toimintakulut /asukas, €	3 442	3 574	3 639
Toimintakate /asukas, €	2 981	3 100	3 118

10.1.6. Kasvatus- ja opetuslautakunta

Sivistystoimen painopisteinä ovat olleet laadukkaat, uudistuvat ja monipuoliset palvelut, tasapainoinen talous, toimiva palveluverkko, ajanmukaiset tilat ja välineet sekä osaava, hyvinvoiva, innovatiivinen ja motivoitunut henkilöstö.

Laadukkaat, uudistuvat ja monipuoliset palvelut

Yksityisen palveluseteli -järjestelmän käyttö kasvoi uuden yksityisen Touhula-päiväkodin aloitessa toimintansa Vappulassa. Yksityisen päivähoidon osuus oli tuolloin 17 % (lautakunnan päätöksen mukaan voi olla max. 20 %).

Ruotsinkielisen opetuksen johtamisjärjestelyt toteutettiin siten, että Lohjan ruotsinkielisiä kouluja johtaa yksi rehtori ja johtamisjärjestelmään kuuluu lisäksi ns. virka-apulaisrehtori. Tällä johtamisjärjestelyllä saadaan ruotsinkielisen opetuksen kokonaisvaltaista suunnittelua ja kehittämistä sekä nivelvaiheiden sujuvuutta.

Keväällä 2016 perustettiin nopealla aikataululla 3 turvapaikanhakijoiden valmistavan opetuksen ryhmää; Mäntynummen yhtenäiskoululle, Harjun koululle ja Järnefeltin koululle.

Tieto- ja viestintätekniikan opetusta kehitettiin digiagendan mukaisesti ulkoisilla ja sisäisillä kouluksilla mm. koulutusopettajien avulla sekä tarjoamalla pedagogista tukea tieto- ja viestintätekniikan opetuskäytön edistämiseksi. Koulutuksissa on hyödynnetty mentorointia, tutorointia ja vertais-tukea.

Opinnollistaminen jatkui osana nuorisotyöpajan toimintaa yhteistyössä Luksian kanssa. Verkko-nuorisotyöhanke käynnistyi. Pelien hyödyntäminen nuorisotyössä-toiminta aloitettiin. Monialaisen verkkopalvelun suunnittelu alkoi. Sosiaalisen median sovelluksia ja käyttöönottoa kehitettiin. Nuorisotyöpajan starttipajatoimintaa kuntouttavan työtoiminnan asiakkaille suunniteltiin ja hankehakemus toiminnan käynnistämiseksi toimitettiin Aluehallintovirastoon. Kesäduunileirit toteutettiin keskustan, Karjalohjan ja Saukkola-Pusulan alueilla

Tasapainoinen talous

Elokuussa 2016 tuli voimaan säädös, joka rajoitti subjektiivisen päivähoito-oikeuden 20 viikkotuntiin silloin, kun lapsen vanhemmista toinen tai molemmat ovat kotona työttömyyden tai perhevaipan vuoksi. Tämä vähensi päivähoiton tarvetta n. 70 paikalla ja henkilöstön avoinna olleista vakanseista voitiin jättää täyttämättä 10. Samanaikaisesti Lohjalla pienten, alle kouluikäisten lasten määrä väheni, ja hoitopaikoista jätettiin täyttämättä kaksi päiväkotiryhmää sekä muutama ryhmä aloitti normaalia pienemmällä paikkamäärällä. Supistuksista johtuvat arvioitua pienemmät henkilöstömenot näkyvät säästönä talousarvion toteumassa.

Opetusryhmien pienentämiseen tarkoitettujen rahoituksen loppuminen sekä valtuuston päättämän 1,1 % leikkaus toimintaresursseissa johti tilanteeseen, jossa opetuksen järjestäminen joissakin yksiköissä kävi haastavaksi. Opetustoimelle myönnettiin lisämääräraha tuntikehykseen yhteensä 150 000 euroa. Talousarviossa 2017 pysytään tämän hetkiselällä tasolla, mutta lähivuosina oppilasmäärän vähenemisen takia resurssia sopeutetaan.

Nuorisopalvelut sai hankerahoitusta nuorisotyöpajatoimintaan (2 pajaohjaajaa + 1 erityisnuorisotyöntekijä) 111 743 euroa, etsivään nuorisotyöhön (3,5 etsivää nuorisotyöntekijää) 118 000 euroa, verkkonuorisotyön kehittämiseen 20 400 euroa sekä lasten ja nuorten paikalliseen harrastustoimintaan 4 100 euroa

Nuorisopalveluissa oli täyttämättä seuraavat tehtävät: päihdetyöntekijän työlooma hoidettiin sisäisillä siirroilla (marras-joulukuu), nuorisokahvila Dixin vastaavan ohjaajan tehtävä siirrettiin Routiolle Harjulan remontin ajaksi (Dixi suljettu, Routiolla ei omaa vastaavan ohjaajan vakanssia).

Kierrätyskeskuksen maksutuottojen vuoden 2016 TA oli 180 570 euroa. Käyttö oli 219 649 euroa ja käyttö % 121,6. Tulos oli maksutuottojen osalta 39 079 euroa ylijäämäinen. Tämä johtuu vuodelle 2016 kohdistuneesta kaupungin irtaimen omaisuuden ulosmyynnistä. Mm. Anttilan ja Tytyrin koulujen käytöstä poistettuja kalusteita myytiin kierrätyskeskuksen toimesta runsaasti.

Toimiva palveluverkko, ajanmukaiset tilat ja välineet

Ojaniittutalo valmistui vuoden 2016 alkupuolella ja talon päiväkotitoiminta aloitti toimintansa helmikuussa. Samalla Mäntylän päiväkodin toiminta lakkautettiin. Ruotsinkielisen Labanin tilahtauden vuoksi Labanin toiminta siirtyi elokuussa Ojaniitun tiloihin. Nummentaustan ja Metsolan esiopetusjärjestettiin siten, että Gunnarlan ja Nummentaustan esiopetusryhmät siirtyivät Metsolan koululle ja Ojaniittu-taloon jäivät Ojanitun kouluun aikanaan siirtyvät esiopetusoppilaat. Näin saatiin Gunnarlan tilaa yhdelle uudelle päiväkotiryhmälle. Osana palveluverkkoa Antin Auringon pieni vuorohoittoa tarjoava ryhmäperhepäiväkotitoiminta lakkautettiin ja toiminta siirrettiin Moisio päiväkodin vuorohoitoksi. Myös Maksjoentien päiväkotitoiminta lakkautettiin elokuussa, ja lapset siirtyivät Lohjan muiden päiväkotien vapaille paikoille. Samaan aikaan valmistui Vappulaan yksityinen liikuntapainotteinen päiväkotitoiminta; yksityisen päivähoiton osuus nousi tuolloin 17 %:n. Vieremän päivähoitoalueen Kässän talossa sijainnut kerho lakkautettiin vähäisen kävijämäärän vuoksi. Sammatin esiopetukseen lisättiin syksyllä lastentarhanopettajan vakanssi, jolloin henkilöstömitoitusta saatiin asetuksen mukaiseksi.

Nummi-Pusulän lukiossa vaiheittaisen lakkautuksen vuoksi ei aloittanut enää 1. vuosikurssi lv. 2016-17. Lukio lakkaa lv. 2017-18 jälkeen.

Koulujen sisäilmaongelmat ovat jatkuva haaste. Suurin väistö vuonna 2016 on ollut Anttilan ja Tytyrin koulujen väistöt. Ko. koulujen toiminta on hajasijoitettu Linnaisiin, Ojaniittuun ja Nummentaustan kouluihin. Yksittäisissä tapauksissa on jouduttu myös muissa yksiköissä työntekijöiden ja oppilaiden uudelleen sijoitteluun sisäilmaongelmien takia. Tulevaisuudessa koulujen sisäilmaongelmiin joudutaan edelleen varautumaan ja olemassa olevien tilojen kunnosta tulee pitää huolta ilmanvaihdon ja tarvittavien korjausten avulla.

Koulujen tv-varustelua on jatkettu digiagendan mukaisesti talousarvion puitteissa, n.221 500 eurolla.

Nuorisokeskuksen tarve- ja hankesuunnitelma hyväksyttiin. Tarvesuunnitelman mukainen kiinteistön peruskorjaus aloitettiin syksyllä 2016, toiminta käynnistyy peruskorjauksen jälkeen syksyllä 2017. Toimintakeskus Harjula / nuorisokahvila Dixi olivat suljettuna syys – joulukuussa 2016. Nuorisotila Kellarin toiminta Sammatissa lopetettiin kesäkuussa 2016 sisäilmaongelmien vuoksi. Syyskuussa 2016 toiminta siirrettiin korvaaviin tiloihin Sammatin koululle. Roution nuorisotalo Mesta toimi Routionmäen rakennusurakan vuoksi korvaavissa tiloissa entisessä Kokkokalliossa. Virkkalan nuorisokahvila Kakelle on kartoitettu korvaavia tiloja, mikäli Källhagenin koulun tilasuunnitelman myötä joudutaan koulun tiloista poistumaan

Osaava, hyvinvoiva, innovatiivinen ja motivoitunut henkilöstö

Esiopetuksen uudet esiopetussuunnitelmat tulivat voimaan 1.8.2016. Uuteen esiopetussuunnitelmaan siirtymiseksi järjestettiin henkilöstölle koulutuksia koko vuoden ajan.

Lukuvuoden 2016-2017 alusta astui voimaan uusi opetussuunnitelma kokonaisuudessaan vuosiluokilla 1-6. Opetussuunnitelman yleinen osa astui voimaan yläkoulussa. Lukion ensimmäisen vuosikurssin opiskelijat noudattavat uutta lukion opetussuunnitelmaa. Opetussuunnitelman jalkautuminen koulutyöhön on ollut kuluneen vuoden painopiste niin koulutuksen kuin koulujen oman suunnittelun ja kehittämisen osaltakin.

Uuteen organisaatioon valmistautumisessa toteutettiin henkilövaihtoja sitten, että tulevaan kouluikäisten, nuorten ja heidän perheidensä palvelupäällikön tehtävään valittu aloitti opetuspäällikön tehtävissä jo syksyllä 2016.

Nuorisopalveluiden henkilöstö on kouluttautunut vuoden aikana erilaisissa nuorisotyöllisissä koulutuskokonaisuuksissa 162,9 päivää, koulutuskustannukset olivat yhteensä 2 906 euroa. Henkilöstö on motivoituneesti kehittänyt toiminnan sisältöjä esim. nuorisotyöpajatoiminnan opinnollistaminen, starttipajatoiminta nuorisotyöpajan kuntouttavan työtoiminnan asiakkaille, kesäduunileirin kehittäminen, lasten ja nuorten paikallisen harrastustoiminnan tukeminen, verkkonuorisotyön kehittäminen. Nuorisokeskuksen kehittäminen ja toiminnan suunnittelua aloitettiin syksyllä 2016 koko nuorisokeskukseen muuttavan henkilöstön toimesta.

Uuden organisaation mukaista toimintaa lähdettiin kehittämään yhteisten rajapintojen ja prosessien kehittämisen myötä syksyllä 2016.

Kasvatus- ja opetuslautakunnan toimintatuottoja kertyi 8 740 029 euroa eli noin 343 209 euroa arvioitua enemmän ennakoitua suuremmista kotikuntakorvaustuloista johtuen. Toimintakatteeksi muodostui -72 914 506 euroa. Talousarvio alittui 1 767 404 eurolla. Suurimmat alitukset ovat henkilöstömenoissa (1 374 202 euroa) ja avustuksissa (468 150 euroa). Henkilöstökuluissa näkyvät varhaiskasvatuksen supistukset ja valtion eläkelain mukaisen työnantajan eläkemaksun oikaisu. Avustuksissa kotihoidontukeen varattua määrärahaa on kulunut arvioitua vähemmän.

Sitovat tavoitteet

Kasvava Lohja	Toteuma 2016
Valmistellaan palveluverkkoselvityksestä seuraavat toimenpiteet	Källhagenin perusparannuksen suunnittelu käynnissä, Virkby skolanin siirtyminen mahdollistuu.
Lisätään yksityisten päivähoitopalveluiden osuutta (max 20% päivähoitopalveluista)	Yksityisen päivähoidon osuus 17 %.
Aloitetaan kunnallinen vuorohoidon keskittäminen Moisio päiväkotiin	Antin Auringon vuorohoitoa tarjoava ryhmäperhekoti lakkautettu 31.7. ja toiminta siirretty Moisio vuoropäivähoidon yhteyteen.

Tasapainoinen talous	Toteuma 2016
Sopeutetaan toiminta taloudelliseen tilanteeseen vähentämällä opetuksen/palveluiden määrää	Maksjoentien päiväkoti ja Antin Auringon ryhmäperhepäiväkoti lakkautettu 1.8.2016 alkaen. Toimintaa sopeutettu muuttuneeseen päivähoitotilanteeseen. Eläkkeelle jääneiden perhepäivähoitajien tehtäviä ei ole täytetty. Koulunkäyntiavustajien kokonaismäärä yleisopetuksessa 87 ja Jalavan koulussa 20.
Vahvistetaan talousosaamista	Suoriteperusteinen budjetointi otettu käyttöön opetuksessa.
Kehitetään nuorten vapaa-ajan palveluiden järjestämistä yhteistyössä 3. sektorin kanssa	Mäntynummen monitoimijatalon nuorisotilassa toimintaa ylläpitävät nuorisopalveluiden lisäksi Virkkalan Babtistiseurakunta, Kehitysvammaisten lauantaikerho sekä Aseman kirkko.
Opiskeluhoillon kuntalaskutuksen perusteet uusitaan	Edelleen valmisteilla FCG:n ja Aura-ohjelman kehittäjäkuntien kanssa.

Hyvät peruspalvelut	Toteuma 2016
Otetaan käyttöön esiopetuksen opetussuunnitelma sekä perusopetuksen ja lukiokoulutuksen tuntijako ja opetussuunnitelma	Uusi opetussuunnitelma ja tuntijako otettu käyttöön 1.8.2016 alkaen esiopetuksessa, vuosiluokilla 1-6. Uuden opetussuunnitelman luvut 1-12 (ns. yleinen osa) käytössä vuosiluokilla 7-9. Lukiossa opetussuunnitelma otettu 1. vuosikurssilla.
Käynnistetään erityisopetuksen tukijakso ja Etappi-luokka 1.8.2016 lähtien	Erityisopetuksen kehittämiskokeilu Etappi- ja tukijakso aloitettu Mäntynummen yhtenäiskoulussa ja Ojamon perhekeskuksessa syksyllä 2016.
Varhaiskasvatuksen henkilöstön taidot asiakkaiden osallistamiseksi lisääntyvät	Toteutettu kehittämispajoissa uuden organisaation valmistelutilaisuuksissa ja työryhmissä sekä oph:n hankerahaa käyttäen.
Alueen asukkaat osallistuvat monitoimijatalojen suunnitteluun ja toimintaan	Toteutettu Mäntynummen, Nummen ja Ojanin monitoimijataloissa. Routionmäellä aloitettu. Laurentius-talon suunnittelun osallisuuspaja toteutunut.
Mentorointitoiminta vakinaistetaan osaksi varhaiskasvatuksen osaamisen ja johtamisen kehittämistä	Mentoritoiminta käytössä esiopetuksessa ja päiväkodeissa.
Resurssia siirretään varhaiskasvatuksen asiakasohjaukseen	Yksi päiväkodin johtaja on siirtynyt perheneuvolan tiloihin palveluohjaajaksi syksyllä 2016 ja vastaa sekä perhekeskuksen että varhaiskasvatuksen palveluohjauksesta.
Toimintakeskus Harjulan muuttaminen nuorisokeskukseksi käynnistyy	Nuorisokeskuksen tarve- ja hankesuunnitelma hyväksytty kasvatus- ja opetuslautakunnassa. Tarvesuunnitelman mukainen kiinteistön peruskorjaus aloitettu syksyllä 2016, toiminta käynnistyy peruskorjauksen jälkeen syksyllä 2017.
Nuorten kesätyöllistämishanke jatkuu	Toteutettiin Karjalohjan, keskustan, Nummen ja Pusulan alueella.
Nuorisotyöpajatoiminnan opinnollistamisen kehittäminen jatkuu	Tehdään yhteistyössä Luksian kanssa.
Nuorisopalveluissa tarjotaan matalan kynnyksen harrastusmahdollisuuksia	Käytännön suunnittelu aloitettu. Kaikki tavoitteet saavutettu.
Esiopetuksen ja koulun nivelvaihetta kehitetään ja tuetaan kohdennetulla avustajatoiminnalla	Hanke toteutettiin hieman suunniteltua pienempänä.
Varmistetaan opiskelijahuollon kuntakohtaisten suunnitelmien toimeenpano	Kuntakohtainen suomenkielinen opiskeluhoolto-suunnitelma ja lomakkeet ovat käytössä.

Laadukas ympäristö	Toteuma 2016
<p>Huolehditaan henkisestä ja fyysisestä turvallisuudesta, mm. toteuttamalla koulujen peruskorjaus- ja uudisrakentamishankkeet investointisuunnitelman mukaisesti</p>	<p>Kaupunginhallituksen asettama koulurakentamisen ohjausryhmä linjannut suunnitelun lähtökohdat Laurentiustalon ja Ojamon ja Harjun koulujen osalta.</p> <p>Laurentius-talon suunnitteluseminaari pidetty. Nummen yhtenäiskoulun hankesuunnitelma hyväksytty. Routiotalon rakentaminen ja Anttilan peruskorjaus menossa. Tekninen lautakunta ja kasvatus- ja opetuslautakunta tutustuivat Källhagens skolan (Virkby skolan siirtyminen) peruskorjaussuunnitelmiin.</p> <p>Koulujen sisäilmatutkimuksia tehty mm. Perttilän, Muijalan ja Järnefeltin kouluissa.</p>

Toimiva tietoyhteiskunta	Toteuma 2016
<p>Toteutetaan koulujen tieto- ja viestintäteknikkaa kehittämissuunnitelman (digiagendan) mukaisesti</p>	<p>Tieto- ja viestintäteknikan käytön kehittäminen edennyt määrärahojen puitteissa digiagendan, yhteisen suunnitelman mukaan.</p>
<p>Toteutetaan lukioiden sähköiset ylioppilaskirjoitukset ylioppilastutkintolautakunnan mukaisesti</p>	<p>Sähköiset ylioppilaskirjoitukset toteutettu.</p>
<p>Kehitetään sähköisiä opiskeluhoitopalveluita</p>	<p>Kokeilussa erilaisia sähköisiä sovelluksia.</p>
<p>Nuorisopalveluissa jatketaan sosiaalisen median sovellusten hyödyntämistä nuorten kohtaamisessa ja markkinoinnissa</p>	<p>Verkkohanke käynnistetty ja sosiaalista mediaa hyödynnetään kohtaamisessa, viestinnässä ja markkinoinnissa.</p>

Kasvatus- ja opetuslautakunnan tuloslaskelma

6.3.2017

30 Kasvatus- ja opetuslautakunta	TP 2015	TA 2016 alkup.	TA 2016 lisä.määr.	TA 2016	TP 2016	Tot %	Muutos % 15/16
Toimintatuotot	8 694 846	7 373 480	1 023 340	8 396 820	8 740 029	104,1	0,5
Myyntituotot	3 532 569	3 408 490	0	3 408 490	3 823 542	112,2	8,2
Maksutuotot	3 385 337	3 561 290	0	3 561 290	3 319 216	93,2	-2,0
Tuet ja avustukset	1 467 778	143 180	1 023 340	1 166 520	1 259 952	108	-14,2
Muut toimintatuotot	309 161	260 520	0	260 520	337 320	129,5	9,1
Toimintakulut	-81 289 631	-81 525 390	-1 553 340	-83 078 730	-81 654 535	98,3	0,4
Henkilöstökulut	-54 702 643	-53 344 910	-1 498 770	-54 843 680	-53 469 478	97,5	-2,3
Palkat ja palkkiot	-43 275 105	-41 902 180	-1 204 192	-43 106 372	-42 538 356	98,7	-1,7
Henkilösivukulut	-11 427 538	-11 442 730	-294 578	-11 737 308	-10 931 121	93,1	-4,3
Eläkekulut	-8 888 928	-8 647 150	-214 676	-8 861 826	-8 329 085	94	-6,3
Muut henkilösivukulut	-2 538 610	-2 795 580	-79 902	-2 875 482	-2 602 036	90,5	2,5
Palvelujen ostot	-15 041 575	-15 512 990	0	-15 512 990	-15 943 533	102,8	6,0
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-1 611 037	-1 861 560	-54 570	-1 916 130	-1 880 254	98,1	16,7
Avustukset	-4 371 081	-4 847 280	0	-4 847 280	-4 379 130	90,3	0,2
Muut toimintakulut	-5 563 296	-5 958 650	0	-5 958 650	-5 982 141	100,4	7,5
Toimintakate	-72 594 785	-74 151 910	-530 000	-74 681 910	-72 914 506	97,6	0,4
Suunnitelman muk. poistot	-393 995	-427 800	0	-427 800	-543 005	126,9	37,8
Kustannuslaskennalliset erät							
Tuotot	2 860 679	0	0	0	2 846 900	*****	-0,5
Kulut	-14 560 555	0	0	0	-14 640 628	*****	0,5
Netto	-11 699 876	0	0	0	-11 793 728	*****	0,8

Kasvatus- ja opetuslautakunnan suoritteet ja tunnusluvut

ka=keskiarvo kevästä ja syksystä

Toimielin/toiminta

OPETUSLAUTAKUNTA

Varhaiskasvatus

	TP2013	TP2014	TP2015	TP2016
- 0-6 -vuotiaat	3 779	3 700	3 523	3470
- 1-6-vuotiaat	3 338	3 251	3 106	3000
- Läsnaolopäivät 1 (sis. kotihoidon tuki, palvelusetelit)	619 844	637 243	631 798	609 889
- Läsnaolopäivät 2 (ilman kotihoidon tukea)	404 367	368 128	372 238	364 189
- Hoitopaikat (sis. kotihoidon tuki, palvelusetelit)	3 395	3 316	3 260	3 150
- Päiväkotipaikat, % paikoista	57,3	53,7	53,5	53,7
- Perhepäivähoidon paikat, % paikoista	7,1	6,6	7,4	5,3
- Kotihoidontuen ja yksit. hoidon tuen paikat, % paikoista	32,6	32,2	31,6	31,0
- Ostopalvelupaikat, % paikoista	3,0	7,5	7,5	10,0
- Kotihoidontuen saajia (lapsia)	1 015	944	874	813
- Yksityisen hoidon tuen saajia (lapsia)	159	124	91	73
- Tehty työaika, henkilötyövuodet	378,5	361,6	359,0	378,8
- Läsnaolopäivät 2/henkilötyövuosi	1 068	1 018	1 037	962
- Käyttöaste, %	78,19	75,3	74,5	77,58
* Toimintakulut, euroa/0-6 v.	7 888	7 863	8 292	8 436
* Toimintakulut, euroa/läsnaolopäivä 1	48,09	45,65	46,24	48
* Toimintakate, euroa/0-6-vuotias	-5 541,70	-5 494,16	-5 673,84	-5 740,79
* Toimintakate, euroa/läsnaolopäivä 1	-33,79	-31,90	-31,64	-32,66

Tulosalue yhteensä

Vak. henkilöstömäärä	485,28	463,52	460,22	485,6
Toimintakulut /asukas, €	565,92	552,04	552,40	553,86
Toimintakate /asukas, €	-497,97	-484,84	-485,65	-489,66

Yleissivistävä opetus

- Peruskoulut	34	32	31	28
- Oppilasmäärä (ka)	5 444	5 507	5 476	5 429
- Kokonaistuntimäärä (ka)	412 844	410 547	404 491	402 110
- Päätoimiset opettajat	430	423	425,5	425,5
- Tuntia/oppilas	76,1	75,3	75,3	74,1
- Oppilaita/Päätoiminen opettaja	12,7	13,0	12,9	12,8
- Oppilas/koulu	160,1	172,1	176,6	193,9
- Vieraspaiikkakuntalaisten osuus oppilaista %	5,8	5,8	5,8	6,1
- Lukiot	4	4	4	4
- Opiskelijamäärä (ka)	949	944	942	929
- Kokonaiskurssimäärä (ka)	1 640	1 599	1 573	1 531
- Päätoimiset opettajat	63	60,7	63,58	63
- Kurssimäärä/opiskelija	1,7	1,7	1,7	1,6
- Opiskelijoita/päätoiminen opettaja	15,1	15,6	14,8	14,7
- Vieraspaiikkakuntalaisten osuus oppilaista %	21,0	20,0	20,0	15,2
*Toimintakulut, e/oppilas ja opiskelija	8 591,77	8 607,76	8 687,38	8841,85
*Toimintakate, e/oppilas ja opiskelija	-7 949,36	-7 945,76	-7 963,10	-8103,79

Tulosalue yhteensä

Vak. henkilöstömäärä	550,46	549,56	519,38	520
Toimintakulut /asukas, €	969,02	986,92	994,22	1006,22
Toimintakate /asukas, €	-882,93	-897,32	-896,14	-906,68

Kasvatuksen ja opetuksen tukipalvelut

- Oppilashuoltohenkilökunta	12	15	15	15
- Koulunkäyntiavustajat (yleisopetus)	91	91	91	89
- Oppilas/koulupsykologi	907,3	786,7	782,3	904,8
- Oppilas/koulukuraattori	777,7	688,4	684,5	775,6
- Koulunkäyntiavustajia/yleisopetuksen oppilas	0,02	0,02	0,02	0,02
- Koululaisten aamu- ja iltapäiväkerhotoiminta, lapsia	476	420	385	437
- Koululaisten aamu- ja iltapäiväkerhotoiminta, kerhopäiviä	68 045	70 229	70 404	77386
Vak. henkilöstömäärä	144,28	150,99	170,53	168,5
Toimintakulut /asukas, €	113,84	119,48	117,54	119,06
Toimintakate /asukas, €	-106,14	-112,34	-110,87	-89,42

Nuorisopalvelut

- Nuorisotalojen ja muun toiminnan kävijämäärät	17 113	26 224	46 035	24532
- Nuorisotalojen järjestöjen kävijämäärät	16 258	19 140	35 729	15500
- Toimintakeskus Harjulan kävijämäärät	17 015	17 307	12 628	13544
- Leirivuorokaudet	685	645	577	483
- Ehkäisevän erityisnuorisotyön asiakastyön asiakasmäärät	19	9	13	..
- Ehkäisevän erityisnuorisotyön käyntimäärät	100	38	38	..
- Ehkäisevän erityisnuorisotyön kontaktimäärät				2 618
- Omin Jalon -toiminnan asiakasmäärät	67	42	38	95
- Omin Jaloin -toiminnan käyntimäärät	357	164	131	..
- Ehkäisevän päihdetyön asiakasmäärät	25	24	19	19
- Ehkäisevän päihdetyön käyntimäärät	63	88	84	..
- Ehkäisevän päihdetyön kontaktimäärät				501
- Koulujen päihdekasvatustunnit/oppilasmäärät	2 265	2 555	2 602	2 280
- Linkin asiakasmäärät/kontaktit, sis. Etsivä työ	1 500	1 944	..	1 467
- Linkin asiakasmäärät/yksilöohjaus, sis. Etsivä työ	300	334	..	440
- Nuorisotyöpajan asiakasmäärät (pajanuoret 16-25 v.)	115	85	89	84
- Nuorisotyöpajan asiakasmäärät (pajalaiset yli 25 v..)	20	19	16	10
- Kierrätyskeskuksen ja pajaverstaan ulkoiset asiakkaat	85 500	85 600	87 600	85 500
- Etsivän nuorisotyön kontaktit	99			..
Vak. henkilöstömäärä	30,48	26,48	25,46	25,5
Toimintakulut /asukas, €	43,02	40,30	38,33	39,31
Toimintakate /asukas, €	-29,47	-28,01	-26,58	-26,18
Asukasmäärä	47 703	47 662	47 397	47 142

Toimiala yhteensä

Vak.henkilöstömäärä	1219,5	1199,3	1183,9	1 209
Hallinto (sis. varhaiskasvatus ja opetus)	9,0	8,8	8,4	9
Varhaiskasvatus	485,28	463,52	460,22	486
Yleissivistävä opetus	550,46	549,56	519,38	520
Kasvatuksen ja opetuksen tukipalvelut	144,28	150,99	170,53	169
Nuorisopalvelut	30,48	26,48	25,46	26
Toimintatuotot /asukas, €	175,28	176,23	183,45	185,40
Toimintakulut /asukas, €	1 705,37	1 710,67	1 715,08	1 732,10
Toimintakate /asukas, €	-1 530,08	-1 534,44	-1 531,63	-1 546,70

10.1.7. Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta

Sivistystoimen painopisteinä vuodella 2016 ovat olleet laadukkaat, uudistuvat ja monipuoliset palvelut, tasapainoinen talous, toimiva palveluverkko, ajanmukaiset tilat ja välineet sekä osaava, hyvinvoiva, innovatiivinen ja motivoitunut henkilöstö.

Laadukkaat, uudistuvat ja monipuoliset palvelut

Vuoden aikana valmisteltiin kaupungin organisaatiouudistukseen liittyen Kulttuuripalvelujen siirtymistä Elinvoima-toimialan Kaupunkisisällöt-tulosalueen osaksi. Kulttuuripalvelujen yksiköt muuttivat uuden tulosalueen toiminnoksi. Kulttuuripolku-toiminta tuli sisällöllisesti osaksi opetuksen opetussuunnitelmaa.

Kirjastossa laadittiin valtuuston edellyttämä Kolmen palvelutason kehittämissuunnitelma. Sen mukaan kirjastopalveluita kehitetään Lohjalla kahdeksassa kiinteässä kirjastopisteessä ja kirjastoautossa sekä uusissa monitoimijatalojen kirjastoissa. Yhteistyö koulujen ja oppilaitosten kanssa on ollut vilkasta pedagogisen informaation myötä. Kulttuuripolku-mallin mukainen kirjastoyhteistyö on mukana myös uusissa opetussuunnitelmissa. Kaupungin asiakaspalvelupisteet toimivat edelleen Saukkolan ja Karjalohjan kirjastoissa. Uudet pisteet avattiin Virkkalan ja Samatkan kirjastoihin. Kirjastokäyntien määrä oli v. 2016 yht. 356 118 ja se oli 1,89 % pienempi kuin edellisenä vuonna. Kaupunginkirjaston lainausten määrä oli v. 2016 yht. 775 603, laskua edelliseen vuoteen oli 0,70 %. Kirjaston kokoelma sisältää aineistoa 333 838 kpl, joista kirjoja 289 716 kpl. Käyttäjäkoulutusten määrä oli 248 ja osallistujamäärä 4 363.

Mäntynummen kirjasto avattiin omatoimikirjastona helmikuussa. Mäntynummen kirjasto on myös mukana Mäntynummen monitoimijatalo-hankkeessa, johon liittyy koulutusta, kokouksia ja yhdessä suunnittelua. Palveluajat pysyivät samoina, 28 tuntia viikossa, minkä lisäksi kirjasto on omatoimisesti avoinna 44 tuntia, yhteensä 72 tuntia. Mäntynummen kirjaston lainaus nousi 18,26 % helmikuussa aloitetun omatoimikirjastotoiminnan ansiosta. Mäntynummen kirjaston kävijämäärä nousi 24,80 %.

Opetushallitus myönsi 29.000 euron hankerahan Digimus-yhteistyöhankkeelle, joka toteutetaan länsi-uusmaalaisten musiikkiopistojen kanssa vuonna 2016-17.

Hiiden Opiston opiskelijamäärä oli 5 454 henkilöä. Toteutuneiden kurssien määrä oli 849. Valtionosuuteen oikeuttavia toteutuneita tunteja oli 19 003. Opiston päiväopetustilat sijaitsivat edelleen Lohjan yhteiskoulun lukion alakerrassa. Vuoden aikana lisättiin maahanmuuttajille suunnattua opetusta ja tehostettiin opiston sähköistä palveluympäristöä.

Orkesteri järjesti yhteensä 192 tapahtumaa ja konserttia. Konsertteihin sisältyi myös vuoden 2016 Tenoripäivien tapahtumat. Tenoripäivien ohjelmisto oli monipuolinen ja eri asiakasryhmiä palveleva. Orkesterin tapahtumat tavoittivat kuulijoita yhteensä 40 111 kuulijaa. Orkesteri teki laajaa alueellista konserttiyhteistyötä Uudellamaalla. Laurentius-salin remontti vaikutti konserttien ohjelmitoihin ja lopulliseen kuulijamäärään. Orkesteri järjesti paljon pienimuotoisia konsertteja, painopistealueina lapset ja nuoret, sekä ikäihmiset laitoksissa ja myös niiden ulkopuolella. Orkesteri teki paikallisten yritysten kanssa hyvää yhteistyötä.

Kävijöitä Kaivosmuseossa oli 9 865. Lohjan Museon päänäyttely oli Teatterimuseon epookkipukunäyttely Unelmien kuteita. Iso-Pappilassa kävijöitä oli kaikkiaan 10 432. Linderinsalissa oli vaihtuvia näyttelyitä ympäri vuoden. Kävijöitä siellä oli 15 600. Paikkarin torpassa kävijöitä oli 1 635 ja Johannes Lohilammen museossa 317. Kaikkiaan museoiden kävijämäärä oli 37 849 henkilöä.

Lohjan Teatterissa esityksiä oli 3, Tyttö ja kuolema, Kaunotar ja Hirviö sekä My Fair Lady. Näytöksiä oli 48. Lisäksi oli 2 Tenoripäivien konserttia. Teatteriesitysten kokonaiskävijämäärä oli 7 942. Katsomoiden täyttöaste oli erinomainen, 80,71 %. Teatteriharrastajia näyttelijäyhdistyksessä on 100, joista 35 henkilöä oli esityksissä. Teatteri teki markkinointiyhteistyötä orkesterin ja musiikkiopiston kanssa.

Yleisen kulttuurin viime vuoden toiminta käsitti erilaisten tapahtumien tuottamista ja avustusten myöntämistä lohjalaisille kulttuuritoimijoille. Lohjan kulttuuripolku jatkoi toimintaansa vuoden 2016 aikana. Lohjan Tenoripäivät tarjosi kuusitoista konserttia, joista kuusi oli ilmaistapahtumia. Lohjan Kesän kautta järjestettiin kesällä 8 lohjalaisilla seurain- ja työväentaloilla ohjelmallisia iltamia yhteistyössä taloja ylläpitävien yhdistysten kanssa. Lohjan Muisti – hankkeen teema oli Lohjanjärven rannoilla vuonna 2016. Aiheeseen liittyviä esitelmiä pidettiin vuoden aikana neljä. 11.6. TTS Lönnrot opistossa järjestettiin Eeva Joenpelto –seminaari 'Leuka pystyssä ja sydän karrella', yhteistyössä Lohjan kirjaston, Hiiden Opiston ja yleisen kulttuuritoimen toimesta. Lohjan Menneen ajan joulumarkkinat järjestettiin 22. kerran ja tapahtumassa kävi noin 22 000 asiakasta.

Liikuntapalvelut saavutti yhteistyösopimuksessa mainitut keskeiset tavoitteet. LLK Oy:n vuoden 2016 kokonaissuoritemäärä 1 294 274 nousi 4,8 % edellisvuoteen verraten, mihin vaikutti eniten ulkoliikuntapaikkojen käytön 13,1 %:n kasvu. Neidonkeitaan suoritemäärä oli lähes sama kuin edellisvuonna, laskua hyvin lievästi -0,04 %. Suoritemäärä 297 254 on Neidonkeitaan historian toiseksi suurin.

Tasapainoinen talous

Lautakunnan talous on hyvin tasapainossa: toimintatulot ylittyivät ja toimintamenot pysyivät talousarvion puitteissa. Hiiden Opiston talous on vakaalla pohjalla. Maksu- ja myyntituotot ovat kehittyneet suotuisasti. Myyntikoulutuksen volyymi on jatkanut vakaata kasvuaan kuluneella talousarvio-kaudella. Länsi-Uudenmaan musiikkiopiston, museopalveluiden ja teatterin toimintakate oli hieman yli 90 %, mikä on erittäin hyvä tulos, erityisesti koska toimintatuottoja on kertynyt arvioitua enemmän ja toimintamenot ovat alittuneet. Kirjastopalvelut ja liikuntapalvelut pysyivät myös talousarviossa.

Muu taiteen perusopetuksen, Lohjan kaupunginorkesterin ja yleinen kulttuuritoimen talousarviot ylittivät. Ylitykset on katettu lautakunnan sisältä.

Toimiva palveluverkko, ajanmukaiset tilat ja välineet

Suuri haaste oli musiikkiopiston ja orkesterin toimitilojen, Anttilan koulun ja Laurentius-salin remontti, joka aiheutti sen, että lähes koko vuoden tarvittiin väistötilat. Musiikkiopisto toimi vuoden aikana suurelta osin väistötiloissa, ainoastaan ns. Anttilan koulun uuden puolen tilat olivat käytössä. Siitä huolimatta toiminta sujui mallikkaasti. Opetus siirtyi musiikkiopiston uudelle puolelle ja eri kouluille. Musiikkiopiston oppilaskonsertit on pidetty opiston Mäenpää- ja tanssisalissa, suuremmat konsertit Harjulassa, Pyhän Laurin kirkossa sekä Yhteislyseon lukion juhlasalissa. Orkesterin konsertit on jouduttu järjestämään lukion juhlasalin lisäksi ulkoa vuokratuissa tiloissa.

Tytyrin Kaivosmuseon uuden sisäänkäynnin rakentaminen eteni. Museotontille tulevan kaivostuvan suunnittelu ja valmistelu meni eteenpäin, samoin porrashuoneen rakentaminen lähes valmistui. Museotasolla uuteen hissikäytävään ja louhoskäytävään rakennettiin yhteensä 3 paloseinää, jota museotasolle saatiin paloteknisessä selvityksessä edellytetty väistötila.

Osaava, hyvinvoiva, innovatiivinen ja motivoitunut henkilöstö

Kulttuuripalvelujen henkilöstö osallistui vuoden aikana omien toimialojensa koulutukseen osaamisen lisäämiseksi. Organisaatiouudistuksen suunnittelun myötä Kulttuuripalvelujen innovatiivinen ote vahvistui mukaan tulevien uusien toimintojen kautta laajentuvan yhteistyön myötä. Viremittauksissa Kulttuuripalvelujen eri yksiköt ovat saaneet hyviä tuloksia, mikä kuvastaa henkilöstön motivaatiota ja hyvinvointia.

Lukki-kirjastot ja Siuntion kunnankirjasto saivat Etelä-Suomen aluehallintovirastolta 10 000 e kirjastojen henkilökunnan täydennyskoulutukseen. Hankkeen nimi on Aina voi oppia uutta - Kirjastojen henkilökunnalle järjestettiin koulutusaamupäivä henkilökunnan koulutustoiuideiden kartoittamiseksi. Henkilökunnalle tehtiin myös osaamiskartoitus. Täydennyskoulutuksen aiheista sovittiin yhdessä ja

koulutus toteutuu vuoden 2017 kuluessa. Tavoitteena on, että koko henkilöstö pystyy osallistumaan koulutuksiin, joita järjestetään joko Lohjalla tai Vihdissä ja yleensä kaksi saman sisältöistä koulutusta vuorotyöhaasteiden vuoksi.

Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunnan talousarvio alittui noin 160 000 eurolla. Toimintakate oli -11 352 249 euroa, joka on 98,7 % lautakunnan talousarviosta. Toimintatuottoja kertyi noin 66 701 euroa arvioitua enemmän. Toimintakulut toteutuivat 99,3 %:sesti, alitusta 93 319 euroa. Kulttuuripalvelujen tulosalueella tuloja kertyi 128 100 euroa arvioitua enemmän musiikkiopistossa, museotoiminnassa, teatterissa ja orkesteritoiminnassa. Hiiden Opisto, musiikkiopisto, museo, ja kirjastopalvelu alittavat talousarvionsa. Hiiden Opiston ja musiikkiopiston sekä kirjastopalvelujen henkilöstökulut jäivät alle arvion. Museolla säästyivät vuokrat, sillä kaivomuseon vastaanottorakennuksen vuokraus ei toteutunut. Orkesterin talousarviosta puuttui käyttösuunnitelmavaiheessa tehdyn virheen vuoksi Tenoripäivien osalta n. 46 000 euroa henkilöstökuluihin kuuluvaa määrärahaa, joka katettiin tulosalueen sisällä. Yleisen kulttuurin toteutumassa näkyy Laurentius-salin sulkemista johtuva tulovaje. Liikuntapalvelujen 68 780 euron alitus johtuu siitä, että käytöstä poisolevista liikuntatiloista ei laskutettu Lohjan Liikuntakeskusta.

Sitovat tavoitteet

Kasvava Lohja	Toteuma 2016
Viimeistellään kaivomuseon toimintakonsepti ja edistetään toiminnan käynnistymistä	Kaivomuseon uusi porraskorjaus rakenteilla ja vastaanottorakennuksen tarjoukset käsitellyssä. Hissisopimus valmisteilla.
Hyödynnetään liikuntapalveluita kaupunkimarkkinoinnissa	Lohjan Liikuntakeskus on ollut mukana erilaisissa tapahtumissa markkinoimassa Lohjan liikuntapalveluita. Lisäksi Asuntomessujen valmistelun yhteydessä ollaan hyödynnetty Lohjan liikuntapalveluita.

Tasapainoinen talous	Toteuma 2016
Sopeutetaan toiminta taloudelliseen tilanteeseen.	Kulttuuripalvelujen toiminta sopeutettu taloudelliseen tilanteeseen, toimintakate toteutuma 98,7 %.
Lohjan Liikuntakeskus Oy:n kate kattaa poistot	LLK:n vuoden 2016 tilinpäätös on alijäämäinen. Johtuu vuonna 2016 tehdyistä merkittävistä investoinneista Neidonkeitaalla (mm. porttijärjestelmä) sekä verotarkastuksesta aiheutuneista veronkorotuksista

Hyvät peruspalvelut	Toteuma 2016
Kulttuuripolkutoiminta vakiintuu osaksi perusopetusta	Kulttuuripolku on sisällytetty OPS:iin ja on vahvasti vakiintumassa osaksi perusopetusta.
Monipuolistetaan kulttuuripalvelujen järjestämistapoja ja lisätään kuntalaisten osallisuutta monitoimijataloissa	Sähköisten kulttuurin järjestämistapojen käyttäminen lisääntynyt. Yhteistyö markkinoinnin, viestinnän ja asiakaspalvelun kanssa kasvanut. Kuntalaisten osallisuus monitoimijataloissa lisääntynyt.
Kehitetään Avoin kirjasto-toimintaa Karjalohjalla ja Ojaniittutalossa	Karjalohjan avoimen kirjaston suunnittelu ja toteuttaminen eteni. Avoin kirjasto otetaan käyttöön alkuvuodesta 2017.
Luodaan uusia palveluita liikkujien määrän lisäämiseksi	LLK on luonut uusia liikuntapalveluita ja päivittänyt vanhojaan strategiansa mukaisesti.

Laadukas ympäristö	Toteuma 2016
Lisätään yhteisöllisiä toimintatapoja kulttuuri- palvelujen toimistohenkilöstön osalta	Organisaatiouudistuksessa kulttuuripalvelujen toimistohenkilöstö siirtyi keskitettyihin hallinto- palveluihin.

Toimiva tietoyhteiskunta	Toteuma 2016
Edistetään asukkaiden ja henkilöstön tietotek- nistä osaamista	Sähköisten palveluiden osuus kasvanut. Hen- kilöstön tietoteknistä koulutusta jatkettu sekä kirjastossa ja Hiiden Opistossa annettu teho- kasta opetusta asukkaille.
Sosiaalista mediaa hyödynnetään tehokkaam- min liikuntapalveluiden markkinoinnissa	LLK on kouluttanut omasta organisaatiostaan lisää SOME-osaajia. Näin ollaan onnistuttu uu- distamaan markkinointia sekä säästämään markkinointikuluissa.

Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunnan tuloslaskelma

40 Kulttuuri- ja vapaa-aikalautk	TP 2015	TA 2016		TA 2016	TP 2016	Muutos %	
		alkup.	lisä.määr.			Tot %	15/16
Toimintatuotot	1 960 663	1 757 130	93 270	1 850 400	1 917 101	103,6	-2,2
Myyntituotot	443 822	388 300	0	388 300	355 261	91,5	-20,0
Maksutuotot	952 710	1 031 450	0	1 031 450	1 077 548	104,5	13,1
Tuet ja avustukset	182 889	22 470	93 270	115 740	120 404	104	-34,2
Muut toimintatuotot	381 242	314 910	0	314 910	363 888	115,6	-4,6
Toimintakulut	-13 171 293	-13 269 400	-93 270	-13 362 670	-13 269 351	99,3	0,7
Henkilöstökulut	-6 248 057	-6 261 270	0	-6 261 270	-6 278 407	100,3	0,5
Palkat ja palkkiot	-4 815 035	-4 781 800	0	-4 781 800	-4 834 272	101,1	0,4
Henkilösivukulut	-1 433 021	-1 479 470	0	-1 479 470	-1 444 135	97,6	0,8
Eläkekulut	-1 154 893	-1 163 960	0	-1 163 960	-1 144 777	98,4	-0,9
Muut henkilösivukulut	-278 128	-315 510	0	-315 510	-299 358	94,9	7,6
Palvelujen ostot	-4 104 958	-4 161 370	-93 270	-4 254 640	-4 200 660	98,7	2,3
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-572 498	-572 710	0	-572 710	-624 475	109	9,1
Avustukset	-1 533 999	-1 520 040	0	-1 520 040	-1 428 508	94	-6,9
Muut toimintakulut	-711 781	-754 010	0	-754 010	-737 301	97,8	3,6
Toimintakate	-11 210 630	-11 512 270	0	-11 512 270	-11 352 249	98,6	1,3
Suunnitelman muk. poistot	-163 369	-141 880	0	-141 880	-112 714	79,4	-31,0
Kustannuslaskennalliset erät							
Tuotot	408 563	0	0	0	397 325	****	-2,8
Kulut	-1 935 599	0	0	0	-1 723 700	****	-10,9
Netto	-1 527 036	0	0	0	-1 326 375	****	-13,1

Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunnan suoritteet

Toimielin/toiminto	TP2013	TP2014	TP2015	TP2016
KULTTUURI-JA VAPAA-AIKALAUTAKUNTA				
Kulttuuripalvelut				
-Opiskelijamäärä	14 816	15 216	14 280	13 762
Hiiden Opisto	12 453	12 866	11 920	11 371
Länsi-Uudenmaan musiikkiopisto	951	903	948	979
Muut (Kuvataidekoulu, Funka, Undostres, Rytmiomena, Helmi, Aploodi)	1 412	1 447	1 412	1 412
-Tunnit	51 845	52 926	51 378	50 369
Hiiden Opisto	20 160	20 896	20 008	19 004
Länsi-Uudenmaan musiikkiopisto	24 745	24 955	24 430	24 220
Muut (Kuvataidekoulu, Funka, Undostres, Rytmiomena, Helmi, Aploodi)	6 940	7 075	6 940	7 145
-Orkesterin konsertit, yht.	85	104	177	192
-Orkesterin kuulijat, yht.	24 382	39 737	41 955	40 111
-Myydyt liput, yht.	23 697	39 057	41 614	39 931
-Teatterin näytökset, kpl	49	54	48	48
-Teatterin katsojat, yht.	7 616	8 271	8 094	7 942
-Näyttelyt, kpl	20	18	20	20
-Museon kävijämäärä (sis kaivos)	33 974	39 772	38 780	37 849
-Kulttuuritoimen avustukset, e/asukas	1,09	1,07	0,93	0,93
-Kirjastokäyntien lukumäärä vuodessa	376 598	377 005	362 990	356 118
-Verkkokäyntien lukumäärä vuodessa	284 612	285 271	281 108	239 070
-Lainausten määrä	815 472	824 957	781 079	775 603
-Tehty työaika, henkilötyövuodet (kirjasto)	38,9	38,3	37,1	38,3
-Lainaukset/henkilötyövuosi	20 963,3	21 528,1	21 053,3	20 245,4
-Lainausten määrä/asukas	17,09	17,31	16,48	16,45
-Kirjastokäyntien määrä/asukas	7,89	7,91	7,66	7,55
Tulosalue yhteensä				
Vak. henkilöstömäärä	110,11	111,5	112,64	112,64
Toimintakulut /asukas, €	184,55	190,71	187,32	191,60
Toimintakate /asukas, €	-147,40	-150,21	-147,95	-152,73
Liikuntapalvelut				
-Neidonkeidas, kävijämäärä	269 002	282 270	297 375	297 254
-Muiden liikuntapalvelujen käyttäjämäärä	960 838	902 664	848 121	997 020
-Liikuntatoimen avustukset, e/asukas	3,20	3,30	3,00	2,22
*Toimintakulut, e/kävijä	3,40	3,40	3,36	3,07
*Toimintakate, e/kävijä	-3,32	-3,29	-3,29	-3,01
Tulosalue yhteensä				
Vak. henkilöstömäärä	0	0	0	0
Toimintakulut /asukas, €	85,53	85,59	85,19	84,40
Toimintakate /asukas, €	-83,46	-82,72	-83,21	-82,61
Asukasmäärä	47 708	47 662	47 397	47 142
Toimiala yhteensä				
Vak. henkilöstömäärä	113,6	114,5	116,1	116,1
Toimintatuotot /asukas, €	39,22	43,37	41,37	40,67
Toimintakulut /asukas, €	275,14	-281,52	-277,89	-281,48
Toimintakate /asukas, €	-235,91	-238,14	-236,53	-240,81

10.1.8. Tekninen lautakunta

Talous

Lohjan kaupunginvaltuuston teknistä lautakuntaa sitovaksi määrärahaksi vahvistama toimintakate oli -3 681 150 euroa ja toimintavuoden toimintakatetoteuma oli -3 623 485 euroa, jolloin määräraha alittui 57 665 euroa.

Suurimmat poikkeamat olivat seuraavat:

Toimintatuotoissa myyntituotot alittuivat 149 726 euroa.

Toimintakuluissa palvelujen ostot ylittyivät 1 146 426 euroa ja henkilöstökulut alittuivat 994 707 euroa.

Hallinnon tulosalueen toimintakate on tilinpäätöksessä 595 019 euroa arvioitua parempi, johtuen hanketta korkeamman tasevarauksen purusta ja arvioitua suuremmasta joukkoliikenteen valtionavusta. Kunnallistekniikan tulosalue toteutui toimintakatteeltaan 148 435 euroa arvioitua heikompana konekeskuksen sisäisten tuottojen alhaisemmasta toteutumasta. Vesihuollon toimintakate toteutui 488 252 euroa arvioitua heikompana, johtuen palvelun ostojen kasvusta. Tilapalvelujen toimintakate toteutui 43 549 euroa arviosta poiketen eli lähes arvioidun tasoisena. Ruoka- ja siivouspalvelujen toimintakate toteutui 141 215 euroa arvioitua parempana, johtuen henkilöstökulujen säästöstä.

Toiminta

Yksityisteiden avustusten haku ja käsittely toteutettiin sähköisen järjestelmän avulla. Avoimen joukkoliikennepalveluiden liikennöitsijöiden sopimukset päättyivät kesällä 2016 ja vuoden vaihteessa 2016-2017. Yhteistyössä ELY:n kanssa hankittiin välttämättömäksi nähdyt liikennevuorot. Seudullinen joukkoliikenneselvitys valmistui ja ELY teki päätöksen alueensa joukkoliikenteen palvelutalosta. Koulumatkakuljetukset kilpailutettiin ja kilpailutuksessa kasvatettiin autokokoa ja osa autoista hankittiin päivähintaisina autoina.

Pelastustoimesta on vastannut Espoon kaupunki. Jätehuollon järjestämistehtävistä on vastannut Raaseporiin sijoittunut seudullinen jätelautakunta..

Kunnallistekniikan (liikenneväylät ja viheralueet) kunnossapito on hoidettu entisen Lohjan alueella pääosin omana työnä sekä ostopalveluna. Karjalohjan, Sammatin ja entisen Nummi-Pusulan alueilla kilpailutettiin alueurakoitsijat vuoden 2014 aikana, sopimuskauden pituus on 3 vuotta. Uusia kaava-alueita ei vuoden aikana toteutettu investointiohjelman ollessa saneerauspainotteinen. Katuverkon saneerausta toteutettiin mm. Tynninharjunttiellä, Pitkākadulla, Kisakalliontiellä ja Peipontiellä. Keskusta-alueella yksittäisenä hankkeena toteutettiin kiertoliittymä Karstuntien ja Paikkarinkadun liittymään.

Uuden tuotantokeittiö Köökin tuotanto tuottaa noin 5500 annosta ja 550 dieettiannosta vuorokaudessa. Neljän ison tuotantokeittiön (Anttila, Ojamo, Harju ja Järnefelt) ajoittuivat vuodelle 2016, tuotantotavan muutoksen takia ja muutostöiden laajuuden vuoksi. Reseptiikkaa kehitettiin kylmävalmistuksen vaatimusten mukaisesti. Köökin henkilöstö on ollut mukana kehittämässä toimintaa ja reseptiikkaa. Kuljetukset vakiintuivat pääsääntöisesti 3 kertaan viikossa, pois lukien 9 kohdetta joihin toimitettiin lämpöisenä 5 kertaa viikossa. Väistötilat ovat aiheuttaneet tuotantotapa- ja kuljetusmuutoksia. Sisäilmaongelmat ja niiden seurauksena väistötiloihin siirtyminen ovat aiheuttanut ylimääräisiä siivouksia. Yläpölytyöryhmän toiminta käynnistyi.

Tilapalveluissa käyttötalouden menot alittuivat hieman pääosin normaalia pienemmän lämmitystarpeen ja palkkamenojen vähenemän johdosta. Toimintavuonna oli runsaasti sisäilma- ym. korjaus- ja tutkimustöitä. Suurimpia olivat Anttilan, Tytyrin, Ojamon ja Perttilän koulut, Muijalan koulu/päiväkoti, Lohjan lukio sekä Harjulan nuorisokeskus.

Uusina kohteina valmistui Ojaniittutalo ja Linnaisten väistökoulu. Routionmäki-hanke käynnistettiin. Keskustan terveysasemalla tehtiin muutostöitä. Investointiohjelmalla toteutettiin suunnitellusti ja myönnettyjen määrärahojen puitteissa kokonaistoteutuman ollessa vain 62 %, mikä johtui pääasiassa henkilöstöresurssien vähäisyydestä.

Lohjan vesi- ja viemärlaitos on toiminut teknisen toimen tulosalueena. Kaupunginvaltuuston päätöksellä 28.10.2015 § 136 Lohjan vesi- ja viemärlaitos muutettiin taseyksiköksi 1.1.2016 alkaen. Liikelaitosselvitystyön perusteella kaupunginvaltuusto päätti kokouksessaan 8.6.2016 § 66, että vesi- ja viemärlaitos säilyy taseyksikkönä.

Toimintavuoden aikana uutta ylläpidettävää vesihuoltoverkostoa ei rakennettu. Haja-asutusalueilla osuuskuntien omaisuuden siirron myötä (Töllä) tuli n. 9 km jätevesiverkostoa ja kuusi pumppaamo. Peipontien vesi- ja viemärijohtojen saneeraus valmistui. Aseman vesitornin peruskorjaus valmistui. Tytyrin vesilaitoksen peruskorjauksen suunnittelu jatkui.

Vesihuoltolaitoksesta laaditaan erilliset tuloslaskelma, tase, rahoituslaskelma ja liikelaitostoiminnan tunnusluvut.

Sitovat tavoitteet

Kasvava Lohja	Toteuma 2016
Asumiseen houkuttelevan, laadukkaan kunnallistekniikan toteuttaminen tonttien käyttööntämiseksi: v. 2016 toteuttamisalueet Taka-Routio ja Pappilankorpi	Taka-Roution kaava-alueen toteutus käynnistyi lokakuussa, alue työn alla. Pappilankorven kaava-alueen toteutus siirtyi kaavatilanteen johdosta.
Hankintalain puitteissa tapahtuva hankintakokonaisuuksien kilpailuttaminen huomioiden palvelujen alueellinen saatavuus: v. 2016 lähiruokahankintaosuus	Lähirookaa Uudeltamaalta- projekti auttamassa etsimään tuottajia, joita voisimme hyödyntää uusina lähiruokatoimittajina. Tällä hetkellä lähiruokasopimus J V Wirtasen kanssa tehty leipomotuotteista.

Tasapainoinen talous	Toteuma 2016
Vuosittain tapahtuva maksujen ja myyntihintojen tarkistaminen: v. 2016 merkittävimpiä vesi- ja jätevesitaksan vuotuinen maksujen tarkistus	Maksut ja taksat tarkistettu talousarvio laadinnan yhteydessä
Harkinnanvaraisten palveluiden hintojen tarkistaminen kustannuksia vastaavaksi: v. 2016 maksut saatettu 2015 kustannuksia vastaaviksi, ei uusia taso tarkistuksia	Maksut ja taksat tarkistettu talousarvio laadinnan yhteydessä
Tuotantokeittiön tuotantotapamuutos elokuussa v 2015, samanaikaisesti ulkopuolinen palvelu otettiin omaksi toiminnaksi: toimintatapamuutoksen vaikutuksen laskentaan valmistautuminen v 2014 ja 2016 kustannustasovertailu	Vertailutyötä on jatkettu ja toimintaa edelleen tehostettu. Syksyllä 2015 kilomyyntiin siirtyminen aiheutti sen, että vertailuluvut saadaan poimittua ainoastaan erikseen käsin, eli ei sähköistä linkkiä Myslissä.
Palvelujen toimintatapa ja – muotojen selvittäminen: oma/ostopalvelu, liikelaitostaminen, yhtiöittäminen organisaatio selvitystyön yhteydessä	Valtuusto on päättänyt vesihuoltolaitoksen toiminnan jatkamisesta taseyksikkönä.

Palvelusopimusten mukaan toimiminen: v 2016 palvelusopimukset ruokapalvelu, siivouspalvelu, tilojen hoito, koulukuljetukset	Palvelusopimukset valmisteluvaiheessa
Palveluverkon tarkastelun jatkaminen: v. 2016 toimenpiteet palveluverkkopäätösten mukaisesti	Investointisuunnitelmassa painotutaan palveluverkossa säilyviin rakennuksiin. Kiinteistöjen arvonmääritys kierros toteutettiin joulukuussa.
Palveluverkon ulkopuolista kiinteistöistä luopuminen	Nummi-Pusulän entinen kunnantalo myyty ja Lohjansaaren entisen koulun myymisestä päätös.
Tuottavuushankkeen mukaisten toimenpiteiden toteuttaminen	Organisaatiouudistuksen yhteydessä tarkastellaan mahdollisuudet tuottavuuden parantamiseen

Hyvät peruspalvelut	Toteuma 2016
Tietojärjestelmien hyödyntäminen	Uusien tietojärjestelmien käyttöönotot kytkeytyvät organisaatiouudistukseen ja osittain käynnistyneet.
Asukasyhdistysten ympäristön siivoustalkoissa avustaminen välineillä ja kuljetuspalvelulla, pienten ulkopalvelu verkkojen ylläpidon yhteistyö	Asukasyhdistysten kevätsiivouksen tukeminen toteutunut, muina vuoden aikoina yhteistyötä ei ole ollut
Julkisen liikenteen toteuttaminen ELY:n kanssa solmitun yhteistyösopimuksen mukaisesti siirtymävaiheessa 2016-2019	Vuoden aikana useita liikennöitsijälähtöisiä vuoroliikennemuutosajankohtia. Korvaavaa liikennettä hankittu yhteistyössä ELYn ja naapurikuntien kanssa välttämättömiltä osin työmatka- ja koululaisliikenteen turvaamiseksi.
Tuotekehittäjä koulutuksen hyödyntäminen	Palvelusopimustyössä etsitty vaihtoehtoisia malleja

Laadukas ympäristö	Toteuma 2016
Toimipisteiden toimivuuden varmistaminen palveluverkkoratkaisujen mukaisesti ja kyläkeskuksissa maankäytön kehityskuvan mukaisesti	Tarkasteltu investointisuunnitelmien yhteydessä
Infran toteuttaminen keskustan tarpeita vastaavasti (Paikkarinkatu-Karstuntie kiertoliittymä)	Hanke valmistui syksyllä
Vanhojen kaatopaikkojen kunnostaminen ensisijaisuusjärjestyksenä pohjavesialueet: v. 2016 Harjun ent. kaatopaikka	Harjun entisen kaatopaikan puhdistustyöt valmistuivat
Vesihuoltolaitoksen omavalvonta- ja ajantasaistettujen suojelusuunnitelmien mukaan toimiminen	Suunnitelma on valmis
Liikenneväylien hoitaminen suolausta välttämättä, käyttö vain erityisissä sääolosuhteisissa liikenteellisesti erityisissä kohteissa	Huomioitu talvikunnossapitotöissä.
Hinku-toimenpideohjelman mukaisten toimenpiteiden toteuttaminen (aurinkopaneelipilotointi, katuvalaisinten vaihto, Peltoniemen puhdistamon jätevesilämmön hyödyntäminen)	Katuvalaisinten vaihto toteutunut jatkuvana toimintana. Vesilaitoksen saneeraussuunnitelmassa huomioitu aurinkopaneelien käyttö.

Sisäilmaryhmän säännöllinen reagoiva toiminta	Sisäilmatyöryhmä kokoontunut kuukausittain kehittämisjohtajan johdolla. Työryhmä käsitellyt ja seurannut sisäilmaongelmiin liittyvien toimenpiteiden vaikuttavuutta.
Kuntokierroksen suunnitelmallinen jatkaminen	Kuntotutkimus tehty Harju koululla, Ojamon koululla, Lohjan lukiolla, Perttilän koululla ja Muijalan koululla/päiväkodilla. Kiinteistöjen arvonmääritys, jossa katselmuksin tarkasteltu myös teknistä kuntoa, toteutettu joulukuussa.
Energiasäästö keittiömuutosten yhteydessä hankittavilla energiatehokkailla laitteilla	Huomoitu kaikissa uusissa hankinnoissa.
Ruokapalvelun tuotantotavan muutoksen johdosta kuljetusten ja kuljetuksen aiheuttamien päästöjen merkittävä väheneminen	2016 viikolla 9 siirrytty 3 kuljetuspäivään/kohde Köökin ja Perttilän valmistuskeittiöistä, lukuun ottamatta ns. lämminlähtöä jossa ajo joka päivä. Väistötiloista johtuen jouduttu muuttamaan reittejä ja jakopäivämääriä.

Toimiva tietoyhteiskunta	Toteuma 2016
Reittisuunnitteluohjelman kehittäminen avoimen joukkoliikenteen ja tavaraliikenteen suunnittelussa	Koulumatkakuljetuksissa avattiin muutama reitti avoimeen liikenteeseen silloin kun reitti oli säännöllinen aikataullisesti ja reiteillä oli tilaa. Kouluautojen päiväautot otettiin loppuvuodesta kaupungin sisäiseen käyttöön kustannuksia alentamaan. Kirjastojen välinen kuljetus siirrettiin loppuvuodesta päiväautolla hoidettavaksi.
Myslin tilaus- ja laskutusominaisuuden kattava käyttäminen tuotantokeittiön myötä > tietojärjestelmä perusteinen kattava tiedonvälitys-, tilaus- ja laskustointatapa	Päiväkoti ja vanhusateriat asiakkaan tilauksessa. Koulujen tilaukset tekee ruokapalvelu. Myslin sähköisen tilauksen kattava käyttöönotto vaiheessa.
Työaikailmoitus ja palkanlaskenta järjestelmien käyttöönotto	Muutoksessa odotetaan uuden HR ohjelman käyttöönottoa. Ominaisuudet parempaan sähköiseen tiedonsiirtoon ja tuntipalkkojen mobiili-ilmoittamiseen uudessa ohjelmassa on.

Teknisen lautakunnan tuloslaskelma

50 Tekninen lautakunta	TP 2015	TA 2016 alkup.	TA 2016 lisä.määr.	TA 2016	TP 2016	Tot %	Muutos % 15/16
Toimintatuotot	36 865 457	38 415 880	0	38 415 880	38 320 823	99,8	3,9
Myyntituotot	24 149 144	25 063 000	0	25 063 000	24 894 409	99,3	3,1
Maksutuotot	258 578	286 150	0	286 150	266 446	93,1	3,0
Tuet ja avustukset	191 369	172 030	0	172 030	248 791	144,6	30,0
Muut toimintatuotot	12 266 366	12 894 700	0	12 894 700	12 911 177	100,1	5,3
Toimintakulut	-40 813 072	-42 097 030	0	-42 097 030	-41 944 308	99,6	2,8
Henkilöstökulut	-14 642 283	-15 504 030	0	-15 504 030	-14 509 323	93,6	-0,9
Palkat ja palkkiot	-10 814 325	-11 389 840	0	-11 389 840	-10 705 302	94	-1,0
Henkilösivukulut	-3 827 958	-4 114 190	0	-4 114 190	-3 804 021	92,5	-0,6
Eläkekulut	-3 194 147	-3 359 090	0	-3 359 090	-3 134 388	93,3	-1,9
Muut henkilösivukulut	-633 811	-755 100	0	-755 100	-669 633	88,7	5,7
Palvelujen ostot	-14 633 726	-14 356 910	0	-14 356 910	-15 503 336	108	5,9
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-9 968 515	-10 321 090	0	-10 321 090	-10 155 651	98,4	1,9
Avustukset	-197 757	-275 960	0	-275 960	-237 621	86,1	20,2
Muut toimintakulut	-1 370 792	-1 639 040	0	-1 639 040	-1 538 377	93,9	12,2
Toimintakate	-3 947 615	-3 681 150	0	-3 681 150	-3 623 485	98,4	-8,2
Rahoitustuotot ja -kulut	-2 771	40 440	0	40 440	-730 223	-1806	26252,3
Muut rahoitustuotot	41 364	40 440	0	40 440	43 908	108,6	6,2
Korkokulut	0	0	0	0	-730 300	*****	
Muut rahoituskulut	-44 135	0	0	0	-43 831	*****	-0,7
Vuosikate	-3 950 386	-3 640 710	0	-3 640 710	-4 353 707	119,6	10,2
Suunnitelman muk. poistot	-11 899 661	-10 910 330	0	-10 910 330	-15 085 401	138,3	26,8
Kustannuslaskennalliset erät							
Tuotot	14 823 117	0	0	0	14 067 285	*****	-5,1
Kulut	-2 385 316	0	0	0	-2 238 368	*****	-6,2
Netto	12 437 801	0	0	0	11 828 917	*****	-4,9

Vesihuollon tuloslaskelma (sisältyy teknisen lautakunnan tuloslaskelmaan)

5145 Vesihuolto	TP 2015	TA 2016 alkup.	TA 2016 lisä.määr.	TA 2016	TP 2016	Tot %	Muutos % 15/16
Toimintatuotot	7 392 251	7 565 330	0	7 565 330	7 621 333	100,7	3,1
Myyntituotot	7 354 141	7 528 160	0	7 528 160	7 500 937	99,6	2,0
Maksutuotot	17 223	30 000	0	30 000	19 843	66,1	15,2
Tuet ja avustukset	0	0	0	0	5 025	*****	
Muut toimintatuotot	20 887	7 170	0	7 170	95 527	1332,3	357,4
Toimintakulut	-4 025 347	-3 834 440	0	-3 834 440	-4 378 695	114,2	8,8
Henkilöstökulut	-1 118 612	-1 137 850	0	-1 137 850	-1 060 712	93,2	-5,2
Palkat ja palkkiot	-834 531	-845 240	0	-845 240	-787 392	93,2	-5,6
Henkilösivukulut	-284 081	-292 610	0	-292 610	-273 320	93,4	-3,8
Eläkekulut	-234 636	-237 080	0	-237 080	-221 376	93,4	-5,7
Muut henkilösivukulut	-49 445	-55 530	0	-55 530	-51 944	93,5	5,1
Palvelujen ostot	-1 480 925	-1 263 310	0	-1 263 310	-1 851 789	146,6	25,0
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-1 314 632	-1 282 990	0	-1 282 990	-1 346 940	105	2,5
Avustukset	0	-20 000	0	-20 000	-17 308	86,5	
Muut toimintakulut	-111 178	-130 290	0	-130 290	-101 946	78,2	-8,3
Toimintakate	3 366 904	3 730 890	0	3 730 890	3 242 638	86,9	-3,7
Rahoitustuotot ja -kulut	-2 759	29 330	0	29 330	-729 565	-2487	26343,1
Muut rahoitustuotot	33 474	29 330	0	29 330	36 466	124,3	8,9
Korkokulut	0	0	0	0	-730 300	*****	
Muut rahoituskulut	-36 232	0	0	0	-35 731	*****	-1,4
Vuosikate	3 364 146	3 760 220	0	3 760 220	2 513 074	66,8	-25,3
Suunnitelman muk. poistot	-2 338 696	-2 353 590	0	-2 353 590	-2 341 690	99,5	0,1

Teknisen lautakunnan suoritteet ja tunnusluvut

KUNNALLISTEKNIikka	TP2014	TP2015	TP2016
Liikenneväylät			
Liikenneväylät, km	403	347	347
Maksullisia p-paikkoja, kpl	468	468	468
* Toimintakulut / asukas, €	-107,49	-114,85	-111,38
Yksityistiet, km	670	670	670
Avustetut yksityistiet, km	541	528	528
* Yksityistieavustukset €/km	-398,11	-416,82	-428,19
Puistot ja yleiset alueet			
Hoidettuja puistoalueita, ha	87	87	87
Puistometsiä, ha	477	477	463
Talousetu metsiä, ha	1997	1997	2001
* Toimintakulut / asukas, €	-34,60	-33,71	-34,24
Tulosalue yhteensä			
Vak. henkilöstömäärä	56	56	56
Toimintakulut /asukas, €	-128,70	-141,43	-144,25
Toimintakate /asukas, €	-80,01	-86,68	-91,27
VESI- JA VIEMÄRILAITOS	TP2014	TP2015	TP2016
Myyty vesi, m ³	2 351 089	2 112 298	2 366 683
Puhdistettu jätevesi, m ³	4 048 651	4 484 021	4 072 394
Vesijohtoverkoston pituus, km	550	560	560
Viemäriverkoston pituus, km	540	550	560
Sadevesiverkoston pituus, km	220	220	220
Liittymisaste %	80	80	80
* Toimintakulut €/myyty m ³	-2,64	-3,01	-2,84
* Toimintakate/€/myyty m ³	0,87	0,75	0,80
Veden hinta €/m ³	1,20	1,26	1,28
Jäteveden hinta €/m ³	1,87	1,96	1,99
Tulosalue yhteensä			
Vak. henkilöstömäärä	19	19	19
Toimintakulut /asukas, €	-78,97	-84,97	-92,88
Toimintakate /asukas, €	73,74	71,07	68,78

TILAPALVELUT	TP2014	TP2015	TP2016
Hallinnassa olevat tilat, k-m ²	239069	210300	208700
Korjaukset teknisestä arvosta %	3	3	3
Toimintakulut €/ k-m ²	-68,32	-78,01	-64,08
Tulosalue yhteensä			
Vak. henkilöstömäärä	48	45	46
Toimintakulut /asukas, €	-221,74	-203,47	-222,98
Toimintakate /asukas, €	18,08	29,89	21,56
RUOKA- JA SIIVOUSPALVELUT	TP2014	TP2015	TP2016
Ruokapalvelut			
Ateriat, kpl	3 100 429	2 983 600	3 068 973
* Toimintakulut / ateria, €	-2,77	-3,01	-2,84
Siivouspalvelut			
Siivousala hum ²	153246	152281	147677
* Toimintakulut/hum ² , €	-35,25	-35,34	-35,12
Tulosalue yhteensä			
Vak. henkilöstömäärä	244	244	243
Toimintakulut /asukas, €	-274,19	-279,99	-269,92
Toimintakate /asukas, €	0,50	-7,44	14,85
HALLINTOPALVELUT	TP2014	TP2015	TP2016
Keskuksen hallinto			
*Toimintakulut / asukas, €	-11,61	-10,86	-9,70
Pelastustoimi			
* Toimintakulut /asukas, €	-70,20	-65,49	-67,53
Joukkoliikenne			
Tuetut matkat, euroa	407 825	223 093	223 093
Oppilaita kuljetuksen piirissä, kpl	1569	1519	1519
Toimintakulut €/asukas	-73,94	-71,85	-77,74
Tulosalue yhteensä			
Vak. henkilöstömäärä	13	13	12
Toimintakulut /asukas, €	-157,89	-151,66	-159,71
Toimintakate /asukas, €	-96,38	-90,17	-90,79
Toimiala yhteensä			
Vak. henkilöstömäärä	380	380	380
Toimintatuotot /asukas, €	777,42	778,20	812,88
Toimintakulut /asukas, €	-861,49	-861,53	-889,74
Toimintakate /asukas, €	-84,07	-83,33	-76,86
Asukasmäärä	47624	47373	47142

10.1.9. Kaupunkisuunnittelulautakunta

Hallinto

Ympäristötoimen toimialan viimeinen toimintavuosi sujui edellisten vuosien tapaan. Hallintopalveluissa valmistauduttiin tulevaan organisaatiouudistukseen pitkin vuotta. Vakinainen toimistohenkilöstö valmistautui siirtymään osaksi uuden organisaation operatiivisia hallintopalveluita.

Kaavoitus

Korkein hallinto-oikeus hylkäsi 12.2.2016 valitukset kaupunginvaltuuston tekemästä Lohjan taajamaosayleiskaavan hyväksymispäätöksestä ja Lohjan taajamaosayleiskaava tuli voimaan 2.3.2016. Taajamaosayleiskaavan toteuttamisohjelma valmistui kesäkuussa 2016.

Korkein hallinto-oikeus hylkäsi 1.9.2016 valitukset kaupunginvaltuuston Lohjan keskustan osayleiskaavan hyväksymispäätöksestä ja Lohjan keskustan osayleiskaava tuli voimaan 14.9.2016. Keskustan osayleiskaavan toteuttamisperiaatteisiin liittyen tehtiin nettikysely kaupunkilaisille ja järjestettiin kesällä 2016 POPUP –kioskeja kauppakeskus Lohjantähdessä. Näiden tuloksista tehtiin erilliset raportit. Palautteen perusteella laadittiin raportti Lohjan keskustan kävelypainotteisen alueen ideasuunnittelusta pienille kohteille ja lyhyellä aikavälillä. Lisäksi tehtiin laajempi selvitys keskustan osayleiskaavan toteuttamisperiaatteista.

Paloniemen osayleiskaavaehdotus oli julkisesti nähtävillä syksyllä 2016. Muijalan alueen kaavarunkotarkastelun ensimmäiset vaiheet valmistuivat vuoden 2016 lopussa. E18 käytävän solmu-kohtien maankäytön kehittäminen Lohjalla –projektissa valmistui 3D-malli ja videoesitys kaikista liittymäalueista ja projektista laadittiin loppuraportti. Ventelän identiteetti- ja imagotekijöitä, esiselvitys Ventelän alakeskuksen kehittämisohjelmaan varten valmistui kesällä. Maankäytön rakennemallin seurantaraportti valmistui toukokuussa 2016. Lehmijärvi-Pullin osayleiskaavan osallistumis- ja arviointisuunnitelma merkittiin tiedoksi kaupunkisuunnittelulautakunnassa 8.12.2016.

Asemakaavoitettu alue ei laajentunut, mutta asemakaavan muutoksia valmistui kuusi. Asemakaavamuutokset käsittivät uuden kauppakeskuksen korttelin ja viereisen asuinkerrostalojen korttelin keskustassa Suurlohjankadulla, uuden vuokratalotuotantoon sopivan kerrostalokorttelin Rajavartiostonkadulla, kaivosmuseon korttelin ja Tytyrin avolouhoksen alueet Hiidensalmessa, kolme kerrostalotonttia Keskilohjalla sekä mahdollistivat Nummen kevytväylän toteuttamisen ja Kisakujan parannukset Virkkalassa.

Asemakaavoja valmistui ja käsiteltiin seuraavasti:

Kaupunginvaltuustossa hyväksyttiin:

- L42 Saajos, asemakaavan muutos
- N12 Nummen kevyen liikenteen väylä, asemakaavan muutos
- L40 Suurlohjankatu, asemakaavan ja tonttijaon muutos
- L35 Rajavartiostonkatu, asemakaavan ja tonttijaon muutos
- L37 Hiidensalmen itäosat, asemakaavan muutos ja tonttijako
- L43 Kisakuja, asemakaavan muutos

Ehdotuksena nähtävillä hyväksyttiin:

- L62 Karnainen, asemakaava ja asemakaavan muutos
- N3 Saukkolan taajaman eteläinen alue, asemakaava ja asemakaavan muutos
- L47 Orthex, Immula asemakaavan ja tonttijaon muutos
- L 29 Karstunraitti, asemakaavan muutos

Valmisteluvaiheen kuulemisvaiheeseen etenivät:

- L7 Haikari, asemakaavan muutos
- L48 Kullervonkatu, asemakaavan ja tonttijaon muutos
- L64 Amerikankatu, asemakaavan muutos

Vireille tulivat:

- L53 Kirkniemen asema, asemakaavan muutos
- L50 Paloniemi I asemakaava
- L15 Ojamon liikekeskus, asemakaavan muutos
- L26 Vivamo, asemakaavan muutos
- L44 Pappilankorpi, asemakaava ja asemakaavan muutos
- L61 Nahkurintori, asemakaavan muutos
- L63 Anttilan ja Tytyrin koulukortteli, Laurentius-talo
- N2 Oinolan koulun ympäristön asemakaavan muutos ja osittainen kumoaminen

Lupapiste.fi –palvelun kyselyosa otettiin käyttöön. Vuoden 2016 aikana pilotoitiin työpajamenetelmää vuorovaikutuksen ja osallisten vaikutusmahdollisuuksien laajentamiseksi ja laadittiin ohjeet ranta-asemakaavaprosessin menettelytavoista Lohjalla.

Kiinteistö- ja kartastopalvelut

Toimintavuosi jatkui samoilla teemoilla kuin aiemmat vuodet. Kartta- ja paikkatietoaineistoja, rekisteritietoja ja muita virheitä on korjattu ja ajantasaistettu mahdollisuuksien mukaan muiden asioiden hoidon yhteydessä. Koko Lohjan ilmakuvauus toteutettiin toukokuussa 2016 ja Lohjan ylläpitämän katu- ja kevyenliikenteen verkon katunäkymäkuvauus puolestaan kesäkuussa 2016. Sähköinen kauppapaikka (Araska) kartta-aineistojen ja rakennuslupakuvien myyntipaikaksi hankittiin vuoden lopussa, Väestöteemoitus-toiminnallisuus lisättiin intranet-karttajärjestelmään, Maaomaisuus ja vuokralaskutusjärjestelmä hankittiin vuoden lopussa. Tonttien hakujärjestelmä on internet-karttajärjestelmän laajenuksena hankittu. Ympäristötietoja on viety laajasti intranet-karttajärjestelmään korvaten ns. Hiiden kartaston. N2000-korkeusjärjestelmään siirtyminen oli valmis 31.12.2016.

Rästitöiden tekemisessä on edistytty yleisten alueiden lohkomisten osalta, joskin resurssitilanteen vuoksi ei läheskään suunnitellussa laajuudessa.

Merkittäviä isompia edenneitä asioita ovat olleet Karnaisten alueen maanhankinnat ja Hossantien varresta hankittu raakamaa, yhteensä noin 19,5 ha.

Maankäyttösopimuksia tehtiin SSO/Melba-hankkeeseen ja Karnainen- sekä Saajos-hankkeisiin.

Ulkoilureittitoimitus laitettiin vireille loppuvuonna. Nummen kevyenliikenteenväylän rakentamiseen liittyvät työt aloitettiin. Routiontien rakentamiseen liittyvät maanlunastuskorvaukset olivat poikkeuksellisen suuret, johtuen alueen kaavattomuudesta.

Kiinnostus Lohjan omakotitontteja kohtaan kasvoi vuonna 2016. Kysyntää oli eniten Gunnarlan, Immulan ja Roution asuinalueilta. Valtaosa tonttikysyjistä oli lohjalaisia. Tonttivarauksia tuli neljätoista, joista kolme peruuntui. Tonttivaraukset ovat Lohjalla voimassa vuoden.

Lohjan kaupunki luovutti lohjalaiselle paralympialaiskisojen pronssimitalisti Henry Mannille omakotitontin Immulasta. Manni on suorituksellaan lisännyt Lohjan kaupungin tunnettuutta. Syksyllä Lohjan kaupunki myi tarjousten perusteella Nummen Riikantiellä olevan pienen rakennuspaikan rakennuksineen. Voita Pala Lohjaa –tonttiarvonta oli keväällä 2015 ja tontti luovutettiin tammikuussa 2016.

Roution asuinalueelta oli puoli vuotta seitsemän tonttia ennakkomarkkinoinnissa yksityisellä yrityksellä. Yritys markkinoi Roution kohteita avaimet käteen -periaatteella. Yhtään varausta ei tullut tätä kautta.

Lohjan kaikki omakotitontit ovat olleet kesästä 2016 lähtien joko ostettavissa tai vuokrattavissa. Aiemmin vuokramahdollisuutta ei ollut kaikilla tonteilla. Vuokrausmahdollisuuden muutos on lisännyt tonttien houkuttelevuutta. Omakotitonttikysyntä on ollut runsasta varsinkin I-tasorakentamiseen soveltuvia tontteja kohtaan.

Luovutuksia oli yhdeksän ja lisäksi kahdesta vuokratontista tehtiin kaupat. Omakotitonttien luovutuksia oli vuonna 2016 yksitoista.

Kerros- ja rivitalotonttien luovutuksia oli kolme, kaksi rivitalotonttia ja yksi kerrostalo sekä yksi sosiaalitointa ja terveydenhuoltoa palvelevien rakennusten tontti. Yritystontteja ei luovutettu laisinkaan vuonna 2016.

Kaavanpohjakartan ylläpito tapahtui maastomittauksiin perustuen tarpeellisilta osin täydentäen. Kaavanpohjakarttaa täydennettiin myös ilmakuvauksin 2016.

Kiinteistönmuodostukseen, kartaston ylläpitoon ja kunnallistekniikan rakentamiseen liittyviä maastotöitä suoritettiin tarpeiden ja työohjelmien mukaisesti. Rakennuksia merkittiin maastoon 112 ja sijaintikatselmuksia tehtiin 387 kpl.

Kaupunkisuunnittelulautakunnan toimintatuottoja kertyi 1 279 805 e eli 118 565 e talousarviossa arvioitua enemmän. Toimintakulut olivat 2 486 514 e ja alittivat talousarvion 45 416 eurolla. Toimintakatteeksi muodostui -1 206 709 e ja sitovaksi määrärahaksi vahvistettu toimintakate alittui näin ollen 163 981 eurolla.

Sitovat tavoitteet

Kasvava Lohja	Toteuma 2016
Kiinteistönmuodostuksen rästiin jääneiden katualueiden lohkomisia tehdään järjestelmällisesti (lisäys 30 katuja vuodessa).	Tavoite ei toteutunut tavoitteen mukaisesti, koska muilla osa-alueilla työt ovat lisääntyneet. Geodeettinen laskenta lisääntyi huomattavasti. Vuoden loppuun mennessä saatiin 9 toimitusta loppuun.
Maa-alueiden hankinta maanhankintaohjelman mukaisesti.	Maanhankinta edennyt hyvin, lisämäärärahaa saatu. Maata hankittu Karnaisista ja Hossantien varresta.
Kaupunginvaltuuston hyväksymä Maankäytön rakenne 2013 - 2037 ohjaa maankäytön suunnittelua ja kehittämistä. Toteutumista seurataan vuosittain rakennemalliin sisältyvien mitareiden ja kaavoituksen edistymisen perusteella.	Maankäytön rakenne 2013 - 2037 seurantaraportti on merkitty tiedoksi kaupunkisuunnittelulautakunnassa 4.5.2016.
Luodaan kaavoituksella edellytykset Aurlahden ja Porlan kehittymiselle Lohjan matkailullisesti ja virkistysellisesti vetovoimaiseksi ranta-alueeksi.	Porlan asemakaavamuutoksen ehdotusvaihe oli nähtävillä 19.10.2016-18.11.2016.
Kaavoitusohjelma on laadittu ja kaavoitus etenee ohjelman mukaisessa järjestyksessä.	Kaavoitusohjelma 2016-18 on laadittu ja se on päivitetty kaupunkisuunnittelulautakunnassa 10.3.2016 ja 22.9.2016.
Kaavoitetaan riittävästi työpaikkatontteja siten, että kaavoitusohjelmassa on yhden tai useamman työpaikka-alueen selvitys sekä asema-kaava.	Kaavoitusohjelmassa on viisi vireillä olevaa sekä neljä uutta aloitettavaa työpaikka-aluetta koskevaa asemakaavaa. Vuoden aikana kaavoitusohjelmaan lisättiin Lempolan kauppapuiston asemakaavamuutos. Vireillä olevista kaksi kaavaa on valmistunut alkuvuoden aikana. Lisäksi useat kaavoitusohjelman selvitykset tai kehittämisohjelmat koskevat pääosin työpaikka-alueita.

Keskusta kehittyi vetovoimaisena kaupan, palvelujen, asumisen ja tapahtumien kohtauspaikkana. Kävelypainotteisen alueen idea-suunnitelma valmistuu.	Kesällä 2016 kaupunkilaisilla oli mahdollisuus vastata karttapohjaiseen kyselyyn keskustan kehittämisen tavoitteista. Kesän aikana pidettiin neljä popup -työpajaa kauppakeskus Lohjantähden aulassa kaupunkilaisten osallistamiseksi. Popup -kesän raportti valmistui 22.7.2016. Kyselyn ja työpajojen perusteella hahmotettiin lyhyen aikavälin toimenpiteitä kävelypainotteisen keskustan edistämiseksi. Lisäksi tehtiin laajempi selvitys keskustan osayleiskaavan toteuttamisperiaatteista.
Paloniemen asuntomessualueen asemakaavan laatiminen on käynnistetty.	Kaupunki ei tehnyt päätöstä asuntomessujen hakemisesta Paloniemeen vuoden 2016 aikana.

Tasapainoinen talous	Toteuma 2016
Tarvittavat toimistohenkilöstöjärjestelyt tehdään siten, että tulosalueiden tarpeet sovitaan yhteen joustavasti ja koko toimialan tilanne ja tuleva organisaatiouudistus huomioiden. Uudet toimistohenkilöresurssit sijoitetaan hallintopalveluihin.	Vakinainen toimistohenkilöstö valmistautui siirtymään osaksi uuden organisaation operatiivisia hallintopalveluja päivittäisen toiminnan pyydessä pääosin ennallaan.

Hyvät peruspalvelut	Toteuma 2016
Tontinlohkominen tehdään asiakkaalle luvatus aikataulun mukaisesti (2,5 kk).	Kiinteistönmuodostuksessa on pyritty tehostamaan erityisesti uusien työpaikkatonttien muodostamista, joissa kesto jopa alle kuukauden. Muutoin 3kk kestoajaan ei päästä resurssivajauksen vuoksi.
Maastomittaustoimintaa tehostetaan tekniikan kehityksen suomien mahdollisuuksien mukaan optimaalisella työyksikkökoolla ja resursseja järjestetään sekä painotetaan töiden mukaisesti.	Töitä tehostetaan jatkuvasti. Mittauspäällikön eläköityminen on hidastanut prosessien kehittämistä. Kiinteistönmuodostus on aikataulutettu tiukasti toimitusten maastotyöt sekä määrännyt tarkan ajankohdan milloin mikäkin työ pitää olla valmis. Näin menetellen kiinteistönmuodostuksen maastotöitä on saatu tehtyä hyvin. Yleisten alueiden maastotöitä puolestaan on paljon rästissä, mutta tietoisesti ne on priorisoitu myöhemmin tehtäviksi.

Laadukas ympäristö	Toteuma 2016
Ympäristötoimen koordinoiman ekotukihenkilötoiminnan asema vakiinnutetaan ja sitä pyritään laajentamaan sekä kaupungin sisällä että yhteistyömahdollisuuksien hyödyntämiseksi myös naapurikuntiin.	Ekotukihenkilötoimintaa harjoitettiin mukaan lähteneissä työyksiköissä. Länsi-Uudenmaan muut HINKU-kunnat eivät ole näillä näkymin liittymässä mukaan toimintaan.
Tehostetaan HINKU-hankkeen sisäistä ja ulkoista tiedottamista.	HINKU-hankkeen puitteissa pyrittiin tiedottamaan laajasti mm. kotitalouksille suunnatun aurinkopaneelihankinnan yhteydessä. Suomen ympäristökeskusta informoitiin säännöllisesti Lohjan tapahtumista. Sisäinen tiedottaminen on tapahtunut pääasiassa työryhmän kautta.

Kaavoituksessa arvioidaan ilmastovaikutukset.	Paloniemen osayleiskaavaehdotuksesta on tehty erillinen vaikutusarviointi KekoB -työkälulla. E18 liittymäalueiden suunnitellun maankäytön ilmastovaikutukset on arvioitu Ecocity Evaluators -työkälulla.
---	--

Toimiva tietoyhteiskunta	Toteuma 2016
Kehitetään internet- ja intranet-karttapalvelun tietosisältöä ja toiminnallisuutta mm aineistojen sähköisellä kauppapaikalla (kaavanpohjakartta, rakennuslupakuvat, ajantasa-asema-kaava) ja saatavilla olevien aineistojen lisäämisen kautta.	Uusittu intranet paikkatietopalvelu otettu käyttöön, tonttien hakujärjestelmä lisätty internet karttapalveluun, toteutettu koko Lohjan ilmakuvaus ja Lohjan katujen streetkuvaus. Sähköinen kauppapaikka tilattu ja toimitettu, odottaa kaupungin maksujärjestelmää (Paytrail).
Täydennetään Lupapiste.fi taustakartta-aineistoja kaavanpohjakartalla ja ajantasa-asema-kaavalla.	Täydennetty.
Maaomaisuus- ja vuokralaskutusjärjestelmän hankinnan valmistelu käynnistetään.	Vuokrasopimusten- ja maaomaisuuden hallintajärjestelmä hankittu, vuokrien vertailuajo tehty, maa-omaisuusosio viimeistelyvaiheessa.
Kaavoituksen lupia on mahdollista hakea myös Lupapiste.fi -palvelun kautta.	Toimintasuunnitelma on laadittu. Lupapiste.fi kyselyosa on käytössä.

Kaupunkisuunnittelulautakunnan tuloslaskelma

60 Kaupunkisuunnittelu- lautakunta	TP 2015	TA 2016 alkup.	TA 2016 lisä.määr.	TA 2016	TP 2016	Tot %	Muutos % 15/16
Toimintatuotot	1 156 649	1 161 240	0	1 161 240	1 279 805	110,2	10,6
Myyntituotot	113 057	207 640	0	207 640	152 604	73,5	35,0
Maksutuotot	293 202	255 180	0	255 180	341 047	133,6	16,3
Muut toimintatuotot	750 390	698 420	0	698 420	786 154	112,6	4,8
Toimintakulut	-2 270 865	-2 531 930	0	-2 531 930	-2 486 514	98,2	9,5
Henkilöstökulut	-1 774 624	-1 932 810	0	-1 932 810	-1 761 869	91,2	-0,7
Palkat ja palkkiot	-1 389 938	-1 503 120	0	-1 503 120	-1 381 507	91,9	-0,6
Henkilösivukulut	-384 686	-429 690	0	-429 690	-380 362	88,5	-1,1
Eläkekulut	-305 083	-330 630	0	-330 630	-298 046	90,1	-2,3
Muut henkilösivukulut	-79 603	-99 060	0	-99 060	-82 315	83,1	3,4
Palvelujen ostot	-380 032	-477 510	0	-477 510	-593 771	124,3	56,2
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-32 646	-33 770	0	-33 770	-32 231	95,4	-1,3
Avustukset	0	0	0	0	-4 000	****	
Muut toimintakulut	-83 563	-87 840	0	-87 840	-94 643	107,7	13,3
Toimintakate	-1 114 216	-1 370 690	0	-1 370 690	-1 206 709	88	8,3
Suunnitelman muk. poistot	-58 080	-58 300	0	-58 300	-51 285	88	-11,7
Kustannuslaskennalliset erät							
Tuotot	429 710	0	0	0	437 120	****	1,7
Kulut	-286 162	0	0	0	-279 918	****	-2,2
Netto	143 547	0	0	0	157 203	****	9,5

Kaupunkisuunnittelulautakunnan suoritteet ja tunnusluvut

	TP2014	TP2015	TP2016
Toimielin/toiminto			
KAUPUNKISUUNNITTELUAUTAKUNTA			
KAAVOITUS			
Valmistuneet kaavat ha			
- yleiskaavat, ha	0	0	12283
- asemakaavat, ha	46	7,7	41
- ranta-asemakaavat, ha	48	0	0
Asemakaavoitettua aluetta yhteensä, ha	4 839	4 500	4500
Kaavoitettu tonttivaranto *			
- omakotitontit, kpl	410	394	394
- rivitalotontit, kpl	63	40	63
- kerrostalotontit, kpl	1	4	8
- liike- ja teollisuustontit, kpl	55	55	56
*) kaupungin omistamat tontit			
Suunnittelutarveratkaisut, kpl	40	17	29
Poikkeamisluvat, kpl	60	45	57
Poikkeamislupalausunnot, kpl	21	12	0
* Maankäytön toimintamenot / asukas	-16,45	-16,95	-17,42
Tulosalue yhteensä			
Vak. henkilöstömäärä	10	8,7	8,7
Toimintakulut /asukas, €	-14,61	-15,00	-15,77
Toimintakate /asukas, €	-10,57	-11,80	-12,89
KIINTEISTÖ- JA KARTASTOPALVELUT			
Maanhankinta, ha	28,8	0,3	19,5
Maanluovutus, ha	4,8	13	1,8
Omakotitontit, kpl	10	5	9
Rivitalotontit, kpl	0	0	2
Kerrostalotontit, kpl	4	1	1
Liike- ja teollisuustontit	2	1	1
Vapaa-ajantontit, kpl	0	0	0
* Tonttipalvelut toimintakulut/ asukas	-5,01	-4,69	-7,27
Pohjakartta			
yhteensä, ha	8 600	11 200	11400
täydennetty, ha	0	900	200
*Kartastopalvelut toimintakulut/ asukas	-6,91	-6,34	-7,06
Rakennusten merkitsemisiä, kpl	115	107	103
Tonttijaot, kpl	17	15	33
Lohkomiset, kpl	140	31	27
Yleisten alueiden mittauksia, kpl	23	23	9
* Kiinteistönmuodostus toimintakulut/ asukas	-7,41	-7,53	-8,39
Tulosalue yhteensä			
Vak. henkilöstömäärä	21,0	24,0	22
Toimintakulut /asukas, €	-25,00	-24,24	-27,83
Toimintakate /asukas, €	4,32	-3,03	-3,56
Toimielin yhteensä			
Vak. henkilöstömäärä	35,1	37,2	36,2
Toimintatuotot /asukas, €	33,36	24,42	27,15
Toimintakulut /asukas, €	-48,00	-47,95	-52,73
Toimintakate /asukas, €	-14,64	-23,53	-25,58

10.1.10. Ympäristö- ja rakennuslautakunta

Hallinto

Ympäristötoimen toimialan viimeinen toimintavuosi sujui edellisten vuosien tapaan. Hallintopalveluissa valmistauduttiin tulevaan organisaatiouudistukseen pitkin vuotta. Vakinainen toimistohenkilöstö valmistautui siirtymään osaksi uuden organisaation operatiivisia hallintopalveluita.

Rakennusvalvonta

Lupakäsittely on tapahtunut syyskuusta 2016 lähtien täysin sähköisesti. Päätöksien allekirjoitus tapahtuu sähköisesti ja asiakirjat arkistoituvat sähköiseen pysyväsarkistoon. Tämä on ollut rakennusvalvonnan merkittävä kehittämishanke vuodesta 2013. Työmaakatselmukset kirjataan iPad-laitteilla sähköisesti lupapiste-palveluun edellytyksellä, että alueelta on yhteys internetiin. Erityissuunnitelmat toimitetaan sähköisesti lupapiste-palveluun. Koko rakennuslupaprosessi tapahtuu sähköisesti, mikä mahdollistaa jatkossa aineiston myynnin sähköisessä muodossa. Muutos on edellyttänyt lupaprosessin perusteellista muutosta ja paljon kehitystyötä. Yhteisten käytäntöjen kehittäminen jatkuu edelleen.

Lohjan rakennusvalvonta on työllistänyt pitkäaikaistyöttömän. Hänen tehtävänä on siirtää paperilla käsiteltäviä lupahakemuksia sähköiseen muotoon Näin työmaavalvonta ja erityissuunnitelmien toimittaminen on mahdollista sähköisesti myös paperilla käsiteltävien hakemusten osalta. Henkilö on osallistunut myös sähköisen digitointityöpöydän kehittämiseen, joka valmistunee alkuvuonna 2017. Lupapisteen digitointityöpöytä mahdollistaa vanhan aineiston siirron sähköiseen pysyväsarkistoon.

Asiakkailla on mahdollisuus skannata lupahakemuksen piirustukset ja asiakirjat rakennusvalvonassa sähköisen luvan hakemiseksi. Sähköisen lupakäsittelyn tuomat edut ovat nyt tiedossa, eikä paperilla jätettyjä hakemuksia enää juurikaan tule. Syyskuun jälkeen paperilla toimitettuja hakemuksia on jätetty alle kymmenen. Paperilla jätettyjen hakemusten käsittely tapahtuu sähköisesti, mikä ilmoitetaan luvan hakijalle.

Rakennusvalvontaa työllistivät 2016 erityisesti puistomuuntamoiden lupahakemukset, joita käsiteltiin 199 kpl. Lupahakemusten heikosta laadusta ja suuresta lukumäärästä johtuen rakennusvalvonnan toiminta jouduttiin ruotimaan täysin uudelleen. Kaikista katselmuksista, joita laki ei suoraan velvoita tekemään, luovuttiin. Esim. puistomuuntamot todetaan valmistuneeksi, kiinteistöllä ei suoriteta loppukatselmusta. Myös yhdyskuntateknisten laitteiden sijoituspäätöksiä tuli käsiteltäviksi.

Rakennusvalvonta järjesti tietoiskuiltapäivän 15.2.2016 paikallisille rakennusalan asiantuntijoille. Tilaisuudessa käytiin läpi rakennusvalvonnan ajankohtaisia asioita. Tilaisuuteen osallistui noin 25 henkilöä.

Rakennusvalvonta osallistui lean-koulutukseen, johon käytettiin viisi työpäivää.

Luvattomaan rakentamiseen jouduttiin puuttumaan työmaan keskeytyksien muodossa seitsemän kertaa. Rakennusvalvontaa työllisti merkittävästi hallihanke, jossa ulkopuolisen tarkastuksesta ilmeni huomattavia suunnitteluvirheitä. Rakennus ei olisi kestänyt lumikuormaa.

Rakennusvalvonta koki vakavaa resurssipulaa ja kaksi katselmusta suorittavista henkilöistä määrättiin ylitöihin heinäkuun alusta joulukuun loppuun. Resurssipulan helpottamiseksi ostettiin työpanosta lupa-arkkitehtina Vantaalla toimivalta henkilöltä elokuusta vuoden loppuun yhden päivän ajan viikosta.

Maanantaipalaverissa jaettiin työtehtäviä viikoittain. Ilman työntekijöiden joustavaa asennetta vuodesta ei olisi selviydytty. Rakennusvalvonta toimii minimitasolla olevien resurssien mukaisesti. Lupa-insinöörin irtisanoutuminen marraskuussa aiheutti myös suuria haasteita.

Ympäristönsuojelu

Ympäristönsuojelun vakituksen henkilökunnan resurssit kuluivat edellisvuosien tapaan pääosin akuuttien ympäristöongelmien ja valitusten selvittämiseen sekä ympäristönsuojelulain-säädännön edellyttämien lupien, ilmoitusten ja raporttien käsittelyyn. Loppuun käsiteltyjä valitus- / ilmoitusasioita oli 45 kpl ja saapuneita raportteja 306 kpl. Lisäksi maa-ainesasioihin liittyvät monet valitukset työllistivät paljon. Vuoden 2016 lopussa ympäristönsuojelussa oli n. 350 vireillä olevaa asiaa ja edelleenkin asioita tulee enemmän käsiteltäväksi kuin niitä saadaan tehtyä. Tämä vaikeuttaa ympäristönsuojeluun liittyvää kehittämistyötä mm. ohjeistusten ja neuvonnan osalta. Organisaatioudistukseen liittyvät erilaiset selvitykset ja monet kokoukset veivät paljon työaikaa ja muutosten vaikutukset mietittyivät henkilöstöä etenkin hallinnon osalta.

Ympäristönsuojeluun tuli joulukuussa talon sisältä uusi työntekijä toimistoinsinöörin nimikkeellä. Hänen tehtävinään tulee alustavasti olemaan erilaisten valitusten ja roskaantumisasioiden käsittely. Lisäksi ympäristönsuojelussa oli neljä kesätyöntekijää ja kaksi harjoittelijaa. Heidän avullaan pystyttiin tehostamaan ympäristövalvontaa ja purkamaan työruuhkaa. Lisäksi saatiin luonnonsuojelun paikkatietoaineistoon liittyviä rästitöitä hoidettua. Ne ovat nyt aika hyvin ajan tasalla, mikä helpottaa huomattavasti luonnonsuojeluun liittyvien asioiden hallintaa etenkin maankäytön suunnittelussa. Ensimmäistä kertaa ympäristönsuojelussa oli yksi 6 kk ajaksi palkattu pitkäaikaistyötön pelkästään luonnonhoitotöissä maastossa. Hänen avullaan pystyttiin hoitamaan perinnebiotooppeja, maisemahoitotöitä (mm. Lahokalliolla, Ojamon kaivoslammen ympäristössä ja Liessaareissa) ja uhanalaisten kasvien kasvupaikkoja ja siten edistämään luonnon monimuotoisuutta Lohjalla. Hänen töistään on saatu paljon positiivista palautetta kaupunkilaisilta.

Ympäristönsuojelumääräykset hyväksyttiin Lohjan kaupungin valtuustossa 7.1.2015 § 5. Määräyksestä valitettiin Helsingin hallinto-oikeuteen ja edelleen korkeimpaan hallinto-oikeuteen, jossa määräykset ovat edelleen käsiteltyssä.

Ympäristönsuojeluun ja -valvontaan liittyvä valmiina oleva paikkatietoaineisto on siirretty siltä osin kuin se on julkista Lohjan kaupungin internetsivuilla toimivaan Louhi-karttapalveluun. Facta-ympäristöosiota on päivitetty aina tarpeen mukaan ja rekisterin toiminnassa havaittuja ongelmia on ratkottu. Selvitettiin mahdollisuutta saada Lohjan ja pelastuslaitoksen öljysäiliötiedot yhteiseen pelastuslaitoksen hallinnoimaan Merlot-rekisteriin, jonne ympäristötarkastajat saavat käyttöoikeuden. Merlot-rekisteri on käyttövalmis, mutta Lohjan öljysäiliörekisterin tietojen siirto on kesken eikä rekisteri ole vielä yhteiskäytössä.

Lohja on mukana uudessa merkittävässä Karjaanjoen vesistön hoito- ja kunnostushankkeessa, Lohi Lohjanjärvelle -hankkeessa, johon sisältyy EU-rahoitteinen Freshabit-hanke. Hankkeissa on tarkoitus rakentaa neljään Mustionjoen voimalaitokseen kalatiet ja parantaa yläpuolisen vesistön veden laatua ja kunnostaa kalojen kutupaikkoja. Lisäksi osallistuttiin Hiidenvesi-projektiin ohjelman mukaisesti. Veden laadun seuranta tehtiin yhteistyössä paikallisten järviensuojeluyhdistysten kanssa ja Uudenmaan ELY-keskuksen sekä vesistöjen kuormittajien kanssa. Tulokset on päivitetty www.vesientila.fi -sivuille. Länsi-Uudenmaan hajajätevesihanke jatkui yhteistyössä Länsi-Uudenmaan vesi ja ympäristö ry:n kanssa. Hankkeessa toteutettiin Lohjalla 170 kpl kiinteistökohtaisia neuvontakäyntejä.

Ilmanlaadun ja pohjavesien seuranta sekä ympäristöklusterin toimintaa jatkettiin toiminnanharjoittajien kanssa. Liessaareen toteutettiin Lohjan ensimmäinen terveyslontopolku ja samalla uudistettiin nykyistä luontopolkua. Poluston tiedot on nyt myös katsottavissa mobiililaitteilla karttapohjalla. Suomen kenties kauneimmalle ja kuuluisimmalle tammelle Paavolan tammelle on kunnostettu ja uudistettu Paavolan luontopolku. Polulle on rakennettu pitkospuita. Mahis-projektin luonnonhoitoryhmä kunnosti luontopolkuja ja niiden rakenteita sekä hoiti arvokkaita luontokohteita ja perinnetähteitä. Ilman heidän työpanostaan niitä ei olisi voitu ylläpitää, joten Mahis-luonnonhoitoryhmän työskentelyä tulee jatkaa.

Luonnonsuojelua edistettiin järjestämällä paikallisten luontojärjestöjen kanssa luontoretkeä sekä neuvottelemalla maanomistajien kanssa arvokkaiden luontokohteiden suojelusta. Uhanalaisten lajien elinympäristöjä kartoitettiin ja hoidettiin Uudenmaan ELY -keskuksen rahoituksen turvin. Vie-

raslajien esiintymien selvittämistä ja niiden torjuntaa jatkettiin. Jättiputkikasvustojen torjuntaa tehtiin yhteistyössä lukuisten maanomistajien ja vapaaehtoisten talkoolaisten kanssa sekä Transmeri Oy:n kanssa, joka toimitti ilmaiseksi tarvittavat torjunta-aineet.

Ympäristönsuojelu on tiedottanut kaupungin nettisivuilla eri tapahtumista sekä antanut neuvontaa erilaisilla mediatiedotteilla, kuten roskien poltosta, haravointijätteiden käsittelystä, siivouskampanjasta, vieraslajien esiintymisistä sekä luontoretkeistä ja -tapahtumista. Lisäksi ympäristönsuojelun henkilöstö on pitänyt luentoja ja esitelmiä erilaisissa oman alan ammattiin liittyvissä koulutus- tai yleisötilaisuuksissa sekä toimineet luontoretkien vetäjinä. Henkilöstön edustajia on pyydetty mukaan asiantuntijoiksi erilaisiin ylikunnallisiin työryhmiin, kuten Uudenmaan maakuntakaavan viherakenteen asiantuntijaryhmään, Uudenmaan ilmanlaadun seurantatyöryhmään ja luonnontieteellisen keskusmuseon lajitietokeskuksen viranomaistyöryhmään. Länsi-Uudellamaalla teemme viranomaisyhteistyötä (poliisi, syyttäjä, ympäristövalvonta) ympäristörikosten paljastamiseksi ja torjumiseksi.

Valvontasuunnitelma toteutui pääosin suunnitelmien mukaisesti. Lämmitysöljysäiliöiden tarkastusten valvontaa ja pohjavesialueella sijaitsevien pk-yritysten valvontaa ei tehty resurssien puutteesta johtuen. Valvontaresurssia käytettiin mm. ympäristölupien valmisteluun ja ympäristölupalaitosten valvontaan. Ympäristölupalaitosten osalta tehtiin suunniteltuja valvontatarkastuksia 18 kpl. Pohjavesien suojelusuunnitelman päivittäminen koko yhdistyneen Lohjan osalta oli varsin merkittävä työtehtävä. Poliisille tehdyt tutkintapyyntöjä työllistivät myös paljon. Uusia tutkintapyyntöjä tehtiin 2 kpl.

Ympäristö- ja rakennuslautakunnan toimintatuottoja kertyi 669 934 e eli 97 464 e talousarviossa arvioitua enemmän. Toimintakulut olivat 1 211 874 e ja alittivat talousarvion 48 966 eurolla. Toimintakatteen muodostui -541 940 e ja sitovaksi määrärahaksi vahvistettu toimintakate alittui näin 146 430 eurolla.

Sitovat tavoitteet

Kasvava Lohja	Toteuma 2016
Kehitetään Lohjan luontoimagoa toteuttamalla terveysluontopolku Liessaareen.	Terveysluontopolku on valmis ja samaan polustoon on yhdistetty vanha luontopolku rasti-kohteineen. Paavolan luontopolkuun on yhdistetty kulku Paavolan tammella ja polun rakenteita ja opasteita on parannettu sekä poluston hoitovastuu siirtynyt saaristolaisilta ympäristönsuojelulle.

Tasapainoinen talous	Toteuma 2016
Eläinlääkinnän klinikkamaksut otetaan käyttöön.	Klinikkamaksua ei otettu käyttöön vuonna 2016. Asiassa odotettiin hallinto-oikeuden päätöstä klinikkamaksusta tehtyyn valitukseen. Klinikkamaksu on tarkoitus ottaa käyttöön 1.3.2017 uuden ympäristöterveydenhuollon maksutaksan yhteydessä.
Tarvittavat toimistohenkilöstöjärjestelyt tehdään siten, että tulosalueiden tarpeet sovitaan yhteen joustavasti ja koko toimialan tilanne ja tuleva organisaatiouudistus huomioiden. Uudet toimistohenkilöresurssit sijoitetaan hallintopalveluihin.	Vakinainen toimistohenkilöstö valmistautui siirtymään osaksi uuden organisaation operatiivisia hallintopalveluja päivittäisen toiminnan pyydessä pääosin ennallaan.

Selvitetään mahdollisuudet periä annettavista ympäristönsuojelun lausunnoista maksua.	Osittain selvitetty ja rakennusvalvontaan liittyvien lausuntojen maksut koettiin hankalaksi toteuttaa asiakkaan näkökulmasta. Uusi organisaatio voisi pohtia asiaa uudestaan.
---	---

Hyvät peruspalvelut	Toteuma 2016
Eläinlääkärivastaanottoverkko säilyy ennallaan neljässä toimipisteessä. Vastaanottojen varustusta kehitetään ajanmukaisemmaksi.	Toimipisteiden varustusta on täydennetty ja huollettu tarpeen mukaan. Varustuksen kehittämisessä odotetaan klinikkamaksun käyttöönottoa. Vastaanottojen lukumäärää tarkasteltiin henkilöstön luonnollisen poistuman yhteydessä syksyllä 2016. Toiminta jatkuu ennallaan.
Maa-aineslupien ja ympäristölupien yhteiskäsittely sekä näiden asioiden yhteisvalvonta yhteensovitetään.	Lainmuutos on huomioitu lupakäsittelyssä ja valvonnassa sekä taksassa.

Laadukas ympäristö	Toteuma 2016
Terveydensuojelu-, eläinsuojelu- ja eläintautivalvontaa toteutetaan suunnitelman mukaisesti sekä edistetään yhteistyötä muiden viranomaistahojen kanssa.	Suunnitelman mukaista valvontaa on tehty resurssien mukaan. On osallistuttu yhteistyö- ja koulutustilaisuuksiin sekä tarkastustehtäviin pelastuslaitoksen, poliisin, ympäristönsuojelun ja rakennusvalvonnan kanssa.
Ympäristötoimen koordinoiman ekotukihenkilötoiminnan asema vakiinnutetaan ja sitä pyritään laajentamaan sekä kaupungin sisällä että yhteistyömahdollisuuksien hyödyntämiseksi myös naapurikuntiin.	Ekotukihenkilötoimintaa harjoitettiin mukaan lähteneissä työyksiköissä. Länsi-Uudenmaan muut HINKU-kunnat eivät ole näillä näkymin liittymässä mukaan toimintaan.
Tehostetaan HINKU-hankkeen sisäistä ja ulkoista tiedottamista.	HINKU-hankkeen puitteissa pyrittiin tiedottamaan laajasti mm. kotitalouksille suunnatun aurinkopaneelihankinnan yhteydessä. Suomen ympäristökeskusta informoitiin säännöllisesti Lohjan tapahtumista. Sisäinen tiedottaminen on tapahtunut pääasiassa työryhmän kautta.
Selvitetään Karjalohjan alueen ja Sammatin alueen lämmitysöljysäiliötilanne	Asioiden priorisoinnin takia jätettiin toteuttamatta ja tavoite siirretään vuodelle 2017.
Osallistutaan Lohi Lohjanjärvelle –hankkeeseen.	Hanke etenee suunnitelmien mukaisesti. Kahden voimalaitoksen lupahakemukset on jätetty aluehallintovirastolle, päätöksiä odotetaan keväällä 2017. Lohjanjärven säännöstelyn uudistamiseen liittyvät neuvottelut aloitettu ja vesistömallinnusselvitykset on tilattu. Tulokset valmistuvat alkuvuodesta 2017.

Toimiva tietoyhteiskunta	Toteuma 2016
Eläinlääkintäpalveluiden yhteinen potilastietojärjestelmä otetaan käyttöön.	Yhteinen potilastietojärjestelmä on otettu käyttöön vuonna 2016.
Selvitetään ympäristönsuojelun lupa- ja ilmoitusasioiden sähköiset käsittelymahdollisuudet.	Lupapiste.fi -edustajan kanssa on käyty neuvotteluja, mutta ohjelma ei vielä tarjoa ympäristönsuojelupuolelle merkittäviä etuja Lohjan nykyiseen käytäntöön. Odotetaan lisää parannuksia ohjelmaan.
Kaikki rakennusvalvontaan tulevat luvat siirretään lupapistepalveluun. Lupapisteen kautta aineisto saadaan arkistoitua sähköisesti. Työmaa-aikainen valvonta pyritään hoitamaan sähköisesti.	Kaikki paperilla toimitetut luvat on siirretty sähköiseen lupakäsittelyyn. Pysyväisarkisto-osio on otettu käyttöön 1.9.2016 alkaen. Vanhan aineiston skannauksen prosessikuvaus on aloitettu.

Ympäristö- ja rakennuslautakunnan tuloslaskelma

65 Ympäristö- ja rakennusltk	TP 2015	TA 2016 alkup.	TA 2016 lisä.määr.	TA 2016	TP 2016	Tot %	Muutos % 15/16
Toimintatuotot	554 376	572 470	0	572 470	669 934	117	20,8
Myyntituotot	5 049	1 580	0	1 580	2 814	178,1	-44,3
Maksutuotot	537 874	542 600	0	542 600	648 329	119,5	20,5
Tuet ja avustukset	0	5 510	0	5 510	5 059	91,8	
Muut toimintatuotot	11 452	22 780	0	22 780	13 733	60,3	19,9
Toimintakulut	-1 211 514	-1 260 840	0	-1 260 840	-1 211 874	96,1	0,0
Henkilöstökulut	-808 244	-823 800	0	-823 800	-786 659	95,5	-2,7
Palkat ja palkkiot	-631 972	-646 710	0	-646 710	-619 018	95,7	-2,0
Henkilösivukulut	-176 272	-177 090	0	-177 090	-167 641	94,7	-4,9
Eläkekulut	-140 327	-135 480	0	-135 480	-131 351	97	-6,4
Muut henkilösivukulut	-35 945	-41 610	0	-41 610	-36 290	87,2	1,0
Palvelujen ostot	-380 930	-412 030	0	-412 030	-390 655	94,8	2,6
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-9 551	-9 360	0	-9 360	-10 612	113,4	11,1
Avustukset	-100	-100	0	-100	0	0	-100,0
Muut toimintakulut	-12 689	-15 550	0	-15 550	-23 948	154	88,7
Toimintakate	-657 138	-688 370	0	-688 370	-541 940	78,7	-17,5
Suunnitelman muk. poistot	-3 244	-2 920	0	-2 920	-6 519	223,2	101,0
Kustannuslaskennalliset erät							
Tuotot	0	0	0	0	0	0	
Kulut	-191 145	0	0	0	-206 258	****	7,9
Netto	-191 145	0	0	0	-206 258	****	7,9

Ympäristö- ja rakennuslautakunnan suoritteet ja tunnusluvut

	TP2014	TP2015	TP2016
YMPÄRISTÖ- JA RAKENNUSLAUTAKUNTA			
RAKENNUSVALVONTA			
- Rakennusluvut (+ilmoitukset), kpl	1694	823	810
- Katselmus, kpl	2 998	2 252	1689
* Toimintakulut, euroa/rakennuslupa	-369,45	-815,03	-851,99
Tulosalue yhteensä			
Vak. henkilöstömäärä	8,25	8	8
Toimintakulut /asukas, €	-11,18	-11,40	-11,75
Toimintakate /asukas, €	0,33	-1,56	-0,06
YMPÄRISTÖNSUOJELU			
Valvottavia ympäristölupia, kpl	142	180	182
Ympäristölakien mukaiset ratkaisut, kpl	67	61	74
Lausunnot	329	184	181
Tarkastukset ja valvontakäynnit, kpl	518	425	358
Käsitellyt yleisöilmoitukset / valitukset	147	88	45
Maa-ainesluvut, m ³			589 000
* Ympäristönsuojelun toimintamenot/asukas	-13,79	-13,80	-13,40
Tulosalue yhteensä			
Vak. henkilöstömäärä	6	6,3	7,3
Toimintakulut /asukas, €	-12,47	-12,46	-11,92
Toimintakate /asukas, €	-10,75	-10,59	-9,40
Toimielin yhteensä			
Vak. henkilöstömäärä	14,3	14,3	15,3
Toimintatuotot /asukas, €	13,23	11,71	14,21
Toimintakulut /asukas, €	-24,65	-25,58	-25,70
Toimintakate /asukas, €	-11,42	-13,88	-11,49
Asukasmäärä	47 645	47361	47142

10.1.11. Ympäristö- ja rakennuslautakunnan jaosto

Lohjan ympäristöterveyspalveluiden yhteistoiminta-alueen muodostavat Lohjan kaupungin lisäksi Karkkila, Siuntio ja Vihti. Asukkaita yhteistoiminta-alueella on noin 92 000. Toimipisteitä organisaatiolla on yhteensä seitsemän, kolme toimistopistettä Lohjalla, Nummelassa ja Karkkilassa sekä neljä eläinlääkärivastaanottoa Lohjan asemalla, Pusulassa, Karkkilassa ja Vihdin kirkonkylällä. Henkilöstöresurssit ovat 13,5 henkilötyövuotta sisältäen toimistosihteeripalvelut. Vuoden 2016 syksyllä yksi terveystarkastaja ja yksi eläinlääkäri siirtyivät eläkkeelle. Terveystarkastajan virkaan valittiin syksyllä 2016 uusi henkilö ja eläinlääkärin valintaprosessi käynnistettiin. Lisäksi syksyllä yksi terveystarkastaja jäi virkavapaalle ja viransijainen aloitti tehtävässä vuoden 2017 alussa. Toteutunut henkilöstön työmäärä vuonna 2016 oli 12,5 henkilötyövuotta.

Yhteistoimintasopimuksessa on sovittu palvelusopimuksen laatimisesta. Palvelusopimuksessa määritellään toiminnan laajuus ja laatu sekä kuntalaskutuksen perusteet. Yhteistoimintaneuvotteluissa sovittiin, että yhteistoiminta-alueen kuntien kanssa kuntalaskutuksen perusteet pysyvät entisinä vuoden 2017 osalta. Kuntakohtaisia suoritelukuja tarkasteltiin vuoden 2015 osalta. Ympäristöterveydenhuollon on tarkoitus siirtyä kokonaisuudessaan maakunnalle vuoden 2019 alusta maakuntaudistuksen yhteydessä.

Yhteistoimintaorganisaation tehtäviin ovat vuoden 2016 aikana kuuluneet mm. elintarvikelain, eläinlääkintähuoltolain, eläinsuojelulain, eläintautilain, terveydensuojelulain, tupakkalain ja kuluttajaturvallisuuslain mukaiset tehtävät (kuluttajaturvallisuusvalvonta siirtyi valtiolle toukokuussa 2016) sekä mm. tietyt lääkelain ja ulkoilulain mukaiset tehtävät. Lakisääteinen valvonta perustuu suunnitelmalliseen ja epäilyä perusteella suoritettavaan valvontaan.

Valvontasuunnitelman mukaisia tarkastuksia elintarvikelain, terveydensuojelulain, kuluttajaturvallisuuslain ja tupakkalain perusteella on tehty vuoden 2016 aikana yhteensä 322 kpl. Viranomaisnäytteitä elintarvike- ja terveydensuojelulain puitteissa on haettu yhteensä 595 kpl. Valvontasuunnitelman ulkopuolisia terveydensuojelulain perusteella tehtäviä asunnontarkastuksia ja uuden toiminnan aloittamisen yhteydessä tehtäviä käyttöönototarkastuksia on tehty 80 kpl ja muita terveysvalvontaan kuuluvia ei-suunnitelmallisia mm. epäilyihin, valituksiin ja ruokamyrkytys- tai vesivälitteisiin epidemioihin liittyviä tarkastuksia on tehty 186 kpl. Elintarvikelain mukaisia ilmoituksia on käsitelty yhteensä 63 kpl, terveysvalvonnan lainsäädännön mukaisia päätöksiä on tehty 27 kpl. Muita valvontasuunnitelman ulkopuolisia tehtäviä (mm. ohjaus ja neuvonta) on laskettu suoritteina siten, että esim. puhelimitse tai sähköpostilla annettu neuvonta on laskettu yhdeksi suoritteeksi. Näitä suoritteita on kertynyt vuoden 2016 aikana terveysvalvonnalle yhteensä n.1250 kpl.

Ympäristöterveyspalvelut on antanut lausuntoja vuoden 2016 aikana eri tahoille mm. rakennus- ja ympäristölupiin sekä kaavoitushankkeisiin liittyen yhteensä 97 kpl.

Vuoden 2016 aikana eläinsuojelulain mukaista suunnitelmallista valvontaa on toteutettu 11 tarkastuksella. Epäilyyn perustuvia tarkastuksia on tehty 133 kpl. Eläinsuojeluilmoituksia, josta osa on johtanut tarkastukseen ja osa on hoidettu muulla tavalla, on vastaanotettu vuoden 2016 aikana n. 250 kpl. Eläinsuojelupäätöksiä, joilla eläimen omistaja tai haltija on veloitettu poistamaan eläimen pitoon liittyviä epäkohtia, on tehty 44 kpl. Eläinsuojelulain mukaisiin kiireellisiin toimenpiteisiin eläinten terveyden ja hyvinvoinnin välittömäksi turvaamiseksi on ryhdytty 23 tarkastuksella.

Eläintautilain mukaisia tarkastuksia on vuoden 2016 aikana tehty yhteensä 60 kpl, joista suurin osa on ollut vientitarkastuksia. Eläintautilain mukaisista tarkastuksista 18 kpl kohdistui eläinten laittomiin maahantuonteihin.

Sivutuotelain ja sen nojalla annettujen säädösten noudattamisen valvomiseksi on tehty 2 tarkastusta.

Eläinlääkärikäyntejä kertyi virka-aikana koko yhteistoiminta-alueella yhteensä n. 7 520 kpl ja päivystyksessä hoidettiin potilaita n. 1 030 kpl.

Terveysturvajelua edistettiin arvioimalla yhteistyössä muiden sektoreiden kanssa hankkeiden, suunnitelmien ja kaavojen vaikutuksia, antamalla lausuntoja ja osallistamalla yhteistyöhön, mm. eri kuntien sisäilmatyöryhmien toimintaan sekä pohja- ja jätevesiin liittyviin yhteistyötoimintaan. Elin-tarvikevalvonnan ja terveysturvajelun kehittämiseksi yksikössä on päivitetty laatujärjestelmä ja laadittu laatu-käsikirja yhtenäisten toimintatapojen varmistamiseksi. Suunnitelmallisen valvonnan kehittämiseksi yksikössä käyttöön otettuja henkilökohtaisia tarkastusmäärätavoitteita on seurattu ja huomioitu valvonnan suuntaamisessa. Elin-tarvikevalvonnassa toteutettiin vuoden 2016 aikana projektit ”Salaattibaarien hygieeniset olosuhteet ja mikrobiologinen laatu Lohjan yhteistoiminta-alueella kesällä 2016” ja ” Grillattujen broilereiden mikrobiologinen laatu Lohjan yhteistoiminta-alueella kesällä 2016”. Projektit tehtiin yhteistyössä naapurivalvontayksiköiden kanssa. Lisäksi terveysturvajeluvälvonnassa toteutettiin projekti ”Sisäliikuntatilojen pintapuhtaus Lohjan yhteistoiminta-alueella kesällä 2016”. Projekteista on laadittu erilliset raportit.

Lohjan kaupungin palveluverkkoselvityksen perusteella päätettiin, että eläinlääkärivastaanotto-pisteet säilyvät ennallaan neljässä toimipisteessä. Syksyllä 2016 yhden eläinlääkärin siirtyessä eläkkeelle tarkasteltiin eläinlääkärivastaanotto-pisteiden määrää. Vastaanotto-pisteet ja toiminta päätettiin pitää ennallaan. Vuonna 2015 päätettiin, että eläinlääkärivastaanottoilla otetaan käyttöön klinik-kamaksu vuoden 2016 alusta. Klinikkamaksupäätöksestä tehtiin kuitenkin hallinto-oikeuteen vali-tus, joka sittemmin hylättiin. Klinikkamaksu on tarkoitus ottaa käyttöön maaliskuussa 2017 uuden ympäristöterveydenhuollon maksutaksan yhteydessä. Eläinlääkintähuollossa otettiin käyttöön vuo-den 2016 aikana yhteinen eläinlääkäriohjelmisto jokaiselle vastaanotolle. Yhteisen eläinlääkärioh-jelman avulla voidaan hallita ja organisoida asiakastietoja sekä hoitaa laskutusta. Vastaanottoilla varustus ja välineistö on pyritty pitämään ennallaan.

Henkilöstön osaamista ja ammattitaitoa on edistetty henkilöstön osallistumisella alan koulutustilai-suuksiin sekä läpikäymällä koulutustilaisuuksien sisältöä yhteisesti. Ympäristöterveydenhuollon on tarkoitus siirtyä maakunnan vastuulle maakuntauudistuksen yhteydessä. Yksikkö on osallistunut siirtymiseen liittyvään alustavaan valmisteluun.

Ympäristöterveysjaoston toimintatuottoja kertyi 630 485 e, joka oli 24 575 e alle budjetoidun. Toimintakulut olivat 996 383 e ja alittivat talousarvion 34 577 eurolla. Toimintakatteen muodostui -365 897 e ja toimintakate alittui näin ollen 10 003 eurolla.

Ympäristöterveysjaoston tuloslaskelma

66 Ympäristö- ja rak.ltk. jaosto	TP 2015	TA 2016 alkup.	TA 2016 lisä.määr.	TA 2016	TP 2016	Tot %	Muutos % 15/16
Toimintatuotot	629 837	655 060	0	655 060	630 485	96,2	0,1
Myyntituotot	0	1 440	0	1 440	0	0	
Maksutuotot	580 214	552 990	0	552 990	575 525	104,1	-0,8
Muut toimintatuotot	49 624	100 630	0	100 630	54 960	54,6	10,8
Toimintakulut	-985 356	-1 030 960	0	-1 030 960	-996 383	96,6	1,1
Henkilöstökulut	-799 374	-809 410	0	-809 410	-794 274	98,1	-0,6
Palkat ja palkkiot	-561 553	-585 100	0	-585 100	-555 678	95	-1,0
Henkilösivukulut	-237 822	-224 310	0	-224 310	-238 596	106,4	0,3
Eläkekulut	-195 188	-185 680	0	-185 680	-193 000	103,9	-1,1
Muut henkilösivukulut	-42 634	-38 630	0	-38 630	-45 596	118	6,9
Palvelujen ostot	-113 259	-122 080	0	-122 080	-114 366	93,7	1,0
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-7 894	-28 670	0	-28 670	-7 693	26,8	-2,5
Muut toimintakulut	-64 829	-70 800	0	-70 800	-80 050	113,1	23,5
Toimintakate	-355 518	-375 900	0	-375 900	-365 897	97,3	2,9
Suunnitelman muk. poistot	-114	0	0	0	-3 104	****	2622,8
Kustannuslaskennalliset erät							
Tuotot	0	0	0	0	0	0	
Kulut	-123 751	0	0	0	-126 271	****	2,0
Netto	-123 751	0	0	0	-126 271	****	2,0

Ympäristöterveysjaoston suoritteet ja tunnusluvut

	TP2014	TP2015	TP2016
YMPÄRISTÖTERVEYSJAOSTO			
Ympäristöterveydenhuolto			
Tehty työaika, henkilötyövuodet	13,5	13,5	12,5
Tarkastukset, kpl	563	801	792
Näytteet, kpl	579	617	601
* Toimintamenot euroa/toiminta-alueen asukas	-6,31	-6,12	-5,55
Eläinlääkärikäyntejä, kpl	7200	7100	8550
* Toimintamenot euroa/toiminta-alueen asukas	-5,77	-6,01	-6,75
Tulosalue/Toimielin yhteensä			
Vak. henkilöstömäärä	13,5	13,5	12,5
Toimintatuotot /asukas, €	12,58	13,30	13,37
Toimintakulut /asukas, €	-20,75	-20,81	-21,11
Toimintakate /asukas, €	-8,17	-7,51	-7,74
Asukasmäärä, koko yhteistoiminta-alue	91 844	91 443	91192

10.2. Tuloslaskelman toteutuminen (ulkoiset ja sisäiset erät)

Tuloslaskelman toimielimien yhteenlaskettu toimintakate alitti muutetun talousarvion 2,2 milj. eurolla ja ylitti alkuperäisen talousarvion 0,9 milj. eurolla. Valtuuston päättämään muutettuun talousarvioon verrattuna toimintatuotot ylittyivät 5,0 milj. euroa, josta myynti- ja maksutuottojen osuus oli yhteensä noin 4,3 milj. euroa, muiden tuottojen osuus 0,3 milj. euroa, mutta tukien ja avustusten osuus jäi 0,4 milj. euroa muutetusta talousarviosta. Suurimmat tuottojen ylitykset syntyivät perusturvatoimessa.

Henkilöstökulut alittivat muutetun talousarvion kuluarvion noin 3,6 milj. eurolla, jolloin toteumapro-sentiksi muodostui 97,3. Alkuperäiseen talousarvioon verrattuna alitus oli 0,2 milj. euroa.

Palvelujen ostot ylittivät alkuperäisen talousarvion 5,7 milj. euroa ja verrattuna muutettuun talousarvioon palveluiden ostot ylittyivät 5,6 milj. euroa. Merkittävimmät palvelujen ostojen ylitykset kohdistuivat ikääntyneiden palveluiden, erityispalveluiden ja perusopetuksen tulosalueille. Erikoissai-raanhoidon osalta HUS:n ylijäämän palautus vuodelta 2015 tehtiin tilinhoitovuoden aikana ja Lohjan osuus em. ylijäämästä on noin 1,9 milj. euroa. Materiaalien hankintoihin käytettiin 0,3 milj. euroa muutettua talousarviota vähemmän. Euromääräisesti merkittävimmät alitukset aiheutuivat terveystalouksissa sekä tilipalveluissa lämmitys- ja sähkötalouksista, johtuen leudosta talvesta. Avustuksissa ylitettiin muutettu talousarvio noin 0,9 milj. Ylitykset aiheutuivat palveluseleiden käytön kasvusta, omaishoidon tuesta, vammaisavustuksista sekä työmarkkinatuen kuntaosuudesta. Muut kulut alittivat 0,3 milj. euroa aiheutuen rakennusten ja huoneistojen vuokrista, pääomavuokrista sekä käyttöomaisuuden myyntitappioista.

Lautakunnittain tarkasteltuna toimintakatteesta muodostuvan määrärahan ylittivät keskusvaalilautakunta ja keskushallinto.

Toimintakatteesta muodostuvan määrärahan alittivat tarkastuslautakunta, yleinen luottamushenkilöhallinto, perusturvalautakunta, kasvatus- ja opetuslautakunta, kulttuuri- ja vapaa-ajan lautakunta, tekninen lautakunta, kaupunkisuunnittelulautakunta, ympäristö- ja rakennuslautakunta sekä ympäristö- ja rakennuslautakunnan jaosto.

Jos vertailu suoritetaan alkuperäiseen talousarvioon, ylittivät toimintakatteen keskusvaalilautakunnan lisäksi keskushallinto.

Verotulot ylittivät alkuperäisen talousarvion 0,3 milj. eurolla. Verotuloarviota korjattiin 1. kolmannesvuosiraportin yhteydessä ja muutettuun talousarvioon verrattuna verotulot ylittivät arvion 2,4 milj. eurolla. Kunnallisveron kertymää ei osattu arvioida oikein alkuvuodesta, koska arviointia vaikeuttivat kaupungin alhainen asukasluvun kehitys. Valtionosuuksia kertyi 2,8 milj. euroa alkuperäistä talousarviota enemmän. Nettorahoituskulut jäivät 1,0 milj. euroa talousarviossa ennakoitua pienemmiksi. Vaikka kaupungin lainojen muutos oli vuoden aikana 11,0 milj. euroa, olivat korkokulut 0,1 milj. euroa talousarviossa arvioitua suuremmat sekä osinkotuotot 0,8 milj. euroa ennakoitua suuremmat.

Alkuperäisessä talousarviossa vuosikatteen muodostui 12,7 milj. euroa. Myönnettyjen lisämäärärahojen ja tuloarvioiden tarkistusten jälkeen vuosikatteen muodostui 11,9 milj. euroa. Muutettuun talousarvioon verrattuna vuosikate muodostui oletettua 6,7 milj. euroa paremmaksi yhteensä 18,6 milj. euroon. 16,9 milj. euron poistojen jälkeen tilikauden tulokseksi muodostui 1,7 milj. euroa.

Lohjan kaupunki tuloslaskelma 2016

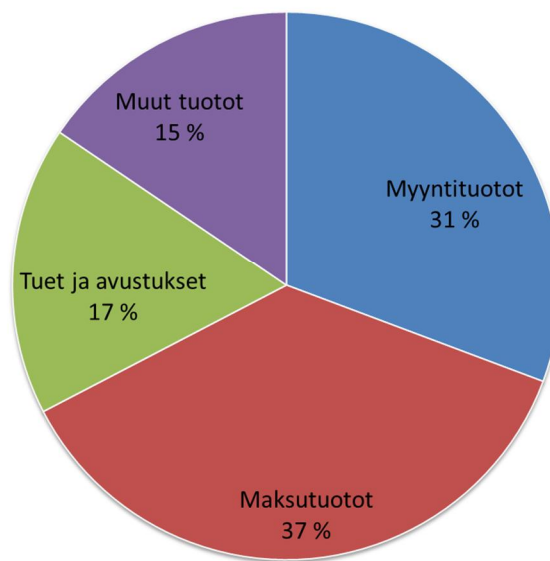
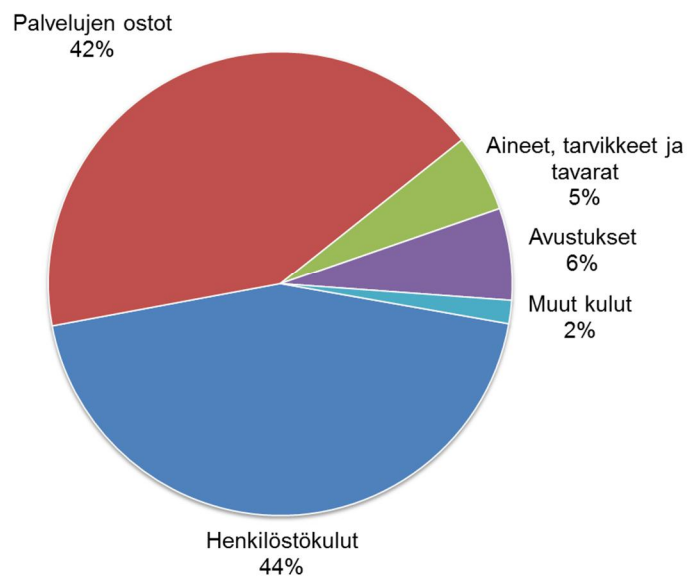
LOHJAN KAUPUNKI

Ulkoiset + sisäiset

TULOSLASKELMA 2016

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvion muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma sisältää myyntivoitot ja -tappiot	Toteutuma %
TOIMINTATUOTOT					
Myyntituotot	36 879 453	0	36 879 453	40 758 948	110,52
Maksutuotot	16 989 672	0	16 989 672	17 597 931	103,58
Tuet ja avustukset	6 416 662	1 116 610	7 533 272	7 955 137	105,60
Muut tuotot	18 578 951	0	18 578 951	18 754 435	100,94
Yhteensä	78 864 738	1 116 610	79 981 348	85 066 451	106,36
			sisältää myyntivoittoja	2 865 428	
TOIMINTAKULUT					
Henkilöstökulut					
Palkat ja palkkiot	100 096 940	1 204 192	101 301 132	98 896 246	97,63
Henkilöstösivukulut					
Eläkekulut	24 771 675	214 676	24 986 351	23 646 016	94,64
Muut henkilöstösivukulut	6 646 053	79 902	6 725 955	6 084 020	90,46
Palvelujen ostot	143 264 243	93 270	143 357 513	149 340 664	104,17
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	16 046 818	54 570	16 101 388	15 954 776	99,09
Avustukset	17 578 319	0	17 578 319	18 744 208	106,63
Muut kulut	13 487 135	0	13 487 135	13 748 290	101,94
Yhteensä	321 891 183	1 646 610	323 537 793	326 414 220	100,89
			sisältää myyntitappioita	363 322	
TOIMINTAKATE	-243 026 445	-530 000	-243 556 445	-241 347 769	99,09
Verotulot	189 815 000	-2 100 000	187 715 000	190 130 778	101,29
Valtionosuudet	66 500 000	1 800 000	68 300 000	69 250 025	101,39
RAHOITUSTUOTOT JA KULUT					
Korkotuotot	142 000	0	142 000	135 612	95,50
Muut rahoitustuotot	832 110	0	832 110	2 272 460	273,10
Korkokulut	1 520 000	0	1 520 000	1 680 058	110,53
Muut rahoituskulut	0	0	0	205 414	
Yhteensä	-545 890	0	-545 890	522 599	-95,73
VUOSIKATE	12 742 665	-830 000	11 912 665	18 555 633	155,76
Poistot ja arvonalentumiset					
Suunnitelman mukaiset poistot	12 731 390	0	12 731 390	16 923 805	132,93
TILIKAUDEN TULOS	11 275	-830 000	-818 725	1 631 828	-199,31
Poistoeron lisäys/vähennys	81 500	0	81 500	81 505	100,01
TILIKAUDEN YLI/ALLIJÄÄMÄ	92 775	-830 000	-737 225	1 713 333	-232,40

Investointeihin sisältyvät sisäiset erät on eliminointu 27.773 euroa

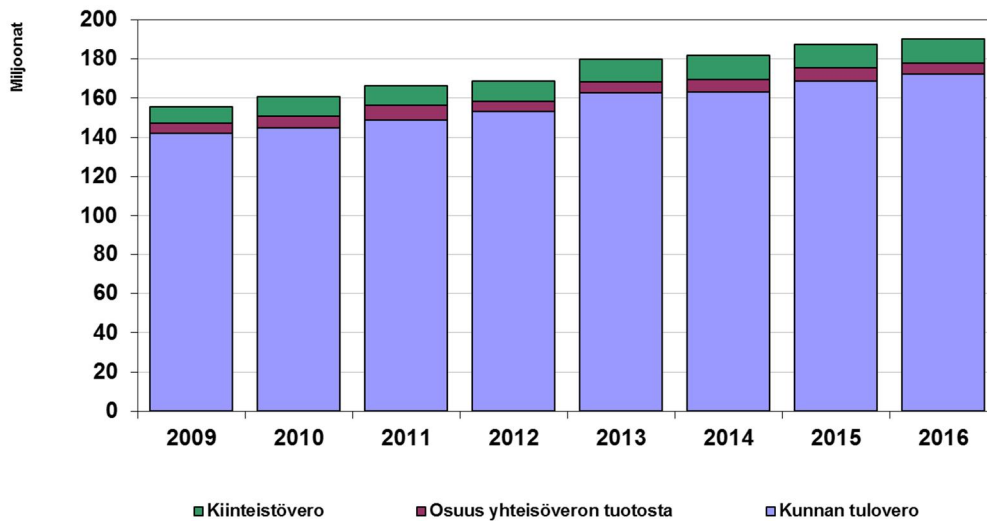
Ulkoiset toimintatuotot %-osuudet 2016, ilman myyntivoittoja**Ulkoiset toimintakulut 2016, %-osuudet, ilman käyttöomaisuuden myyntitappioita**

Seuraavissa taulukoissa on erikseen esitetty verotulojen ja valtionosuuksien toteutuminen euroina:

VEROTULOJEN ERITTELY

	2016				
	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteuma	Poikkeama
Verotulot	189 815 000	-2 100 000	187 715 000	190 130 778	-2 415 778
5000 Kunnan tulovero	171 951 000	-2 100 000	169 851 000	172 143 659	-2 292 659
5001 Kiinteistövero	12 498 000	0	12 498 000	12 405 284	92 716
5002 Osuus yhteisöveron tuotosta	5 366 000	0	5 366 000	5 581 835	-215 835

Verotulojen erittely 2009-2016

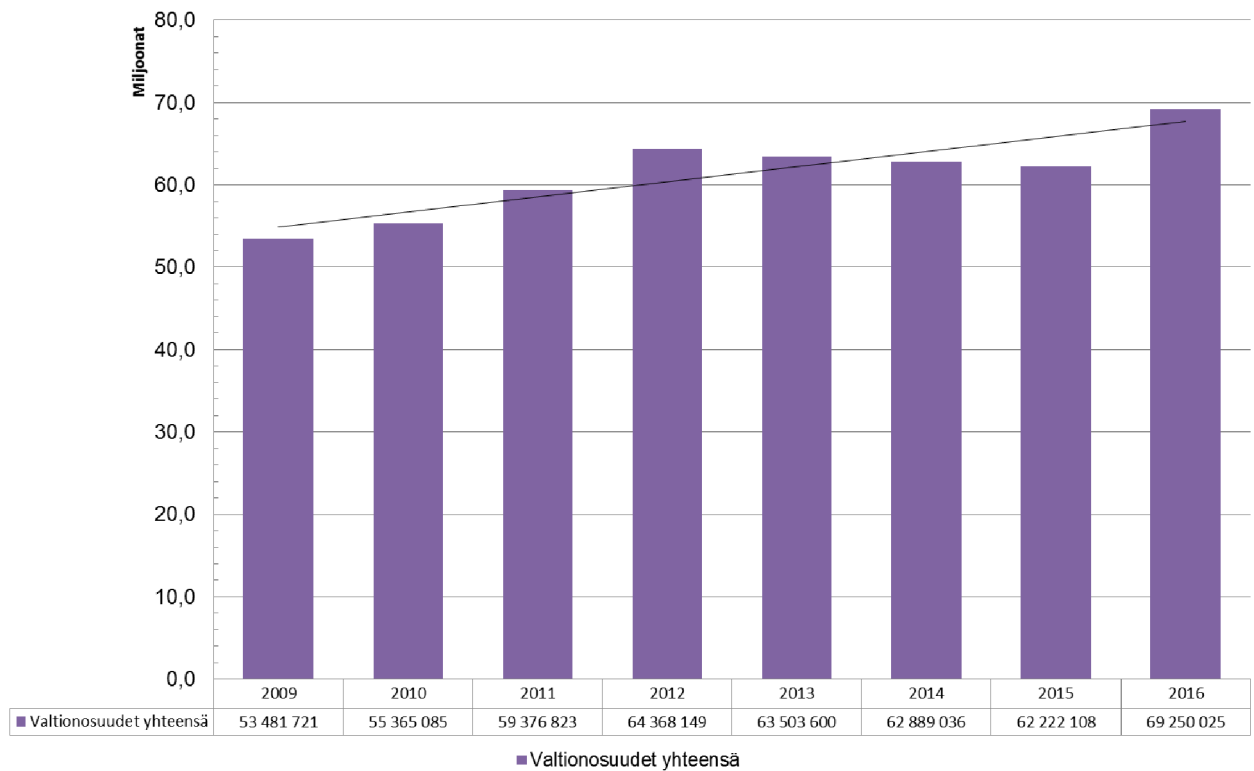

Ansiotulot - Vähennykset 2009 – 2016, tiedot veroennusteesta lokakuu 2016

Vero- vuosi	Tulovero- prosentti	Ansiotulot - vähennykset (1000 €)	Muutos %
2009	19,00	753 721	0,6
2010	19,50	764 962	1,5
2011	19,50	803 654	5,1
2012	19,50	832 855	3,6
2013	19,50	847 201	1,7
2014	20,00	862 168	1,8
2015*	20,50	870 350	0,9
2016*	20,50	884 113	1,6
2017*	20,50	876 622	-0,8

* ennuste

Valtionosuudet 2009-2016

VALTIONOSUUKSIEN ERITTELY 2016

2016

	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteuma	Poikkeama
Valtionosuudet	66 500 000	1 800 000	68 300 000	69 250 025	950 025
Kunnan peruspalvelujen valtionosuus, ml. tasaukset	70 540 000	1 800 000	72 340 000	72 059 895	-280 105
Opetus- ja kulttuuritoimen muut valtionosuudet	-4 040 000	0	-4 040 000	-2 809 870	1 230 130

10.2.1. Käyttötalouden toteutuminen 2016

	TP 2015	TA 2016 alkup	Imr	TA 2016	Käyttö 2016	Jäljellä	Käyttö %
10 Keskusvaalilautakunta							
Tuotot	76 297	0	0	0	0	0	0
Kulut	-178 409	-1 360	0	-1 360	-2 825	1 465	207,7
Netto	-102 112	-1 360	0	-1 360	-2 825	1 465	207,7
12 Tarkastuslautakunta							
Tuotot	0	0	0	0	0	0	0
Kulut	-63 966	-83 120	0	-83 120	-74 081	-9 039	89,1
Netto	-63 966	-83 120	0	-83 120	-74 081	-9 039	89,1
14 Yleinen luottamushenkilöhallinto							
Tuotot	0	0	0	0	0	0	0
Kulut	-874 990	-780 450	0	-780 450	-676 840	-103 610	86,7
Netto	-874 990	-780 450	0	-780 450	-676 840	-103 610	86,7
16 Keskushallinto							
Tuotot	3 276 177	3 335 360	0	3 335 360	3 430 816	-95 456	102,9
Kulut	-10 028 005	-13 499 480	0	-13 499 480	-13 988 177	488 697	103,6
Netto	-6 751 828	-10 164 120	0	-10 164 120	-10 557 361	393 241	103,9
20 Perusturvalautakunta							
Tuotot	22 471 341	20 403 598	0	20 403 598	24 585 781	-4 182 183	120,5
Kulut	-171 299 737	-165 877 190	0	-165 877 190	-169 746 011	3 868 821	102,3
Netto	-148 828 395	-145 473 592	0	-145 473 592	-145 160 230	-313 362	99,8
30 Kasvatus- ja opetuslautakunta							
Tuotot	8 694 846	7 373 480	1 023 340	8 396 820	8 740 029	-343 209	104,1
Kulut	-81 289 631	-81 525 390	-1 553 340	-83 078 730	-81 654 535	-1 424 195	98,3
Netto	-72 594 785	-74 151 910	-530 000	-74 681 910	-72 914 506	-1 767 404	97,6
40 Kulttuuri- ja vapaa-aikailt							
Tuotot	1 960 663	1 757 130	93 270	1 850 400	1 917 101	-66 701	103,6
Kulut	-13 171 293	-13 269 400	-93 270	-13 362 670	-13 269 351	-93 319	99,3
Netto	-11 210 630	-11 512 270	0	-11 512 270	-11 352 249	-160 021	98,6
50 Tekninen lautakunta							
Tuotot	36 865 457	38 415 880	0	38 415 880	38 320 823	95 057	99,8
Kulut	-40 813 072	-42 097 030	0	-42 097 030	-41 944 308	-152 722	99,6
Netto	-3 947 615	-3 681 150	0	-3 681 150	-3 623 485	-57 665	98,4
60 Kaupunkisuunnittelulautakunta							
Tuotot	1 156 649	1 161 240	0	1 161 240	1 279 805	-118 565	110,2
Kulut	-2 270 865	-2 531 930	0	-2 531 930	-2 486 514	-45 416	98,2
Netto	-1 114 216	-1 370 690	0	-1 370 690	-1 206 709	-163 981	88
65 Ympäristö- ja rakennusltk							
Tuotot	554 376	572 470	0	572 470	669 934	-97 464	117
Kulut	-1 211 514	-1 260 840	0	-1 260 840	-1 211 874	-48 966	96,1
Netto	-657 138	-688 370	0	-688 370	-541 940	-146 430	78,7
66 Ympäristö- ja rak.ltk. jaosto							
Tuotot	629 837	655 060	0	655 060	630 485	24 575	96,2
Kulut	-985 356	-1 030 960	0	-1 030 960	-996 383	-34 577	96,6
Netto	-355 518	-375 900	0	-375 900	-365 897	-10 003	97,3
90 Rahoitus							
Tuotot	6 399 647	5 254 130	0	5 254 130	5 519 561	-265 431	105,1
Kulut	-282 650	0	0	0	-363 322	363 322	*****
Netto	6 116 997	5 254 130	0	5 254 130	5 156 240	97 890	98,1
RAPORTTI YHTEENSÄ							
Tuotot	82 085 291	78 928 348	1 116 610	80 044 958	85 094 336	-5 049 378	106,3
Kulut	-322 469 487	-321 957 150	-1 646 610	-323 603 760	-326 414 220	2 810 460	100,9
Netto	-240 384 196	-243 028 802	-530 000	-243 558 802	-241 319 884	-2 238 918	99,1

10.3. Investointi ja rahoitusosan toteutuminen

Alkuperäisen talousarvion mukaiset investointimäärärahat olivat 25,4 milj. euroa ja myönnettyjen ylitysten sekä edelliseltä vuodelta kaupunginhallituksen päätöksellä siirrettyjen määrärahojen kanssa yhteensä 40,0 milj. euroa. Määrärahoja siirrettiin ja lisättiin kaupunginvaltuuston päätöksellä muun muassa irtaimistohankintoihin, Anttilan koulun remontointiin, Roution koulun rakentamiseen, vastaanottokodin rakentamiseen, Nummentaustan alueen koulun ja päiväkodin rakentamiseen sekä Pusulan terveyskeskuksen remontointiin. Vuoden aikana investointeihin käytettiin 27,2 milj. euroa. Aikataulultaan viivästyneitä tai toistaiseksi toteutumatta jääneitä hankkeita oli yhteensä 12,8 milj. euroa, joista merkittävimmät olivat Anttilan koulu, Nummi-Pusulan koulu, Roution koulu, sekä Rauhalan koulu.

Hankkeiden siirtymisestä oli seurauksena, että merkittäviä määrärahojen ylityksiä ei myöskään syntynyt.

Investointeihin kohdistuneita rahoitusosuuksia kirjattiin 0,05 milj. euroa. Käyttöomaisuuden myyntitulot olivat 3,7 milj. euroa, jotka alittivat talousarvion 1,0 milj. eurolla. Varsinaisen toiminnan ja investointien nettokassavirta oli alkuperäisessä talousarviossa 10,5 milj. euroa alijäämäinen. Talousarvion muutosten jälkeen alijäämäksi ennustettiin 2. kolmannesvuosiraportissa 12,7 milj. euroa. Investointihankkeiden siirtymisen sekä talousarvio muutoksia paremman vuosikatteen myötä toiminnan ja investointien rahavirta muodostui 7,7 milj. euroa alijäämäiseksi.

Kun toiminnan tulorahoitusta investointeihin oli 15,7 milj. euroa, rahoitettiin investoinneista 68,4 % lainoituksella. Alkuperäisessä talousarviossa lainamäärän arvioitiin kasvavan 9,9 milj. euroa ja 2. kolmannesvuosiraportin ennusteessa 12,3 milj. euroa. Toteutunut rahoitustarve 7,7 milj. euroa kaletettiin 11,0 milj. euron lainamäärän kasvulla, josta saamisten 5,6 milj. euron muutoksen jälkeen saatiin 1,7 milj. euron korottomien velkojen lisäyksellä ja 0,4 milj. euron liittymismaksuilla. Kaupungin kassavarat vähenivät vuoden kuluessa 0,3 milj. euroa.

10.3.1. Investointiosan toteutuminen 2016

KAUPUNGINHALLITUS	Talousarvio	Ta-muutokset	Yhteensä	Käyttö 2016	Jäljellä	Käyttö %
901 Kaupunginhallitus						
Tuotot	4 700 000,00	0,00	4 700 000,00	3 691 925,62	1 008 074,00	78,6
Kulut	-660 000,00	-440 000,00	-1 100 000,00	-750 006,68	-349 993,00	68,2
Netto	4 040 000,00	-440 000,00	3 600 000,00	2 941 918,94	658 081,00	81,7
912-915 Tietohallinto						
Kulut	-600 000,00	0,00	-600 000,00	-483 984,04	-116 015,96	80,7
Netto	-600 000,00	0,00	-600 000,00	-483 984,04	-116 015,96	80,7
Kaupunginhallitus yhteensä						
Tuotot	4 700 000,00	0,00	4 700 000,00	3 691 925,62	1 008 074,00	78,6
Kulut	-1 260 000,00	-440 000,00	-1 700 000,00	-1 233 990,72	-466 008,96	72,6
Netto	3 440 000,00	-440 000,00	3 000 000,00	2 457 934,90	542 065,04	81,9
			sisältää myyntivoitto,	2 765 158,93		
PERUSTURVALAUTAKUNTA	Talousarvio	Ta-muutokset	Yhteensä	Käyttö 2016	Jäljellä	Käyttö %
921 Vanhus- ja vammaispalvelut						
Tuotot	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
Kulut	-500 000,00	0,00	-500 000,00	-286 918,98	-213 081,00	57,4
Netto	-500 000,00	0,00	-500 000,00	-286 918,98	-213 081,00	57,4
923 Perusterv.huollon avopalvelut						
Tuotot	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
Kulut	-40 000,00	0,00	-40 000,00	-45 556,73	5 556,73	113,9
Netto	-40 000,00	0,00	-40 000,00	-45 556,73	5 556,73	113,9
924 Suunterveydenhuolto						
Tuotot	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
Kulut	-110 000,00	0,00	-110 000,00	-53 232,78	-56 767,00	48,4
Netto	-110 000,00	0,00	-110 000,00	-53 232,78	-56 767,00	48,4
Perusturvalautakunta yhteensä						
Tuotot	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
Kulut	-650 000,00	0,00	-650 000,00	-385 708,49	-264 291,27	59,3
Netto	-650 000,00	0,00	-650 000,00	-385 708,49	-264 291,27	59,3
KASVATUS- JA OPETUSLAUTAKUNTA	Talousarvio	Ta-muutokset	Yhteensä	Käyttö 2016	Jäljellä	Käyttö %
931 Varhaiskasvatuspalvelut						
Tuotot	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
Kulut	0,00	0,00	0,00	-34 044,80	34 045,00	
Netto	0,00	0,00	0,00	-34 044,80	34 045,00	
932 Perusopetus						
Tuotot	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
Kulut	-1 400 000,00	-310 000,00	-1 710 000,00	-1 581 713,15	-128 287,00	92,5
Netto	-1 400 000,00	-310 000,00	-1 710 000,00	-1 581 713,15	-128 287,00	92,5
933 Lukiokoulutus						
Tuotot	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
Kulut	0,00	0,00	0,00	-2 968,15	2 968,00	
Netto	0,00	0,00	0,00	-2 968,15	2 968,00	
Kasvatus- ja opetuslautakunta						
Tuotot	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
Kulut	-1 400 000,00	-310 000,00	-1 710 000,00	-1 618 726,10	-91 274,00	94,7
Netto	-1 400 000,00	-310 000,00	-1 710 000,00	-1 618 726,10	-91 274,00	94,7
KULTTUURI- JA VAPAA- AIKALAUTAKUNTA	Talousarvio	Ta-muutokset	Yhteensä	Käyttö 2016	Jäljellä	Käyttö %
940 Sivistystoimen hallinto						
Tuotot	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
Kulut	-200 000,00	0,00	-200 000,00	-193 776,82	-6 223,00	96,9
Netto	-200 000,00	0,00	-200 000,00	-193 776,82	-6 223,00	96,9

TEKNINEN LAUTAKUNTA	Talousarvio	Ta-muutokset	Yhteensä	Käyttö 2016	Jäljellä	Käyttö %
950 Teknisen toimen hallinto ja talous						
Tuotot	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
Kulut	-15 000,00	0,00	-15 000,00	0,00	-15 000,00	0,0
Netto	-15 000,00	0,00	-15 000,00	0,00	-15 000,00	0,0
954 Kadut ja yleiset alueet						
Tuotot	0,00	0,00	0,00	32 700,00	-32 700,00	
Kulut	-3 440 000,00	-474 000,00	-3 914 000,00	-3 706 720,85	-207 279,00	94,7
Netto	-3 440 000,00	-474 000,00	-3 914 000,00	-3 674 020,85	-239 979,00	93,9
			sisältää myyntivoitto	25 137,50		
955 Tilapalvelut						
Tuotot	25 000,00	0,00	25 000,00	48 000,00	-23 000,00	192,0
Kulut	-14 870 000,00	-12 837 080,00	-27 707 080,00	-17 189 710,97	-10 517 369,00	62,0
Netto	-14 845 000,00	-12 837 080,00	-27 682 080,00	-17 141 710,97	-10 540 369,00	61,9
956 Vesi- ja viemärlaitos						
Tuotot	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
Kulut	-2 980 000,00	-616 800,00	-3 596 800,00	-2 736 777,25	-860 023,00	76,1
Netto	-2 980 000,00	-616 800,00	-3 596 800,00	-2 736 777,25	-860 023,00	76,1
960 Ruoka- ja siivouspalvelut						
Tuotot	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
Kulut	-420 000,00	0,00	-420 000,00	-52 536,07	-367 464,00	12,5
Netto	-420 000,00	0,00	-420 000,00	-52 536,07	-367 464,00	12,5
Tekninen lautakunta yhteensä						
Tuotot	25 000,00	0,00	25 000,00	80 700,00	-55 700,00	322,8
Kulut	-21 725 000,00	-13 927 880,00	-35 652 880,00	-23 685 745,14	-11 967 135,00	66,4
Netto	-21 700 000,00	-13 927 880,00	-35 627 880,00	-23 605 045,14	-12 022 835,00	66,3
YMPÄRISTÖ JA RAKENNUSLAUTAKUNTA						
952 Kiinteistötoimi						
Tuotot	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
Kulut	-118 000,00	0,00	-118 000,00	-70 929,50	-47 070,00	60,1
Netto	-118 000,00	0,00	-118 000,00	-70 929,50	-47 070,00	60,1
INVESTOINNIT YHTEENSÄ						
Tuotot	4 725 000,00	0,00	4 725 000,00	3 772 625,62	952 374,00	79,8
Kulut	-25 353 000,00	-14 677 880,00	-40 030 880,00	-27 188 876,77	-12 842 002,23	67,9
Netto	-20 628 000,00	-14 677 880,00	-35 305 880,00	-23 416 251,15	-11 889 628,23	66,3
			sisältää myyntivoitto	2 790 296,43		

10.3.2. Rahoituslaskelman toteutuminen

LOHJAN KAUPUNKI	RAHOITUSLASKELMA				
	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvion muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma	Toteutuma %
Ulkoiset					
TOIMINNAN RAHOITUS					
Vuosikate	12 742 665	-830 000	11 912 665	18 555 633	155,76
Satunnaiset erät	0	0	0	0	
Tulorahoituksen korjauserät	-2 600 000	0	-2 600 000	-2 860 155	110,01
Yhteensä	10 142 665	-830 000	9 312 665	15 695 477	168,54
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA					
Investointimenot	25 353 000	14 677 880	40 030 880	27 188 877	67,92
Rahoitusosuudet investointimenoihin	25 000	0	25 000	48 000	
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	4 700 000	0	4 700 000	3 724 626	79,25
Yhteensä	20 628 000	14 677 880	35 305 880	23 416 251	66,32
Toiminnan ja investointien rahavirta	-10 485 335	-15 507 880	-25 993 215	-7 720 774	29,70
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA					
Antolainauksen muutokset					
Antolainojen lisäykset	0	0	0	29 040	
Antolainojen vähennykset	37 995	0	37 995	12 650	33,29
Yhteensä	37 995	0	37 995	-16 390	-43,14
Lainakannan muutokset					
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	15 800 000	5 600 000	21 400 000	20 000 000	93,46
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	5 858 000	0	5 858 000	6 924 668	118,21
Lyhytaikaisten lainojen muutos	0	0	0	-2 009 187	
Yhteensä	9 942 000	5 600 000	15 542 000	11 066 146	71,20
Oman pääoman muutos					
Muut maksuvalmiuden muutokset	-94 660	0	-94 660		
Toimeksiantojen varojen ja pääom. muutokset				-21 020	
Vaihto-omaisuuden muutos				-13 546	
Saamisten muutos				-5 643 676	
Korottomien pitkä- ja lyhytaik. velkojen muutos				1 702 539	
Liittymismaksut	600 000		600 000	364 954	
Rahoituksen rahavirta	10 485 335		16 085 335	7 439 006	
Yhteensä			-9 907 880	-281 768	
KASSAVAROJEN MUUTOS				-281 768	
Kassavarat 31.12.				6 599 087	
Kassavarat 1.1.				6 880 855	

Kaupunginvaltuusto lisäsi päätöksellään 8.6.2016 § 60 lainanottovaltuutta 5.6 milj. euroa ja talousarvion muuttamisen jälkeen lainanottovaltuutus oli kokonaisuudessaan 21,4 milj. euroa.

10.3.3. Useammalle tilikaudelle jakaantuvat Investointiosan hankekohtaiset kustannukset

Investointiosan hankekohtaiset kustannukset, niiden hankkeiden osalta, joiden kustannukset jakaantuvat useammalle tilikaudelle									
Hanke	Kustannus-arvio	Päätös	Ed. vuosien käyttö	Alkuperäinen talousarvio 2016	Talousarvio muutokset 2016	Talousarvio muutosten jälkeen 2016	Toteutuma 2016	Poikkeama 2016	Kustannus-arviosta käytetty 31.12.2016
Keittiöratkaisut	6.910.000	kv 12.6.2013 § 110	7.361.964	400.000		400.000	274.196	125.804	7.636.160
Ojaniittu hanke	11.700.000	kv 10.10.2012 § 85	11.174.330	500.000	1.468.000	1.968.000	2.022.080	-54.080	13.196.410
Lastensuojeluyksikkö	3.220.000	kv 13.11.2013 § 163	3.060.949		30.000	30.000	22.857	-7.143	3.083.806
Routionmäki hanke	11.250.000	kv 14.5.2014 § 60	1.016.559	5.500.000	1.984.000	6.984.000	6.446.275	-537.725	7.462.834
Anttilan koulu ja väistötilat	9.956.080	kv 13.4.2016 § 35		400.000	9.246.080	9.646.080	3.923.869	-5.722.211	3.923.869
Nummen koulu-keskus	7.570.000	kv 13.4.2016 § 30		1.500.000		1.500.000	228.603	-1.271.397	228.603
Harjula nuorisokeskus	250.000	kv 12.10.2016 § 84		100.000	150.000	250.000	198.481	-51.519	198.481

10.3.4. Yhteenveto määrärahojen ja tuloarvioiden toteutumisesta 2016

	Sitovuus	Määrärahat / menoarviot					Tuloarviot				
		Alkup. talousarvio	TA:n muutokset	TA muut:n jälkeen	Toteutuma	Poikkeama	Alkup. talousarvio	TA:n muutokset	TA muut:n jälkeen	Toteutuma	Poikkeama
Käyttötaloulososa											
Keskusvaalilautakunta	N	1 360	0	1 360	2 806	-1 446					
Tarkastuslautakunta	N	83 120	0	83 120	74 074	9 046					
Yleinen luottamush.hallinto	N	780 450	0	780 450	676 005	104 445					
Keskushallinto	N	10 164 120	0	10 164 120	10 553 787	-389 667					
Perusturvalautakunta	N	145 473 592	0	145 473 592	145 111 192	362 400					
Kasvatus- ja opetuslautakunta	N	74 151 910	530 000	74 681 910	72 758 941	1 922 969					
Kulttuuri- ja vapaa-aikalk	N	11 512 270	0	11 512 270	11 336 873	175 397					
Tekninen lautakunta	N	3 681 150	0	3 681 150	3 854 466	-173 316					
Kaupunkisuunnittelulautakunta	N	1 370 690	0	1 370 690	1 205 873	164 817					
Ympäristö- ja rakennusltk	N	688 370	0	688 370	541 552	146 818					
Ympäristö ja rak.ltk.jaosto	N	375 900	0	375 900	364 845	11 055					
Rahoitusosa	B										
Pysyvien vast. myyntivoitot	B						2 600 000	0	2 600 000	2 865 317	-265 317
Tulorahoituksen korjauserät	B						-2 600 000	0	-2 600 000	-2 865 317	265 317
Yhdistymisavustus	B						2 654 130	0	2 654 130	2 654 133	-3
Pystyvien vast.myyntitappiot	B	0	0	0	363 322	-363 322					
Tuloslaskelmaosa											
Verotulot	B						189 818 000	-2 100 000	187 718 000	190 130 778	-2 412 778
Valtionosuudet	B						66 500 000	1 800 000	68 300 000	69 250 025	-950 025
Korkotulot	B						142 000	0	142 000	135 612	6 388
Muut rahoitustulot	B						832 110	0	832 110	2 272 457	-1 440 347
Korkomenot	B	1 520 000	0	1 520 000	1 680 058	-160 058					
Muut rahoitusmenot	B	0	0	0	205 414	-205 414					
Invenstointiosa											
<i>Kaupunginhallitus</i>											
Pysyvät vastaavat. arvopaperit	B	0	0	0	12 531	-12 531	0	0	0	841 015	-841 015
Kiinteä omaisuus	B	660 000	440 000	1 100 000	737 476	362 524	2 500 000	0	2 500 000	696 956	1 803 044
Vuokratalojen myynti	B	0	0	0	0		2 200 000	0	2 200 000	2 153 955	46 045
Irtain omaisuus	B										
Tietohallinto	B	600 000	0	600 000	483 984	116 016					
<i>Perusturvalautakunta</i>											
Niilonpirtti	B	450 000	0	450 000	236 920	213 080					

Terveysasemien varustus	B	40 000	0	40 000	43 766	-3 766					
Terveysneuvonnan varustus	B	0	0	0	1 791	-1 791					
Hammashoitoloiden laitteet	B	110 000	0	110 000	53 233	56 767					
Vuodeosastojen varustus	B	50 000	0	50 000	49 999	1					
<i>Kasvatus- ja opetuslautakunta</i>											
Irtain omaisuus											
Anttilan koulu	B	0	310 000	310 000	310 008	-8					
Ojaniittutalo	B	1 000 000	0	1 000 000	919 186	80 814					
Opetustoimen erittel. kohteet	B	180 000	0	180 000	168 077	11 923					
TVT	B	220 000	0	220 000	221 455	-1 455					
Lukion erittelemättömät	B	0	0	0	0	0					
<i>Kulttuuri- ja vapaa-aikalk</i>											
Irtain omaisuus											
Sivistystoimen erittelem. kohteet	B	200 000	0	200 000	193 777	6 223					
<i>Tekninen lautakunta</i>											
Tekn.toimen tietojärjestelmät	B	15 000	0	15 000	0	15 000					
Tilapalvelut											
Mäntynummen terv.asema	B	0	30 000	30 000	15 082	14 918					
Lohjan palvelukeskus	B	250 000	0	250 000	195 437	54 563					
Pusulän terv.asema/vanhanikoti	B	0	67 000	67 000	27 244	39 756					
Vastaanottokoti	B	0	30 000	30 000	22 857	7 143					
Pääterveysasema	B	1 200 000	0	1 200 000	1 105 774	94 226					
Perusturvan erittelem.	B	500 000	0	500 000	149 201	350 799					
Mäntylän pk	B	150 000	0	150 000	8 990	141 010					
Metsolan koulu	B	0	34 000	34 000	321 903	-287 903					
Muijalan koulu	B	0	10 000	10 000	26 669	-16 669					
Anttilan koulu	B	400 000	9 246 080	9 646 080	3 907 620	5 738 460					
Harjun koulu	B	200 000	0	200 000	1 855	198 145					
Nummentaustan koulu/pk	B	500 000	1 468 000	1 968 000	2 022 080	-54 080	25 000	0	25 000	0	25 000
Järnefeldtin koulu	B	0	95 000	95 000	221 324	-126 324					
Rauhalan koulu	B	600 000	0	600 000	51 252	548 748					
Karjalohjan koulu	B	150 000	60 000	210 000	41 770	168 230					
Nummi-Pusulän koulu	B	1 500 000	0	1 500 000	228 282	1 271 718	0	0	0	0	0
Opetustoimen erittel. kohteet	B	700 000	0	700 000	437 070	262 930					
Roution alueen koulu ym. Hankeselvitys	B	5 500 000	1 484 000	6 984 000	6 446 063	537 937					
Tytyrin koulu	B	0	163 000	163 000	48 973	114 027					
Hiiden Opisto	B	100 000	0	100 000	0	100 000					
Lohjan lukio	B	150 000	0	150 000	80 614	69 386					
Sivistystoimen erittelem. kohteet	B	100 000	0	100 000	161 522	-61 522					
Koulujen lähipihat	B	200 000	0	200 000	53 956	146 044	0	0	0	48 000	-48 000
Virkkalan kirjasto	B	300 000	0	300 000	36 282	263 718					

Sammatin kirjasto	B	200 000	0	200 000	1 325	198 675						
Harjula	B	100 000	150 000	250 000	197 874	52 126						
Lohjan teatteri	B	150 000	0	150 000	24 808	125 192	0					
Kaivosmuseo	B	450 000	0	450 000	257 880	192 120	0	0	0	0	0	0
Lohjan Liikuntakeskus	B	70 000	0	70 000	49 919	20 081						
Tulevat hankkeet suunnittelu	B	50 000	0	50 000	77 840	-27 840						
Kattoturvavarusteet	B	150 000	0	150 000	160 815	-10 815						
Monkola	B	300 000	0	300 000	220 273	79 727						
Teknisen toimen erittel.kohteet	B	200 000	0	200 000	155 076	44 924						
Aluekeittiöratkaisu	B	400 000	0	400 000	274 196	125 804						
ATK valvontalaitteet	B	100 000	0	100 000	99 032	968						
LVV saneeraustyöt	B	200 000	0	200 000	58 853	141 147						
Kadut ja yleiset alueet	B											
Liikenneväylät eritt.kohteet	B	2 050 000	0	2 050 000	2 439 022	-389 022						
Keskustan puistoal.parantaminen	B	0	0	0	0	0						
Hiidenpuronkaaren aluesaneeraus	B	0	56 000	56 000	62 207	-6 207						
Sunihaan aluesaneeraus	B	0	219 000	219 000	54 000	165 000						
Uudet kaava-alueet	B	350 000	0	350 000	24 193	325 807						
Kyrkstadin kaava-alue	B	0	91 000	91 000	100 053	-9 053						
Roution Peipontie	B	0	99 000	99 000	142 972	-43 972						
Nummen kirkonkylä	B	0	9 000	9 000	0	9 000						
Aluesaneeraus	B	200 000	0	200 000	0	200 000						
Harjun urheilukenttä	B	300 000	0	300 000	318 506	-18 506						
Puistot, kentät, maa- ja metsäalueet	B	240 000	0	240 000	274 139	-34 139						
Liikunta-alueet erittelemättömät	B	50 000	0	50 000	44 497	5 503						
Maastoliikuntareitit	B	50 000	0	50 000	48 781	1 219						
Keskusta-alueen katujen parantaminen	B	100 000	0	100 000	65 848	34 152						
Vesi- ja viemärlaitos												
Erittelemättömät kohteet	B	880 000	0	880 000	539 678	340 322						
Uudet kaava-alueet	B	700 000	0	700 000	452 816	247 184						
Kyrkstadin kaava-alue	B	0	13 000	13 000	61 625	-48 625						
Maksjoen alueen saneeraus	B	200 000	0	200 000	0	200 000						
Roution Peipontie	B	0	82 000	82 000	353 553	-271 553						
Sunihaan aluesaneeraus	B	0	289 000	289 000	89 693	199 307						
Asemanpellon saneeraus	B	0	156 000	156 000	0	156 000						
Aseman vesitornin kunnostaminen	B	1 200 000	0	1 200 000	1 192 757	7 243						
Jätevesipumppaamon uusiminen	B	0	76 800	76 800	46 655	30 145						
Irtain omaisuus												
Konekeskus	B	100 000	0	100 000	132 500	-32 500	0	0	0	32 700	-32 700	
Keittiölaitteet	B	395 000	0	395 000	43 850	351 150						

Siivous yläpölyn tarvikehankinnat	B	25 000	0	25 000	8 686	16 314						
<i>Ympäristötoimi</i>					0							
Mittauskalusto	B	30 000	0	30 000	21 130	8 871						
ATK ohjelmat	B	40 000	0	40 000	0	40 000						
Sähköinen kauppapaikka	B	48 000	0	48 000	49 800	-1 800	0	0	0	0	0	0
Rahoitusosa												
Antolainauksen muutokset												
Antolainasaamisten väh/lis	B		0	0	29 040	-29 040	37 995	0	37 995	12 650	25 345	
Lainakannan muutokset												
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	B	5 858 000	0	5 858 000	6 924 668	-1 066 668						
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	B						15 800 000	0	15 800 000	20 000 000	-4 200 000	
Lyhytaik. lainojen muutos	B		0	0	2 009 187	-2 009 187	0	0	0	0	0	
Oman pääoman muutokset												
Vaikutus maksuvalmiuteen	B						505 340	0	505 340	-3 610 750	4 116 090	
Yhteensä		281 013 932	15 207 880	296 221 812	284 880 977	11 340 835	281 014 575	-300 000	280 714 575	284 617 531	-3 902 956	
Käyttötalouden tulot		73 674 218	1 116 610	74 790 828	79 574 775	-4 783 947	73 674 218	1 116 610	74 790 828	79 574 775	-4 783 947	
Yhteensä		354 688 150	16 324 490	371 012 640	364 455 752	6 556 888	354 688 793	816 610	355 505 403	364 192 306	-8 686 903	

N = sitovuus nettomääräraha/-tuloarvio

B = bruttomääräraha/-tuloarvio

11. Tilinpäätöslaskelmat ja liitetiedot

TILINPÄÄTÖSLASKELMAT JA LIITETIEDOT

11.1. Lohjan kaupungin tuloslaskelma

	31.12.2016	31.12.2015
TOIMINTATUOTOT		
Myyntituotot	14 284 423,46	15 447 983,61
Maksutuotot	17 060 709,13	16 583 501,21
Tuet ja avustukset	7 955 137,24	9 179 218,96
Muut tuotot	10 084 720,86	10 320 172,78
Yhteensä	49 384 990,69	51 530 876,56
TOIMINTAKULUT		
Henkilöstökulut		
Palkat ja palkkiot	98 895 709,50	99 604 375,47
Henkilöstösivukulut		
Eläkekulut	23 646 016,29	24 369 767,94
Muut henk.sivukulut	6 084 019,56	5 812 376,82
Palvelujen ostot	122 667 542,24	124 592 353,29
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	15 635 666,57	15 295 076,74
Avustukset	18 726 267,71	17 054 364,34
Muut kulut	5 077 537,53	5 236 193,69
Yhteensä	290 732 759,40	291 964 508,29
TOIMINTAKATE	-241 347 768,71	-240 433 631,73
Verotulot	190 130 777,62	187 476 296,41
Valtionosuudet	69 250 025,00	62 222 108,00
RAHOITUSTUOTOT JA KULUT		
Korkotuotot	135 611,66	131 428,50
Muut rahoitustuotot	1 543 091,20	1 766 528,26
Korkokulut	950 689,90	1 201 040,41
Muut rahoituskulut	205 414,18	215 315,37
Yhteensä	522 598,78	481 600,98
VUOSIKATE	18 555 632,69	9 746 373,66
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	16 923 804,74	13 631 752,38
TILIKAUDEN TULOS	1 631 827,95	-3 885 378,72
Poistoeron lisäys/vähennys	81 504,82	81 504,82
TILIKAUDEN YLI/ALIJÄÄMÄ	1 713 332,77	-3 803 873,90

11.2. Lohjan kaupungin rahoituslaskelma

	31.12.2016	31.12.2015
TOIMINNAN RAHAVIRTA		
Vuosikate	18 555 632,69	9 746 373,66
Tulorahoituksen korjaukset	-2 860 155,33	-2 277 590,28
Yhteensä	15 695 477,36	7 468 783,38
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA		
Investointimenot	27 188 876,77	25 586 223,53
Rahoitusosuudet investointimenoihin	48 000,00	688 676,94
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	3 724 625,62	3 142 695,48
Yhteensä	23 416 251,15	21 754 851,11
Toiminnan ja investointien rahavirta	-7 720 773,79	-14 286 067,73
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA		
Antolainojen lisäys	29 040,00	0,00
Antolainojen vähennys	12 650,00	101 041,91
Yhteensä	-16 390,00	101 041,91
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	20 000 000,00	16 000 000,00
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	6 924 667,62	7 014 219,54
Lyhytaikaisten lainojen muutos	-2 009 186,71	4 264 013,21
Yhteensä	11 066 145,67	13 249 793,67
Oman pääoman muutokset	0,00	0,00
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	-21 020,24	-202 682,41
Vaihto-omaisuuden muutos	-13 546,32	-4 518,68
Saamisten muutos	-5 643 676,02	1 074 812,71
Korottomien velkojen muutos	1 702 538,88	1 796 604,14
Liittymismaksut	364 953,55	408 425,15
Yhteensä	-3 610 750,15	3 072 640,91
Rahoituksen rahavirta	7 439 005,52	16 423 476,49
Yhteensä	-281 768,27	2 137 408,76
KASSAVAROJEN MUUTOS	-281 768,27	2 137 408,76
Kassavarat 31.12.	6 599 086,61	6 880 854,88
Kassavarat 1.1.	6 880 854,88	4 743 446,12

11.3. Lohjan kaupungin tase

V A S T A A V A A	31.12.2016	31.12.2015
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Aineettomat hyödykkeet		
Aineettomat oikeudet	770 556,40	830 479,99
Muut pitkävaikutteiset menot	1 812 802,38	2 031 311,82
	2 583 358,78	2 861 791,81
Aineelliset hyödykkeet		
Maa- ja vesialueet	38 201 911,72	37 572 022,09
Maa- ja vesialueiden arvonkorotus	126 981,88	126 981,88
Rakennukset	124 901 958,41	119 837 648,43
Kiinteät rakenteet ja laitteet	61 793 770,38	60 250 642,85
Koneet ja kalusto	5 436 629,46	4 644 747,72
Ennakkomaksut ja kesken- eräiset hankinnat	12 494 670,08	12 066 049,91
	242 955 921,93	234 498 092,88
Sijoitukset		
Osakkeet ja osuudet	30 281 989,05	29 466 831,90
Muut lainasaamiset	3 282 128,62	3 265 738,62
Muut saamiset	198 656,00	198 656,00
	33 762 773,67	32 931 226,52
TOIMEKSIANTOJEN VARAT		
Toimeksiantojen varat		
Valtion toimeksiannot	0,00	0,00
Lahjoitusrahastojen erityiskatteet	828 620,96	916 016,77
	828 620,96	916 016,77
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Vaihto-omaisuus		
Aineet ja tarvikkeet	78 007,90	64 461,58
Saamiset		
Pitkäaikaiset saamiset		
Muut saamiset	578 159,00	880 642,25
	578 159,00	880 642,25
Lyhytaikaiset saamiset		
Myyntisaamiset	4 931 765,60	5 078 871,24
Lainasaamiset	35 916,54	183 657,21
Muut saamiset	5 392 693,82	2 023 518,76
Siirtosaamiset	3 991 062,58	1 119 232,06
	14 351 438,54	8 405 279,27
Rahoitusarvopaperit		
Osakkeet ja osuudet	592 075,92	592 075,92
Rahat ja pankkisaamiset		
	6 007 010,69	6 288 778,96
Vastaavaa yhteensä	301 737 367,39	287 438 365,96

VASTATTAVAA	31.12.2016	31.12.2015
OMA PÄÄOMA		
Peruspääoma	127 910 088,46	127 910 088,46
Arvonkorotusrahasto	126 981,88	126 981,88
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä	6 881 231,50	10 685 105,40
Tilikauden yli-/alijäämä	1 713 332,77	-3 803 873,90
Oma pääoma yhteensä	136 631 634,61	134 918 301,84
POISTOERO JA VAPAAEHTOISET VARAUKSET		
Poistoero	1 602 528,09	1 684 032,91
PAKOLLISET VARAUKSET		
Eläkevastuuvaraukset	17 256,43	26 435,59
Muut pakolliset varaukset	658 361,54	1 007 230,95
	675 617,97	1 033 666,54
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT		
Valtion toimeksiannot	436,00	436,00
Lahjoitusrahastojen pääomat	1 245 949,98	1 363 381,36
Muut toimeksiantojen pääomat	15 685,88	6 670,55
	1 262 071,86	1 370 487,91
VIERAS PÄÄOMA		
Pitkäaikainen		
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	63 089 984,98	71 760 728,60
Lainat julkisyhteisöiltä	170 000,00	325 000,00
Muut velat, liittymismaksut	7 410 477,73	7 045 524,18
	70 670 462,71	79 131 252,78
Lyhytaikainen		
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	49 670 743,62	29 747 667,62
Lainat julkisyhteisöiltä	155 000,00	177 000,00
Lainat konserniyhtiöiltä	5 769 656,80	5 778 843,51
Saadut ennakot	218 000,00	155 058,75
Ostovelat	13 922 373,58	10 730 520,70
Muut velat	2 213 597,24	2 175 242,24
Siirtovelat	18 945 680,91	20 536 291,16
	90 895 052,15	69 300 623,98
Vastattavaa yhteensä	301 737 367,39	287 438 365,96

11.4. Konsernituloslaskelma

	31.12.2016	31.12.2015
Toimintatuotot	156 079 363,14	158 873 626,86
Toimintakulut	402 266 869,67	396 728 676,25
Osuus osakkuusyhteisöjen voitosta/tappiosta	128 245,12	-80 258,90
Toimintakate	-246 059 261,41	-237 935 308,29
Verotulot	190 130 777,62	187 476 296,41
Valtionosuudet	81 722 139,82	75 054 517,76
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotuotot	54 372,91	63 790,86
Muut rahoitustuotot	795 308,89	989 145,86
Korkokulut	1 899 535,94	2 299 512,18
Muut rahoituskulut	630 836,54	690 805,71
Vuosikate	24 112 965,35	22 658 124,71
Suunnitelman mukaiset poistot	25 397 808,37	21 897 139,64
Omistuksen eliminointierot negatiivinen	607 472,44	193 002,24
Arvon alentumiset	201 638,59	0,00
Poistot ja arvonalentumiset	26 206 919,40	22 090 141,88
Tilikauden tulos	-2 093 954,05	567 982,83
Tilinpäätössiirrot	-7 519,50	-1 549,28
Tilikauden verot	-376 990,17	-376 023,58
Laskennalliset verot	50 961,33	-164 568,87
Vähemmistöosuudet	40 014,74	12 028,21
Tilikauden yli/alijäämä	-2 387 487,65	37 869,31

11.5. Konsernin rahoituslaskelma

	31.12.2016	31.12.2015
Toiminnan rahavirta		
Vuosikate	24 112 965,35	22 658 124,71
Tilikauden verot	-376 990,17	-376 023,58
Tulorahoituksen korjauserät	-1 302 181,79	-2 492 162,97
Toiminnan rahavirta yhteensä	22 433 793,39	19 789 938,16
Investointien rahavirta		
Investointimenot	41 049 096,87	41 877 840,68
Rahoitusosuudet investointimenoihin	70 224,02	1 447 477,84
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutus	2 209 737,57	3 339 059,43
Investointien rahavirta	-38 769 135,28	-37 091 303,41
Toiminnan ja investointien rahavirta	-16 335 341,89	-17 301 365,25
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten lisäykset	34 365,62	1 195,49
Antolainasaamisten vähennykset	3 929,68	35 775,94
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	30 326 881,14	23 756 266,53
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	11 555 145,60	11 494 618,35
Lyhytaikaisten lainojen muutos	-1 999 865,40	6 000 395,35
Oman pääoman muutokset	0,00	-173 501,14
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muut	-21 216,18	-200 250,78
Vaihto-omaisuuden muutos	-250 541,65	137 774,27
Saamisten muutokset	-3 182 345,87	-89 171,08
Korottomien velkojen muutokset	2 692 018,80	2 839 559,74
Rahoituksen rahavirta	15 979 349,30	20 811 034,99
Rahavarojen muutos	-355 992,59	3 509 669,74
Rahavarojen muutos		
Rahavarat 31.12	17 993 410,53	18 349 403,12
Rahavarat 1.1.	18 349 403,12	14 839 733,38
	-355 992,59	3 509 669,74

11.6. Konsernitase

VASTAAVAA	31.12.2016	31.12.2015
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Aineettomat hyödykkeet		
Aineettomat oikeudet	872 052,46	1 520 670,12
Muut pitkävaikutteiset menot	4 908 780,49	3 888 838,38
	5 780 832,95	5 409 508,50
Aineelliset hyödykkeet		
Maa- ja vesialueet	43 082 451,91	42 428 038,93
Rakennukset	202 154 616,37	197 441 368,09
Kiinteät rakenteet ja laitteet	68 355 246,89	66 407 614,01
Koneet ja kalusto	11 272 501,61	10 681 666,23
Muut aineelliset hyödykkeet	221 226,27	237 604,64
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	21 122 090,31	15 746 361,93
	346 208 133,36	332 942 653,83
Sijoitukset		
Osakkuusyhteisöosuudet	1 928 872,55	2 028 596,51
Osakkeet ja osuudet	2 804 151,20	2 798 171,26
Muut lainasaamiset	86 436,39	57 563,02
Muut saamiset	66 901,78	65 339,22
	4 886 361,92	4 949 670,01
TOIMEKSIANTOJEN VARAT	1 435 706,94	1 285 756,80
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Vaihto-omaisuus	2 071 925,85	1 821 384,20
Saamiset		
Pitkäaikaiset saamiset	1 068 740,62	1 027 812,37
Lyhytaikaiset saamiset	20 062 300,29	16 860 008,08
	21 131 040,91	17 887 820,45
Rahoitusarvopaperit	5 874 605,21	5 465 593,48
Rahat ja pankkisaamiset	12 118 805,33	12 883 809,64
VASTAAVAA YHTEENSÄ	399 507 412,47	382 646 196,91

VASTATTAVAA	31.12.2016	31.12.2015
OMA PÄÄOMA		
Peruspääoma	127 910 088,46	127 910 088,46
Yhdistysten ja säätiöiden peruspääoma	135 391,28	135 391,28
Arvonkorotusrahasto	126 981,88	126 981,88
Muut omat rahastot	1 670 647,72	1 663 654,00
Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä)	19 318 035,16	19 280 165,46
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	-2 387 487,65	37 869,31
	146 773 656,85	149 154 150,39
VÄHEMMISTÖOSUUDET	316 191,58	360 960,56
PAKOLLISET VARAUKSET		
Eläkevaraukset	63 961,70	92 612,39
Muut pakolliset varaukset	2 897 774,44	3 237 134,75
	2 961 736,14	3 329 747,14
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	1 907 162,33	1 778 428,37
VIERAS PÄÄOMA		
Pitkäaikainen korollinen vieras pääoma	125 646 540,07	128 956 019,20
Pitkäaikainen koroton vieras pääoma	9 897 201,44	9 367 036,31
Lyhytaikainen korollinen vieras pääoma	54 729 041,11	34 716 524,70
Saadut ennakot	497 482,54	1 014 912,66
Lyhytaikainen koroton vieras pääoma	56 778 400,41	53 968 417,58
	247 548 665,57	228 022 910,45
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	399 507 412,47	382 646 196,91

11.7. Tilinpäätöksen liitetiedot

Tilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot

Arvostus- ja jaksotuseriaatteet sekä menetelmät

Pysyvien vastaavien arvostus

Pysyvien vastaavien aineettomat ja aineelliset hyödykkeet on merkitty taseeseen hankintameno- ja vähennettynä suunnitelman mukaisilla poistoilla ja investointimenoihin saaduilla rahoitusosuuksilla. Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu valtuuston hyväksymän poistosuunnitelman mukaisesti (poistosuunnitelma tarkistettu KV 11.12.2013 § 179). Tarkistettujen poistosuunnitelman poistoaikojen sovelletaan 1.1.2013 jälkeen hankittuihin pysyvien vastaavien hyödykkeisiin. Poistosuunnitelman mukaiset suunnitelmapoistojen laskentaperusteet on esitetty tuloslaskelman liitetiedoissa kohdassa suunnitelman mukaisten poistojen perusteet.

Sijoitusten arvostus

Pysyvien vastaavien osakkeet ja -osuudet on merkitty taseeseen hankintameno- ja sitä alempan arvoon. Arvostuksen perusteena on ollut hyödykkeen todennäköisesti tulevaisuudessa kerättävä tulo tai sen arvo palvelutuotannossa.

Vaihto-omaisuuden arvostus

Vaihto-omaisuus on merkitty taseeseen keskihinta -periaatteen mukaisesti hankintameno- ja sitä alemman todennäköisen hankintameno- tai todennäköisen luovutushinnan määräämisenä.

Rahoitusomaisuuden arvostus

Saamiset on merkitty taseeseen nimellisarvoon tai sitä alempan todennäköiseen arvoon. Rahoitusomaisuusarvopaperit on merkitty taseeseen hankintamenoarvoon tai sitä alempan todennäköiseen luovutushintaan.

Tuloksen ja taseen vertailukelpoisuus

Tuloslaskelman suunnitelman mukaisiin poistoihin sisältyy purettavien rakennusten (Hiiden Opisto, Tytyrin koulu ja Mäntylän päiväkot) lisäpoistoa 3 815 459,06 euroa. HUS:n vuoden 2015 tilinpäätöksen ylijäämän 1,9 milj. euroa kirjattiin vuodelle 2016. Muilta osin tuloksen ja taseen tiedot ovat vertailukelpoisia edelliseen vuoteen.

Konsernipankkitili

Kaupungin konsernipankkitiliosoitukseen liitettyjen muiden yhteisöjen rahavarat esitetään kaupungin rahoissa ja pankkisaamisissa sekä lainana muilta luotonantajilta. Vastaavasti rahoja ja pankkisaamia vähentänyt muun yhteisön negatiivinen tilin saldo on esitelty vaihtuvien vastaavien lyhytaikaisena lainasaamisena.

Taseen rahat ja pankkisaamiset sisältävät muiden yhteisöjen alatilien saldoja 5 739 650,07 euroa, joka jakaantuu lainoihin muilta luotonantajilta 5 769 656,80 euroa ja lainasaamisiin 30 006,73 euroa.

Yhdistymisavustuksen käsittely

Yhdistymisavustusta on kirjattu maksuperusteen mukaisesti tuotoksi tuloslaskelman erään tuet ja avustukset, 2 654 133,00 euroa.

Johdannaisopimusten käsittely

Johdannaiset sisältävät koronvaihtosopimuksia. Kaikki koronvaihtosopimukset on tehty suojaamistarkoituksessa. Kaupunki on sitoutunut pitkäaikaisten lainojen vaihtuvan koronvaihtosopimuksilla kiinteään korkoon. Koronvaihtosopimusten korkohyvitykset kirjataan tuloslaskelmaan korkomenojen mukaisesti. Muutoin koronvaihtosopimuksilla ei ole tuloslaskelmavaikutusta, vaan ne esitetään liitetietokohdassa Muut vastuusitoumukset/koronvaihtosopimukset.

Konsernitilinpäätöksen laatimisperiaatteet

Konsernitilinpäätöksen laajuus

Kuntalain perusteella kaupungilla on velvollisuus laatia täydellinen konsernitilinpäätös, joka sisältää konsernitaseen, konsernituloslaskelman, konsernin rahoituslaskelman ja liitetiedot. Konsernitilinpäätökseen on yhdistetty kaikki tytäryhteisöt lukuun ottamatta Immulan Vesi Oy:tä.

Kaikki kuntayhtymät, joissa kaupunki on jäsenenä, on yhdistetty konsernitilinpäätökseen. Kuntayhtymät yhdistetään konsernitilinpäätökseen peruspääomaosuuden suhteessa.

Konsernirakennemuutokset:

- Kiinteistö Oy Sato-Ahti, kaupunki myynyt osan yhtiön osakkeista, yhtiöstä tuli osakkuusyhteisö 1.6.2016 alkaen
- Lohjan Energiahuolto Oy Loher osti Mäntynummen Lämpö Oy:n osakekannasta 58,34 %:a, lämpöyhtiö muuttui osakkuusyhteisöstä tytäryhtiöksi 1.10.2016 alkaen.

Keskinäisen omistuksen eliminointi

Kaupungin ja sen tytäryhteisöjen keskinäisen omistus on eliminoitu.

Sisäiset liiketapahtumat ja sisäiset katteet

Konserniyhteisöjen sisäisiä kiinteistöveroja ei ole eliminoitu. Liittymismaksujen osalta eliminointia ei ole tehty, lukuunottamatta Muihin saamisiin kirjatut liittymismaksut sekä uudet lämpöyhtiön ja taloyhtiöiden väliset liittymismaksut, jotka ovat eliminoitu. Muilta osin konserniyhteisöjen keskinäiset tuotot ja kulut sekä saamiset ja velat on vähennetty sekä konserniyhteisöjen ja kaupungin omistamien kuntayhtymien keskinäiset tuotot ja kulut sekä saamiset ja velat on vähennetty vähäisiä liiketapahtumia lukuun ottamatta.

Olennot petyviin vastaaviin sisältyvät sisäiset katteet on eliminoitu. Pysyvien vastaavien osalta maa-alueisiin sisäisiä katteita muodostuu Lohjan Vuokra-asuntojen, L-U Ammattikoulutuskuntayhtymän, Eteva kuntayhtymän ja kaupungin välisistä hankinnoista. Rakennusten sisäisiä katteita muodostuu Lohjan Liikuntakeskuksen, L-U Ammattikoulutuskuntayhtymän, Lohjan Vuokra-asunnot Oy:n ja kaupungin osalta.

Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset

Konsernitaseessa vapaaehtoiset ja verotusperusteiset varaukset sekä poistoero on jaettu vapaaseen omaan pääomaan ja laskennalliseen verovelkaan. Jako on otettu huomioon omistuksen eliminoinnissa, vähemmistöosuuksien erottamisessa sekä osakkuusyhteisöjen yhdistelemisessä.

Vähemmistöosuudet

Vähemmistöosuudet, muiden kuin konserniyhteisöjen omistusta vastaava määrä tilikauden tuloksesta on erotettu konsernin yli- ja alijäämästä konsernituloslaskelmassa sekä omasta pääomasta konsernitaseessa.

Suunnitelmapoistojen oikaisu

Kiinteistötytäryhteisöjen ja säätiöiden aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden poistot on oikaistu suunnitelman mukaisiksi ja jäännösarvojen ero on kirjattu konsernituloslaskelmassa tytäryhteisöjen poistojen oikaisuksi ja aikaisemmille tilikausille kertynyt ero konsernitaseessa edellisten tilikausien yli- tai alijäämän oikaisuksi.

Osakkuusyhteisöt

Konsernitilinpäätökseen ei ole yhdistelty osakkuusyhteisöjen osalta seuraavia yhtiöitä Kiinteistö Oy Sato-Ahti ja As Oy Karjalohjan Kauppapuisto. Yhdistelemättä jättämisellä on vain vähäinen merkitys konsernin omaan pääomaan. Muut osakkuusyhteisöt on yhdistelty pääomaosuusmenetelmällä konsernitilinpäätökseen.

Oikaisut edellisen tilikauden tietoihin

Edellisen tilikauden tuloslaskelman ja taseen tiedot on muutettu poistoeron ja vapaaehtoisten varausten laskennallisen verovelan osalta. Laskennallisen veron vaikutus tuloslaskelmassa 229 119,62 euroa ja taseessa edellisten tilikausien yli/alijäämissä 339 662,28 euroa. Laskennalliset verovelat on siirretty vapaasta omasta pääomasta pitkäaikaiseen vieraaseen pääomaan yhteensä 568 781,90 euroa.

11.8. Tuloslaskelman liitetiedot

TULOSLASKELMAN LIITETIEDOT	Konserni 2016 1 000 €	Konserni 2015 1 000 €	Lohja 2016 1 000 €	Lohja 2015 1 000 €
Toimintatuotot				
Yleishallinto	1 866,3	1 869,4	1 481,0	1 519,4
Perusturvalautakunta	114 916,4	116 026,1	16 952,9	19 269,7
Kasvatus- ja opetuslautakunta	11 558,3	12 053,3	8 654,9	8 606,7
Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta	3 544,7	1 750,9	1 833,6	1 837,6
Tekninen lautakunta	17 832,3	18 332,7	12 405,6	11 622,3
Kaupunkisuunnittelulautakunta	1 274,9	1 153,9	1 274,9	1 153,9
Ymräristö ja rakennusltk ja jaosto	1 262,6	1 121,7	1 262,6	1 121,7
Yhdistymisavustus	2 654,1	3 944,1	2 654,1	3 944,1
Myyntivoitot	1 169,8	2 621,5	2 865,3	2 455,5
Yhteensä	156 079,4	158 873,6	49 384,9	51 530,9
Verotulojen erittely				
Kunnan tulovero	-	-	172 143,7	168 554,0
Kiinteistövero	-	-	12 405,3	12 222,0
Yhteisövero	-	-	5 581,8	6 700,3
Verotulot yhteensä	-	-	190 130,8	187 476,3
Valtionosuuksien erittely				
Yksikköhintarah. perustuva valtionosuus	12 472,1	12 832,4	0,0	0,0
Kunnan peruspalv. valt.osuus	68 439,5	62 716,9	68 439,5	62 716,9
Verotuloihin perustuva valtionos. tasaus	3 620,4	2 916,5	3 620,4	2 916,5
Järjestelmämuutoksen tasaus	0,0	624,9	0,0	624,9
Opetus- ja kulttuuritoimen muut valtiosuudet	-2 809,9	-4 036,2	-2 809,9	-4 036,2
Valtionosuudet yhteensä	81 722,1	75 054,5	69 250,0	62 222,1
Palvelujen ostojen erittely				
Asiakaspalvelujen ostot			90 657,9	92 433,0
Muiden palvelujen ostot			32 009,7	32 159,3
Kunnan palvelujen ostot yhteensä			122 667,6	124 592,3

Suunnitelman mukaisten poistojen perusteet

Kuluvan käyttöomaisuuden poistojen määrittämiseen on käytetty ennalta laadittua, valtuuston hyväksymää, poistosuunnitelmaa. Yhdistyneen kunnan poistosuunnitelma vahvistettu KV 11.12.13 § 179 Tarkennettua poistosuunnitelmaa sovelletaan 1.1.13 jälkeen hankittuihin pysyviin vastaavien hyödykkeisiin.

Suunnitelman mukaiset poistot lasketaan tasapoistoina taloudellisen pitoajan perusteella.

Purettavien rakennusten osalta on tehty lisäpoistoa yhteensä 3 815 459,06 euroa.

Aineettomat hyödykkeet ja muut pitkävaikutteiset menot (E18 -hanke 20 v.)	3, 5 ja 20 v.	tasapoisto
Rakennukset ja rakennelmat	20-40 vuotta	tasapoisto
Kiinteät rakenteet ja laitteet	15-30 vuotta	tasapoisto
Koneet ja kalusto	3-10 vuotta	tasapoisto
Muut aineelliset hyödykkeet	käytön mukainen poisto	

Pienet käyttöomaisuushankinnat, joiden hankintameno on alle 10.000 euroa on kirjattu vuosikuluiksi.

Selvitys suunnitelman mukaisten poistojen ja poistonalaisten investointien vastaavuudesta

Vuosina 2015-2019

Keskimääräiset suunnitelman mukaiset poistot	14 391 111
Keskimääräinen poistonalaisten investointien omahankintameno	29 461 768
Ero (€)	-15 070 657
Ero %	-51

	Konserni 2016 1 000 €	Konserni 2015 1 000 €	Lohja 2016 1 000 €	Lohja 2015 1 000 €
Tilikauden omistuksen eliminointierot (1000 €)				
Eliminointituotto	0,0	95,9		
Eliminointikulu	-607,5	-288,9		
Yhteensä netto	-607,5	-193,0		
Eläkejärjestelmän eläkevastuut 1.1.				
Eläkevastuut 1.1.	92,5	137,8	26,4	35,6
Lisäykset tilikaudella	0,0	0,0	0,0	0,0
Vähennykset tilikaudella	28,7	45,3	9,2	9,2
Eläkevastuut 31.12.	63,8	92,5	17,2	26,4
Muut pakolliset varaukset				
Saastuneiden maa-alueiden kunnostus				
Hiidensalmi 1.1.	604,9	604,9	604,9	604,9
- vähennykset tilikaudella	0,0	0,0	0,0	0,0
Hiidensalmi 31.12	604,9	604,9	604,9	604,9
Immula, pilaantuneet maa-alueet 1.1.	0,0	85,9	0,0	85,9
- vähennykset tilikaudella	0,0	85,9	0,0	85,9
Immula, pilaantuneet maa-alueet 31.12.	0,0	0,0	0,0	0,0
Harjun vanha kaatopaikka 1.1.	402,4	412,0	402,4	412,0
- lisäykset tilikaudella	0,0	0,0	0,0	0,0
- vähennykset tilikaudella	348,9	9,6	348,9	9,6
Harjun vanha kaatopaikka 31.12	53,5	402,4	53,5	402,4
Saastuneiden maa-alueiden kunnostus 31.12.	658,4	1 007,3	658,4	1 007,3
HUS, pakolliset varaukset 1.1.				
HUS 1.1.	2 229,9	2 256,0	-	-
Lisäykset tilikaudella	112,3	69,5	-	-
Vähennykset tilikaudella	102,8	95,6	-	-
HUS, pakolliset varaukset 31.12	2 239,4	2 229,9	-	-
Pakolliset varaukset yhteensä 31.12.	2 897,8	3 237,2	675,6	1 033,7
Pysyvien vastaavien myyntivoitot ja -tappiot				
Muut toimintatuotot				
Osakkeiden myyntivoitot	220,4	1 210,2	688,6	1 210,2
Maa-alueiden myyntivoitot	598,4	1 182,7	598,4	1 182,7
Muut myyntivoitot	31,9	233,0	25,1	0,0
Rakennusten myyntivoitot	319,1	62,6	1 553,2	62,6
Yhteensä	1 169,8	2 688,5	2 865,3	2 455,5
Muut toimintakulut				
Rakennusten myyntitappiot	288,9	282,6	288,9	282,6
Maa-alueiden myyntitappiot	72,3	0,0	72,3	0,0
Muut myyntitappiot	2,7	0,4	2,1	0,0
Yhteensä	363,9	283,0	363,3	282,6
Osinkotuottojen ja peruspääoman korkotuotot				
Osinkotuotot muista yhteisöistä	16,2	989,1	815,3	833,0
Peruspääoman korot kuntayhtymiltä	0,0	0,0	484,1	484,1
Yhteensä	16,2	989,1	1 299,4	1 317,1

11.9. Taseen liitetiedot

	Konserni 2016 1 000 €	Konserni 2015 1 000 €	Lohja 2016 1 000 €	Lohja 2015 1 000 €
TASEEN LIITETIEDOT				
Arvonkorotukset				
Maa- ja vesialueet *)				
arvo 1.1.	127,0	127,0	127,0	127,0
Arvonkorotukset	0,0	0,0	0,0	0,0
Arvonkorotusten purkaminen	0,0	0,0	0,0	0,0
Arvo 31.12.	127,0	127,0	127,0	127,0
*) Lohjan kaupungin maa-alueiden arvonkorotuksiin sisältyy vuoden 1997 aloittavassa taseessa tehty arvonkorotus kuntayhtymältä korvauksetta siirtyneeseen maa-alueeseen. Arvonkorotus on 126.981,88 euroa.				
Maa- ja vesialueet erittely				
Kiinteistöjen liittymismaksut	1 521,2	1 468,2	191,3	170,5
Muut maa- ja vesialueet	41 434,3	40 832,8	38 010,6	37 401,5
Arvonkorotukset	127,0	127,0	127,0	127,0
Maa- ja vesialueet yhteensä	43 082,5	42 428,0	38 328,9	37 699,0
Saamiset				
Lyhytaikaiset saamiset				
<i>Saamiset tytäryhteisöiltä</i>				
Myyntisaamiset	-	-	26,8	648,5
Konsernipankkilisaatava	-	-	30,0	177,0
<i>Saamiset kuntayht., joissa kunta on jäsenenä</i>				
Myyntisaamiset	-	-	556,2	292,5
Siirtosaamiset	-	-	2 830,2	0,0
<i>Saamiset osakkuusyhteisöiltä</i>				
Myyntisaamiset	-	-	0	0
Siirtosaamiset, siirtosaamisiin sisältyvät olennaiset erät				
HUS muut	349,2	290,0	1 489,2	0,0
Työterveyshuollon Kelan korvaus	1 019,5	784,4	530,0	500,0
HUS ylijäämän palautus	0,0	0,0	1 341,0	0,0
Muut siirtosaamiset	1 099,2	1 735,3	2 081,2	607,9
Yhteensä	2 467,9	2 809,7	3 952,2	1 107,9

Lohjan kaupungin olennaiset kuntayhtymäosuuksien arvon muutokset

	Tasearvo 1.1.2016	Tasearvo 31.12.2016	Kuntayhtymä 31.12.2016	Ero €
Kuntayhtymä				
HUS	15 711 410	15 711 410	16 137 043	-425 633
L-U ammattikoulutusyhtymä	5 513 387	5 513 387	6 097 865	-584 478
ETEVA	766 786	766 786	1 189 088	-422 302

Lohjan kaupungin rahoitusarvopaperit

Yhtiö	KPL	Hankinta-arvo 1.1.2016 €	Markkina- arvo 31.12.16	Kirjanp.arvo 1.1.2016 €	Arvon muutos/lisäys	Kirjanp. arvo 31.12.16 €
Kuntarahoitus Oyj	93 125	199 007		199 007		199 007
DNA /Lohjan Puhelin Oy	1 651	383 700		383 700		383 700
St Laurence Golf	3	9 250		9 250		9 250
Lounais-Suomen Osuusteurastamo		34		34		34
Lohjan Seudun Op	2	85		85		85
Yhteensä		592 076	0	592 076	0	592 076

	Konserni 2016 1 000 €	Konserni 2015 1 000 €	Lohja 2016 1 000 €	Lohja 2015 1 000 €
Taseen vastattavia koskevat liitetiedot				
Oma pääoma				
Peruspääoma 1.1.	127 910,1	127 910,1	127 910,1	127 910,1
Peruspääoma 31.12	127 910,1	127 910,1	127 910,1	127 910,1
Yhdistysten ja säätiöiden peruspääoma 31.1	135,4	135,4	0,0	0,0
Arvonkorotusrahasto 1.1.	127,0	127,0	127,0	127,0
Vähennykset tilikaudella	0,0	0,0	0,0	0,0
Siirrot erien välillä	0,0	0,0	0,0	0,0
Arvonkorotusrahasto 31.12.	127,0	127,0	127,0	127,0
Muut omat rahastot 1.1.	1 663,7	2 024,4	0,0	0,0
Siirrot rahastoon tilikaudella	9,8	7,4	0,0	0,0
Siirrot rahastosta tilikaudella	-2,8	-138,2	0,0	0,0
Siirrot erien välillä	0,0	-229,9	0,0	0,0
Muut omat rahastot 31.12.	1 670,7	1 663,7	0,0	0,0
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä 1.1.	19 318,0	19 088,9	6 881,2	10 685,1
Edellisten tilikausien oikaisut	0,0	-38,6	0,0	0,0
Siirrot erien välillä	0,0	229,9	0,0	0,0
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä 31.12.	19 318,0	19 280,2	6 881,2	10 685,1
Tilikauden yli-/alijäämä	-2 387,5	37,8	1 713,3	-3 803,9
Oma pääoma yhteensä	146 773,7	149 154,2	136 631,6	134 918,3
Velat, jotka erääntyvät myöhemmin kuin viiden vuoden kuluttua				
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	73 872,9	60 789,3	33 946,8	27 496,6
Lainat julkisyhteisöiltä	9 793,0	9 909,9	0,0	0,0
Yhteensä	83 665,9	70 699,2	33 946,8	27 496,6
Pakolliset varaukset				
Ympäristövastuuvaraus 31.12	728,5	1 007,3	658,4	1 007,3
Potilasvakuutuspooli 31.12.	2 116,1	2 229,9	0,0	0,0
Muut pakolliset varaukset 31.12.	53,2	0,0	0,0	0,0
Muut pakolliset varaukset 31.12.	2 897,8	3 237,2	658,4	1 007,3
Velkojen erittely				
Lyhytaikaiset velat				
Velat tytäryhteisöille				
Ostovelat	-	-	401,5	207,6
Konsernipankkitilivelka	-	-	5 769,7	5 778,8
Velat kuntayhtymille, joissa kunta on jäsenenä				
Ostovelat	-	-	3 061,7	2 684,9
Velat osakkuus- sekä muille omistusyhteis- yhteisöille				
Ostovelat	-	-	69,6	34,7

	Konserni 2016 1 000 €	Konserni 2015 1 000 €	Lohja 2016 1 000 €	Lohja 2015 1 000 €
Siirtovelat				
Siirtovelkoihin sisältyvät olennaiset erät				
Palkkajaksotukset sis. lomapalkkajaksotukse	24 953,7	26 951,4	14 906,7	16 207,1
Siirtyvien henkilöiden lomapalkat	0,0	0,0	0,0	22,8
Korjojaksotukset	218,0	315,9	62,1	128,9
Potilasvakuutusmaksu	0,0	426,0	-	-
Muut HUSin siirtovelat	304,4	143,5	-	-
KVTEL, eläkemaksut	2 364,0	2 216,4	2 255,9	2 216,4
VEL, opettajien eläkemaksut	244,7	276,2	244,7	276,2
Muut siirtovelat	2 049,5	2 550,1	1 476,3	1 684,9
Yhteensä	30 134,3	32 879,5	18 945,7	20 536,3
Vakuutuksia ja vastuusitoumuksia koskevat liitetiedot				
Leasingvastuiden yhteismäärä				
Seuraavalla tilikaudella erääntyvät	1 604,2	1 428,9	949,9	796,1
Myöhemmin erääntyvät	2 387,1	3 087,4	1 621,3	2 203,7
Vuokravastuut	16 800,5	16 567,9	106,8	
Vastuusitoumukset samaan konserniin kuuluvien yhteistöjen puolesta				
Konserniin kuuluvien yhteistöjen puolesta annetut takaukset				
Alkuperäinen pääoma	100,0	100,0	31 457,5	23 040,7
<i>tytäryhtiöt</i>	<i>0,0</i>	<i>0,0</i>	<i>31 357,5</i>	<i>22 940,7</i>
<i>osakkuus- ja muut omistusyhteisyhteisöt</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>
Jäljellä oleva pääoma	100,0	100,0	23 211,9	17 958,4
<i>tytäryhtiöt</i>	<i>0,0</i>	<i>0,0</i>	<i>23 111,9</i>	<i>17 858,4</i>
<i>osakkuus- ja muut omistusyhteisyhteisöt</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>
Muut vastuusitoumukset				
Takaukset muiden puolesta				
Alkuperäinen pääoma	12 556,4	12 556,4	12 556,4	12 556,4
Jäljellä oleva pääoma	5 179,8	5 745,9	4 968,1	5 745,9
Oman velan vakuutena olevat pantit ja kiinnitykset				
Lainat rahoitus- ja vak.laitoksilta sekä julkisyhti	33 271,8	47 508,4	0,0	0,0
Velan vakuutena olevat pantit ja kiinnitykset	67 400,1	72 363,6	0,0	0,0
Vastuu Kuntien takauskeskuksen takausvastuista				
Kunnan osuus takauskeskuksen takausvastuista 31.12			228 335,1	227 114,1
Kunnan mahdollista vastuuta kattava osuus takausk.rahastosta 31.12			170,4	161,8

Maankäyttösopimus, Kisakalliosäätiö

- kevyenväylän rakentaminen 500 000,00 euroa, rakentaminen aloitettu 2016 puolella ja valmistuu vuoden 2017 aikana.

	Konserni 2016 1 000 €	Konserni 2015 1 000 €	Lohja 2016 1 000 €	Lohja 2015 1 000 €
Johdannaissopimukset				
Johdannaiset sisältävät koronvaihtosopimuksia. Kaikki koronvaihtosopimukset on tehty suojaamistarkoituksena. Kaupunki on sitoutunut pitkäaikaisten lainojen vaihtuvan koron koronvaihtosopimuksilla kiinteään korkoon.				
Voimassa olevat koronvaihtosopimukset				
Nordea, nro 1211286/1605845 16.4.2015-24.1.2023, pääoma 10.000.000,00 euroa, markkina-arvo 958 226,61 euroa				
Nordea, nro 1547536/2123210 23.9.2015-27.4.2045, pääoma 10.000.000,00 euroa, markkina-arvo -2 057 024,64 euroa				
Kuntarahoitus Oyj, KSWAP -005/11 25.5.2011-25.5.2021, pääoma 5.500.000,00 euroa, markkina-arvo -299 165,00 euroa				
Kuntarahoitus Oyj, nro 31850 26.3.2012-24.3.2017, pääoma 10.000.000,00 euroa, markkina-arvo -45 524,00 euroa				
Kuntarahoitus Oyj, nro 32540 3.7.2015-3.10.2024, pääoma 10.800.000,00 euroa, markkina-arvo -85 571,00 euroa				
Koronvaihtosopimukset, jotka astuvat voimaan myöhemmin				
Kuntarahoitus Oyj, nro 34896 27.11.2018-25.5.2030, pääoma 12.266.669,00 euroa, markkina-arvo -842 627,00 euroa				
Kuntarahoitus Oyj, nro 52451 1.5.2021-1.5.2041, pääoma 20.000.000,00 euroa, markkina-arvo -378 244,00 euroa				
Huollettavien varat				
Huollettavien varat ja pääomat			465,8	362,0
Muut taloudelliset vastuut				
Arvonlisäveron palautusvastuu (ALV 33 §)				
Kiinteistöihin liittyvä;	1 653,6	3 754,2		
Muut taloudelliset vastuut	3 201,2	3 340,6		
Sitoumukset				
Rosk'n Roll Oy Ab (KV 10.10.07 § 95) Kaatopaikkatoiminnan osalta 1.500.000 euroa Muun toiminnan osalta 100.000 euroa				
Henkilöstöä koskevat liitetiedot				
Henkilöstökulut				
Palkat ja palkkiot	148 700,2	148 865,9	100 496,8	101 081,7
Henkilöstökorvaukset			-1 601,1	-1 477,3
Palkat ja palkkiot yhteensä	148 700,2	148 865,9	98 895,7	99 604,4
Henkilösivukulut				
Eläkekulut	35 172,6	36 174,2	23 655,2	24 379,0
Eläkevarauksen purkaminen	0,0	0,0	-9,2	-9,2
Eläkekulut yhteensä	35 172,6	36 174,2	23 646,0	24 369,8
Muut henkilösivukulut	9 269,5	8 639,3	6 084,0	5 812,3
Yhteensä tuloslaskelman mukaan	193 142,3	193 679,4	128 625,7	129 786,5
Henkilöstökuluja aktivoitu käyttöomaisuuteen	0,0	478,1	365,9	478,1
Yhteensä henkilöstökulut	193 142,3	194 157,5	128 991,6	130 264,6

	Konserni 2016 1 000 €	Konserni 2015 1 000 €	Lohja 2016 1 000 €	Lohja 2015 1 000 €
Henkilöstön lukumäärä 31.12.	kpl	kpl	kpl	kpl
Yleishallinto	90	80	86	80
Perusturvatoimi	2 074	2 092	1 006	1 037
Opetus- ja sivistyspalvelut	1 889	1 909	1 647	1 653
Tekninen toimi	376	403	372	399
Ympäristötoimi	70	71	70	71
Yhteensä	4 499	4 555	3 181	3 240
Luottamushenkilön palkkioista perityt ja tilitetyt luottamushenkilömaksut				
Lohjan Keskustapuolue			1,8	2,3
Lohjan Sos.dem.			16,8	20,0
Lohjan seudun Kokoomus			12,1	14,1
Lohjanharjun Vihreät			2,7	3,9
Meidän Lohja			1,6	1,8
SKL:n paikallisosasto			0,6	1,1
Svenska folkpartiet			0,3	0,4
Vasemmistoliitto			3,7	5,5
Perussuomalaiset			5,0	5,9
			44,6	55,0
Tilintarkastajan palkkiot				
BDO Aludiator Oy				
Tilintarkastuspalkkiot			36,7	33,9
Tilintarkastajan lausunnot			2,8	5,2
Palkkot yhteensä			39,5	39,1

11.10. Lohjan vesi- ja viemärlaitos

Lohjan vesi- ja viemärlaitos on toiminut teknisen toimen tulosalueena. Kaupunginvaltuuston päätöksellä 28.10.2015 § 136 Lohjan vesi- ja viemärlaitos muutettiin taseyksiköksi 1.1.2016 alkaen. Liikelaitosselvitystyön perusteella kaupunginvaltuusto päätti kokouksessaan 8.6.2016 § 66, että vesi- ja viemärlaitos säilyy taseyksikkönä.

Talous:

Talouden tietoja on verrattu valtuuston vahvistamaan talousarvioon. Vesi- ja viemärlaitoksen tuotot toteutuivat 100,7 % suuruisena. Talousarvioon nähden tuloylitystä muodostui 56 003 euroa. Vakuutuskorvaukset (77 289) nostivat toimintatuotot talousarviota suuremmaksi. Vesi- ja viemärlaitoksen kuut toteutuivat 114,2 % suuruisena. Kuluylitys talousarvioon nähden oli 544 255 euroa. Palvelujen ostot ylittyivät 588 479 euroa. Taseyksikköön kohdentuvat kaikki sisäiset erät sisältyvät tilinpäätökseen menoina, kun aiemmin ne näkyivät kustannuslaskennallisena vyörytyksenä. Poikkeuksellisen suuret vuotokorjaukset nostivat palvelujen ostoja. Toimintakate toteutui 488 252 euroa heikompana. Rahoituskuluja (perintäkulut) muodostui rahoitustuottoja (perintätuotot) enemmän 729 565 euroa. Taseyksikköön on kirjattu pääoman korko rahoituskuluna. Poistojen toteutuma oli 11 900 euroa arvioitua pienempi. Osa suunnitelluista investoinneista jäi toteutumatta, investointien toteutumaprosentti suhteessa hankerahoihin oli 84,3 %.

Toiminnalliset muutokset:

Toimintavuoden aikana uutta ylläpidettävää vesihuoltoverkostoa ei rakennettu. Haja-asutusalueilla osuuskuntien omaisuuden siirron myötä (Töllä) tuli n. 9 km jätevesiverkostoa ja kuusi pumppaamo. Peipontien vesi- ja viemärijohtojen saneeraus valmistui. Aseman vesitornin peruskorjaus valmistui. Tytyrin vesilaitoksen peruskorjauksen suunnittelu jatkui.

Tunnusluvut:

Laki vesihuoltolain muuttamisesta edellyttää, että vesihuoltolaitoksen toimintakertomuksessa esitetään tunnuslukuja vesihuollon hintatasosta, tehokkuudesta, laadusta ja kannattavuudesta. Vesihuoltolain mukainen valtakunnallinen tietojärjestelmä ei ole vielä käytössä, joten vuoden 2016 osalta tunnuslukuja raportoidaan vain soveltuvin osin (hintataso ja tehokkuus). Tunnuslukuja varten Suomen ympäristökeskus on luomassa vesihuollon tietojärjestelmää, mutta järjestelmätyö on vielä kesken. Kirjanpitolautakunnan kuntajaosto on ohjeistanut 9.3.2015, että vesihuoltolaitokset voivat esittää tarpeelliseksi katsomansa hintatasoa, laatua ja tehokkuutta koskevat tiedot, kunnes laissa mainittu tietojärjestelmä on valmis tai tunnusluvut ovat muutoin tarkemmin määritellyt.

Vesihuollon hintataso

- Veden käyttömaksu 2016: 1,59 €/m³ (sis. alv. 24 %)
- Jäteveden käyttömaksu 2016: 2,47 €/m³ (sis. alv. 24 %)
- Vesihuoltomaksujen vertailuhinta 2015 (omakotitalo): 4,14 €/m³ (sis. alv 24 %)

Vesihuoltomaksujen laskennallinen vertailuhinta, johon sisältyy käyttö- perus- ja liittymismaksut oli vuonna 2015 valtakunnallista keskiarvoa pienempi 5,57 (vaihteluväli 3,11 – 16,81 €/m³) (lähde: VVY Vesihuoltomaksut 1.2.2015 raportti).

Tehokkuus

- Pumpatun ja laskutetun vesimäärän erotuksena muodostuva laskuttamattoman veden määrä tunnuslukuna: 23,3 % (vuonna 2015 28,9 %).

Valtakunnallinen keskiarvo tunnuslukujärjestelmään osallistuneiden laitosten osalta on ollut vuosina 2012–2014 19 - 20 %. Toimenpideraja on Vesilaitosyhdistyksen arvion mukaan 20–25 %. Toi-

mintavuonna laskuttamattoman veden määrä on korkea. Laitoksella on käynnistetty vesijohtoverkoston tutkimus- ja saneerausohjelman laadinta. Verkoston saneeraukseen osoitetut määrärahat ovat riittämättömät verkoston tehokkaaksi korjaamiseksi.

- Pumpatun veden ja puhdistetun jäteveden erotuksena muodostuva jätevesiverkoston vuotovesien tunnusluku: 39,5 % (vuonna 2015 34 %).

Valtakunnallinen keskiarvo tunnuslukujärjestelmään osallistuneiden laitosten osalta on ollut vuosina 2012–2014 36–47 %. Kirjallisuuden suositusarvot ovat 20 – 30 %. Vuotovesien tunnusluku on valtakunnallisen keskiarvon tasolla, mutta ylittää suositusarvon. Verkoston saneerauksen osoitetut määrärahat ovat riittämättömät verkoston tehokkaaksi korjaamiseksi.

Muut tunnusluvut:

Myyty vesi	2.366.683 m ³
Puhdistettu jätevesi	4.072.394 m ³
Vesijohtoverkoston pituus	560 km
Viemäriverkoston pituus	550 km
Sadevesiverkoston pituus	220 km
Liittymisaste	80 %
Toimintakulut/myyty m ³	-2.84 €
Toimintakate/myyty m ³	0,80 €

Hulevesi:

Huleveden viemärointi on laskennallisesti eriytetty taseyksikön toiminnasta. Suoraan sadevesiverkoston kunnossapitokulukohteelle kirjatut menot ovat olleet 20 457 euroa. Huleveden johtamisesta ei peritä erillistä käyttömaksua. Hulevesiviemärointi palvelee myös katuverkoston hulevesiä. Hulevesiverkoston tasearvo arvo 31.12.2016 on ollut 2,8 miljoonaa euroa. Huleveden osalta esitetään laskennallinen tase.

LOHJAN VESI- JA VIEMÄRILAITOS

TASE (laskennallinen)	31.12.2016	1.1.2016
VASTAAVAA		
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Aineelliset hyödykkeet		
Kiinteät laitteet ja rakenteet		
Vesi- ja jätevesipumppaamot	229 741,53	172 396,66
Sadevesiverkosto	2 798 151,18	2 863 818,96
VASTAAVAA YHTEENSÄ	3 027 892,71	3 036 215,62
VASTATTAVAA		
OMA PÄÄOMA		
Jäännöspääoma	2 743 127,16	2 743 127,16
Jäännöspääoma (liittymismaksurah.)		
Tilikauden ylijäämä/alijäämä *	-41 947,65	0
Edellisten tilikausien yli/alijäämä	0	0
VIERAS PÄÄOMA		
Pitkäaikainen		
Liittymismaksuvelka	315 445,71	281 820,97
Liittymismaksuvelka sisäinen	11 267,49	11 267,49
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	3 027 892,71	3 036 215,62

* laskennallinen jäännöspääoman arvo ei muutu,
tulos muodostuu laskennallisesti

LOHJAN VESI- JA VIEMÄRILAITOS

TULOSLASKELMA	31.12.2016
Liikevaihto	7 520 780,64
Liiketoiminnan muut tuotot	95 527,60
Tuet ja avustukset	5 025,00
Materiaalit ja palvelut	
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	
Ostot tilikauden aikana	-1 346 939,52
Varastojen lisäys/vähennys	0,00
Palvelujen ostot	-1 851 789,00
Materiaalit ja palvelut yhteensä	-3 198 728,52
Henkilöstökulut	
Palkat ja palkkiot	-787 391,66
Henkilösivukulut	
Eläkekulut	-221 376,27
Muut henkilösivukulut	-51 944,12
Henkilöstökulut yhteensä	-1 060 712,05
Poistot ja arvonalentumiset	
Suunnitelman mukaiset poistot	-2 341 690,23
Arvonalentumiset	0,00
Poistot ja arvonalentumiset yhteensä	-2 341 690,23
Liiketoiminnan muut kulut	-119 254,40
Liikelylijäämä	900 948,04
Rahoitustuotot ja -kulut	
Korkotuotot	4 466,35
Muut rahoitustuotot	31 999,47
Kunnalle maksetut korkokulut	-729 368,50
Muut rahoituskulut	-36 662,07
Rahoitustuottojen ja -kulujen erotus	-729 564,75
Ylijäämä ennen satunnaisia eriä	171 383,29
Satunnaiset tuotot ja kulut	
Satunnaiset tuotot	0,00
Satunnaiset kulut	0,00
Ylijäämä ennen varauksia	171 383,29
Poistoeron lisäys/vähennys	4 235,50
Vapaaehtoisten varausten lisäys/vähennys	0,00
Tilikauden ylijäämä	175 618,79
Sijoitetun pääoman tuotto, %	3,15
Kunnan sijoittaman pom:n tuotto, %	3,14
Voitto, %	2,28

LOHJAN VESI- JA VIEMARILAITOS

TASE 31.12.2016	31.12.2016	1.1.2016 Avaava
VASTAAVAA		
PYSYVAT VASTAAVAT		
Aineettomat hyödykkeet	0,00	12 898,81
Aineelliset hyödykkeet		
Maa- ja vesialueet	97 950,88	97 950,88
Rakennukset	2 427 030,70	2 572 973,56
Kiinteät laitteet ja rakenteet		
- vesijohtoverkosto ja jätevesiverkosto	26 088 942,11	26 093 673,95
- vesi- ja jätevesipumppaamot	4 594 830,59	3 447 933,10
- muut kiinteät rakenteet ja laitteet	1 051 550,07	1 210 822,79
- sadevesiverkosto	2 798 151,18	2 863 818,96
- koneet ja kalusto	1 276,31	6 504,12
- keskeneräiset		
Muut saamiset, liittymismaksut	40 450,00	40 450,00
Lyhytaikaiset		
Myyntisaamiset	207 011,26	200 978,36
Muut saamiset	385,13	
VASTAAVAA YHTEENSA	37 317 558,21	36 548 004,51
VASTATTAVAA		
OMA PAAOMA		
Peruspääoma	26 064 375,21	26 064 375,21
Rahastot		
Tilikauden ylijäämä/alijäämä	175 618,79	
Edellisten tilikausien yli/alijäämä	2 184 529,91	2 184 529,91
POISTOEROT JA VAPAAEHTOISET VARAUKSET		
Poistoero	61 887,38	66 122,88
VIERAS PAAOMA		
Pitkäaikainen		
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	113 793,12	159 310,36
Lainat julkisyhteisöiltä		
Liittymismaksuvelka	7 717 514,88	7 327 211,31
Lyhytaikainen		
Lyhytaikaiset lainat rahoitus- ja vak.	45 517,24	45 517,24
Lainat muilta luotonantajilta		
Ostovelat	352 254,62	324 835,36
Korottomat velat kunnalta	204 609,60	
Muut velat/Liittymismaksut ja muut	204 215,62	249 221,66
Siirtovelat	193 241,86	126 880,58
VASTATTAVAA YHTEENSA	37 317 558,21	36 548 004,51
Omavaraisuusaste, %	76,34	
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	115,87	
Kertynyt ylijäämä	2 380 148,70	
Lainakanta 31.12	159 310,36	
Lainasaamiset 31.12	0,00	

LOHJAN VESI- JA VIEMÄRILAITOS	31.12.2016	
RAHOITUSLASKELMA		
Tulorahoitus		
Liikelyljäämä/alijäämä	900 948,04	
Poistot ja arvonalentumiset	2 341 690,23	
Rahoitustuotot ja -kulut	-729 564,75	
Satunnaiset erät		
Tulovero		
Tulorahoituksen korjauserät	0,00	
<i>Toiminnan rahavirta</i>		2 513 073,52
Investointien rahavirta		
Käyttöomaisuusinvestoinnit	-3 104 845,90	
Rahoitusosuudet investointimenoihin		
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot		
<i>Investointien rahavirta</i>		-3 104 845,90
Toiminnan ja investointien rahavirta		-591 772,38
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten lisäys kunnalle		
Antolainasaamisten vähennys kunnalta		
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys		
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-45 517,24	
Lyhytaikaisten lainojen muutos		
Oman pääoman muutokset		
Liittymismaksujen muutos		
Sisäisten liittymismaksujen muutos		
Sisäiset tuotot		
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Vaihto-omaisuuden muutos		
Saamisten muutos kunnalta		
Saamisten muutokset muilta	197 817,59	
Korottomien velkojen muutos kunnalta	204 609,60	
Korottomien velkojen muutos muilta	234 862,43	
Rahoituksen rahavirta		591 772,38
Rahavarojen muutos		0,00

11.11. Käyttöomaisuus

LOHJA

PYSYVIEN VASTAAVIEN AINEETTOMAT JA AINEELLISET HYÖDYKKEET

	Aineettomat hyödykkeet			Aineelliset hyödykkeet					
	Aineettomat oikeudet	Muut pitkävaikutteiset menot	Yhteensä	Maa-alueet	Rakennukset	Kiinteät rakenteet ja laitteet	Koneet ja kalusto	Yhteensä	Keskeneräiset
Poistamaton hankintameno 1.1.	830 480	2 031 312	2 861 792	37 572 022	119 837 648	60 250 643	4 644 748	222 305 061	12 066 050
Lisäykset tilikauden aikana	446 342	130 822	577 164	758 306	5 779 901	6 373 540	2 590 851	15 502 598	11 096 584
Rahoitusosuudet tilikaudella					48 000	0	0	48 000	0
Vähennykset tilikauden aikana			0	128 416	1 007 152	2 146	7 563	1 145 277	
Siirrot erien välillä					9 977 973	-189 877			-10 667 964
Tilikauden poisto	506 265	349 332	855 597		9 638 412	4 638 389	1 791 407	16 068 208	
Arvonlennukset ja niiden palautukset									
Hankintameno 31.12	770 556	1 812 802	2 583 359	38 201 912	124 901 958	61 793 770	5 436 629	230 334 270	12 494 670
Arvonkorotukset				126 982				126 982	
Kirjanpitoarvo 31.12.	770 556	1 812 802	2 583 359	38 328 894	124 901 958	61 793 770	5 436 629	230 461 252	12 494 670

PYSYVIEN VASTAAVIEN SIJOITUKSET

	Osakkeet ja osuudet				Jvk-, muut laina- ja muut saamiset		
	Osakkeet tytäryhteisöiltä	Kuntayhtymä-osuudet	Osakkuus ja muut omistusyht.	Muut osakkeet ja osuudet	Saamiset tytäryhteisöiltä	Saamiset muut yhteisöt	Yhteensä
Poistamaton hankintameno 1.1.	5 447 115	22 099 292	901 696	1 018 729	2 958 835	505 560	32 931 227
Lisäykset	7 531			5 000		29 040	41 571
Vähennykset	0		66 461	85 912	12 650	0	165 024
Siirrot erien välillä	941 369		-153 862	167 493	0	0	
Hankintameno 31.12.	6 396 014	22 099 292	681 373	1 105 310	2 946 185	534 600	33 762 774
Arvonlennukset ja niiden palautukset							
Kirjanpitoarvo 31.12.	6 396 014	22 099 292	681 373	1 105 310	2 946 185	534 600	33 762 774

11.12. Omistukset muissa yhtiöissä

LOHJA 444

Kuntakonsernin yhtiöt 31.12.2016

	Kotipaikka	Kunnan omistusosuus	Konsernin omistusosuus	Kuntakonsernin osuus (1000 euroa)		
				omasta pääomasta	vieraasta pääomasta	tilikauden voitosta/tap piosta
Tytäryhteisöt						
Lohjan Vuokra-Asunnot Oy	Lohja	100 %	100 %	-5 005,8	53 999,1	-433,9
Lohjan Palvelutalosaatiö	Lohja	100%	100%	140,1	750,0	28,6
As. Oy Veijolanpiha (Palvelutalosaatiön tytär 100 %.)	Lohja	0,00 %	100%	64,7	540,5	18,7
Kiinteistö Oy Ventelän Sammutus	Lohja	77,50 %	77,50 %	54,0	18,7	0,0
Lohjan Liikuntahallit Oy	Lohja	74,10 %	82,18 %	369,9	389,3	-22,4
Lohjan Liikuntakeskus Oy	Lohja	82,39 %	82,39 %	754,1	2 464,9	-280,2
Kiint. Oy Lohjan Kuplahallit (Liikuntakeskuksen.tytär 70 %)	Lohja	0,00 %	57,67 %	84,1	3,3	18,3
Lohjan Energiahuolto Oy Loher	Lohja	100%	100%	7 420,0	4 917,8	1 047,6
Mäntynummen Lämpö Oy	Lohja	16,66 %	100%	408,3	283,9	43,4
Virkkalan Lämpö Oy	Lohja	100 %	100 %	709,4	220,6	33,4
Lohjan Kiinteistöt Oy	Lohja	100 %	100 %	4,3	1 392,8	-0,9
Kiinteistö Oy Ojamonkuusi (Lohjan Vuokra-asunnot Oy:n tytäryhtiö)	Lohja	0,00 %	100 %	-141,3	13,6	6,0
Yhdistelemättömät tytäryhteisöt						
Immulan Vesi Oy	Lohja					
Kuntayhtymät						
HUS	Hki	4,12 %	4,12 %	16 359,1	24 400,3	-2 342,6
Kårkulla kommunal samkommun		0,04 %	0,04 %	4,9	7,7	0,5
L-U Ammattikoulutus kuntayhtymä	Lohja	46,43 %	46,43 %	16 044,0	2 799,6	688,6
ETEVA	Mäntsälä	7,38 %	7,38 %	1 150,6	3 801,4	102,9
Uudenmaan päihdehuollon ky	Hyvinkää	9,48 %	9,48 %	185,7	34,2	30,3
Uudenmaan liitto	Hki	3,97 %	3,97 %	62,6	68,0	-7,0
Osakkuusyhteisöt						
Kiinteistö Oy Lohjan Keskusaukio	Lohja	27,20 %	27,20 %	185,4	15,7	-14,3
Roution Huolto Oy	Lohja	9,22 %	38,69 %	42,9	0,5	-5,8
Lohjan Biolämpölaite	Lohja	0,00 %	49,00 %	932,3	5 904,7	-0,2
Novago Yrityskehitys Oy	Lohja	48,40 %	48,40 %	4,9	139,4	16,2
Kiinteistö Oy Nummi-Pusulän						
Jokirannan liikekeskus	Lohja	42,82 %	42,82 %	621,9	3,2	6,1
Yhdistelemättömät osakkuusyhteisöt						
As Oy Karjalohjan Kauppapuisto	Lohja		39,70 %			
As Oy Sato-Ahti	Lohja		38,07 %			

11.13. Luettelo käytetyistä kirjanpito- ja säilytystavoista

- * päiväkirja
- * pääkirjat
- * tasekirja
- * tilinpäätöserittelyt
- * käyttöomaisuuskirjanpito

sähköisessä muodossa Rondo
sähköisessä muodossa Rondo
sidottuna kirjana
sidottuna kirjana
paperitulosteena/sähköisenä tiedostona

Tositelajit

BUD, BUDM
ALKUSA
MEMO, MEMOU
MUIST, MEMOS
M03-M99, PEGK, M45K, AVISTE, PRIMUS
ORPAL
VIITEA, VIITEV, VIITEL
TILIOT, TILIO2
PAL310-PAL999
OSTOKI-OSTOU
CPU
SONET
SOST
AROMI
POPULUS
VYOR. HLO

talousarvio ja talousarviomuutokset
avaavan taseen saldot
muistiotositteet
sisäiset muistiotositteet
myyntilaskutukset
ostoreskontran pal.aineisto
myyntiresk. viitesuoritukset
kassa- ja pankkitilit
palkat
ostoreskontra
cpu-kassat
varastokirjanpito
sosiaalityö
ruokahuolto
matkalaskut
vyörytykset, henkilömäärä

Lohja 3.4.2017

KAUPUNGINHALLITUS

Mona Äppinen
Antti Taitanen
Ulla Oksanen
Carin Pärn
Hannele Haikkila
Ulla
Ulla
Peteri

Paula Louhe
Ulla
Pirkko Järvelin
Ulla
Tij-P.

Suoritusta tarkastuksesta on tänään annettu kertomus.

Suoritusta tarkastuksesta on tänään annettu kertomus.

Lohjalla 4/5 2017

BDO Audiator Oy
JHTT-yhteisö

Tove Lindström-Koli
Tove Lindström-Koli
JHTT, HTT

TILINTARKASTUSKERTOMUS

Keskus 020 743 2920
Faksi 020 743 2935
www.bdo.fi

BDO Auditor Oy
Vattuniemenranta 2
00210 Helsinki

TILINTARKASTUSKERTOMUS 2016

Lohjan kaupunginvaltuustolle

Olemme tarkastaneet Lohjan kaupungin hallinnon, kirjanpidon ja tilinpäätöksen tilikaudelta 1.1.-31.12.2016. Tilinpäätös sisältää kaupungin taseen, tuloslaskelman, rahoituslaskelman ja niiden liitetiedot sekä talousarvion toteutusvertailun ja toimintakertomuksen. Lisäksi tilinpäätökseen kuuluva konsernitilinpäätös sisältää konsernitaseen, konsernituloslaskelman, konsernin rahoituslaskelman ja niiden liitetiedot.

Kaupunginhallitus ja muut tilivelvolliset ovat vastuussa kaupungin hallinnosta ja taloudenhoidosta tilikaudella. Kaupunginhallitus ja muu konserni johto vastaavat kuntakonsernin ohjauksesta ja konsernivalvonnan järjestämisestä. Kaupunginhallitus ja kaupunginjohtaja vastaavat tilinpäätöksen laatimisesta ja siitä, että tilinpäätös antaa oikeat ja riittävät tiedot kaupungin tuloksesta, taloudellisesta asemasta, rahoituksesta ja toiminnasta tilinpäätöksen laatimista koskevien säännösten ja määräysten mukaisesti. Kaupunginhallitus ja kaupunginjohtaja ovat toimintakertomuksessa tehneet selkoa kaupungin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan sekä konsernivalvonnan järjestämisestä.

Olemme tarkastaneet tilikauden hallinnon, kirjanpidon ja tilinpäätöksen julkishallinnon hyvän tilintarkastustavan mukaisesti olennaisten virheiden ja puutteiden havaitsemiseksi ja raportoimiseksi tarkastuksen tuloksina. Hallinnon tarkastuksessa olemme selvittäneet toimielinten jäsenten ja tehtäväalueiden johtavien viranhaltijoiden toiminnan lainmukaisuutta. Kaupungin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan sekä konsernivalvonnan järjestämisen asianmukaisuutta olemme tarkastaneet ottaen huomioon toimintakertomuksessa niistä esitetyt selonteot. Lisäksi olemme tarkastaneet valtionosuuksien perusteista annettujen tietojen oikeellisuutta. Olemme tehneet tarkastuksen riittävän varmuuden saamiseksi siitä, onko hallintoa hoidettu lain ja valtuuston päätösten mukaisesti. Kirjanpitoa sekä tilinpäätöksen laatimisperiaatteita, sisältöä ja esittämistapaa olemme tarkastaneet riittävässä laajuudessa sen toteamiseksi, ettei tilinpäätös sisällä olennaisia virheitä eikä puutteita.

Tarkastuksen tulokset

Kaupungin hallintoa on hoidettu lain ja valtuuston päätösten mukaisesti.

Kaupungin sisäinen valvonta ja riskienhallinta sekä konsernivalvonta on järjestetty asianmukaisesti.

Valtionosuuksien perusteista annetut tiedot ovat oikeita.

Kaupungin tilinpäätös ja siihen kuuluva konsernitilinpäätös on laadittu tilinpäätöksen laatimista koskevien säännösten ja määräysten mukaisesti. Tilinpäätös antaa oikeat ja riittävät tiedot tilikauden tuloksesta, taloudellisesta asemasta, rahoituksesta ja toiminnasta.

JHTT-yhteisö BDO Auditor Oy (y-tunnus 0904285-6) kuuluu suomalaisen BDO-konserniin. Yröstyksellä BDO Oy on itsenäinen jäsen BDO International Limitedissä ja kuuluu kansainväliseen itsenäisten BDO-jäsenyhteisöiden verkostoon.

Lausunnot tilinpäätöksen hyväksymisestä ja vastuuvapauden myöntämisestä

Esitämme tilinpäätöksen hyväksymistä.

Esitämme vastuuvapauden myöntämistä tilivelvollisille tarkastamaltamme tilikaudelta.

Lohjalla 4.5.2017

BDO Audiator Oy
JHTT-yhteisö

A handwritten signature in blue ink, appearing to read 'Tove Lindström-Koli'.

Tove Lindström-Koli
JHT, HT

LOHJA

LOHJAN KAUPUNKI / LOJO STAD
Karstuntie 4 / PL 71 / 08101 Lohja
Karstuvägen 4 / PB 71 / 08101 Lojo

WWW.LOHJA.FI